R. P. R.

DOS. Nr 40001 VOL. Nr. 51

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

Serviciul „C."

Secția „C."-Regionala

ARHIVA OPERATIVA

DOSAR

Ancheta Cuprinzând material informativ ce a fost exploatat de organele de anchetă în complotul organizat de Iuliu Maniu și Ion Mihalache- (Fuga dela Tămădău)

Data 5. mai 1955.

C5J. C9 198.

Urmează Vol. Nr.

51 I

15929 Ind. Vol 16

fost 2923/9

Iuliu Maniu

[redacted]

Sec. Informatii.

Fr. S

15 Septembrie 1943

2923

IN drum spre Sibiu, in automobil, dl Iuliu Maniu a relatat avocatului Ghilezan informaţiileprimite cu privire la situaţia din Bulgaria.

Anume, dsa dădea o mare importanţă unui curent ce-şi face loc printre ofiţerii bulgari. Acest curent admite că Bulgaria are o situatie dificilă faţă de anglo-saxoni in urmafaptului că ~~xxlgaria~~ a atacat si luat teritorii streine. Ei preconizează asadar nu numai o apropiere de Rusi dar chiar o afiliere la URSS. Astfel, Bulgaria ar deveni o republică federativă in cadrul federatiei sovietice.

Dl Maniu se arăta foarte ingrijorat de aceste ştiri, pecare le are din sursa legatiei Turciei, declarând că o comunizare a Bulgariei ar fi ameninţătoare pentru noi.

Y/3

Neexploatata

Nr. 5937 din 27 August 1944

2

Declarațiile d-lui IULIU MANIU

asupra situației politice interne și externe

D. Iuliu Maniu, președintele partidului național-țărănesc, ministru de stat, a făcut presei următoarele declarații:

„Sunt fericit că am ajuns ziua când Statul Român și-a regăsit adevărata cale pe plaiurile întinse, pline de perspective încântătoare, ale libertății, ale democrației și ale prieteniilor cu popoarele care ne-au ajutat să realizăm unitatea noastră națională.

Voința hotărîtă și bărbătească a Majestății Sale Regelui Mihai a deschis drum nou care sunt sigur că va duce la biruință. Drumul acesta a trebui să străbată grele încercări și multe suferințe. Le vom suporta însă cu însuflețire și încredere, fiind îndurate pentru cauza noastră, pentru mărirea noastră și pentru binele nostru. AM SUFERIT DESTUL PENTRU SCOPURI STRAINE ȘI PENTRU CAUZA ALTORA.

BIRUINȚA NAȚIUNILOR UNITE ESTE ASIGURATA. PRIN EA VA FI INALȚAT ȘI NEAMUL NOSTRU.

Laudă Regelui

De atâta vreme, partidul național-țărănesc, împreună cu blocul național nemocratic constituit la 20 Iunie 1944, din partidul nostru, partidul național-liberal, partidul comunist și partidul social-democrat, luptă ca ziua aceasta de perspective noui să sosească cu un ceas mai de vreme. In fine ea a sosit! Lăudat fie Regele nostru care a înțeles dorința Națiunii și, prin cuvântul Său hotărîtor, a făcut să ivească zorile acestei zile.

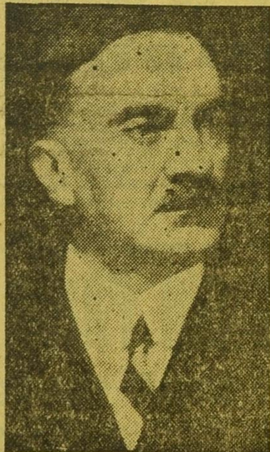
Noi, întreg Neamul, să facem ca această zi de început la unei noui epoci să deschidă o perioadă de muncă rodnică și de înfăptuiri mărețe.

Jertfele pe care, desigur, va trebui să le aducem, să nu ne înspăimânte, precum nu au înspăimântat pe aliații noștri groaznicele jertfe pe care au trebuit să leaducă pentru cauza lor, care este și a noastră.

Revolta sufletului românesc

Sufletul nostru este cuprins de o adâncă revoltă, văzând cum „liații noștri" de ieri pe care i-am găzduit în țară și în casele noastre timp de patru ani, cărora România prin guvernul ei de până acum le-a dat, împotriva convingerilor și sfaturilor mele, îmbelșugat și peste puterile ei, tot ce avea mai bun, pentru care ni s'a prăpădit pe stepele Rusiei mai mult de o jumătate de milion de oameni, cu nelealitate revoltătoare atacă și lovesc capitala noastră, pe uscat și în aer, distrugând vieți și averi greu agonisite, numai pentrucă neamul românesc se folosește de dreptul său de a-și apăra interesele lui legitime.

In fața acestei ingratitudini, nu putem decât să accentuăm purul adevăr, că germanii și-au călcat obligațiunile lor contractuale de a ne apăra hotarele țării, de a ne feri de primejdiile din văzduh și de a ne da armamentul trebuitor, după ce al nostru s'a pierdut pentru ei și pentru cauza lor, și acum când, în urma

D. IULIU MANIU

trădării lor, suntem nevoiți să ne ocrotim noi înșine interesele noastre, suntem atacați de ei și încearcă să ne împiedice să ne afirmăm interesele noastre așa cum ne convine nouă și cum ne dictează cel mai elementar instinct de conservare și cea mai elementară prevedere.

Mai mult decât atât, marii comandanți ai armatei germane s'au oferit să meargă în întâmpinarea trupelor lor pentru a le da ordin să nu săvârșească nici un act de ostilitate împotrivă-ne. Odată ajunși la trupe, acești comandanți, călcându-și cuvântul de onoare dat, au luat comanda trupelor și le-au dat ordin să atace și să distrugă Capitala, începând agresiunea aeriană tocmai împotriva palatului regal, unde aveau certitudinea că se află M. S. Regele, care-i primise în prealabil în audiență.

Pot să anunț însă că trupele aliate și ale noastre de pe fostul front se apropie de Capitală și că împreună cu armata noastră care se găsește acasă vor pune capăt acestui episod trecător.

In fața acestor acte de trădare nu avem alt refugiu decât energiile sufletești și forțele morale cu care Dumnezeu a înzestrat atât de bogat neamul românesc.

Acum este momentul ca poporul să-și afirme calitățile sale, care culminează în jertfirea de sine pentru patrie și în solidaritate încadrat în disciplină severă

Lupta contra cotropitorilor germani

Sub conducerea înțeleaptă a M. S. Regelui și a sfetnicilor Săi vom înfrunta și aceste greutăți. Cu aceste energii trebue cu puteri unite să dezarmăm imediat armata germană, să-i confiscăm armamentul și, cu toate mijloacele posibile trebue să împiedecăm ca germanii să se afirme că armată și ca indivizi.

Cetățeni ai Capitalei, ascultați de glasul inimii voastre, de porunca M. S. Regelui și de ordinele guvernului prezidat de d. general Sănătescu, care vă vor îndruma pe calea cea adevărată.

Soldați, ascultați și urmați ordinele generalilor voștri.

Români, păstrați ordinea, liniștea și devotamentul strămoșesc.

Astfel vă veți păstra țara și veți apăra glia voastră strămoșească și bunurile voastre sufletești și materiale care astăzi sunt atât de crunt lovite prin nepriceperea unora și trădarea altora. Să nu vă descurajeze rănile pe care le suferiți. Adevărata Românie Mare, care vine, le va tămădui.

Dretatea cauzei noastre, forța vitală a poporului românesc și grandoarea și puterea nebiruită a Națiunilor Unite, marii noștri aliați de astăzi și de totdeauna, vor atrage, când vremea se va împlini, chiar și urmele lor.

Păstrați, români, liniștea și ordinea, și cu deplină încredere în biruința noastră, nici o clipă să nu părăsească mintea și inima voastră calmul ce vă caracterizează și fanatica iubire de neam.

Strigăm din toată inima: „Trăiască Majestatea Sa Regele Mihai I!" „Trăiască Armata Română!" Trăiască aliații noștrii, Națiunile Unite!" Trăiască România Mare.

Semnalul
Nº 836 din 19. I. 1945

3

D. MANIU DESPRE 23 AUGUST

— „Regăţenii sunt mai deştepţi; ardelenii mai stăruitori" —

In cuvântarea cu care a răspuns la felicitările ce i s'au adus de ziua sa, de către d. Mihai Popovici, d. Iuliu Maniu a făcut şi aceste declaraţiuni:

„In ce priveşte ziua de 23 August, apoi trebue să Vă destăinuesc, şi aici d. Mihai Popovici şi-a avut partea leului. A fost un timp când fără energia lui nu puteam ieşi din axă. Zilnic aducea în discuţie problema aceasta, îndemnându-mă necontenit s'o facem. Oricât de mult aş fi crezut eu în necesitatea acestui act, oricât de mult aş fi ţinut la el, era necesar şi un sprijin. Şi acest sprijin permanent l-am găsit la Mihai Popovici, îţi mulţumesc pentru el.

Actul dela 23 August s'a făcut; el va avea însă numai atunci un rezultat bun, dacă poporul românesc va şti să-şi ţie obiceiul: Omenia. **Greutatea nu constă pe atât în a face, cât mai ales în a promite, cât mai ales în a promite. Am fost întotdeauna revoltat împotriva regimurilor, ca acela al lui Antonescu, care contractau obligaţii fără să ia prealabile asigurări. Am dus tratative preliminare asupra condiţiilor de armistiţiu la Cairo, prin intermediul marelui patriot Barbu Ştirbei şi prin actualul nostru ministru de externe, d. Vişoianu. După ce am iscălit convenţia noastră de armistiţiu, am stăruit necontenit asupra obligaţiilor ce decurg din el, de a respecta toate condiţiile lui, oricât de grele ar fi, cu cea mai mare scrupulozitate, pentru ca astfel să putem şi noi la rândul nostru cere respectarea drepturilor ce ni se asigură prin ea.**

Greutăţi desigur sunt şi vor mai fi, aceasta însă nu poate constitui nici un motiv de nelinişte pentru un partid de o sută de ani!

Pe noi Ardelenii ne caracterizează un lucru: perseverenţa, pe fraţii noştri din vechiul regat: vioiciunea inteligenţei. Ei sunt mai deştepţi, noi suntem mai stăruitori. Noi să învăţăm dela fraţii noştri din vechiul regat să fim mai deştepţi, ei dela noi să fie mai stăruitori. Spiritul de sacrificiu a fost întotdeauna caracteristic vieţii ardeleneşti, şi aşa va trebui să fie şi acum dacă vrem să înfruntăm cu succes toate greutăţile ceasului de faţă".

Dreptatea
Nr. 114 din 12 Ian. 1945

Pers.

Activitatea politică dela Sibiu

— Sărbătorirea celor 72 de ani ai d-lui Iuliu Maniu. Discursul d-lui Mihai Popovici. Marele curent naţional-ţărănist din provincia de peste munţi. —

In timp ce ziarele din Capitală nu contenesc să-şi valorifice capacitatea de intrigă şi posibilităţile de independenţă partidul îşi croieşte drum victorios prin toate provinciile ţării. S'a scris şi s'a comentat cu deosebită îndârjire retragerea d-lui Iuliu Maniu la Sibiu în concediu de odihnă. Unele articole şi unele comentarii au împins în această privinţă pasiunea partizană până la nedelicateţe. Din fericire sănătatea d-lui Iuliu Maniu este excelentă spre marea bucurie a ţării şi spre marele necaz al puţinilor dar înăcriţilor duşmani pe care şeful partidului naţional-ţărănesc îi mai numără printre nevrednici. S'a discutat deasemenea şi unele ziare cu pretenţii de democraţie şi de independenţă nu s'au sfiit să înregistreze cu perfidie zvonurile unei vizite cu caracter privat pe care d. Al. Vaida-Voevod ar fi făcut-o la Sibiu d-lui Iuliu Maniu.

Este inutil să arătăm opiniei publice de bun simţ şi cititorilor noştri informaţi în ce măsură reluarea unor relaţii de politeţe între oameni care au fost atât de prieteni în trecut nu poate în nici-un fel influenţa viaţa politică a ţării. Linia democratică a partidului naţional-ţărănesc depinde mai puţin de persoane cât de fidelitatea faţă de un program până astăzi niciodată camuflat sau abandonat.

Intelectualitatea ardeleană şi d. Iuliu Maniu

Prezenţa d-lui Iuliu Maniu în Sibiu a fost prilejul unor manifestaţii de omagiu pe care ne grăbim să le înregistrăm. Intelectualitatea vechiului oraş de cultură a ţinut îndeosebi să arate devotamentul ei faţă de conducătorul partidului naţional-ţărănesc şi faţă de omul care reprezintă Unirea cea mare şi actul dela 23 August, pe lângă alte lupte şi biruinţi democratice repurtate într'o jumătate de veac de activitate politică.

In ziua de 7 Ianuarie, 60 de universitari sibieni, în frunte cu rectorul universităţii, d. Borza, s'au prezentat d-lui Iuliu Maniu la locuinţa d-lui Zaharia Boilă, pentru a exprima admiraţia lor necondiţionată faţă de bărbatul de stat şi felicitările cu ocazia împlinirii celui de-al 72-lea an de viaţă.

Gestul a avut un deosebit ecou în toate cercurile politice din oraş, iar repercusiunile sale vor fi desigur incalculabile în toată pătura cultă a provinciei de peste munţi.

Se ştie că naţional-ţărănismul n'avusese totdeauna puternic ecou în mediile universitare.

Adeziunea recentă este de natură să arate gradul de popularitate al ideilor democratice în toate categoriile sociale şi îndeosebi acolo unde pătrunderea lor a fost mai anevoioasă.

Sosirea delegaţilor din provincie

Patru miniştri naţional-ţărănişti în frunte cu d. Mihai Popovici, vice preşedinte al partidului au ţinut să facă parte din delegaţia care a plecat la Sibiu să felicite pe d. Iuliu Maniu. Pe lângă d. Ghiţă Pop ministru al cultelor şi artelor, dr. Aurel Leucuţia ministru al economiei naţionale, dr. Virgil Solomon ministru al Lucrărilor publice şi d. Mihai Răutu subsecretar de stat la comunicaţii, au mai făcut parte din delegaţie dr. Ilie Lazăr secretar general al organizaţiilor din Ardeal şi conducător al secţiei muncitoreşti din partid, comandorul Coşoveanu, comisar general al administrării bunurilor inamice, d. Romulus Georoceanu, d. Cezar Simionescu, d. Grigorescu, şef al organizaţiei de Prahova, d. G. Simionescu şef al organizaţiei de Covurlui, d. Feuceanu, dr. Wilt, d. Radu Ciocuiescu, d. N. Carandino, etc., etc.

D. IULIU MANIU

La dejunurile politice care au avut loc în zilele de 7 şi 8 Ianuarie în casele d-lor dr. Ieronim Stoichiţa şef al organizaţiei naţional-ţărăniste din Sibiu, dr. Zaharia Boilă, director al ziarului „România Nouă", dr. Wilt, precum şi la şedinţa dela clubul partidului d-nii Iuliu Maniu, Mihai Popovici, Ghiţă Pop, Ilie Lazăr, Ieronim Stoichiţa, Romulus Georoceanu, Cezar Simionescu au rostit importante discursuri politice asupra cărora vom reveni.

Ne mulţumim pentru moment să amintim că delegaţia plecată din Capitală a trimis o călduroasă telegramă de felicitare d-lui Ion Mihalache, iar d. Mihai Popovici a rostit un elogiu vibrant, elogiul prietenului şi elogiul „locotenentului" către sărbătorit.

Aceste fapte, care confirmă perfecta unitate a partidului şi răsunetul pe care acţiunea sa îl are în masele largi populare, în elita intelectuală şi în cadrele politice, sunt de natură să desmintă mai repede decât orişice comunicate, atmosfera de interesate intrigi, întreţinută de unii adversari neputincioşi.

România Liberă
Nr. 133 din 5 Ianuarie 1945

P. Pers.

UNDE DUCE POLITICA D-LUI MANIU

Popoarele din lumea întreagă, conducători de state și națiuni, oamenii de toate felurile, dela savanții cari au învățat istoria din cărți până la ostașul care a scris istoria cu sângele lui, dela rege până la muncitor, toți am învățat din acest crunt război două adevăruri fundamentale:

că dușmanul de moarte al omenirii, al libertății, al progresului cultural, social și național, este fascismul și că lupta pentru nimicirea acestuia, cere unirea tuturor forțelor patriotice, democratice și progresiste.

Pe baza acestor adevăruri duc lupta unită Marea Britanie, Statele Unite ale Americii, Uniunea Sovietică, Franța, Iugoslavia și alte zeci de națiuni, iar pe plan intern forțele democrate și progresiste sunt strâns legate în formațiuni și alianțe politice care corespund țărilor respective.

Un singur dușman — fascismul, o singură politică — unirea forțelor democratice, aceasta este legea momentului de față și prin ea s'au obținut marile victorii antihitleriste de până acum.

Atunci când această lege a fost uitată, în loc de pace și reconstrucție a țărilor devastate de hitleriști, s'a ajuns la război civil. Exemplul ni-l oferă Grecia.

Noi am ajuns să învățăm această lege destul de târziu, după ce am jertfit pe frontul de răsărit, alături de armatele hitleriste, sute de mii de vieți românești.

Dar nu totul a mers în România conform acestor principii. Dela 23 August și până acum toate crizele politice, frânare a operei de curățire a vieții publice de fasciști, neîndeplinirea armistițiului, totul s'a putut întâmpla numai pentrucă democrația românească n'a putut alcătui acel front puternic, pentrucă unii au pus interesele de partid deasupra intereselor democrației.

S'a arătat la timp că d. Iuliu Maniu președintele partidului național-țărănesc a ridicat principalele piedici în calea realizării frontului național-democrat, că a determinat toate crizele de guvern, că a favorizat prin politica dusă întărirea reacțiunii în România. Că a determinat-o.

După ultima criză de guvern era de așteptat ca fruntașul național-țărănist să tragă ultimele concluzii.

Iată însă că după multe semne cari arătau că d. Maniu nu a părăsit vechea poziție ci din contră se pregătește pentru un nou atac, d-sa afirmă public acest punct de vedere în declarațiile făcute de anul nou unui ziar din provincie.

Este desigur ciudat că d. Maniu nu pomenește un singur cuvânt despre marile sarcini care stau astăzi în fața neamului nostru: ducerea războiului antihitlerist, alianța cu Națiunile Unite în frunte cu Uniunea Sovietică, distrugerea fascismului intern.

A considerat poate firesc ca aceste declarații să fie făcute de M. S. Regele și de F. N. D.

Dar d. Maniu își fixează ca obiectiv de luptă, în pragul anului nou, tocmai Frontul Național Democrat, Frontul Plugarilor, Partidul Comunist, întrebuințând un limbaj în care răsună ecoul anilor de cruntă persecuție a mișcărilor democratice și de diversiune cu care ne obișnuise Siguranța fascistă românească.

In graiul d-lui Maniu, „frontul patriotic", „frontul plugarilor" și altele, sunt „camuflări străvezii ale partidului comunist și sunt menite a fi undițe, pentru a prinde pe cei naivi".

Prin aceasta d. Iuliu Maniu combate două lucruri: ideea unirii forțelor democratice într'un singur front, și partidul comunist. O organizație care admite frontul democrat devine pentru d. Maniu comunistă și aceasta este o primejdie națională.

D. Maniu nu lasă întâmplător la o parte fascismul dintre scopurile actuale ale acțiunii pe care o duce. In concepția d-sale se situiază pe acelaș plan cu „legionarismul" chiar și „liberalismul".

D. Maniu, afirmă că partidul național-țărănesc a învins pe rând averescanismul, gogismul, legionarismul, carlismul, antonescianismul și... liberalismul.

Este evident că liberalismul nu poate fi reprezentat decât de partidul Național-Liberal, cu care momentan d. Maniu, în numele partidului național-țărănesc, se părea că întreține cele mai strânse legături. Situarea pe acelaș plan, chiar într'un proces considerat la trecut, a liberalismului cu legionarismul, este inexplicabilă din partea unui șef democrat, dar perfect explicabilă din partea unui conducător reacționar, care amestecă la un loc fascismul, liberalismul, comunismul, frontul național democrat, provocând o totală confuzie și îndepărtând atenția dela singurul dușman, fascismul.

Este clar, politica d-lui Iuliu Maniu

Grigore Preoteasa

Continuare în pag. 3-a

Scânteia

Nr. 181 din 5 Ianuarie 1945

6

F. Pers

Despre declarațiile d-lui I. Maniu

In fața țării noastre se ridică probleme de o deosebită gravitate. Probleme cari atât pe plan extern, cât și pe plan intern se concentrează în efortul urias, în marea luptă de doborîre a celui mai înverșunat dușman al omenirii, fascismul..

Partidul Comunist din România încă înainte de venirea la putere a fascismului în Germania, dar mai ales după acela, a pus cu toată hotărârea problema mobilizării tuturor forțelor naționale și progresiste împotriva fascismului întunecat. El a pus această problemă în centrul preocupărilor și activității sale.

Au venit însă ani grei de dictatură fascistă, a venit jefuirea țării noastre de floarea bogățiilor ei, a venit războiul de jertfire a sutelor de mii de tineri ai României pentru interesele lui Hitler, ale lui Antonescu și ale clicelor fasciste de pretutindeni. Au venit loviturile crâncene și victorioase ale Armatei Roșii împotriva hoardelor hitleriste și atunci și numai atunci poporul român a reușit să pornească pe un drum nou și just al luptei hotărîte împotriva fascismului.

Poporul român nu a văzut, a fost împiedicat să vadă sensul adevărat, pericolul de moarte ce a însemnat fascismul pentru el. Unii conducători prin politica lor diversionistă și de duplicitate au constituit piedica principală în lămurirea și mobilizarea masselor din România, pe calea luptei antifaciste.

Nu vrem să facem istorie. Numai un înalt simț de răspundere față de poporul nostru, față de soarta sa, ne determină să spunem acest lucru..

Ne determină faptul că d. Iuliu Maniu, fruntașul acestei politici de duplicitate, încearcă și azi să inducă în eroare poporul cu metodele folosite în trecut. D. Maniu, în acelaș timp când s'a declarat democrat, a făcut front comun de alegeri cu Garda de Fer, a depus mărturii de simpatie alături de Zelea Codreanu, — alături de organizație și căpitanul ei — dușmani de moarte ai democrației. D. Maniu cu toate declarațiile prodemocrate de atunci a dat de fapt și în fond un important ajutor politic Gărzii de Fer ,iar azi declarându-se împotriva fascismului, de fapt și în fond caută să demobilizeze poporul în lupta sa împotriva fascismului.

Primirea coloanei a V-a a Gărzii de Fer, în cadrele partidului național-țărănesc și acoperirea ei acolo au însemnat încununarea acestei politici. D. Maniu în declarațiile sale făcute presei național-țărăniste cu ocazia Anului Nou, enumerând forțele profasciste și fasciste a arătat că ele „au dispărut toate lăsând neatins sufletul românesc".

Această teză ar putea să inducă în eroare numai pe acei oameni cinstiți, dar naivi, care se orientează nu după fapte și realități, ci după iluziile și dorințele lor. Poporul român a trecut prin școala grelelor deziluzii și încercări în ultimele decenii. El știe, și trebue să țină seama, că așa cum nu s'a terminat lupta pentru nimicirea dușmanului extern fascist, nici fascismul intern nu este definitiv și complect sdrobit. El știe și trebue să știe că toți acei cari declarându-se democrați, vor să-l convingă despre acest lucru, își continuă politica lor tradițională diversionistă de dublu sens.

D. Maniu este consecvent în această politică a sa. Azi, când o lume întreagă doritoare de libertate fierbe și clocotește de ură nestăpânită împotriva banditismului internațional al fascismului, când națiuni întregi unite își încordează mușchii și-și varsă generos sângele în ultimile bătălii împotriva lui — d. Maniu în cuvântul său de Anul Nou nu are nimic de spus împotriva fascismului. El nu are niciun cuvânt împotriva fascismului, el ia însă în acelaș timp o poziție pornită și ostilă împotriva tuturor forțelor democratice din țara noastră. Prin aceasta el caută să rețină poporul român dela lupta sa pentru libertate și independența sa națională, el vrea să-l rețină dela lupta sa împotriva fascismului, el vrea să antreneze poporul român pe calea desbinării forțelor democratice, pe calea luptei interne a forțelor democratice.

In lupta împotriva fascismului arma cea mai puternică este unitatea poporului întreg, unitatea tuturor patrioților dornici de a trăi liberi. Acest lucru ne-a dovedit-o eroica luptă a popoarelor sovietice și a celorlalte popoare unite în eforturile lor împotriva dușmanului cotropitor, popoare ce s'au acoperit cu glorie, ce au deschis și au netezit drumul victoriei progresiste.

Acest lucru subliniat atât de mult de Partidul nostru a fost pe deplin însușit de forțele sincer patriotice și democratice din țară, unite în F. N. D. Vorbind despre sarcinile mari ce stau în fața poporului român, manifestul de Anul Nou al F. N. D.-ului, spune:

„Conștiente că aceste sarcini grele nu pot fi îndeplinite decât prin unirea tuturor forțelor democratice, forțele luptătoare și democratice cele mai consecvente s'au unit în Frontul Național Democrat — F. N. D.".

F. N. D.-ul care nu este un partid și nu reprezintă interesele unei națiuni sau ale unei clase sociale, ci interesele naționale democratice și progresiste ale României în general, a încercat în nenumărate rânduri să realizeze unirea cu forțele democratice rămase în afara rândurilor sale. Insă, această desvoltare— singura firească și sănătoasă—a închegării forțelor patriotice a țării noastre, a fost împiedicată de acei cari sunt împotriva unirii acestor forțe, care sunt pentru sfărâmarea, împrăștierea și învrăjbirea lor.

In acelaș timp, când eforturile patrioților cinstiți se îndreaptă spre unire și prin aceasta spre înzecirea puterii de luptă împotriva fascismului, d. Maniu ia poziție ostilă în declarația sa de Anul Nou, rând pe rând împotriva Partidului Liberal, F. N. D., Uniunii Patrioților, Frotului Plugarilor și împotriva Partidului Comunist. Dumnealui declară, că politica acestora „miroase a momeală", care nu trebue să înșele poporul român.

Noi nu suntem împotriva criticii și această poziție principială a noastră se referă și la criticile aduse muncii noastre. Dar considerăm, că critica trebue să fie serioasă, temeinică și constructivă, o critică care să contribue la lămurirea și îndreptarea lucrurilor în interesul cauzei poporului.

In acest sens „critica" d-lui Maniu nu este critică.

In schimb, folosim critica în sensul înțeles de noi, când spunem, că d. Maniu prin poziția sa, prin activitatea sa creiază greutăți și piedici serioase în calea partidului său însuși. Creiază dificultăți în calea masselor partidului N. Ț., cu care în fond nu are nimic comun. Și ar fi cu mult mai constructiv dacă acestea ar putea acționa părăsite de d. Maniu, libere și independente de el.

D. Maniu care în toată declarația sa nu găsește un singur cuvânt pentru mobilizarea forțelor în lupta împotriva fascismului, care „a dispărut" — caută să creieze diversiuni, disensiuni și tinde spre ruperea unității de luptă antifasciste.

Aceste lucruri trebuesc văzute și știute.

Poporul român, popoarele din România, care au suferit ani de chinuri, de jaf, de teroare, de războI nejust și rușinos, din cauza politicii de trădare a unor clici fasciste și din cauza unei politici de duplicitate a unor conducători politici din România — poporul român și popoarele din România sunt hotărît împotriva desbinării, împotriva luptei interne a forțelor patriotice democratice. Ele sunt pentru mobilizarea a tot ce este sincer, devotat patriot și progresist împotriva vrăjmașului principal și crunt, împotriva fascismului.

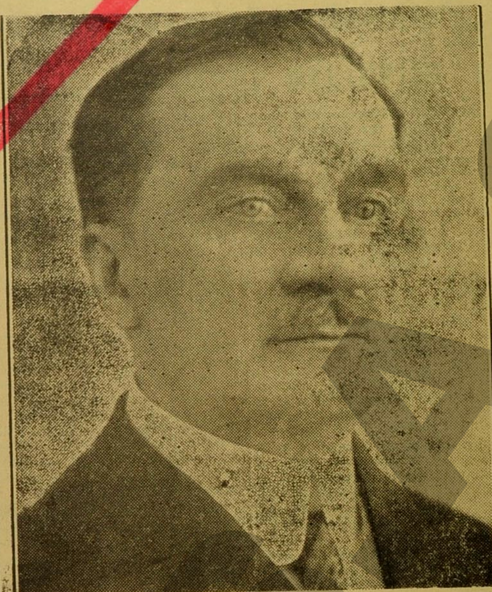
Ele sunt pentru aceasta și ele vor învinge.

Iosif Ardeleanu

Dreptatea
Nr. 108 din 4 Ianuarie 1945

I Pers.

Declaraţiile d-lui Iuliu Maniu, de Anul Nou

Dăm, după „Glasul Dreptăţii", următorul articol al d-lui Iuliu Maniu, preşedintele partidului naţional-ţărănesc, cu prilejul Anului Nou:

**După un an de mari îndoeli şi de istorice hotă-
râri, urmează un nou an, care va fi anul gre-
lelor încercări. Aceste încercări nu vor fi însă
de natură externă, ci vor aparţine mai mult poli-
ticei noastre interne. Chiar din această cauză, si-
tuaţia va fi mai uşoară.**

**Imprejurarea că poporul român transilvănean
a apucat de o sută de ani pe drumul larg şi bine
experimentat al naţionalismului neşovăitor şi al
democraţiei categorice, precum şi cuminţenia sa
dovedită în toate imprejurările, ne fac să fim
convinşi, că şi'n anul ce vine va rămânea pe dru-
mul cel bun al partidului naţional-ţărănesc. De la
marea Unire poporul românesc a fost expus la
grele încercări, le-a înfruntat însă pe toate. Ave-
rescanismul lărmuitor şi fătul minuscul al aces-
tuia, gogismul, legionarismul desechilibrat şi per-
vers, anti-semitismul absurd, frontul carlist cu ri-
dicolele sale uniforme şi tirania aventuroasă an-
tonesciană, au dispărut toate, lăsând neatins su-
fletul românesc. A rămas neatins în picioare par-
tidul naţional-ţărănesc, reuşind cu barca sa, să e-
vite şi stânca liberalismului. Sunt convins că po-
porul transilvănean va înfrunta şi va lepăda dela
sine şi recentele încercări ale frontului patriotic,
ale frontului plugarilor şi ale altor fronturi, care
toate sunt camuflări străvezii ale partidului co-
munist şi sunt menite a fi undiţe, pentru a prinde
pe cei naivi.**

**Precum însă în trecut poporul românesc din
Transilvania a simţit mirosul momelii care în-
şeală, aşa şi de data aceasta va şti să respingă ten-
tativa încercată printr'o momeală uşor de recuno-
scut.**

**Cei puţini care în trecut nu au avut instinctul
sănătos să evite încercarea de a fi seduşi, pe urmă
au recunoscut greşala ce au făcut, sau la tot cazul
văd azi şi ei urmările nefaste ale ruperii solidari-
tăţii naţionale.**

**Sunt sigur că generaţia de azi va profita în
mod sănătos de experienţa trecutului apropiat şi
îşi va pune ca scop de urmărit solidaritatea naţio-
nală, suprema poruncă a zilelor de azi. Această
solidaritate naţională va trebui să fie condusă de
partidul naţional-ţărănesc, care a dovedit instinct
şi prevedere politică nedesminţite niciodată.**

**Rog toată suflarea românească şi în special
ţărănimea şi muncitorimea românească, să pri-
mească cele mai bune urări pentru anul viitor, do-
rind să le aducă împlinirea tuturor aspiraţiilor
naţionale, politice şi sociale.**

IULIU MANIU
Preşedintele Partidului Naţional-Ţărănesc

Victoria
Nº 67 din 5 Ianuarie 1945

8

Pers

8

URAREA D-LUI MANIU ŞI ADEVĂRATA EI SEMNIFICAŢIE

D. Iuliu Maniu a ținut să facă, partidului național-țărănesc, ura- a tradițională pentru începutul ului an. Intr'un stil specific sale. d. Maniu și-a exprimat ările, sfaturile și, mai ales, pă- ile politice.

„După un an de mari îndoeli și istorice hotărîri, urmează un ı an, care va fi anul grelelor ercări. Aceste încercări nu vor însă de natură externă, ci vor artine mai mult politicei noas- interne....".

până aici n'avem nimic de o- ctat d-lui președinte al parti- ui național-țărănesc. Și noi credem, că situația internă — din punct de vedere politic si economic — este grea. Din punct de vedere politic, situația e grea precum spune d. Iuliu Maniu, căci nu este înțelegere între partide, conducerile partidelor „istorice" încercând, pe toate căile, să saboteze — nu numai clauzele armistițiului — dar și realizarea unui program minimal ale revendicărilor populare.

Situația economică este, și ea, foarte serioasă, căci e în strânsă legătură cu unele reforme necesare din toate punctele de vedere. Fără o expropriere a proprietăților mai mari de 50 de ha., fără o naționalizare a industriilor de bază și a băncilor, nu vom putea face un pas înainte și marasmul economic va lua, pe zi ce trece, forme tot mai grave

Să vedem, însă, cum își urmează d. președinte al partidului național-țărănesc „urarea".

„...Dela marea unire, poporul românesc a fost expus la grele încercări, le-a înfruntat, însă, pe toate. Averescanismul lămuritor și fătul minuscul al acestuia, gogismul, legionarismul desechilibrat si pervers, antisemitismul absurd, frontul carlist cu ridicolele sale uniforme și tirania aventuroasă antonesciană, au dispărut toate, lăsând neatins sufletul românesc. A rămas neatins în picioare partidul național-țărănesc, reușind cu barca sa, să evite și stânca liberalismului. Sunt convins, că poporul transilvănean va înfrunta si va lepăda dela sine si recentele încercări ale frontului patriotic, ale frontului plugarilor si ale altor fronturi, care toate sunt camufiări străvezii ale partidului comunist și sunt menite a fi undițe pentru a prinde pe cei naivi". („Dreptatea", No. 108 din 4 Ianuarie 1945).

Aceste cuvinte, ale d-lui președinte al partidului national-țărănesc, merită o deosebită atenție.

Nu vom insista, prea mult, asupra sintezei simpliste a politicei românești după primul războl mondial. D. Iuliu Maniu încearcă, prin rândurile de mai sus, să ne arate, cum „barca" partidului național-țărănesc a reușit să înfrunte valurile furtunoase ale evenimentelor și să ajungă la liman. Celelalte partide, toate, au fost înghițite de valuri si au dispărut.

Sancta simplicitas!

E foarte ușor să scrii, astfel, o istorie politică. Dar, d. perședinte al partidului national-țărănesc a uitat, fără îndoială de pactul de „neagresiune", pe care l-a semnat, cu conducătorii legionari, la ultimele alegeri legislative. D-sa a mai uitat, că, onorabilul partid în fruntea căruia se află, n'a luat niciodată, o atitudine categorică, preferând, în decursul acestor ani tulburi, să păstreze o atitudine echivocă.

Și, dacă, am adâncl, și mai mult, spusele d-lui Iuliu Maniu, nu credem, c'ar fi tocmai în favoarea d-sale și a onorabilului partid național-țărănesc.

Dar, să lăsăm trecutul cu păcatele lui și să privim, prezentul, fătis.

D. președinte al partidului „istoric" național-țărănesc se dă, pe față, la partidul comunist și la toate organizațiile democratice conștiente.

Pe un ton de zeflemea, d. președinte al partidului national-țărănesc își afirmă încrederea în massele populare din Transilvania trăgând concluzia, că nu se vor lăsa înșelate de toate aceste „fronturi", precum nu s'au lăsat înșelate de averescani, gogiști, cuziști, etc., etc.

D. Iuliu Maniu, prin vorbele de mai sus, își dă pe față, nu numai simplistele concepții politice, ura meschină și lipsa totală de înțelegere a momentului politic de astăzi. Mai mult, d-sa, caută prin această diversiune, să aducă apă la moară elementelor reactionare, care, din umbră, uneltesc împotriva intereselor țării și ale poporului român

De ce n'a pomenit, d. Iuliu Maniu, de necesitatea unității naționale pentru efortul suprem împotriva fascismului german? D-sa a preferat, să facă un mic tratat de politică pentru folosința celor slabi cu duhul.

Dece n'a căutat, d. Iuliu Maniu, dacă este într'adevăr, un sincer

Scarlat Callimachi

(Continuare în pag. 3-a)

Dreptatea

No. 109 din 5 Ianuarie 1945

Credința d-lui Maniu în biruința democrației

In anul 1937, am avut cinstea să fiu primit de d. Iuliu Maniu, la casa sa din Bădăcin, despre care vizită am scris un articol în ziarul „România Nouă" No. 152 din 25 August 1937.

D. Maniu îmi spunea atunci:

— *„In Germania țelul politic se evidențiază din zi în zi mai clar, Hitler de cum a venit la putere, a exaltat sentimentul de mândrie și dorința de revanșă a poporului german, s'a pregătit intens dela început pentru războiu și va face războiu cu primul prilej ivit. Evenimentele se pot precipita. Cererea Germaniei privitor la colonii este o diversiune, Germania n'are nevoe de colonii pentru a-și coloniza acolo surplusul de populație. Aceasta n'o va face nici odată, ea privește spre răsărit, spre câmpiile bogate ale Ucrainei, va face războiu cu Rusia sovietică, trecând peste Ceho-Slovacia și Polonia pentru a cuceri teritoriul necesar plasării surplusului de populație ce pretinde că are".*

— Și nu vedeți cum s'ar evita acest războiu?

— *„Nu, acum nu se mai poate, ar fi fost posibil, dacă se realiza Confederația statelor Dunărene, înglobându-se în aceste state și Austria".*

— Știu că ați conceput realizarea acestei Confederații și ați făcut demersurile politice necesare pentru realizarea acestui plan de securitate și bloc, pentru asigurarea unei păci durabile în centrul Europei, realizându-se și o prosperitate economică a statelor membre. In acest scop ați făcut poate și călătoria recentă în străinătate. De ce nu s'a putut realiza?

— *„Toate marile puteri interesate erau de acord deplin pentru realizarea acestei Confederații, dar, era necesară și adeziunea Italiei, care cu toate că se părea că o va da, a refuzat-o în cele din urmă și din această cauză a căzut și planul".*

Totul s'a împlinit așa cum a fost prevăzut de d. Iuliu Maniu: Germania a vrut cu orice preț războiu și țelul principal a fost Rusia Sovietică. Dacă a amânat războiul cu Rusia Sovietică, a fost din cauză că a intervenit mai înainte frontul din vest, pe care după ce l-a eliminat s'a grăbit să-și realizeze țelul principal: zdrobirea Rusiei Sovietice, pentru cucerirea și dominarea vastelor teritorii din Ucraina cu bogățiile din bazinul Donețului.

După falimentul total politic al regimului de dictatură al Regelui Carol II și abdicarea acestuia, s'a instaurat un nou regim de dictatură, realizându-se și alianța cu Germania. Guvernul generalului Ion Antonescu aderă la pactul tripartit, la care aderase în primul loc Ungaria. Iată-ne aliați cu Ungaria, care ne-a răpit parte din trupul țării, Ardealul de nord.

Față de această alianță monstruoasă, d. Iuliu Maniu a protestat cu energie, făcând să fie auzit protestul său și în străinătate, în țările marilor democrații, ale căror garanții de securitate au fost denunțate.

România cu trupul ciopârțit, a fost târîtă în războiu fără asentimentul poporului alături de Germania, împotriva Națiunilor Unite, în deosebi împotriva vecinei noastre Rusia Sovietică. D. Iuliu Maniu a protestat și față de acest fapt și a căutat să arate generalului Ion Antonescu marea greșală ce a săvârșit, cerându-i în repetate rânduri ruperea alianței cu Germania și ieșirea noastră imediată din războiu. Argumentele politice n'au putut determina regimul Antonescu să-și schimbe orientarea politică cum era și firesc. Trebuiau înlăturați oamenii, trebuia înlăturat regimul, pentru ca România să-și poată reveni pe linia tradițională a politicei externe și a prieteniei față de marile Națiuni Unite, cu cari ducea cel mai inacceptabil războiu.

D. Iuliu Maniu pregătește cu tenacitate actul dela 23 August, realizând blocul partidelor democrate în luna Iunie 1944 și potrivit punctelor din acordul intervenit, se realizează cu ajutorul și înțelepciunea M. S. Regelui Mihai I, cu vitejia armatei române, eliberarea țării de sub pumnul dictaturii, înlăturându-se regimul antonescian dintr'o singură lovitură. In câteva zile armata de ocupație germană este înfrântă și capturată de către viteaza armată română, în colaborare strânsă cu armatele victorioase sovietice.

Acțiunea d-lui Iuliu Maniu și a prietenilor săi credincioși, aducea pentru aceștia cele mai mari primejdii. Viața le era amenințată. Dragostea de țară a d-lui Maniu însă, era așa de mare încât toate aceste primejdii de cari era conștient nu l-au putut descuraja și nici opri din lupta sa. N'a plecat din țară să-și manifesteze dela distanță patriotismul și sentimentele democrate. A vrut să rămână cu orice risc în mijlocul poporului năpăstuit de cnutul străin și oprimat de ai săi.

N'a vrut să plece în una din țările Națiunilor Unite ca să formeze acolo un guvern de rezistență cu un caracter cu totul simbolic. Acest fel de rezistență ar fi fost desigur comod și fără riscuri personale dar

Al. Tătaru

(Continuare în pag. 3-a)

Credința d-lui Maniu
in biruința democrației

(Continuare din pag. I-a)

fără valoarea morală şi practică a unui guvern organizat în ţară şi care să fie continuu în toate primejdiile ce le atrăgea acţiunea sa.

Şi poporul în mijlocul căruia a rămas d. Iuliu Maniu, se simţea mai sigur, ştiindu-l de veghe neobosit şi aştepta cu mai multă încredere ziua eliberării sale apropiate, de sub ameninţarea cruntă a prăbuşirii iminente, care s'ar fi produs necondiţionat dacă secontinua greşita cale apucată.

Toată suflarea românească purta în cugetul şi sufletul său chipul d-lui Iuliu Maniu, toată nădejdea era numai în el, cu toţii aşteptau izbăvitorul eveniment salvator.

D. Iuliu Maniu şi-a închinat o viaţă întreagă celui mai elevat ideal: iubirea de neam şi înfăptuirea celei mai frumoase concepţii de organizare socială şi viaţă politică, produs al inteligenţii lumii civilizate: democraţia. A fost cel mai atacat om politic din câţi a avut ţara românească, dar respectul şi omenia ce inspira majorităţii era aşa de mare încât, atunci când îndemnurile criminale puneau viaţa sa în pericol, nu s'a găsit un român atât de ticălos să ridice arma asupra lui. Numai aşa se explică de ce providenţa ni l-a păstrat pentru zilele cele mai grele ale vieţii noastre politice.

Lui i-a fost dat să readucă ţara în rândul Naţiunilor Unite, în lupta pentru zdrobirea definitivă a inamicilor democraţiei.

Lui i-a fost dat să ajute poporul român în realizarea aspiraţiunilor sale spre o viaţă liberă, după sistemul celei mai înalte concepţii democrate. Atingerea acestui ideal reprezintă satisfacţia deplină pentru lupta sa de decenii, coroana de lauri pentru credinţa sa, răsplata faţă de tot ce a avut de suferit pentru poporul român.

Şi poporul întreg îl urmează cu dragostea şi fidelitatea de până acum.

A. TATARU

S.S.I.

25 Septembrie 1942

N O T A

Din cercurile politice.

Dr pers 29235

D.P.

1. In cercurile politice răspândindu-se în cursul săptămânii curente zvonul că starea sănătăţii D-lui Mareşal Antonescu ar prezenta din nou îngrijorări, fruntaşii grupărilor naţional-ţărănistă şi liberală s'au adresat preşedinţilor acestora spre a obţine preciziuni.

Iuliu Maniu a declarat că aceste zvonuri nu sunt exacte şi că, după informaţiile sale, Dl. Mareşal Antonescu se pregăteşte să plece pe front.

Dinu Brătianu cu prilejul şedinţei obişnuite a consiliului de administraţie care a avut loc în ziua de 23 Septembrie a.c. la Banca Românească a afirmat că - după cum a fost informat - Dl. Mareşal Antonescu şi-ar fi amânat plecarea pe front, deoarece urmează să se supună unui tratament prescris de un specialist german, care se află în acest moment în ţară.

2. Conducerea grupării naţional-ţărăniste a făcut cunoscut fruntaşilor acesteia că în ziua de 25 Septembrie a.c., Maniu, Mihalache şi Mihai Popovici vor pleca la moşia Buta (Jud. Argeş) proprietatea avocatului N. Penescu, unde se află şi D-rul N. Lupu.

Dela Buta, Maniu proiectează a pleca la Băi Herculane, pentru a face o cură de 10 - 15 zi'

La Buta, fruntaşii naţional-ţărănişti vor face o examinare a situaţiunii interne şi externe.

3. In dimineaţa de 24 Septembrie a.c. comunicându-i-se intervenţia scrisă făcută de Dinu Brătianu pe lângă Dl. Mareşal Antonescu în favoarea ţiganilor, Maniu a declarat amicilor săi că este împotriva intervenţiei întrucât "faţă de cele ce se întâmplă, acest demers este ridicul".

"Am căutat - a spus Maniu - să conving pe Dinu Brătianu să facă un demers în chestiunea militară a participării noastre masive la războiu, dar a refuzat.

"In schimb a făcut un demers în chestiunea ţiganilor, în care se pronunţă şi împotriva deportării evreilor, dar într'un mod incoherent, încât nimeni nu poate să priceapă ceva.

"Desigur, nimeni nu poate să admită deportarea ţiganilor, dar această chestie este neînsemnată faţă de cele trei probleme fundamentale : noul aport militar, chestiunea evreiască şi volumul viitoarelor schimburi economice cu Germania.

"Străduinţele mele de a readuce partidul liberal în conştiinţa ţării au rămas infructuoase", a încheiat Maniu.

———

S.S.I.

24 Septembrie 1942

12

N O T A

Faţă de un grup de intimi, despre cari a apreciat că nu trebuie să aibe prea multe rezerve în a expune punctul său de vedere în diferite probleme de actualitate, Iuliu Maniu a făcut următoarele declaraţii :

1. Raporturile româno-germane:

"De puţin timp am fost informat că Mareşalul va pleca la Fuehrer, iar acum aflu că a plecat Vice Preşedintele de Consiliu.

"Nu ştiu dacă va vedea pe Fuehrer sau numai alte personalităţi germane, în orice caz - după informaţii ce mi-au fost comunicate - raporturile româno-germane au ajuns într'un asemenea stadiu, încât şi un guvern care vrea să fie agreabil germanilor este silit la oarecare rezistenţă, din cauza stării de spirit a opiniei publice româneşti, care nu se mai poate ascunde.

"Concesiile economice, dacă se vor produce, vor revolta populaţia, care suferă peste orice măsură".

2. Participarea României la războiu:

"Am mai fost informat că Mareşalul pleacă pe front.

"Aceasta înseamnă noui trupe româneşti, fiindcă prezenţa Mareşalului pe front trebuie să coincidă cu noui succese în liniile deţinute de armata noastră.

"Participarea oştirii noastre pe un front, la o depărtare de 2000 Km. de Patrie, o socotesc drept cea mai mare calamitate care s'a putut abate asupra ţării.

"In afară de pierderile grozave pe cari le avem, gândiţi-vă că la prima întorsătură a războiului trupele

./.

noastre rămân singure, pierdute în imensul spaţiu rusesc, iar Ungaria numai atât aşteaptă.

"In stadiul nostru de pregătire militară - şi mai cu seamă - în urma pierderilor suferite ungurii nu este exclus să ne înfrângă."

3. Atitudinea faţă de regim:

"Eu sunt dispus să stau de vorbă cu Vice Preşedintele de Consiliu.

"Sunt convins că acest contact ne-ar fi folositor la amândoui, deşi aparţinem fiecare unei lumi deosebite.

"Primul ministru ar avea prilejul să cunoască direct, deschis şi sincer, opiniunile mele, iar eu aş avea prilejul să aflu temeiurile acţiunii guvernamentale, pe care nu o mai pot înţelege.

"Un asemenea contact ar putea însă să pună într'o situaţie delicată pe primul ministru în faţa germanilor.

"Dacă însă Primul Ministru ar dori să vorbim, s'ar putea găsi mijlocul de a ne întâlni, fără să afle cineva.

"Consider că situaţia este atât de gravă, aşa încât un contact între oamenii responsabili, îl socotesc drept neapărat trebuincios".

4. Situaţia populaţiei evreieşti:

"Deportarea evreilor continuă; sub diferite pretexte se găsesc noui vinovaţi, cari sunt expediaţi.

"Aceste orori cari constitue o pată pe obrazul ţării sunt cu atât mai revoltătoare cu cât, fără nici o vină, sunt trimişi la moarte bătrâni, femei şi copii.

"Nu pot crede că guvernul vrea să aducă în casele evreilor deportaţi familii germane - cum se spune - fiindcă aceasta ar creia grave perturbări printre români.

"Am unele informaţii că măsurile acestea provin din sugestiuni externe, fiindcă vor să elimine orice concurenţă evreiască din România, îndeosebi din Ardeal şi Banat.

./.

"Trebuie examinat serios, deoarece aceste lucruri se vor plăti nu numai de țară, dar și de cei cari le execută; ați văzut declarațiunea făcută de Churchill cu privire la sancțiunile ce se vor aplica celor ce săvârșesc orori împotriva evreilor.

"Spre a se cunoaște atmosfera din lumea anglo-saxonă, este deajuns să examinăm declarația ministrului finlandez la Washington, care aduce în favoarea țării sale argumentul că n'a luat niciodată măsuri împotriva evreilor.

"Am spus-o și o repet pe cât de paradoxal poate părea : chestiunea evreiască este o chestiune românească și încă dintre cele mai importante.

2923 D Personal

S.S.I.

29 Iulie 1942

15

D.S.P.

N O T A

Maniu, discutând cu apropiaţii săi evenimentele de actualitate, a declarat că este preocupat de starea de spirit din armată - ca urmare a nouei legi pentru poziţiunea ofiţerilor - şi că este informat cum că probabil se va veni cu o modificare, care va scoate de sub efectele legii pe toţi ofiţerii ce ar trebui să părăsească armata.

"Cred - a spus Maniu - că numai generalul Iacobici va suferi efectele decretului publicat, ceiace va dovedi prin aceasta şi mai clar că legea a urmărit înlăturarea sa din armată.

"Lucrul n'are importanţă fiindcă situaţiunea generalului Iacobici începe să se consolideze tocmai prin aceia că este victima unei nedreptăţi.

"Convingerea mea este că generalul Iacobici va avea încă de jucat un rol important.

"Ceiace este îngrijorător este că prin aceste manevre se sdruncină în mod grav - şi cu urmări ce nu se pot prevedea - unitatea din armată".

2923 P. Maniu

16

Mon cher Docteur Lupu,

Ce dernier temps, passant à plusieurs reprises quelques jours dans la Transylvanie du Sud, j'ai pu constater par moimeme, et cela, non sans avoir été révolté, le fait suivant qui est contraire aux informations obtenues par quelques leaders de notre parti de la part des membres influents de notre gouvernement, informations selon lesquelles on n'anverrait plus des tropes roumaines sur le front de Russie.

Cette affirmation et fausse, car nous savons que d'importants contigents et de fortes unités de notre armée, composées uniquement de Transylvanie, partent sans cesse sur le front de Russie.

Revenant à Bucarest, j'étais deçu d'apprendre, par quelques facteurs importants - selon lesquels la Roumanie aurait fait savoir aux milieux officiels de l'Allemagne - que dans un trés bref delai, la Roumanie envoyerait un fort contigent de nos troupes pour renforcer les rangs des allemands qui luttent sur le front de Russie.

Certaines unités roumaines de Transylvanie ont été informées qu'elles seront envoyées sur le front de Caucaz.

./.

Ces informations, et surtout le fait en soi-meme a ému tout Notre pays, particuliérement le peuple de la Transylvanie, où regne une vive agitation et un profond mécontentement qui d'ailleurs est fort comprehensible.

Tout le monde en Roumanie se demande comment se fait-il que nos dirigeants puissent tolerer de telles choses, qui risquent de vider le pays de tous nos soldats, exposant ainsi au péril la vie de la plus belle partie de notre peuple, et cela au moment même où la Hongrie et la Bulgarie sont armées jusqu'aux dents. Et surtout quand la Hongrie non seulement qu'elle fortifie - à la vue de tout le monde - ses frontiéres de nos côtés, mais elle concentre aussi continuellement ses troupes et ses divisions motorisées sur la frontiére du Nord la Transylvanie. La Hongrie se prépare donc à une grande manoeuvre militaire, projétée pour cet été et l'automne prochain, aux proximités de nos frontiéres.

Le gouvernement magyar ne perd pas son temps, il maintient l'opinion magyare - sans relache - en agitation contre nous, l'assurant que l'armée de la Hongrie est assez forte pour/ réaliser l'idéal qui n'est autre que celui de refaire la Hongrie historique.

La Hongrie fait tout son possible pour que le jour de la grande épreuve historique ne puisse plus tarder lontemps, épreuve qui doit amener la réalisation des rêves magyares, qui se traduisent par la récupération de toute la Transylvanie.

./.

Cependant, nous, les roumains, nous avons aussi notre rêve; mais nous avons la pénible impression que notre armée armée est trop engagée aux cotés des allemands et les prejudices qui surgissent de ce fait ne peuvent que tarder la réalisation de celui-ci.

En même temps, je recois journellement des informations sur les persecutions auxquelles sont sujet les roumains de la Transylvanie du Nord, persecutions qui exaspèrent profondément l'opinion publique roumaine de la Transylvanie du Sud. De ce fait, il se crée une atmosphère de méfiance et de mecontentement qui ne peut plus durer.

Le désir général de tous les roumains serait que, tant que le jour de l'éliberation de nos frères de la Transylvanie du Nord n'arriverait, il serait utile de prendre certaines mesures susceptibles d'assurer l'opinion publique et de lui donner la conscience de notre puissance.

Dans ce but, le pays et tout l'opinion publique roumaine demande de ne plus envoyer un seul soldat sur le front de L'Est, on demande au contraire, la retraite immédiate de nos troupes qui sont mises à la disposition du commandement allemand sur le front de l'Est.

Sachant que, ces jours-ci, vous aurez l'occasion de prendre contact avec Monsieur le Maréchal Antonesco, je vous prie de lui faire part de tout ceci et de faire tout le possible de lui faire sentir la douleur et les soucis qui pésent lourdement sur le coeur des roumains et qu'il est absolument urgent que des mesures - selon les circons-

./.

tances - soient prises.

Je vous envoie aussi un rapport, recu aujourd'hui même, dela Transylvanie du Nord. Ce rapport est très simple en mots, mais fort tragique dans le fond.

Recevez, je vous prie, mes salutations fraternelles.

ss. Iuliu Maniu

Bucarest, le 22 Juillet 1942.

Des hommes ont été attelés aux machines agricoles dans les villages suivants: Copalnic - Mănăştur, jud. Satu Mare; Mogoşeşti şi Satul Lung Chicar - Satu Mare; Domin - Sălaj; Dumbravitza - Someş; Hideaga - Satu Mare, etc.

Dans de Nombreux villages on a pris des pâturages des paysans roumains pour les donner aux ancient propriétaires hongrois, A cause de cela, les hommes sont obligés a vendre leur betail et de se réfugier. Par exemple: dans les villages: Dene Sat; Voglabeni - Ciuc; Soimuş - Sălaj ; Surduc - Sălaj; Mora - Cluj;, etc.etc.

Touts les jours les gendarmes hongrois frappent les roumains, les maltraitent, les privent de leurs services, retirent leurs brevets, leurs donnent des ammendes excessives pour n'importe quoi, confisquent leurs fortunes. Il y a même des crimes (le cas du paysan Maja de Monor, du district Năsăud; Lungu etc).

2923 Dos Personal

185

S.S.I.

25 Iulie 1942

20

D.P.

N O T A

In cursul săptămânii trecute, Maniu a avut o întrevedere cu René Donche, dela Legaţia Elveţiană.

Maniu a căutat să obţină diferite informaţiuni privind constatările şi relaţiile obţinute de René de Weck, în timpul concediului său în Elveţia.

Donche a declarat că René de Weck personal ar putea să lămurească mai bine ceeace preocupă pe Maniu, iar că întrucât îl priveşte, ştie că situaţia României este destul de grea în Anglia şi America, unde politica actuală a fost înţeleasă până la un moment dat, dar lucrurile s'au agravat din cauza continuării războiului din U.R.S.S. şi a reacţiunii cercurilor evreieşti din străinătate faţă de măsurile antisemite ale guvernului român.

Cu privire la situaţia din U.R.S.S., Maniu a declarat că a primit dela o serie de partizani, aflaţi pe front, rapoarte în ceeace priveşte progresele de ordin social şi economic realizate de Soviete.

Experienţele agrare ale Sovietelor - a spus Maniu - nu vor putea fi nesocotite de aici încolo.

./.

Maniu şi-a exprimat convingerea că întreaga lume prezintă tendinţa unei orientări spre stânga şi că - după părerea sa - socialul va domina epoca post-bellică.

In cursul conversaţiei, s'a convenit asupra unei întrevederi între Maniu şi René de Weck.

2923 Dos Personal

S.S.I.

10 Septembrie 1942

22

D.S.P.

N O T A

Maniu fiind preocupat de consecințele pe cari le-ar putea avea angajarea unor lupte directe, pe frontul Caucazului, între trupele anglo-americane și trupele române, a convocat în ziua de 4 Septembrie a.c. pe Mihai Popovici, Ghiță Pop, prof. I.Hudiță și Dr.Virgil Solomon, cărora le-a făcut o expunere - din punctul său de vedere - declarând în esență următoarele :

"Am ferma convingere că participarea armatei române la luptele din Răsărit ia forme pe cari le socotesc atât de importante și grave, încât - după părerea mea - nici gruparea național-țărănistă nu va mai fi în stare să repare, chiar în parte numai, această politică.

"Dacă la conferința de pace - a spus Maniu - guvernul român ar fi putut să găsească explicațiuni pentru participarea armatei române în luptele cu armatele sovietice - nu se va putea găsi nici o justificare pentru acțiunea armatelor române împotriva trupelor anglo-americane.

"Bunăvoința care există în partidul conservator englez pentru România și, îndeosebi, înțelegerea pe care președintele Roosevelt a arătat-o pentru situația specială a țării noastre, nu vor mai putea fi folosite, sub nici o formă.

./.

"Anglia şi America,aflate în conflict direct cu armatele noastre,vor fi în aşa grad indispuse încât politica lor faţă de România se va transforma într'o ostilitate categorică.

"N'ar fi exclus - a adăogat Maniu - ca în aceste condiţii România nici să nu poată participa la conferinţa păcii; orice efort de care ar fi în stare anglo-filii români ca şi prietenii României din Anglia şi America,va fi anulat.

"Pe de altă parte,a continuat Maniu,şansele de victorie anglo-saxone se măresc pe fiecare zi.

"Rezistenţa sovietică este dârză,dovada constituind-o că nici un fapt decisiv nu s'a petrecut pe frontul de Răsărit în cursul acestei veri,cu toate că germanii au făcut cel mai mare efort militar.

"In Anglia sunt îngrămădite trupe imense cari vor da la primul prilej atacuri decisive.

"Potenţialul de răsboi anglo-american creşte,în măsura în care potenţialul şi rezistenţa morală a Germaniei slăbesc.

"Această situaţie a răsboiului,a spus Maniu,se vede din ultimele fapte de politică internaţională,cari confirmă convingerea tuturor Statelor că şansele anglo-americane cresc vertiginos.

"Aceste fapte sunt: intrarea Braziliei în răsboi,atitudinea Portugaliei,demisia ministrului de externe japonez,înlăturarea lui Serano Summer şi a colaboratorilor săi din guvernul spaniol,anumite simptome observate în Turcia,declaraţia primului ministru al Iranului.

"Se vede că nenumărate ţări cari au simpatizat cu Axa,au stat în neutralitate sau în

./.

echivoce,încep să se aranjeze după mersul răsboiului,fiind conştiente că pacea va atrage modificări asupra structurii tuturor Statelor.

"In această atmosferă,România în loc să modereze zelul său răsboinic,este pe punctul de a se bate direct cu armatele anglo-saxone,cu armatele celor două mari puteri cari vor dicta condiţiile păcii.

"Deşi sunt convins că orice nou demers al meu n'are nici o urmare practică,mă simt obligat să atrag din nou atenţia D-lui Maregal Antonescu asupra marilor primejdii cari ameninţă ţara,dacă D-sa va lua personal comanda unor trupe ce se vor bate cu armata anglo-americană din Caucaz.

"Am fost înştiinţat că în urma recentului meu demers,Dl.Maregal Antonescu a declarat că este hotărât să meargă până la capăt; mi s'a pus chiar în vedere de către o persoană competentă această hotărâre a D-lui Maregal Antonescu.

"Cu toate acestea,un nou demers din partea mea este absolut necesar,iar prietenii noştri din conducerea partidului cari au ezitări şi ne îndeamnă la prudenţă,trebue să înţeleagă că sunt situaţiuni în cari soarta ţării fiind în joc,este nevoie să avem atitudini clare şi hotărâte."

In urma acestor declaraţii,prof.I.Hudiţă a făcut cunoscut D-rului Lupu,în cursul chiar al aceleiaş zile,în numele lui Maniu,punctul de vedere al preşedintelui grupării naţional-ţărăniste.

In ziua de 5 Septembrie a.c.,Maniu însoţit de Mihai Popovici,au plecat la Dobreşti,unde au avut o lungă discuţiune cu Ion Mihalache.

Unele rezerve manifestate de Mihalache

./.

n'au mulţumit pe preşedintele grupării naţional-ţărăniste.

In cursul dimineţii de 10 Septembrie, Maniu a plecat cu automobilul la Braşov, pentru a avea o convorbire cu Barbu Ştirbei şi a-i cere sfatul, fiind probabil ca să consulte şi câţiva prieteni din Ardeal.

Maniu este aşteptat să se întoarcă imediat la Bucureşti.

Este de adăogat că, în cursul discuţiunilor cari au avut loc, s'au luat în examinare şi următoarele două probleme :

1. Măsurile de deportare luate de guvern împotriva unor categorii de evrei.

2. Propunerile D-rului Funk.

In această ultimă chestiune, Maniu a obţinut prin sursa lui Ion Lugoşanu, director la ziarul "Universul", următoarele informaţiuni :

D-rul Funk ar fi propus ca plăţile în aur, pe cari Reichul trebuia să le facă pentru lichidarea contului nostru activ din clearingul româno-german, să fie întrerupte, iar aceste sume să fie trecute într'un cont special la Banca Reichului, cont care se va lichida ulterior.

Guvernul român n'ar fi admis această cerere, iar guvernul german s'ar fi obligat să continue livrările de aur.

D-rul Funk ar fi cerut ca armatele combatante să nu mai fie conduse din punct de vedere militar şi economic în mod separat, ci să alcătuiască o comunitate.

Potrivit acestui sistem, toate furniturile ce se vor face armatei germane nu vor mai fi plătite, ci vor fi socotite ca cheltueli de răsboi.

./.

Guvernul român - după informaţiile lui Lugoşanu - ar fi admis această cerere.

Tot după informaţiile lui Lugoşanu, guvernul german ar fi cerut o sporire a cursului mărcii, ceiace s'ar fi admis.

Maniu a criticat în mod viu modul cum s'au purtat de către reprezentanţii români discuţiunile, susţinând că în ce priveşte urcarea cursului mărcii, această măsură va fi de natură să contracareze urcările preţurilor obţinute de România.

S.S.I. 27

8 Septembrie 1942

N O T A

Dela național-țărăniști.

1. Maniu, care plecase în dimineața de 5 Septembrie a.c. din București, a revenit în Capitală în cursul dimineții de 7 Septembrie a.c.

2. Cu privire la propunerile D-rului Funk, Maniu a declarat că este informat cum că guvernul român ar fi consimțit la unele soluțiuni de natură să aibă repercursiuni sensibile asupra economiei și finanței românești.

Maniu a mai fost informat că s'a admis un schimb de materii prime, care după părerea președintelui grupării național-țărăniste nu este decât "o cedare din partea României a unor mărfuri alimentare, în detrimentul populației noastre civile".

După informațiile lui Maniu s'ar mai fi admis ca Banca Națională să pună la dispoziția Reichului un fond de 60 miliarde, cu care acesta să-și facă plățile în România.

Maniștii critică în mod vehement noile soluțiuni economice adoptate, susținând că acestea vor crea României o situație internă excepțional de dificilă.

3. In cursul zilei de 7 Septembrie a.c. Maniu a precizat față de amicii săi că a primit completări la informațiunile ce le avea cu privire la

./.

comanda pe care o va lua Dl.Mareşal Antonescu.

a. Se formează o a patra armată română.

b. Aceasta, împreună cu o armată germană, vor fi puse sub comanda D-lui Mareşal Antonescu.

c. Armata D-lui Mareşal Antonescu va lupta în Caucaz, unde se vor afla faţă în faţă nu numai cu trupele sovietice, ci şi cu trupele anglo-americane.

"Aceasta - a conchis Maniu -, este o stratagemă germană, pentru a pune România iremediabil în conflict cu Anglia şi America, a provoca ostilitatea pronunţată a acestor puteri împotriva României, mai ales ostilitatea Statelor-Unite, care - poate din cauza lipsei de simpatii pentru U.R.S.S.- au înclinat să aibă oarecare înţelegere pentru situaţia noastră şi a ne lega astfel definitiv de soarta Axei".

2923 Dos Pers

9 Septembrie 1942

DSP

N O T A

Dela naţional-ţărănişti.

Faţă de un grup de partizani, Maniu a făcut recent - din punctul său de vedere - o expunere asupra actualei conjuncturi, cu care prilej a comunicat şi cari sunt informaţiile ce le deţine :

Vizita D-rului Funck.

"Sunt informat că propunerile formulate de Dr.Funck sunt excepţional de importante deoarece ar fi preconizat ca :

"a. România să părăsească etalonul aur şi să treacă la aşa zisul "etalon muncă".

"Deoarece şi sub regimul etalonului aur - menţinut nu se ştie cum - moneda noastră se află într'o situaţie precară, părăsirea acestui etalon şi adoptarea sistemului monetar german ar putea avea grave repercusiuni pentru ţară şi - eventual - ar însemna prăbuşirea întregei noastre burghezii, ca şi creiarea unei stări de haos financiar, cu consecinţe asupra tuturor domeniilor de activitate.

"Cum nu s'a reuşit să se menţină o politică de preţuri stabilă, preţul mărfurilor ar putea ajunge la cifre fantastice, fără a mai vorbi de rezultatele pe cari această operaţie le-ar avea în viitorul apropiat.

"b. D-rul Funck ar mai fi propus ca contul activ din clearingul româno-german să fie întrebuinţat pentru a se restitui Reichului despăgu-

./.

birile de războiu ce ne-au revenit nouă rândul trecut şi cari au fost lichidate sub guvernul meu.

"Aceasta înseamnă că Germania nu ne consideră ţară aliată, ci o ţară învinsă, căreia îi cere restituirea despăgubirilor de războiu.

"Folosirea arbitrară a sumelor depuse în contul clearing constitue - dintr'un punct de vedere - un "abuz de încredere", întrucât noi am făcut exporturi în Germania ştiind că vom primi în schimb mărfuri germane, iar nu că aceste exporturi vor fi socotite la un moment dat ca un fel de "pradă de războiu".

"Opinia publică ar rămâne încremenită dacă ar afla că se discută asemenea operaţiuni.

"c. Germania - tot după informaţiile mele - mai preconizează ca Banca Naţională să-i ţină la dispoziţie, într'un timp scurt, o sumă importantă - se spune că aproximativ 60 miliarde lei -, spre a avea un fond cu care să facă plăţi interne.

"Aceasta înseamnă că România, după ce face exporturi, pentru cari nu primeşte nimic în schimb să mai finanţeze şi războiul german, cu riscul de a-şi anemia economia naţională şi de a-şi slăbi definitiv moneta.

"d. In fine - după informaţiile pe cari le-am înregistrat - D-rul Funck a mai sugerat ca Germania şi România să alcătuiască un "Wirtschaftsraum", spaţiu economic, comun.

"Propunerile germane arată în mod indubitabil că Reichul urmăreşte integrarea noastră, lipsită de independenţă, în organizaţia economică germană".

Mersul războiului.

"Din informaţiile şi impresiile culese mi-am întărit credinţa că tot mai multă lume

./.

lume începe să se convingă că Germania nu va câștiga războiul.

"Intrarea Americii în războiu - care e ușor de prevăzut - a făcut ca balanța să atârne definitiv de partea puterilor democrate.

"Dacă eram în locul lui Hitler, în clipa în care America a declarat războiu ceream pace și spuneam: Am dovedit că Germania nu acceptă pacea dela Versailles; am dovedit că Germania este o forță militară în stare să bată toată Europa, dar un popor de 90 milioane nu se poate bate cu toate continentele. Deci, să ne înțelegem și să vedem cum putem restabili liniștea în lume.

"Era atunci un moment psihologic favorabil și englezii cari cu simțul riscurilor, ar fi înclinat poate către o înțelegere de compromis.

"Astăzi, acest moment psihologic a trecut, iar Germania a pierdut virtualmente războiul, cu toate că mai poate să dea lovituri militare importante".

Participarea noastră la războiu.

"In aceste condiții, nu văd de ce Mareșalul Antonescu continuă să împingă atât de departe politica sa militară.

"Luând comanda unor armate în Caucaz - după cum sunt informat că a făcut-o - se va afla față în față cu englezii și americanii, punând România într'o poziție viitoare pe care o socotesc ca fiind extrem de dificilă".

Atitudinea lui Gh. Brătianu.

"Gheorghe Brătianu era îndreptățit prin numele și pregătirea sa să aspire la un mare post de conducere în această țară.

"Numai că pentru aceasta trebuia să aibă o

./.

atitudine clară, deoarece în vremuri turburi este nevoie de o asemenea atitudini: când este întuneric şi camuflat, ai nevoie de un bec care să-ţi îndrume paşii, deşi când este ziuă şi lumină n'ai nevoie de nici un bec.

"Lipsa de hotărîre a lui Gheorghe Brătianu poate să aducă la dispariţia partidului liberal".

Legăturile cu mişcarea legionară.

"Contactul meu cu legionarii este rău înţeles.

"Eu sunt obligat să ştiu tot şi să mă informez dela sursă, deoarece aceasta intră în meseria mea.

"Şi acum a venit cineva la mine şi mi-a spus că nişte legionari doresc să mă vadă; am răspuns că le stau la dispoziţie.

"Aceasta nu înseamnă că aş sprijini pe legionari sau că aş admite metodele lor.

Deportarea evreilor.

"Chestiunea evreiască continuă să se prezinte sub un aspect pe care-l socotesc - dintr'un punct de vedere - ca fiind grav.

"La intervenţiile mele mi s'a răspuns că deportările se amână şi că evreii din Vechiul Regat nu vor fi cuprinşi în ele.

"După părerea mea n'ar trebui să se facă vre-o deosebire faţă de evreii din Ardeal, fiindcă şi aceştia sunt din România; am admite astfel că Ardealul nu este tot România şi că veritabilul teritoriu românesc e Vechiul Regat, ceeace este o teorie primejdioasă din punct de vedere naţional.

"Văd însă că sub tot felul de pretexte s'au ridicat nişte evrei din Vechiul Regat; aşa se pot inventa în fiecare zi categorii noi de suspecţi.

./.

"Măsura guvernului o socotesc drept reprobabilă şi ca una care va avea eventual consecinţe grele pentru ţară.

2923 Dos Personal

S.S.I.

5 Septembrie 1942

D.S.P.

N O T A

Dela național-țărăniști.

1. Decurând Maniu a primit o delegație venită din partea organizației național-țărăniste de Prahova, spre a-i solicita să desemneze un conducător al acestei organizații în locul lui Drezeanu, care a decedat.

Cu acest prilej delegația prahoveană a cerut și instrucțiuni de activitate.

Maniu, fără a le da îndrumări precise, le-a arătat să să facă eforturi mai mari și să mențină un contact mai strâns cu partizanii.

Cu aceiaș ocazie Maniu a repetat convingerea sa că Puterile Axei vor fi învinse.

2. Maniu a cerut amicilor săi să obțină informațiuni cât mai complete cu privire la propunerile pe cari are să le formuleze guvernului român ministrul german Funk și delegația ce îl însoțește.

In cursul zilelor de 3 și 4 Septembrie a.c., Maniu a primit din surse diferite informații, din cari rezultă că :

a. D-rul Funk va relua propunerile formulate de D-rul Clodius.

b. Problema stabilizării prețurilor românești de export formează principala preocupare a D-rului Funk.

c. Noui restricțiuni privitoare la consumul intern, spre a obține cote mai mari "pentru neco-

./.

sităţile de războiu".

d. Raţionalizarea producţiei şi distribuţiei produselor agricole.

Maniu a înregistrat deasemeni versiunea lansată din cercuri diplomatice că D-rul Funk ar propune o "Uniune economică româno-germană", dar a refuzat să creadă că se va lua in discuţie o asemenea propunere, "care ar insemna pierderea completă a suveranităţii statului asupra domeniului economic".

Maniu este de părere că :

a. Nu se pot impune noui restricţii consumului intern.

b. Aceste restricţii ar agrava starea de spirit din ţară şi ar sdruncina moralul populaţiei.

c. Aşa cum România nu trebue să-şi uzeze întreg potenţialul său militar, tot aşa este obligată să-şi rezerve pentru eventualităţile viitoare potenţialul economic.

d. Mare aport militar şi economic adus de România îi dă dreptul să nu accepte orice noui propuneri.

3. Maniu a declarat amicilor săi că a făcut interventiuni în chestia evreiască "intr'un loc competent" şi că a primit asigurări că măsurile de deportare nu se vor lua.

"Guvernul - a adăugat Maniu - săvârşeşte o eroare că se lasă influenţat de sugestiuni externe, deoarece in chestiunea evreiască s'a făcut prea mult.

"Am auzit că există versiunea că şi Ungaria ar pregăti măsuri asemănătoare.

"Este riguros inexact: Ungaria nu ia şi nu va lua asemenea măsuri.

"De altfel, cercuri externe au întreţinut

./.

iluzia că Ungaria face aceleaşi sacrificii militare ca şi România, iar până la urmă s'a lămurit că realitatea este contrarie.

"Dacă guvernul vrea să-şi facă o ideie de consecinţele acestor măsuri să afle ce se petrece la legaţiile din Bucureşti, ai căror observatori au şi luat fotografii după scenele din preajma localurilor unde sunt închişi evreii.

"Partidul nostru - a încheiat Maniu - se străduieşte să facă tot ce-i stă în putinţă spre a ameliora situaţia României în faţa puterilor cari vor decide de soarta păcii, dar de către elementele responsabile se procedează în aşa mod încât se vor zădărnici eforturile noastre".

2923 Dos Personal

S.S.I.

16 Septembrie 1942

D.S.P.

N O T A

Faţă de un grup de apropiaţi ai săi, Iuliu Maniu a făcut o expunere a punctului său de vedere referitor la o serie de probleme, cari preocupă cercurile noastre politice, afirmând - în esenţă - următoarele :

1. Perspectivele participării noastre la campania din Caucaz.

"Eventualitatea unor lupte în Caucaz între armatele române şi armatele anglo-americane poate să ducă la grave consecinţe pentru România.

Eu am făcut demersul cuvenit pe lângă locul în drept şi deşi răspunsul îl consider ca nesatisfăcător, cred că mi-am făcut datoria atrăgând atenţiunea asupra consecinţelor ce sunt de prevăzut pentru ţară prin participarea la campania din Caucaz, cât şi prin prelungirea campaniei noastre în Răsărit.

"Guvernul - după opinia mea- îşi asumă o mare răspundere în momentul cel mai critic al războiului când, după informaţiile ce le am, începe să se consolideze în toată lumea convingerea că soarta războiului este hotărâtă.

"Incep şi eu să cred că războiul se va termina mai repede decât ne aşteptam şi că, după iarna aceasta, nu ne vom mai întâlni cu o iarnă de război.

./.

nou conflict grav între guvern şi unele cercuri străine.

"Drul Funk - după informaţiile mele - ar fi făcut propuneri cari nu au putut să fie admise, deoarece acestea ar fi produs consecinţe de ordin social.

"Pe de altă parte, mai am unele informaţii că s'ar fi făcut propunerea de a se aduce în Banatul românesc familii germane, aşa cum s'a făcut în Banatul sârbesc, dar că şi această propunere nu a fost acceptată.

"Este suficient ca cineva să cunoască ostilitatea populaţiei româneşti din Ardeal şi Banat împotriva germanilor, ca să-şi dea seama de ce ar însemna să se aducă germani din Reich.

"Alte svonuri, necontrolate şi provenind din surse dubioase, pretind că în unele cercuri germane s'ar fi preconizat a se pune în discuţiune problema succesiunii D-lui Mareşal Antonescu, deşi personal nu pot crede acest lucru.

Totuşi, se petrece ceva care nu este exclus să capete aspecte de gravitate.

"In cazul când există o tensiune între guvernul român şi unele cercuri germane, ameliorarea raporturilor se va produce ca împăcările între soţii certăreţi: până la urmă soţul trebue să cumpere un briliant! . . .

4. Măsurile contra evreilor.

"Am spus şi o repet mereu: vom plăti scump maltratările împotriva evreilor.

"Mi se aduce la cunoştinţă, de exemplu, că din Arad şi Timişoara s'au ridicat şi familii evreeşti însemnate şi înstărite.

./.

"Aştept ca şi liberalii să-şi facă datoria.

"Mi s'au adus la cunoştinţă unele ştiri după cari Dl. Mareşal Antonescu nu va lua personal comanda trupelor, iar după alte ştiri, generalul Şteflea va pleca în ziua de 17 Septembrie a.c. pe front pentru a lua măsurile preliminare în vederea creerii unei "secţiuni româneşti" pe întinderea frontului, care va fi dată în seama exclusivă a comandamentului românesc.

"Am convingerea că aşa numita "secţiune românească", pentru a putea fi menţinută împotriva rezistenţei atât de îndârjite a ruşilor, va necesita ca să punem în joc toate rezervele noastre.

2. Starea de spirit în corpul ofiţeresc.

"Informaţiile mele arată că ofiţerimea noastră, care, la început, a fost măgulită de decoraţii, începe să aibă altă atitudine faţă de situaţia actuală.

"Pot să afirm, bazat pe informaţii din mai multe surse, că există astăzi un curent în rândurile ofiţerilor pentru a se reexamina necesitatea continuării acestei campanii şi - ceiace este mai interesant - ofiţerii nu se bazează pe consideraţiuni politice, ci pe consideraţiuni strict militare şi strategice.

"Un ofiţer superior mi-a spus foarte plastic: "Dacă ne lasă la un moment dat singuri cu ruşii, în câteva zile ne suflă până în Carpaţi".

3. Raporturile cu aliaţii noştri.

"Se vorbeşte în diferite cercuri - unele serioase, altele mai puţin - despre o apropiată vizită a D-lui Mareşal Antonescu la Fuehrer.

"Informaţii insistente, dar - este de subliniat - necontrolate, pretind că s'ar fi ivit un

./.

Dece familii înstărite ? - Nu înţeleg.

5. Oamenii politici şi armata.

"Constat, dela un timp încoace, o goană a oamenilor noştri politici spre a câştiga simpatia cercurilor militare superioare.

"Aflu că şi Gheorghe Brătianu a fost pe front cu scopul de a lua contact cu "generalii săi".

"Mă gândesc ce ar putea să facă Gheorghe Brătianu, deoarece numai cineva care ar vrea să schimbe politica actuală ar avea nevoie să recurgă la ajutorul armatei.

"Or, Gheorghe Brătianu a făcut prea multe manifestaţii de germanofilism.

"Imi închipui că Gheorghe Brătianu crede că ar putea să joace un rol într'o aşa zisă epocă de tranziţie, adică atunci când Axa ar începe să slăbească, fără însă a fi învinsă.

"Aici se înşeală mai toţi, fiindcă catastrofa germană, dacă se va produce, va fi bruscă.

"Deabia atunci, se va vedea cine va putea să ia puterea".

2923 Dos Personal

41

S.S.I.

11 August 1942

N O T A

Din cercurile politice.

D.P.

1. In dimineaţa de 10 August a.c. Maniu a sosit în Capitală, venind dela Alba Iulia, unde a asistat la o înmormântare.

Maniu s'a întors suferind, astfel că a suspendat orice întrevederi în cursul zilei de 10 August a.c.

2. Scrisoarea recentă a lui Maniu către Valer Pop, circulă în copii dactilografiate prin cercurile legaţiilor Elveţiei, Franţei şi Turciei.

Ca de obiciu, aceste copii au făcut obiectul unor rapoarte speciale, întrucât toate manifestările lui Maniu sunt urmărite de reprezentanţele diplomatice menţionate cu deosebit interes.

In privinţa impresiei făcută de scrisoarea lui Maniu, sunt de remarcat două comentarii :

Primul este al lui René de Weck, ministrul Elveţiei, care - referindu-se la precizările lui Maniu asupra politicii sale anterioare abdicării fostului Rege Carol II şi fiind în această chestiune sub influenţa lui Mihail Ralea şi C.Visoianu cu cari întreţine raporturi apropiate - a susţinut că "scuzele preşedintelui grupării naţional-ţărăniste sunt valabile din punct de vedere istoric, însă nu corespund realităţii".

./.

"Maniu - a declarat de Week apropiaţilor săi - este vinovat că, prin lipsa sa de maleabilitate şi de tact politic a îndepărtat pe fostul Rege Carol II depe linia politicii tradiţionale a României.

"Carol II, a spus de Week, era un om care proceda numai prin reacţie la atitudinea altora, iar politica sa de apropiere de Germania şi apoi de partidele de dreapta a fost numai o reacţie împotriva personalităţii şi ideilor lui Maniu".

Al doilea comentariu a fost înregistrat la Legaţia Turciei.

Suphy Tanričer, ministrul Turciei,deşi are faţă de Maniu o prietenie personală,a afirmat că declaraţiile acestuia din urmă, referitoare la necesităţile ce au dus la pactul cu fosta "Gardă de Fier", constituesc o nouă greşeală a sa faţă de democraţii, întrucât acestea nu-i iartă nici azi preşedintelui grupării naţional-ţărăniste de a fi primul care a creat ascendentul poltic al legionarismului, după cum nu uită că un alt şef de pe vremuri al partidului Al.Vaida Voevod a fost primul care a alimentat cu fonduri masive mişcarea.

Tanricer a declarat că afirmaţiile preşedintelui grupării naţional-ţărăniste referitoare la legionari "dovedesc aceiaşi naivitate politică de care dă câteodată dovadă Maniu".

3. Lui Maniu i s'a adus la cunoştinţă faptul că Radio Moscova a reprodus în trei rânduri un rezumat al unui articol scris de Stafford Cripps în "Pravda", în cuprinsul căruia ocupându-se şi de România, în cadrul organizării viitoare a Europei, arată că ţara noastră, Ungaria şi Bulgaria vor fi

./.

federalizate, sub controlul U.R.S.S., "spre a se împiedeca pe viitor posibilitatea de a mai deveni teritorii de manevră şi de agresiuni".

Comentând articolul Maniu a declarat că aceasta conţine sugestii personale ale lui Cripps, nefiind însuşite de guvernele american şi englez.

"De altfel, chiar dacă Radio Moscova l-a reprodus de trei ori, dar Londra nu l-a reprodus niciodată" - a spus Maniu.

4. Conducerea "Societăţii de Cultură Naţional-Liberală", formă sub care activează intelectualii şi, în special, tineretul grupării liberale, a dat dispoziţiuni ca să difuzeze cât mai larg lucrarea "Democraţie şi Liberalism" a lui Mihail Fărcăşeanu, unul din conducătorii acestui tineret.

Totodată s'a sugerat diferiţilor ziarişti, cari au legături cu gruparea liberală, de a nu neglija să recenzeze lucrarea, la pagina literară dela publicaţiile unde aceştia scriu, iar - eventual -, dacă împrejurările o vor permite, să se angajeze o polemică în jurul lucrării spre a se deştepta atenţiunea cititorilor.

———

2923 dos Personal

444 298

S.S.I.

12 August 1942

D.S.P.

N O T A

Decurând iscându-se în biroul lui Maniu o discuţie cu privire la desfăşurarea războiului, preşedintele grupării naţional-ţărăniste a luat parte la discuţie, afirmând - între altele - următoarele:

"Cu toate succesele locale ale germanilor - şi trebue să vă previn că germanii vor mai avea succese militare - războiul este virtual câştigat de către Anglia şi Franţa.

"De altfel, sunt informat că guvernul este în posesia unui document, care-i furnizează preciziuni de natură să-l îndemne la o lungă reflexiune asupra politicei ce o duce.

"Intr'un raport, înaintat guvernului de către un personagiu român, care se află în străinătate şi e în situaţiunea de a fi excelent informat, se arată :

"1. Toate cancelariile străine sunt ferm încredinţate că Germania a pierdut războiul;

"2. Această convingere generală este bazată pe date revelatoare de ordin militar, economic şi politic.

"3. Cancelariile străine sunt surprinse de caracterul de agresiune al războiului nostru în Răsărit şi de persistenţa acţiunii militare româneşti.

"4. Aceleaşi foruri străine nu încetează de a atrage atenţiunea asupra urmărilor grave pe cari

./.

politica antievreiască din România - cea mai excesivă din toată Europa - le poate avea asupra țării în viitor, - și sfătuesc pe românii aflători în străinătate să îndemne guvernul din București la moderațiune".

2923 Dos Personal

227

OSP.

46

S.S.I.

11 August 1942

N O T A

Maniu fiind informat că guvernul proiectează să extindă contribuţiunile noastre pe frontul de Răsărit, a supus intimilor săi - pentru a reflecta următorul plan:

1. Să se ia din nou contact cu o serie de generali comandanţi.

2. Să fie vizitaţi şi o parte dintre generalii înălţaţi în grad prin ultima mişcare din armată.

3. Să se expună acestor generali "consecinţele slăbirii armatei noastre pe frontul de Răsărit, necesitatea de a conserva forţele noastre şi primejdiile cari pot surveni pentru ţară într'un viitor apropiat".

4. Generalilor să li se sugereze a provoca o conferinţă cu Dl.Mareşal Antonescu, în scopul de a-i atrage atenţiunea că acest punct de vedere este şi al conducătorilor armatei.

Unii dintre intimii lui Maniu au găsit că această încercare nu va avea succes şi că "dintre generali, deşi unii împărtăşesc punctul de vedere al conducerii naţional-ţărăniste nu vor avea curajul unei asemenea acţiuni".

Maniu a afirmat că trebuesc făcute în prealabil sondagii şi că ideia nu trebue părăsită.

2923 Dos Personal

288

S.S.I.

10 August 1942.

47

D.S.P.

N O T A

Polemica dintre Maniu și Valer Pop a pus în discuția conducerii național-țărăniste chestiunea eventualelor sancțiuni destinate oamenilor politici socotiți că "au contribuit la dezastrul țării".

Cu acest prilej, raportându-i-se că în lumea politică maniștii sunt considerați prea sectari, iar că lui Maniu personal i se reproșează că nu vrea să colaboreze cu elemente cari au putut să săvârșească greșeli de metodă, dar cari au păstrat aceeași ideologie democratică, președintele grupării național-țărăniste a ținut să precizeze punctul său de vedere în această chestiune, declarând că :

1. Gruparea național-țărănistă trebue să tindă a redeveni un partid de massă, iar massele "nu trebue să fie decepționate prin reactualizarea persoanelor cari au greșit, au trădat sau au tranzacționat".

"Se va da prilejul elementelor ezitante, dar necompromise, să se reabiliteze, fără însă a juca roluri de prim ordin", a adăugat Maniu.

2. Sancțiuni severe vor fi aplicate probabil la trei categorii :

./.

a. Acelor cari au contribuit, prin orice mijloc, la instaurarea dictaturii fostului Rege Carol II şi la suprimarea libertăţilor, dictatura fostului Suveran fiind socotită de Maniu ca punctul de plecare al tuturor nenorocirilor abătute asupra ţării.

b. Acelor cari au ordonat, comis sau încurajat crimele de Stat.

Maniştii pretind că, în cazul când evenimentele o vor permite, vor fi diferite unei Justiţii, cu o procedură rapidă, persoanele cari au ordonat sau executat toate crimele politice, începând cu acele împotriva legionarilor şi terminând cu masacrele împotriva evreilor.

"Trebue să se reînscăunească ideia că oricine e supus legii şi că poporul român nu tolerează crimele".

Această operă de justiţie este socotită de manişti că e necesară atât din punctul de vedere al moralităţii interne, cât şi al restabilirii unei bune reputaţiuni a ţării peste graniţă.

c. Acelor cari au contribuit, prin orice mijloc, la pierderea graniţelor ţării.

2923 Sec Personal

S.S.I. 49

10 August 1942.

D.S.P.

N O T A

La a treia scrisoare a lui Maniu, Valer Pop a răspuns în ziua de 2 August a.c. printr'un nou text.

La această nouă scrisoare Maniu a dat în ziua de 4 August a.c. răspunsul alăturat în copie.

Cu acest răspuns maniştii consideră că polemica a fost închisă.

[redacted]

DOMNULE DR. VALERIU POP,

In posesiunea scrisorii Dvs. din 2 August 1942, vin a vă aduce la cunoştinţă că nu sunt dispus a continua această corespondenţă.

In ultima mea scrisoare mi-am arătat precis definitiva mea opinie în ce priveşte activitatea Dvs. şi metoda Dvs. de discuţie.

Tonul neobişnuit la mine în această corespondenţă puteţi să-l atribuiţi exclusiv conţinutului revoltător al scrisorii Dvs. şi manierei în care el este prezentat.

In ce priveşte întrebările ce mi le puneţi în materie de politică externă, v'am arătat şi în scrisorile precedente că nu sunt dispus a le discuta cu Dvs. Sunt probleme a căror discuţie nu poate fi restrânsă la două persoane. Fiind Dvs. în organizaţia puterii de stat poate veţi putea asigura libertatea presei măcar în ceiace priveşte această discuţie, în care caz sunt gata a răspunde în public la toate întrebările care mi le adresaţi. Asemenea a-şi face acest lucru în Parlament, dacă el ar funcţiona.

O singură rectificare : Se vede că nu aţi înţeles bine ceiace am spus în scrisoarea mea anterioară, în care am precizat că în primul rând Dvs. sunteţi personal răspunzător pentru starea deplorabilă a Românilor din Ardealul de Nord şi a multor refugiaţi. Sunteţi în organismul conducerii

./.

de stat în calitate de prim sfetnic al titularului dela Departamentul unde lucraţi în ce priveşte problema Ardealului. Dacă Dvs. tindeţi a arunca răspunderea pe alte umere, vă priveşte !

Cu cuvenita consideraţie
/ss/ Iuliu Maniu

Bucureşti, 4 August 1942

52 214

2923 Dos Personal

S.S.I.
30 Iulie 1942

D.P.

N O T A

Se înaintează alăturat textul ultimei scrisori adresată de Maniu lui Valer Pop, ca răspuns la a treia scrisoare a fostului ministru de justiţie.

Maniu acordă o importanţă deosebită acestei ultime scrisori, în care se fac diferite preciziuni cu privire la politica externă şi a cărei difuzare a început să se facă în Capitală de către fruntaşii naţional-ţărănişti.

Domnule Dr. Valeriu Pop,

Temeritatea cu care continuaţi a nega faptele notorii, uşor controlabile, precum şi a afirma unele inexacităţi evidente, mă surprinde şi mă pune pe gânduri. Nu ştiu cărei cauze să atribui această manieră de a discuta, în orice caz nu este în obiceiul meu de a lua în serios asemenea discuţii, în cari peste tot am intrat numai forţat de anumite consideraţiuni şi nicidecum din plăcere.

Afirmaţi, spre pildă, că din anul 1940, am început o "campanie" agresivă contra D-voastră. Inexact. Nu am "început" niciodată o campanie contra D-voastră. Nu am intrat niciodată în discuţie cu Dv., nici chiar atunci când mânat de alte interese decât cele ale ţării m'aţi atacat cu furie în discursuri publice, chiar acasă în Ardeal. Adevărul este că am criticat totdeauna acţiunea Dv. politică, înglobându-vă în ceata ardelenilor oportunişti, dornici a izbi forţa politică şi în demnitatea Ardealului, degradându-se rolul aviatorilor politici. V'am aşezat în primul şir al acelora cari s'au făcut părtaşi la actul de trădare al Ardealului şi al ţării, prin faptul că s'au făcut instrumente de execuţie şi sprijinitori ai acţiunii ex-regelui Carol II, care a dus la sfâşierea ţării. Dar am evitat să discut cu Dv., fie personal, fie

./.

în scris. Am avut motivele mele binecuvântate, care m'au făcut, spre pildă, să nu primesc propunerea D-lui prim-ministru Gigurtu, de a discuta cu Dvs. problemele ce erau de prevăzut că se vor pune la Turnu-Severin şi la Viena, şi să nu iau parte la nici-o şedinţă publică, unde era verosimilă şi prezenţa Dvs. Şi bine am făcut. Căci cine ştie ce "negaţiuni" şi ce "afirmaţiuni" ar fi izvorât din discuţia ce s'ar ivi între noi.

Vedeţi, deci, că nu am căutat ceartă, nici ocazie de agresivitate.

Dar trebue să recunoaşteţi, Domnule Dr. Valeriu Pop, că "armonia, frăţia şi solidaritatea noastră a ardelenilor" la care vă provocaţi acum, atât de târziu, dar pe care aţi călcat-o în picioare consecvent, prin activitatea Dvs. politică, nu vă dă dreptul să cereţi indulgenţă nici să protestaţi în contra criticei sau în contra caracterizării faptelor Dvs. adânc condamnabile, relevante şi din punctul de vedere al evoluţiei din viitor a problemei noastre româneşti. Şi, mai ales, nu vă dă acest drept, când acele fapte sunt atinse în cursul unei discuţii provocate de Dvs. Cât pentru trecut, firea românească tolerantă, multe poate ierta, dar, nu-i permis să uite faptele oamenilor, nici să evite atrage din ele concluziile şi învăţăturile cari se impun.

Este adevărat că am comunicat schimbul nostru de scrisori câtorva conducători ai partidului nos-

./.

tru şi câtorva specialişti ai problemei româno-maghiare, pentru a fi informaţi. Era datoria mea. Dar în mod absolut loial, punându-le la dispoziţie şi scrisorile Dvs. Dvs. însă nu aşa procedat la fel. Replica Dvs. s'a răspândit în multe exemplare hectografiate, fără a fi alăturat ei şi scrisorile mele. Am permis unui prieten comun să arate schimbul de scrisori şi D-lui Alexandru Vaida. Nu veţi tăgădui Dvs. că trecutul D-sale îl îndreptăţeşte să cunoască măcar discuţiile ce se duc în jurul chestiunii Ardealului.

Nu "împing" - cum spuneţi Dvs. - la publicitate, dar nici nu o opresc, dacă ea se face complet. Eu nu am, în materie naţională şi în chestiuni politice, opinii şi atitudini "discrete", "secrete", "între patru ochi" sau "între patru pereţi" Am numai păreri publice pentru toată lumea, pe care doresc să o conving despre adevărurile pe cari le propovăduesc în interesul desăvârşirii neamului nostru şi pentru progresul omenirii, care nu se poate realiza decât pe baza naţionalismului curat, a democraţiei naţionale şi a dreptăţii sociale.

Publicarea scrisorilor Dvs., însă, azi, nu ar servi cauzei noastre. Ele sunt direct păgubitoare românismului. Defetismul descurajator ce transpiră din ele, planul Dvs. de a face un schimb de populaţie şi mai cu seamă motivarea Dvs., nu pot servi decât cauzei maghiare şi acelora cari vor să stârnească din sufletul românesc tradiţia teritoriului naţional istoric.

./.

Motivarea Dvs. prin spiritul de renunţare care o caracterizează, frânge elanul marilor aspiraţii naţionale, atât de necesar în zilele de azi.

Dacă Dvs. spre adâncul meu regret, aţi acceptat să fiţi unul din executorii planului de refacere europeană a D-lui Hitler, ar fi fost de dorit să vă însuşiţi şi fanatismul naţional şi avântul de grandoare naţională, care transpiră din fiecare pagină scrisă şi din fiecare propoziţie spusă de el.

Dar trecând peste aceste chestiuni "pur formale", - ce să spun în faţa afirmaţiei Dvs. uluitoare - că, nu v'aţi întâlnit cu mine niciodată în casa D-lui C.I.C.Brătianu ? Au fost acolo, de faţă, multe persoane, cari ne-au văzut pe amândoi şi mai presus de toate mărturia stăpânului casei, a D-lui C.I.C.Brătianu, care prin scrisoarea alăturată aici în copie, dovedeşte prezenţa noastră simultană la consfătuirea care s'a ţinut acolo şi în consecinţă netemeinicia negaţiunii Dvs. repetate.

Ce să spun în faţa afirmaţiei Dvs. că "orientarea mea constantă franco-engleză a suferit totuşi o eclipsă", ceiace doriţi să argumentaţi prin afirmaţia că nepotul meu, Ionel Pop, v'a comunicat că m'aşi fi convins de necesitatea orientării germane şi că aş fi gata să fac o declaraţie publică în acest sens şi mai mult, că aş fi chiar dispus să sprijin prin delegaţi de ai partidului nostru, constituirea guvernului Antonescu - afirmaţie absolut neîntemeiată, nu numai ca fond, căci eu, nimănui şi niciodată nu am făcut o astfel de declaraţie,

./.

ci şi ca formă, pentrucă Dl.Ionel Pop, prin scrisoarea ce-mi adresează, şi pe care o anexez în copie, desminte categoric că v'ar fi făcut vreodată o astfel de comunicare, precum nici nu putea face.

Ce să spun eu în faţa afirmaţiei Dvs.cu totul neîntemeiată că eu aşi fi oscilat între politica de extrema stângă şi extrema dreaptă - când toată lumea ştie că guvernarea mea şi întreaga mea activitate politică, de când eram în etate de 21 de ani, e dovadă clară în faţa lumii că am fost situat şi m'am silit, cu succes, să situez partidul nostru, fără nici o excepţie, la stânga partidelor burgheze şi ca formă constituţională şi ca fond politic, de reforme practice./

Dvs.opuneţi acestui fapt, îndeobşte cunoscut, înţelegerea făcută cu regretatul Corneliu Zelea Codreanu, la alegerile din 1937, caracterizată în mod fals de Dvs.de cartel electoral, pe când toată lumea ştie faptul ce-l dovedeşte comunicatul publicat la vremea sa, că acea înţelegere n'a fost altceva decât un "pact de neagresiune electorală", care nu atingea nici chestii de program, ni de guvernare, ci exclusiv două obiective precis stabilite: asigurarea libertăţii alegerilor din 1937 şi înfrângerea regimului camarilist, susţinut de clica Regelui Carol şi a Doamnei Lupescu. Am mai convenit cu Corneliu Zelea Codreanu, care era un om de cuvânt, ca în caz de biruinţă, oricare dintre partidele noastre va fi biruitor, va face alegeri

./.

libere. Inţelegerea noastră a avut ca obiectiv, prin urmare, o ţintă pe care trebuia să o urmărească oricare alt partid cinstit, fără a conţine vreun compromis sau oscilare politică.

Ce să spun eu, faţă de afirmaţiunea Dvs.că eu nu am nimic de reproşat politicei externe a ex-Regelui Carol II, pentru care aş fi şi eu răspunzător - când toată lumea ştie, şi desigur ştiţi şi Dvs.că nu am întrelăsat nici o ocazie pentru a arăta prin memorii, prin interwievuri şi diferite declaraţii, difuzate cu mari greutăţi, cu mult risc, că dezaprob politica externă a ex-Regelui Carol. Este adevărat că am fost totdeauna pentru orientarea politică franco-engleză, pe care însă ex-regele şi guvernele sale a servit-o incomplet şi în mod stupid, deci fără rezultate. Ex-regele Carol simula pro forma o politică externă anglo-franceză, însă în realitate şi ca înclinaţie sufletească şi îndeosebi prin acte concrete, era cu Germania şi o servea pe aceasta. Altfel cum s'ar fi putut întâmpla ca membrii guvernului său personal erau în majoritate germanofili, ambii preşedinţi ai Corpurilor legiuitoare, constituite de el, germanofili, precum germanofilii erau majoritatea şi membrii numiţi de el ai Consiliului de Coroană. Guvernele sale personale au denunţat garanţiile engleze, au încheiat contractul economic cu Germania, punând la dispoziţia acestei ţări petrolul şi produsele economice ale României şi au admis intrarea trupelor germane în România, sub pretextul

./.

instruirii militare a trupelor noastre, lucruri de decisivă importanţă pentru Germania, fapte extrem de grave şi de mare importanţă, pe cari Dvs. le caracterizaţi însă de "cochetării nevinovate".

Este adevărat că am fost neîntrerupt partizanul orientării franco-engleze, pentru că o găseam a fi în interesul nostru şi pentru că ne-a ajutat să realizăm unirea principatelor şi pe urmă România Mare, dar dacă Dvs. pornind din această împrejurare vreţi să stabiliţi răspunderea mea morală, pentru dezastrele de azi, sunteţi în profundă rătăcire, pentru că ex-regele Carol - cum am arătat mai înainte - nu a mai făcut politica franco-engleză de multă vreme. Dar chiar dacă ar fi făcut-o, cum aş fi făcut-o eu, nu pot admite nici o răspundere în ce mă priveşte, fiindcă "si duo faciunt idem, non est idem". Abstracţie făcând dela aceasta, ex-regele Carol a fost prevenit prin Litvinov-Titulescu, că dacă România se va constitui de aripa dreaptă a frontului militar sau politic al Germaniei, Rusia îşi va lua imediat măsurile necesare pentru securitatea sa. Cu toate acestea, Regele Carol şi sfătuitorii săi, când au constituit partidul lor aşa numit al "Naţiunii" au declarat că vor face politica Axei, fără să fi luat în schimb vreo garanţie dela Axă.

Cum poate cineva să mă facă pe mine responsabil, în cât de mică măsură, pentru o politică atât de imposibilă, în contra căreia am protestat categoric ?

./.

Apoi ce să zic eu la sărăcăcioasa Dvs. scuză că Dvs.în calitatea oficială nu aţi tolerat persecuţiile Ungurilor faţă de Românii din Ardealul de Nord, pentrucă Dvs.aţi pronunţat declaraţii şi aţi redactat memorii, înfierând barbariile comise ? Redactarea de memorii şi înfierarea faptelor condamnabile aparţine datorinţei opoziţiei care nu are puterea executivă. Cei dela guvern trebue să realizeze fapte şi rezultate, sau dacă nu pot, să tragă consecinţele.

Dvs.,care aţi luat parte la tratativele cu Ungurii,înscenate cu concursul Dvs.care aţi fost membru activ al fatalelor desfăşurări dela Viena, care aţi fost martor al promisiunilor germane şi italiene şi care aţi felicitat pe ex-regele Carol, pentru acceptarea dictatului, - căci oricât aţi tăgădui Dvs.,această felicitare este un fapt notoriu, care era difuzat cu multă amploare de ceata camarilistă, - Dvs.care prin discurs public aţi aprobat acceptarea dictatului, care aţi accentuat asigurarea respectării drepturilor Românilor din Ardealul de Nord şi care pe baza acestor promisiuni menţionate aţi acceptat să conduceţi punerea concretă în aplicare a dictatului, nu vă puteţi mulţumi cu simple proteste şi înfierări. Dvs.sunteţi dator a prezenta rezultate sau a trage consecinţele. Ori Dvs.nu numai că nu puteţi arăta rezultate, ci însivă sunteţi nevoit a constata starea disperată din ce în ce mai rea a Românilor din Ardealul de Nord. Însivă aţi angajat discuţii şi aţi preconizat

./.

ideia represaliilor, care însă s'au terminat cu lamentabile şi degradatoare retractări. Impreju-rarea că Dvs.,precum afirmaţi, nu aveţi nici o funcţiune retribuită, pentru activitatea ce desvol-taţi, îngreunează mai mult decât uşurează răspun-derea Dvs.,pentru că aceasta înseamnă că Dvs.nu lucraţi din ordin, pe răspunderea altuia, ci pe propria răspundere, cu totul voluntar,deci din convingere. Urmează deci, ceiace am afirmat eu, că starea insuportabilă a Românilor din Ardealul de Nord şi a multor refugiaţi, cade în răspunderea morală a Dvs.,care sunteţi "specialistul ardelean" in aceste probleme. Nimeni nu poate pretinde dela Mareşal să cunoască detaliile unor astfel de pro-bleme, nici să cântărească apucăturile Maghiarilor, inerente firii lor,dela cari cu prevedere normală nu se putea aştepta altceva decât cele ce s'au întâmplat. Acestea cad, prin urmare, în răspunde-rea "specialiştilor ardeleni" şi în primul rând a Dvs.

Dvs.îmi reproşaţi că în scrisorile mele aş "ocoli" problemele de fond ale politicei externe şi ale situaţiei României.Vă înşelaţi. Nu le "oco-lesc", dar nu vreau să le discut cu Dvs.precum am declarat şi în scrisoarea mea anterioară, fiindcă le-am discutat atunci când era util şi actual, cu ex-regele Carol, cu Preşedintele de Consiliu şi cu Ministrul de Externe, când am propus precis şi spunându-mi părerea la toate întrebările ce mi le puneaţi.

./.

Şi apoi, examinând riscatele Dvs.afirmaţiuni precum şi încurcatele Dvs.,negaţiuni mai ales după emfatica Dvs.declaraţie că Dvs.cu Mareşalul Antonescu aţi detronat pe regele Carol şi că Dvs.,prin discursul Dvs.dela Radio aţi fi trezit la realitate Naţiunea, fapte afirmate despre cari însă nu ştiu şi nu a simţit nimeni nimic ce sens ar mai putea avea o duscuţie între noi ? Ar fi păcat de hârtie şi de timp.

Eu, Domnule Valeriu Pop, care sunt poate cel mai vechiu între Ardelenii activi în politica militantă şi naţională şi care ţin la toţi fii Neamului Nostru, fără a mai continua această discuţie, mă mărginesc să vă dau un singur, sincer şi binevoitor sfat: Părăsiţi, cât mai grabnic, scena vieţii politice, ca să faceţi posibil opiniei publice româneşti să uite activitatea Dvs.din ultimele două decenii şi ca astfel să poată exercita spiritul său de iertare. Să faceţi să poată uita ca aţi părăsit atâţia prieteni, aţi trădat atâtea partide şi pe urmă aţi lăsat pradă Ungurilor o mare parte a Ardealului.

Vă cred pe cuvânt că aţi schimbat "numai trei partide".

Iau act de afirmaţia Dvs.că principiile Dvs. au rămas aceleaşi şi nu aţi schimbat decât "eticheta"; dar, vă rog să nu uitaţi că pe comerciantul care pe acelaş lucru pune diverse etichete,clienţii îl părăsesc.

./.

Ei ştiu că în mod fatal trebue să fie falş sau conţinutul sau eticheta. In cele mai multe cazuri, ambele.

Cu cuvenita consideraţiune,

Bucureşti, 27 Iulie 1942

[redacted]

Momentul nr. 264 din 12 Ianuarie 1946

64

3923

Declaraţiile d-lui IULIU MANIU asupra situaţiei politice

Miercuri d. Iuliu Maniu a împlinit 73 ani. Cu acest prilej d-sa a fost sărbătorit de prietenii politici. A vorbit d. Mihai Popovici, după care d. Iuliu Maniu a declarat următoarele:

Vă puteţi închipui că sentimentele şi evocările ce le-aţi făcut mă copleşesc în aşa măsură încât cred că nu voi putea răspunde atâtor cuvinte măgulitoare. Anul ce a trecut a fost plin de frământări, de necazuri, de griji aspre pentru Neamul Românesc, dar şi de satisfacţii depline.

Este adevărat că în ceeace mă priveşte am fost şi sunt atacat, dar eu sunt obişnuit cu aceste atacuri. De când am intrat în această viaţă politică — şi sunt peste 50 de ani — am fost mereu obiectul celor mai furioase atacuri. Asta pentrucă am spus şi voi spune totdeauna adevărul. Acesta l-am rostit şi în faţa atacatorilor şi am avut mereu satisfacţia că Neamul Românesc mi-a înţeles lupta, m'a urmat şi în dreptate, în puterea Bisericei noastre. Întreaga mea structură sufletească este făurită în numele duhului credinţelor, în atmosfera adevărurilor religiei. Deaceea poate eu am pus şi pun la baza tuturor acţiunilor mele iubitoare, dragostea, moralitatea creştină. Eu iubesc până la fanatism pe cei ce suferă. Durerile lor sunt rănile mele sufleteşti, deaceea m'am năzuit şi mă străduiesc să le alin. Aici în Capitala României libere am venit cu credinţa că numai mergând pe calea adevărului, a Bisericei, a cuvântului lui Dumnezeu, a moralităţii, vom trece peste toate necazurile.

Viaţa mea mi-a fost o continuă luptă pentru acest Neam necăjit pentru ideia naţională şi pentru dreptatea socială.

Fireşte, am avut în viaţă multe zile de tristeţe. În decursul anilor m'au părăsit mulţi prieteni mari apoi s'au poticnit rătăcind pe cărări întortochiate. Aceia au fost puţini în comparaţie cu cei mulţi, cu cei buni, cari au rămas lângă mine, lângă steagul luptei drepte, devenind luptători şi martiri. Mă uit la D-voastră şi vă văd — cunoscându-vă lupta — toate biruinţele ce le-aţi repurtat. Aţi suferit poate mai mult ca mine. Veţi mai suferi, dar biruinţa va fi a noastră. Ţin să mulţumesc tuturor camarazilor de luptă asigurându-i de întreaga recunoştinţă a Neamului şi în special ţie frate Mihai Popovici, tovarăş drag de luptă.

Am încercat — avem satisfacţie — toate căile politice pentru a atrage atenţia lumii întregi asupra dreptăţii noastre care este a Neamului. În urma activităţii noastre a venit în ţară Senatorul Pepper, Ethridge şi alţi ziarişti. Le suntem recunoscători pentru oboseala luată în urma cărora au putut sublinia certitudinea informaţiilor noastre

(Urmare în pag. 2-a)

DECLARAȚIILE D-LUI IULIU MANIU

(Urmare din pag. I-a)

lansate în presa mondială. In deosebi suntem recunoscători conferinței dela Moscova care a trimes aici o comisiune compusă din cei mai distinși diplomați din viața internațională. Este o mare cinste pentru noi. Mulțumesc d-lui Vâșinski, Harriman și Kerr, că au ajuns de acord întru a numi ca delegat al nostru în Guvernul actual pe distinsul nostru prieten, aprig luptător național și încercat democrat, pe fratele E. Hațieganu. Nu mă îndoiesc că va găsi povețele bune și pentru noi și pentru guvern spre o muncă loială și sinceră în scopul de a readuce întreaga Țară Românească pe calea pe care au îndrumat-o marii noștri înaintași depe Câmpia Libertății.

Gândirea lor a fost: libertate, frăție și desrobirea clasei muncitoare, ceiace trebue să fie și este ținta noastră de acum. In această credință sper că rezultatele vor fi bune. Noi n'avem nimic de ascuns. Viața și gândurile noastre sunt o carte mereu deschisă în fața tuturor, pentru că lumea din țară și străinătate să ne vadă și să priceapă gândurile și activitatea.

In fața tuturor este necesar să accentuăm că nici azi și niciodată nu vom renunța la principiile profesate, că nu vom renunța la drumul din bătrâni al Neamului.

Totuși dela drumul Neamului Românesc, vedem azi că sunt și abateri. Acelea sunt apariții dureroase cari însă nu ne descurajează, sunt uscături ale unei imense păduri verzi, pe care e bine să nu le băgăm în seamă.

In ceiace privește viitorul eu nu pot decât să vă dau cuvinte de încurajare. Soarta Neamului merge pe culmi de Mărire!

Virtuțile Neamului Românesc au fost apreciate și de Marile Puteri cari au adus hotărâri ce sunt ori cum le-am privi, o bază de puternică afirmare în viitor. Dar acele afirmări nu vor aduce zile de odihnă, ci vor fi de mari încercări și de mărețe biruințe. Cred că toate suferințele nu sunt zadarnice. Roadele vor veni mai repede decât ne așteptăm.

Curierul
No. 22 din 9 oct. 1944.

65

Declaraţiile d-lui Iuliu Maniu

Situaţia frontului din Transilvania. — Problemele principale ale vremilor pe cari le străbatem. — Poziţia partidului naţional-ţărănesc faţă de platforma partidului comunist — Ce este cu criza de guvern

Date fiind luptele grele ce se duc actualmente în Transilvania pentru recucerirea pământului străbun, apoi diversele probleme cari brăzdează cerul vieţii noastre politice interne, ne-am adresat ieri d-lui Iuliu Maniu, ministru de stat şi preşedintele partidului naţional-ţărănesc, cerând să ne precizeze punctul de vedere al acestui mare portstegar al democraţiei româneşti.

La întrebările puse de redactorul nostru, d. Iuliu Maniu a binevoit a declara:

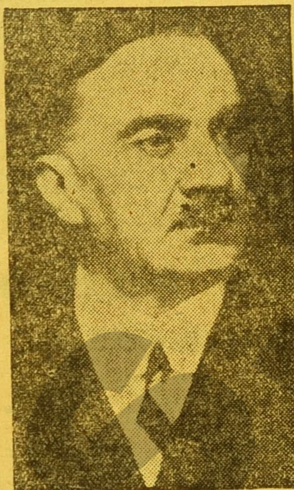
Ofensiva ruso-română pentru recucerirea Ardealului

— Ce credeţi despre progresele ofensivei ruso-române pentru recucerirea Ardealului?

— Eram pregătit dinainte la o extraordinară rezistenţă a Ungurilor şi Germanilor, în Transilvania de Nord. Ţinând seamă de împrejurarea că operaţiunile din Ardeal sunt numai un sector al marei ofensive puse în serviciul ideii de înfrângere totală a Germaniei, nu pot să fiu decât satisfăcut de progresele înregistrate de către Armatele aliate pe acest front. Grandioasa operaţiune militară a Armatei Roşii, care a străbătut sute de kilometri dela Volga încoace înfrângând o dârză rezistenţă germană, a pus în uimire toată lumea. Desfăşurarea evenimentelor militară scoate în relief, fără posibilitate de îndoială, măreaţa concepţie strategică a conducerii Armatei Roşii, prin care se dă lovitura de moarte hitlerismului. Deodată cu această lovitură se vor prăbuşi şi zidurile cari mai despart încă de noi o bună parte a ţinuturilor româneşti şi astfel vom realiza ţinta străduinţelor noastre naţionale de totdeauna.

Privim cu încredere şi cu însufleţire nezdruncinată eforturile Armatei Roşii şi ale propriei noastre Armate, depuse pentru înfrângerea duşmanilor noştri de veacuri.

Fiecare picătură de sânge care se varsă din partea soldaţilor acestor armate este însoţită de durerea noastră frăţească şi de nemărginita noastră gratitudine. Sunt convins că ostaşii noştri, alăturea de cei sovietici, îşi vor face din plin datoria pe front. Nu urmează decât să ne facem şi noi, acasă pe deplin datoria faţă de Ţară.

Datoria românilor de acasă

— Cum credeţi Dvs. că poate să-şi îndeplinească mai bine datoria Românii de acasă?

— *In primul rând, prin crearea unei atmosfere şi a unei stări sufleteşti necesare pentru suprema încordare la care este supusă obştea românească, în aceste vremuri extrem de grele.*

Orice probleme şi orice discuţii cari ne-ar putea despărţi trebuiesc, în acest scop, eliminate. Preocuparea noastră trebuie să o formeze numai acele probleme cari astăzi în mod fatal unesc pe toţi cetăţenii conştienţi.

Un program vast şi dificil de guvernare

— Cari sunt aceste probleme, d-le preşedinte?

— Ele pot fi uşor rezumate în cele ce urmează:

1) Trebuie să purtăm războiul până la capăt, în condiţiuni optime, pregătind în acest scop naţiunea şi armata, atât din punct de vedere sufletesc, cât şi din punct de vedere material. Totodată trebue să depunem toate eforturile pentru adâncirea legăturilor noastre de sinceră prietenie cu U. R. S. S.

2) Trebuie să punem în aplicare în mod just, exact şi scrupulos condiţiunile de armistiţiu.

3) Trebuie să asigurăm linişte şi ordinea interioară.

4) Trebuie să ne îngrijim de gospodăria naţională şi de stat şi să satisfacem necesităţile de trai ale cetăţenilor, în ce priveşte alimentarea, îmbrăcămintea, locuinţele şi încălzitul, pentru anotimpuri mai greu de suportat, cari se apropie.

5) Trebuie să procedăm la purificarea cadrelor funcţionarilor publici.

6) Să sancţionăm pe toţi criminalii răspunzători, cari prin faptele şi atitudinea lor au provocat nenorocirea ce s'a abătut asupra Ţării noastre.

Toate acestea constituesc, un program vast şi dificil de guvernământ, şi totdeodată un program de muncă şi discuţii pentru marele public românesc.

Orice discuţie care se angajează pe temeiul altor probleme, cred că este neavenită şi fără actualitate. Sunt prea mari şi prea importante aceste chestiuni, pentru a lăsa deocamdată timp pentru alte preocupări. Ele lasă loc larg unei serioase manifestări ale vieţii naţionale şi democratice.

(Continuare în pag. 5-a)

Declarațiile d-lui Iuliu Maniu

Partidul naț.-țărănesc și platforma partidului comunist

(Continuare din pag. 1-a)

— Ce spuneți despre platforma politică propusă de partidul comunist ?

— Această platformă este propusă nu ca un program de guvernământ, ci ca o bază de discuție. Ea merită toată atențiunea.

La constituirea Blocului Național Democratic s'a precizat că partidele care compun acest bloc își rezervă deplină independență ideologică și libertatea de a-și propaga ideile proprii.

Partidul național țărănesc va publica și el, în câteva zile o sinteză a concepției sale politice.

Eu cred însă că, pentru moment, programul minimal cuprins în precizările mele de mai sus, pentru o realizare imediată, este suficient și complect.

Rezolvirea problemelor arătate poate mulțumi pentru momentul de față, orice ambiție a oricărui bărbat de stat. Bineînțeles că această realizare trebuie să fie făcută într'o atmosferă de libertate și cu vădite intențiuni de dreptate socială.

In această privință, hotărîrile luate de conducătorii statului italian și francez, ne pot servi ca un bun îndreptar.

Svonurile cu criza de guvern

— Opinia publică este de mult frământată de anumite svonuri de criză a guvernului. Puteți să ne spuneți ceva în această privință?

— Criză, propriu zisă nu există, Există anumite probleme de actualitate acută, care, de sine înțeles, formează obiectul preocupărilor noastre. Aceasta însă nu trebue să neliniștească opinia publică. Astăzi nu există, în toată lumea, decât probleme de acută actualitate. Ele se vor rezolvi, grație împrejurării că Providența a dat minte oamenilor, pentru a le rezolvi. Vremurile lipsite de astfel de actualități, nici nu sunt interesante — a încheiat d. Iuliu Maniu.

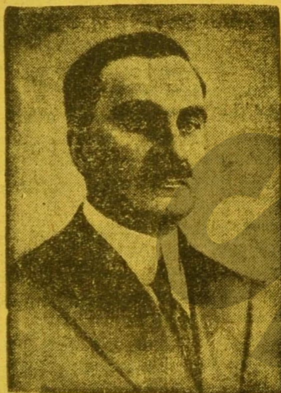
Ardealul
Nr. 50 din 14 Decembrie 1944

66

D.P.

Omagiul adus gazetarilor ardeleni de către d. Iuliu Maniu

D. Iuliu Maniu a invitat, la o masă comună gazetarii ardeleni aflaţi în Capitală, în semn de mulţumire pentru activitatea acestora în publicistica românească.

La această masă au asistat d-nii: Gh. Popp, vechi gazetar dinainte de război, actual ministru al Cultelor şi artelor, părintele S. Cortan de la Năsăud, Gh. Giurgiu de la Cluj, Anton Ionel Mureşanu, directorul ziarului Ardealul, Sebastian Bornemisa, preşedintele sindicatului presei din Ardeal, Zenovie Pâclişanu, Corneliu Codarea, Valer Moldovanu, Corneliu Coposu, Constantin Hagea, Valer Puşcariu, Isaia Tolan, Iustin Ilieşu, Paul Ştefan, Ion Munteanu, E. Boşca-Mălin, Vasile Netea, G. Ţepelea, I. Teodorescu-Făget, Corasliu Albu, Gh. Moldovanu, At. Motogna, Leon Bochiş, ing. Romul Boilă, Em. Giurgiuca, Vlaicu Bârna, Ion Ştefan, Ion Vlasiu, Ion Groşanu, P. Vandora, I. Suciu, Ion Urcan, D. Savu, Victor Isac şi George Păun.

Seria cuvântărilor a deschis-o d. Sebastian, preşedintele sindicatului ziariştilor din Ardeal şi Banat şi a fost urmat de d-nii: Vasile Netea, Constantin Hagea, Corneliu Coposu, Pr. Cortan de la Năsăud, Victor Isac, în numele ziarului Ardealul şi Paul Ştefan.

Au mai vorbit d. Ghiţă Popp, vechi gazetar ardelean, răspunzând tuturor d. Iuliu Maniu. Aceste cuvântării le vom da în reportajul de mâine.

CUM SE APARA D. MANIU

de CONST. JALEŞ

In sfârşit, d. Iuliu Maniu a vorbit.

Obişnuiţi cu tăcerile d-sale, întrerupte de rare fraze sibililice lansate, nu pentru a face lumină ci pentru a spori atmosferele dubioase, discursul ţinut în faţa comitetului central executiv, constitue — ţinând seama de atitudinea „Sfinxului dela Bădăcini — un eveniment.

Un eveniment menit a lămuri definitiv opinia publică, asupra modului de a activa şi de a gândi în politică, al d-lui Maniu.

Discursul d-lui Maniu a fost o pledoarie „pro domo", o încercare de a atenua acuzaţiile care i se aduc, o sfidare a realităţii.

Explicaţiile date de d-sa în greşelile politice pe care le-a comis, nu depăşesc cu nimic nivelul explicaţiilor pe care pungăşul mărunt sau odiosul criminal le dă în faţa justiţiei.

Justiţia în faţa căreia a vorbit d. Maniu, de data asta a fost însă poporul, fiindcă nu pentru comitetul executiv al partidului, în bună parte părtaş la acţiunile de care este acuzat, a vorbit taciturnul, ci pentru poporul pe care speră că-l va mai putea încă înşela.

Prima acuzaţie — luată în ordin cronologic — de care a căutat să se scuture, a fost aceia a pactului cu legionarii, prezentând-o ca o „înţelegere trecătoare pentru apărarea libertăţii alegerilor".

Prin acel pact d-sa a determinat însă promovarea mişcării legionare, care a înscris cea mai sângeroasă pagină a istoriei noastre politice.

Dovada însă că acest pact nu a fost un fapt trecător, ci realitatea unor afinităţi de ordin politic, este că imediat după 23 August, tot d. Maniu a fost acela care a făcut invitaţie directă foştilor membrii ai mişcării codreniste, de a întări rândurile partidului naţional-ţărănist.

Acuzaţia pactizării cu legionarii nu a putut fi deci spulberată.

O altă acuzaţie pe care preşedintele „istoricului" partid a vrut s'o spulbere, a fost aceia a concursului dat dictaturii antonesciene şi implicit germanilor care ne năpădiseră.

D-sa afirmă cu o angelică seninătate, că este un erou al luptei contra dictaturii şi a germanilor, pentrucă în timp ce alţii făceau rezistenţă departe de ţara lor, d-sa a făcut rezistenţă „aici".

Rezistenţa d-lui Maniu o cunoaştem. Ea s'a manifestat prin împrumutare de tehnicieni regimului.

Apoi dacă asta se numeste rezistenţă, atunci d-nii: Ioan V. Solomon, prof. Ion Hudiţă, I. V. Popescu-Mehedinţi, Sever Bocu, Grigore Popescu, etc., toţi fruntaşi manişti, care au deţinut demnităţi în regimul antonescian, nu pot fi decât eroi naţionali ai rezistenţei.

D. Maniu se întrece cu gluma...

Capitolul cel mai principal al discursului, care lămureşte deplin legăturile cu fostul dictator este a-

(Continuare în pag. 2-a)

Cum se apără d. Maniu

(Urmare din pag. 1-a).

cela în care — printr'o nesocotință neîntâlnită până acum la un om politic — caută să scoată din ex-mareșalul Antonescu, o victimă, considerând pedepsirea sa făcută cu „nesocotirea dispozițiunilor în constituție".

Vorbind așa d. Maniu înseamnă că dă dreptate de cauză întregei acțiuni întreprinse de Ion Antonescu, care a abătut prăpădul asupra unui popor întreg, jerfind sute de mii de vieți tinere și înstrăinând avutul țării.

Când acesta este adevăratul sens al discursului ținut, cum mai poate vorbi d-sa despre democrație? Cum își permite să se numească prieten al Rusiei Sovietice și mai ales cum crede că țara care a suferit atâta de pe urma regimului susținut de d-sa, îl va putea crede?

D. Maniu a dat dovadă că dacă în vorbe știe să o scalde, în fapte este consecvent.

A fost cu legionarii și a rămas pentru legionari.

A susținut regimul antonescian și regretă moartea dictatorului.

Acesta este adevărul pe care discursul d-sale în loc să-l spulbere l-a confirmat.

„Noutatea"
52/25.V.1946.

68

DP

CAZUL D-LUI IULIU MANIU

de D. I. SUCHIANU

II.

Patru prieteni, o săptămână după 23 August, şedeau reuniţi la o masă: Octav Livezeanu, Tudor Branişte, Radu Olteanu şi subsemnatul. Primii trei fuseseră naţional-ţărănişti fervenţi. Deaceia, de prin 1935, rând pe rând părăsiseră ei partidul fiindcă el însuşi părăsise linia democratică. In tot cazul, toţi trei cunoşteau, pentru ale fi îndurat, toate frământările şi abdicările care au mînat mai apoi, ţară şi partid la dictatură.

In tot timpul mesei, cei patru prieteni, deşi aveau atâtea să-şi spună, au vorbit numai despre un singur lucru: despre Iuliu Maniu. Persoana şi activitatea acestuia reflectau şi rezumau nu numai vechile suferinţi şi recentele exasperări, dar şi îngrijorările pentru vremile viitoare. Unul din comeseni spune atunci:

«Vă aduceţi aminte de indignarea care ne-a cuprins cînd, în 1935, cineva din partid declarase că singura salvare a democraţiei române ar fi să dispară din viaţa politică Maniu? Ideia ne revolta, independent de falşitatea ori justeţea. Astăzi, — ştiu şi eu? Poate războiul le-a făcut mai puţini delicaţi... Ideia mă desgustă încă, Dar nu pot regăsi acelaş sentiment de oroare.

Astfel vorbea Octav Livezeanu. Iar Tudor Branişte, după o lungă pauză, cu vocea lui gravă şi cinstită, zise:

In fond, nenorocirea cea mai mare este că omul acesta, procedând aşa cum procedează, este de perféctă bună credinţă.

Ce simplu ar fi fost dacă d. Maniu era un simplu mistificator! L-am fi demascat, l-am fi flatat l-am fi cumpărat poate — însfîrşit l-am fi împiedecat să vatăme. Dar la d. Maniu înşelătoria e de multă vreme un fel dé obsesie, o pasiune sinceră — sinceră cu toate pasiunile. Ne vine în minte clasicul exemplu din cărţile şcolare: Syracuzanii sunt toţi mincinoşi; deci cînd un Syracuzon spune că minte, spune adevărul, deci minte, deci spune adevărul, etc.

Numai cînd mistifică este d. Maniu, cu adevărat cinstit, cinstit cu el, însuşi şi în fond şi cu noi care îl cunoaştem. Dacă ar spune vreodată adevărul, aceasta ar fi din parte-i un act de impudică extravaganţă şi de trădare faţă de un întreg trecut, care îi estte scump, fiindcă este al său. D. Maniu s'a născut ca şef de iobagi. Două metode sunt posibile unui conducător de robi: sau revolta, sau minciuna; lupta eroică sau înşelarea surîzătoare şi deferentă a Stăpânului. Incă de tînăr, d. Maniu a optat pentru cel de al doilea fel de indrăsneala. A făcut, de timpuriu, şcoală la Blaj întru aceasta. Acolo a învăţat arta de a mulţumi şi pe Dumnezeu şi pe oameni. La Buda Pesta, cu un ochiu clipea împăratului asigurându-l că «rezistenţa» sa va rămînea pur verbală; şi cu celălalt norodului, asigurându-l că în fond îl păcăleşte tot pe împărat...

Astfel a crescut d-sa de mic în slujba acestui ideal al dublei înşelătorii, devenită azi la d-sa un fel de a doua sinceritate. La Blaj a învăţat nu numai cultul prefăcătoriei, ci şi mijloacele pentru a o duce la îndeplinire: în deosebi două, politeţea infinită şi vagul vorbirei religioase D. Maniu s'a antrenat la Blaj să debiteze, de pildă timp de opt ceasuri, pe o voce stinsă dar inepuizabilă, aceleaşi deşarte formule verbale de curtoazie, laude, măguliri pentru interlocutor complimente alambicate, inecînd în acest val lung şi calm, ori ce rost de semnificaţie a cuvintelor. Şi pentru ca efectul să fie încă mai sigur la vagul acestei curtenii artificiale d-sa adaogă şi pe acela al limbajului de vot al tartuferiei de amvon. Rezultatul, e o garantată exasperare a interlocutorului şi mai apoi momentana anestezie intelectuală.

Procedeul îl servise întotdeauna. A fost întrebuinţat odată în faţa Curţii de Judecată când Preşedintele Democraţiei viitoare a strîns în mîinile sale pe acelea pătate de sângé alé lui Corneliu Codreanu. Şi, cu acea superstiţie pe care o au fostele femei frumoase care cred că anumite desmierdări, pot chiar la bătrâneţe duce la acelaş succes ca altădată d. Maniu a repetat încrezător, vechea scamatorie la Tribunalul Poporului. Candida sa explcaţie: blîndeţe şi îndurare creştinească, arată că gestul lui nu fusese o «scăpare», ci aplicarea cinstită a unui truc preferat. Şi nu fusese, din partea lui Tudor Branişte, un ieftin paradox cînd ne spunea că «nenorocirea» la d. Maniu e «perfecta sa bună-credinţă». D. Preşedinte «crede» fanatic în dublul procedeu al politeţei infinite şi al limbajului de vot, pentru păcălirea succesivă a tuturor innterlocutorilor aduşi de Dumnezeu Atotputernicu în cale-i. Dacă le-ar voxbi pe faţă dacă le-ar spune adevărul, d. Maniu şi-ar damna sufletul şi s'ar face trădător chemării sale pe care o socoate, dsigur, providenţială.

Etnologul englez Frazer a studiat complicaţiile de mîncîună sinceră şi remuneratorie ale vrăjitorului din clanurile primitive. Acesta nu numai că mistifică pe fideli, dar toate desmintirile pe care realitatea le aduce prestigitaţiilor sale, el le preface în noui surse de înşelătorie şi de venit (de pildă vede în asta un nou semn că Totemul s'a supărat că nu i s'a plătit deajuns, etc. etc.).

Prin luna Mai 1944, d. Maniu vorbea cu un prieten al meu, care lucra intens (şi cu adevărat «clandestin») la ieşirea noastră din răsboiu:

— «Domnule Profesor» ceeace mă mîhneşte foarte — îi spunea d. Maniu — este că nu se găseşte, în tot Bucureştiul, o mînă de oameni curagioşi care să facă o demonstraţie de stradă contra răsboiului.

— «Perfect, îi răspunde, încîntat, celălalt. Mâine vă voi trimite o persoană foarte pricepută în acestea, care va organiza totul după indicaţiile dvs.

A doua zi spre surprinderea «persoanei», d. Maniu, cu perfecta expresie a omului care aude ceva pentru prima oară, îi spune:

— «Da, într'adevăr, propunerea dvs este innteresantă. Am să mă cuget asupra ei. Şi o să mi faceţi onoare să mă mai cercetaţi, ca să mai discutăm aceasta»...

Interlocutorul său pleacă şi reproşează, furios, prietenului meu că nu i-a explicat exact situaţia. Acesta, la rându-i, se duce indignat la d. Maniu, care îi spune, senin:

— «Dragule, perzoana, n'a înţeles bine. Desigur că ideia fusese a mea. Dar nu a înţeles..

Şi aşa, mai departe, la infinit...

Stere spunea că la orice «converzaţie» cu d. Maniu este nevoe să avem lângă noi un stenograf. Stere vorbise într'un ceas rău. La Tribunalul Poporului, dăunăzi, a fost un stenograf...

Şi a mai fost «într'un ceas rău» şi pentru alte pricini. Istoria mondială şi-a dat osteneala să realizeze ceiace doar cobise Constantin Stere. Iată ce vreau să spun.

Fusese lungă epoca în care Magul ardelean a putut, nepedepsit, înşela, corupe, disloca democraţia română. A sosit însă şi epoca rea. Magul a avut nenorocul să apuce un moment istoric — pe care nu-l mai pricepea — când popoarele lumii, printr'un fervent consens, au hotărît să pedepsească sub numele de «colaboraţionism», tocmai acest gen de perverse complicităţi; să le pedepsească, dacă nu cu rugul, măcar cu ştreangul ori glonţul. Acest nenoroc se oglindeşte, rezumativ şi simbolic, în memorabila şedinţă cînd d-sa a fost adus la judecata tâlharilor. Pentru prima oară în viaţa sa, d. Maniu a trebuit să vorbească responsabil. Incercările d-sale de a încurca interlocutorul au — ca să zicem aşa — «reuşit zadarnic» căci nu acuzatul din boxă era «interlocutorul»

(Continuare în pag. 4-a)

CAZUL D-LUI IULIU MANIU

(*Urmare din pagina 1-a*)

Pe acesta, ca deobiceiu, d-sa îl dezarspuse. Interlocutorul adevărat era altul, era sala, era publicul, era România. Şi răspunsurile date acestui interlocutor au fost infamante, toate.

Ce folos că aceste răspunsuri — din punctul de vedere Mihai Antonescu — fuseseră abile? Ce diferenţă vreţi să facă opinia publică dacă în guvernul cel condamnat azi la moarte dl Maniu numeşte pe delegaţii d-sale: prieteni technici, sau colaboratori politici sau «administraturi»? Ce diferenţă poate aduce pentru opinia publică, faptul că felicitările d-sale adresate generalissimului Antonescu pentru operaţiile din Transnistria au fost trimise după declararea războiului, dar că înainte d-sa era contra răsboiului în genere? Ce poate să-i pese opiniei publice că d. Maniu, atunci cînd îşi dă aprobarea în scris pentru asasinatele de civili şi evrei din Basarabia sau Bucovina, cerînd chiar ca ei să fie «pedepsiţi cu o rigoare exemplară», — ia totuşi precauţia să-i numească «rebeli» şi turburători ai operaţiunilor naţionale?

Opinia publică — nu românească cum cred prietenii d-lui Maniu, ci mondială: opinia engleză, franceză, americană opinia publică de pretutindeni este suveran indiferentă la asemenea nuanţe de exprimare, şi-i sensibilă doar la realitatea mărturisirii, care duce immancabil la calificativul de complicitate cu criminalii de răsboiu.

Apusă-i vremea cînd dificultăţile grave se rezolvau cu simplele mofturi ale Blajului cu abilităţile verbale ale canonicilor consistoriali, cu retorica de parlament sau cu platonica oratorie a reuniunilor iredente prezidate de D-sa; sfîrşită, epoca de viaţă uşoară cînd tragediile ţării se puteau achita cu simple cuvinte. Fără voe îmi sună în minte vocea mareşalului: «nu domnule Maniu, situaţia e gravă, să nu ne jucăm». Căci d. Maniu, atunci ca întotdeauna, voia să-şi joace asociatul oferindu-i, în loc de o soluţie, două simple cuvinte (Popovici şi Dobrescu, dacă nu mă înşel).

Asemenea blestemului din legendă, care voeşte ca omul să piară prin ce a păcătuit, ne-a fost dat să vedem cum şiretlicurile orale, care-l serviseră atîta, l-au trădat în fine. In ziua interogatoriului, prin mărturia făcută în faţa ţării, d. Maniu a înregistrat o ultimă victorie şi o primă înfrîngere. Şi-a păcălit pentru cea din urmă oară interlocutorul, dar, faţă de ţară, şi-a rostit propria sa viitoare sentinţă.

In tot ce-l priveşte pe d. Maniu, lucrurile se petrec pe plan mistic, şi nu raţional sau experimental. Oamenii vrăjiţi de d-sa, deşi aflaseră, de un an încoace, despre anumite scrisori semnate de d-sa în favoarea răsboiului sfînt şi a massacrelor de civili, precum şi despre elogiile făcute de d-sa defuncţiilor Mussolini şi Hitler erau totuşi impermeabili la dovada textelor şi ghilimetelor, continuînd a crede că toate acestea-s părtinitoare invenţii ale unui adversar care nu are nimica «sfânt». A trebuit să survină atmosfera ea-însăşi oarecum religioasă a unui Tribunal solemn, cu jurământ pe cruce pentru ca antidot homeopatic intoxicaţii să se degrizeze şi să afle cu stupoare o realitate pe care o cunoşteau doar pe planul superficial al experienţei.

Un fenomen asemănător explică de ce presa occidentală n'a vorbit încă, după atîta vreme, de aspectul manist al procesului Antonescu. Reporterul occidental, deprins cu o viaţă publică onestă, nu poate aşa uşor concepe ca acela ce s'a dat drept mucenic al rezistenţei să fie în fond mai vinovat decât obtuzul bandit material. Gazetarului prob din ţările Vestului, asemenea surprize îi apar ca fantezii literare de roman poliţist. De aci legitima lui stupoare. Să acordăm deci stuporii răgazurile ei fireşti. Dar mai curînd sau mai tîrziu, chiar cu mirare chiar cu regret, presa occidentală va vorbi de toate acestea, iar opinia publică din acele State va cere cuvenita pedepsire. Sau, poate, se va mărgini a aproba, căci între timp nu-i imposibil ca aceasta să fi fost de mult cerută şi obţinută de opinia publică a propriei noastre ţări.

D. I. Suchianu

Aurora
Nr. 142 din 25 Iulie 1946

69

SOLIDARIZARILE d-lui Maniu

de C. NICODIN

In toiul tratativelor colaboraţioniste între d. Maniu şi Ion Antonescu, au fost propuşi pentru complectarea echipei de lucru a fostului dictator, d-nii Aurel Dobrescu şi Mihai Popovici.

Oferta a fost primită de Ion Antonescu cu o exclamare care merită să fie mai atent consemnată:

— Nu se poate domnule Maniu. Prea sânt tragice vremurile ca să ne ţinem de glume.

De ce un refuz atât de categoric şi într'o formă atât de brutală?

Doar d. Maniu nu recomandase doi oameni oare cari, de duzină, ci două personalităţi proeminente din partidul său, doi fruntaşi, foşti miniştri, cari fac şi azi parte din statul său major.

Şi totuşi fostul dictator nu s'a simţit prea onorat de perspectiva acestei colaborări. Căci Ion Antonescu cunoştea, şi el, puţin, istoria vieţii noastre politice şi n'avea de ce să fie tentat să lege de picioarele sale înlănţuite şi buturuga deficienţei de corectitudine. Nu puteau fi uitate acuzările grele ridicate împotriva celor doi iluştri mandatari ai d-lui Maniu; nu putea fi uitat faptul că aceste acuzări n'au fost nici-o dată categoric spulberate.

Acest episod al colaborării Maniu—Ion Antonescu (botezată apoi „rezistenţă!") defineşte exact trecutul politic manist, — acel trecut pe temeiul căruia este cerută azi încrederea masselor populare.

D. Maniu n'a fost nici-o dată în măsură să elimine din preajma sa elementele politice ardelene compromise. Nu-şi dădea d-sa seamă că solidarizarea cu aceste elemente îi scade prestigiul şi demoralizează partidul?

Ar fi pueril s'o credem. Dar d. Maniu urmărea menţinerea separatismului dintre ardeleni şi regăţeni, în scopul de a asigura supremaţia grupului ardelean. Aceasta era baza sa de acţiune; acesta era suportul tendinţelor sale de dominaţie. Ardelenii din partidul său trebuiau să râmâie tabu, ori cât de grele vinovăţii ar fi apăsat asupră-le.

(Continuare la pag. 2-a)

Solidarizările d-lui Maniu

(Urmare din pag. I-a)

De aceea d. Mihai Popovici este şi azi în fruntea statului major manist. Poruncile morale sânt de plan secundar când este vorba despre intimii ardeleni ai d-lui Maniu.

Refuzul elocvent formulat de Ion Antonescu a fost primit de d. Maniu cu seninătate. Cu aceeaşi seninătate d. Maniu se prezintă azi în faţa corpului electoral la braţ cu d. Mihai Popovici.

Dar lumea îşi aduce aminte. Dosarele trecutului apropiat sânt la îndemâna oricărui cercetător. Ele vor fi răsfoite şi diverse piese elocvente vor fi reactualizate.

Căci ar însemna să fi suferit zadarnic, dacă am tolera ca diverşii eroi ai tuturor tranzacţiilor dubioase, să fie readuşi pe primul plan al vieţii politice. D. Maniu se poate sinucide şi moralmente alături de ei, cum s'a sinucis politiceşte prin acţiunea sa. Ţara, însă, îi va respinge, categoric.

Cursul

Nr. 44 din 1 Noembrie 1944.

Dl. Maniu Personal

70

„S'a terminat cu legionarismul şi cu fascismul"

—Sfârşitul discursului d-lui Iuliu Maniu—

Dăm mai jos sfârşitul discursului d-lui Iuliu Maniu, rostit Duminică la „Aro":

Este evident, domnilor, că pentru noi, pentru un popor mic, nu poate fi nimic mai scump decât respectarea cuvântului şi respectarea contractelor şi a convenţiilor. Noi pe ce ne putem baza? Nu ne putem baza pe forţa brutală, nici pe pumnul nostru, nici pe tancurile noastre. Noi ne putem baza pe omenia Naţiunilor şi pe sfinţenia cuvântului dat. (Aplauze prelungite).

Nu era de conceput, domnilor, ca neamul românesc, într'o astfel de problemă, să stea alături de cei care neagă sfinţenia cuvântului, care neagă sfinţenia contractului, care neagă sfinţenia obligamentelor luate pe cuvânt şi în scris.

Nu era de conceput. Trebuia, cu orice preţ petnru noi, să părăsim acea partidă care declama şi impunea lucruri diametral opuse intereselor noastre. De aceea noi a trebuit să facem această schimbare.

Noi, Naţiunea Română şi Statul Român, în interesul viitorului nostru şi independent de câştiguri teritoriale momentane, trebuie să stăm alături de aceia care luptă pentru sfinţenia cuvântului, pentru legământul contractual şi pentru ideea mare, generoasă, a umanităţii. (Aplauze prelungite).

De aceea, noi a trebuit neapărat să rupem cu axa, şi a trebuit neapărat să mergem, măcar în ultimul moment, alături de Naţiunile Unite, care reprezintă această mare idee a dreptăţii, a legalităţii şi a legii. (Aplauze prelungite şi îndelung repetate).

NE-AM CAŞTIGAT LINIŞTEA SUFLETEASCA

Dar, domnilor, afară de aceasta, am câştigat şi un alt lucru, tot aşa de important: ne-am câştigat liniştea sufletească. Am ştiut dela început şi am spus-o fără încetare că victoria va fi a Naţiunilor Unite (vii şi prelungite aplauze, strigăte de bravo). Pentru noi era chinuitor şi nici un Român nu putea să aibe o zi sau o noapte senină pentrucă ne era gândul aţintit spre aspectul nenorocit al posibilităţii că noi, neamul Românesc, vom fi alături de cei cari vor fi bătuţi, iar imnul mare al victoriei va fi al acelora contra cărora noi am luptat. Ar fi fost pentru noi o groaznică nenorocire. Şi noi, prin simplul fapt că ne-am câştigat această linişte sufletească, că stăm alături de Naţiunile care ştim că vor fi biruitoare, avem un câştig sufletesc de nepreţuit pe care să binecuvântăm pe Dumnezeu că ni L-a dat. (Aplauze prelungite).

Eu mă închin cu tot sufletul meu, puternicei Naţiuni vecine, Rusia, care în mod atât de hotăritor, decisiv, şi-a dat imensa sa putere în cumpăna victoriei ideilor nobile şi ideilor mari (ovaţiuni, strigăte de trăiască) şi aduc pentru aceasta prinosul meu de recunoştinţă marelui Mareşal Stalin (ovaţiuni îndelung repetate).

INCHINARE ŞEFILOR NAŢIUNILOR-UNITE

Mă închin cu respect înaintea Marelui Şef de Stat Roosevelt (ovaţiuni, strigăte de trăiască), care este departe de noi, şi care putea foarte bine să se pună într'o situaţie de indiferenţă intelectuală şi sufletească, faţă de micile noastre naţiuni din Europa, dar care punând de o parte orice frică de pericol şi de pierderi, a reprezentat ideea libertăţii popoarelor din Europa, şi dela început a fost pentru victoria acelor idei, care pentru noi sunt hotărâtoare. Nici o clipă n'a fost departe de suferinţele noastre şi de tendinţele noastre de libertate.

De sine înţeles că gândul meu recunoscător se îndreaptă spre omul uriaş al voinţei şi al prevederilor, spre Churchill (ovaţiuni, strigăte de trăiască). Ne cutremurăm când ne gândim la munca grozavă şi la perseverenţa extraordinară pe care acest om a pus-o în serviciul unei idei nobile şi mari.

Tremurăm cu toţii ca nu cumva în acest război, în această încleştare grozavă, energia şi perseverenţa sa să slăbească şi am fost cu toţii nespus de încântaţi, când am văzut că personalitatea covârşitoare a acestui om s'a pus în serviciul tradiţionalei energii şi perseverenţe a poporului anglo-saxon (aplauze prelungite).

Fireşte, poporul românesc, animat de sincere sentimente de recunoştinţă, se îndreaptă către acest mare popor, cu rugămintea ca să servească mai departe ideile generoase şi să ne oblăduiască, între alţii şi pe noi. Căci, fără oblăduirea acestor Naţiuni Unite, noi vom fi în continuu expuşi la furia prusiacă, furie care nu-şi va lua gândul şi nu va abdica dela ideea de a pune călcâiul pe acest colţ al Europei.

Deaceea, noi să-i privim pe aceşti mari oameni cu admiraţie, să admirăm calităţile popoarelor lor şi să nu ne sfiim a-i imita, ca să putem ajunge şi noi odată, la zile mai bune ca cele pe care le avem. Ş vom ajunge! Cred acest lucru, cu tărie, deşi nori grei ne întunecă vederea

Incurajatoarele mesaje ale marelui Ministru de Externe al Rusiei, Molotov (ovaţii) şi cuvintele distinsului şi cunoscutului nostru prieten Eduard Beneş (ovaţii) pătrund ca raze de lumină prin această perdea de nori.

Atacurile din dreapta şi din stânga...

Este un semn bun că partidele socialiste dela noi îşi îndreaptă privirile şi bunele intenţiuni către partidele istorice ale neamului românesc, pentru a realiza cu o oră mai devreme ideile Neamului nostru.

Sunt convins că şi ele vor servi aceste idealuri, tot aşa cum le servim şi noi.

Evident că eu, din întâmplare, aşa mi-e soarta, sunt atacat şi din dreapta şi din stânga. Pe mine lucrurile acestea nu mă supără şi nici nu mă descurajează în felul meu de a lucra; nici pe partidul nostru nu-l enervează. Noi ne cunoaştem puterea, ne cunoaştem ţintele şi ne cunoaştem mijloacele şi le preţuim la justa lor valoare şi măsură. (Aplauze prelungite).

Am fost groaznic atacat, persecutat şi ameninţat, înainte cu un deceniu, din partea unei formaţiuni politice, care nu mi se părea că este potrivită cu firea şi factura neamului românesc. Legionarii au dus împotriva mea o luptă extraordinară. Pentru ce? Pentru că le-am spus: „Principille naţional-socialiste din Germania nu sunt o marfă de export; marfa aceasta nu este pentru noi, nu se potriveşte cu climatul nostru. Această politică ar putea să fie bună, — mie nu-mi place, sunt împotriva ei, — dar ar putea să fie bună la germani, la noi însă nu este bună, să nu o urmaţi. Iar dacă o veţi urma veţi găsi în noi pe cei mai hotăriţi duşmani, nu numai adversari. Această politică duce la catastrofa neamului românesc şi vă prăpădeşte şi pe voi şi eu nu vreau ca atâţia tineri, cari pot face încă mult bine pentru naţiune, să se prăpădească pentru o politică greşită". (aplauze prelungite şi îndelung repetate).

Am fost urmărit, persecutat. Dar eu am rămas iar legionarismul s'a prăpădit, a dispărut, nu mai este. (Aplauze prelngite).

S'a terminat cu fascismul şi cu legionarismul!

Este într'adevăr pentru Neamul Românesc oarecum o ofensă când se afirmă că în sânul lui mai există germeni posibili de încolţire a fascismului şi legionarismului. S'a terminat cu ei! (Vii aplauze, strigăte de bravo).

Am fost atacat atunci de ei. Astăzi sunt nu atacat dar oarecum atins, de o formaţiune politică, pe care eu o stimez foarte mult şi cu care chiar lucrez şi vreau să lucrez cu tot dinadinsul şi cu toată sinceritatea mea. Acestei direcţiuni politice eu nu-i pot răspunde altceva decât ceace am răspuns altădată legionarilor. (aplauze îndelung repetate, ovaţii furtunoase).

Socialismul, comunismul sunt sentimentele, în unele părţi grandios cristalizate, în alte părţi încă tulburi, ale unor speculaţiuni filosofice, care trebuesc pricepute, trebuesc studiate, înţelese. Şi noi, neamul românesc, nu avem acum vreme pentru aşa ceva. Iar expunerile unor Domni Profesori, care astăzi spun una, iar mâine alta, care astăzi scriu una şi mâine fac alta, nu ne pot lămuri. (Aplauze şi ilaritate).

Noi cunoaştem dictonul latin: „Primum vivere, deinde philosophare", ceeace pe româneşte înseamnă: „întâi a trăi şi apoi a filosofa".

Nu ştiu încotro se vor întoarce privirile intelectualior în viitor. Se vor întoarce încotro vor voi. Noi însă, în vremurile acestea, în greutăţile acestea imense pe care le trăim, nu putem să examinăm ceeace vor face generaţiunile româneşti peste zece, cincisprezece sau două-zeci ani, ci trebue să vedem ce facem acum! (vii aplauze).

NE AMENINŢA MARI PERICOLE

Ne ameninţă o serie întreagă de mari pericole morale, sufleteşti, intelectuale, naţionale, economice. Războiul acesta grozav s'a abătut şi asupra ţării noastre, ne-a omorât sute de mii de braţe muncitoare ne-a distrus sute de mii de case, ne-a adus într'o situaţiune economică nespus de grea, neînchipuit de grea! Noi trebuim să speculăm posibilităţile de azi şi căile de viitor apropiat, pe care poporul românesc trebue să le apuce pentru a se mântui. Noi trebue să vedem de aceste necesităţi insurmontabile, care trebuiesc imediat satisfăcute, trebue să vedem de aceste rele care trebuesc imediat remediate căci dacă nu facem aceasta, ne prăpădim! (aplauze prelungite şi îndelung repetate).

Deaceea, eu nu sunt dispus să intru în discuţiuni şi în tratate filosofice. Mă mulţumesc să constat lipsurile pe care le avem şi mă mulţumesc să caut mijloacele cu care să pot înlătura aceste lipsuri. Rog toată suflarea românească să stea alături de noi pentru a remedia nenorocirile care ne-au încercat şi pentru a căuta împreună, în bună frăţie, mijloacele prin care putem combate toate relele.

CREDINŢA NESTRAMUTATA IN PRINCIPIILE PARTIDULUI

Eu, Domnilor, sunt membru al Partidului Naţional-Ţărănesc. Eu cred cu sinceritate în principiile înscrise în programul Partidului. Găsesc că singurul mod de luptă politică bun, este acela practicat de noi, singura metodă de luptă politică demnă şi bună este aceea practicată de noi, Sunt convins despre aceasta, căci astfel n'aşi sta în fruntea acestui partid! (Aplauze vii şi strigăte de bravo).

Bine înţeles, n'aşi avea o mai mare plăcere decât dacă toată suflarea românească s'ar alătura acestei politici a noastră. Însă, nu sunt un sectar. Pentru că un român de bună credinţă, profesează alte vederi politice, nu sunt supărat pe el şi nu vreau să-l abat dela drumul pe care conştiinţa lui i-l dictează. Sunt supărat pe un singur om, pe acela care spune: „nu mă interesează politica, nu mă doare capul, îmi văd de treaba mea, de profesiunea mea, politica nu mă interesează. Să facă cine ce vrea".

Pe acel care vorbeşte aşa, sunt foarte supărat pentru că atitudinea aceasta înseamnă cinism şi indiferentism faţă de viitorul neamului românesc. Noi suntem, cu toţii, cetăţeni ai acestei ţări, datori să ne ocupăm de problemele publice ale neamului şi ţării româneşti. Suntem datori să căutăm cu toţii calea cea mai bună pentru înaintarea fericită a ţării româneşti, — ceeace înseamnează politică. Suntem obligaţi să arătăm ceeace ne dictează convingerea noastră şi nu avem dreptul să spunem că nu ne interesează ce cale trebue să apuce neamul românesc, pentru fericirea lui.

Eu sunt naţional-ţărănist, deci nu sunt socialist. Neamul românesc va şti să-şi aleagă între aceste programe calea cea bună. Să lăsăm ca generaţiunile ce vin, în judecarea obiectivă şi luminoasă a împrejurărilor care se vor desvolta, să găsească drumul, în mod suveran. Noi să ne vedem de necazurile care ne încearcă şi, în frăţie, să mergem înainte cu lupta dreaptă, pentru a salva ţara din faţa pericolului care o ameninţă. (Aplauze prelungite îndelung repetate şi strigăte de bravo).

INCREDERE DEPLINA IN ALIAŢI

Programul nostru a fost expus de către d. Ion Mihalache, în discursul lui atât de luminos şi de convingător. Acest program face posibilă satisfacerea necesităţilor imediate ale ţării. Realizarea lui nu depinde numai de noi, ci în cea mai mare parte depinde de Naţiunile Unite şi în special de puternica noastră vecină, Rusia. (Aplauze puternice).

Cu încredere deplină faţă de aliaţii noştri, cu hotărârea de a lucra până la capăt alături de ei, strigăm: Trăiască Rusia Sovietică şi Marele ei Stalin, trăiască Armata Roşie, trăiască Anglia, trăiască Winston Churchill, trăiască Statele Unite şi Preşedintele lor Roosevelt (ovaţiuni prelungite, sala aclamă în picioare).

Trăiască Regele Mihai I şi viteaza Armată Română (ovaţiuni furtunoase, aplauze îndelung repetate).

Quasi-epurări sabotate

Din cercurile ministerului aerului ni se semnalează că locot.-colnelul Artur Schneider, de origină germană, continuă să facă serviciu, cu toate că a primit însărcinări în altă parte, procedându-se astfel la o quasi-epurare impusă de împrejurări. Conducătorii care au luat asemenea măsuri de deparazitare ştiu oare că ordinele date în speţă nu se execută de subalterni? — întreabă unul din cititorii noştri.

2923 Dos Pers

28 Octombrie 1942.

71

R E F E R A T

Din informaţiuni provenind dela persoane din anturajul apropiat al lui Maniu rezultă că dela 22 Iulie acesta nu a mai făcut nici un demers scris pe lângă Domnul Mareşal Antonescu.

La data de mai sus Maniu a făcut un demers utilizând următorul procedeu:

A trimis o scrisoare Doctorului Lupu în cuprinsul căreia arată că întrucât ştie că a solicitat o audienţă Conducătorului Statului, îl roagă să aducă la cunoştinţă Domnului Mareşal Antonescu că pe când - după informaţiile sale - noi vom trimite importante efective pe frontul de Răsărit, maghiarii trimit efective reduse, continuă a persecuta elementul românesc din Ardealul Ocupat şi se pregătesc să ocupe vestul Ardealului.

Acest demers nu priveşte cu nimic situaţia evreilor.

Este adevărat că Maniu s'a ocupat în ultimul timp de măsurile luate de autorităţile româneşti faţă de evrei, dar aceste preocupări nu an constituit obiectul unui memoriu.

In conversaţiile şi discuţiile pe cari le are cu apropiaţii şi vizitatorii săi Maniu susţine teza că, în cazul unei victorii anglo-americane, noi nu vom putea să ne prezentăm în faţa forurilor

./.

internaţionale cerând retrocedarea Ardealului pe argumentul că elementul românesc de acolo este persecutat, deoarece - susţine Maniu - noi înşine aplicăm unei categorii minoritare un tratament asemănător.

S.S.I.

6 Iulie 1942

73

2923 P. Personal

N O T A

Dela national-ţărăniști.

Persoanele cari l-au văzut în ultimele zile pe Maniu au constatat o nervozitate neobișnuită la președintele grupării național-ţărăniste.

După părerea apropiaţilor săi indispoziţia lui Maniu pare a fi cauzată de eşecul pe care l-a suferit în ceiace priveşte demersul proectat pe lângă Domnul Mareşal Antonescu, pe care l-a socotit indispensabil din punct de vedere al politicei externe, dar care a fost împiedicat atât de liberali cât şi de ceilalţi fruntaşi naţional-ţărănişti.

Această indispoziţie s'a agravat în cursul zilei de 5 Iulie a.c., odată cu relatările posturilor de radio asupra discursului rostit de Eden, ministrul de Externe al Marei Britanii.

Ocupându-se de România, Eden a declarat că graniţa noastră dela Răsărit este în funcţiune de modul în care Sovietele vor înţelege să-şi organizeze securitatea.

Maniu - arată apropiaţii săi - şi-a dat seama că vor exista mari dificultăţi în ceiace priveşte Basarabia şi Bucovina de Nord şi că după părerea sa, România ar trebui să opună măcar o acţiune politică şi diplomatică, a cărei desvoltare preşedintele grupării naţional-ţărăniste n'o poate duce la bun sfârşit din cauza opoziţiei pe care a întâlnit-o în propria sa grupare.

./.

Pentru Maniu necesitatea de a intreprinde o acţiune energică, din punctul de vedere al politicei externe al grupării naţional-ţărăniste, s'a evidenţiat într'un pasagiu din discursul lui Eden care, referindu-se la graniţa noastră de Vest, a declarat că este în funcţiune de modul în care poporul român - şi nu guvernul actual - va şti să se mişte, atât cât mai este timp, în folosul cauzei Puterilor Aliate.

Această invitaţie la o acţiune politică şi militară este repetată insistent în ultimul timp de posturile de propagandă britanice - şi sunt motive să se creadă de către iniţiaţi că s'au făcut în această privinţă şi sugestiuni directe lui Maniu.

Maniu a trebui să convină faţă de intimii săi cei mai apropiaţi că deocamdată nu se poate intreprinde nicio acţiune serioasă, de natură să creieze în guvernele şi în opinia publică anglo-saxonă un curent de simpatie pentru România.

Unii dintre fruntaşii naţional-ţărănişti cari au posibilitatea să cunoască ceiace se petrece în culisele grupării, cred că indispoziţia lui Maniu se datoreşte în bună parte informaţiunilor ce deţine că Germania ar intenţiona să desvălue descoperirile făcute la o bancă olandeză, unde s'a găsit o mare cantitate de aur pe numele lui Mihai Popovici.

Germanii - după cum presupun unele cercuri naţional-ţărăniste - ar încerca să compromită acţiunea grupării naţional-ţărăniste şi să prezinte pe unul dintre fruntaşii acesteia ca un jefuitor al banului public.

Acesta - după părerea cercurilor amintite - ar fi motivul pentru care Maniu a consimţit să amâne intervenţia sa pe lângă Domnul Mareşal Antones-

./.

cu, pentru a nu înăspri raporturile cu guvernul şi, în special, cu Germania.

Intimii lui Maniu declară, însă, că preşedintele grupării naţional-ţărăniste a amânat, numai, demersul proectat, până la clarificarea presupusei tensiuni dintre guvern şi unele cercuri străine, iar că imediat ce lucrurile vor apare mai lămurite, intervenţia se va produce, indiferent dacă va avea sau nu asentimentul celorlalţi fruntaşi ai grupării.

Maniu - arată intimii săi - va proceda astfel, deoarece socoteşte că este indispensabil din punct de vedere al politicei externe a grupării sale ca un asemenea document diplomatic şi politic să existe faţă de puterile anglo-saxone.

2923 Dos Pers

2 Noembrie 1942

76

DSP

N O T A

Din informaţiuni provenind dela persoane din anturajul apropiat al lui Maniu, rezultă că dela 22 Iulie acesta nu a mai făcut nici un demers scris pe lângă Domnul Mareşal Antonescu.

La data de mai sus Maniu a făcut un demers utilizând următorul procedeu :

A trimis o scrisoare D-rului Lupu, în cuprinsul căreia arată că întrucât ştie că a solicitat o audienţă Conducătorului Statului, îl roagă să aducă la cunoştinţa Domnului Mareşal Antonescu că pe când - după informaţiile sale - noi vom trimite importante efective pe frontul de Răsărit, maghiarii trimit efective reduse, continuă a persecuta elementul ro ânesc din Ardealul Ocupat şi se pregătesc să ocupe restul Ardealului.

Acest demers nu priveşte cu nimic situaţia evreilor.

Este adevărat că Maniu s'a ocupat în ultimul timp de măsurile luate de autorităţile româneşti faţă de evrei, dar aceste preocupări nu au constituit obiectul unui memoriu.

77

12 August 1946

Dumitru.

77

18093 2923.

Leg. Amp. Maniu

Pers.

N O T A

In dimineaţa zilei de 10 August a.c., Iuliu Maniu a vizitat pe reprezentanţii politici ai Statelor Unite şi Angliei din Capitală.

Cu această ocazie, preşedintele partidului naţional-ţărănesc a făcut cunoscut reprezentanţilor celor două misiuni incidentul dela Piteşti.

Totodată, Iuliu Maniu a demonstrat reprezentanţilor politici anglo-americani că în cazul când guvernul nu procedează la demiterea ministrului Teohari Georgescu, din postul pe care-l ocupă, partidul naţional-ţărănesc va denunţa acordul dela Moscova.

3-V-943 2923
Fr. V.

78

N o t ă

Dl. Iuliu Maniu a primit în cursul zilei de 6 Aprilie o scrisoare dela sora dsale, care se găsește la Bădăcin - scrisoarea a venit prin tr'un curier special - din cele arătate în scrisoare se precizează că ungurii au redat cea mai mare parte din domeniul dela Bădăcin care a fost -n parte confiscat de autoritățile maghiare sub diferite pretexte, deasemenea scrisoarea declară că ungurii au o purtare exemplară cu Românii din ținutul Someșului de a se pune bine cu intelectualii Români.-

Dl. Iuliu Maniu a declarat că ungurii au început să joace în Ardeal o mare carte politică pe care însă o vor pierde la primul șoc.-

===o0o===

2923 79

Domnule General,

Opinia publică românească urmăreşte cu mare însufleţire acţiunea militară condusă de Dvoastră, pentru desrobirea provinciilor cotropite de străini şi cu încordată atenţiune, toate măsurile luate în legătură cu această istorică desfăşurare.

Intre aceste măsuri, au reţinut, în mod deosebit, atenţia opiniei publice, declaraţiile Domnului Vice preşedinte al Consiliului, privitoare la organizarea administrativă şi economică a Bucovinei şi Basarabiei, care s'au difuzat larg prin presă şi radio.

Sunt prea pline de urmări grave măsurile pe cari Domnia Sa, desigur de acord cu Domnia Voastră, le anunţă, că vor fi luate în Bucovina de Nord Basarabia şi Moldova de Nord, pentru ca să nu fiu nevoit să atrag atenţiunea Dvoastră asupra lor.

Modul cum se va organiza administraţia în Basarabia şi Bucovina, după reîncorporarea lor, angajează viitorul şi poate să fie plin de consecinţe. Regimurile anterioare, afară de cel naţional-ţărănesc, au privit Basarabia şi Bucovina ca o colonie şi le-au încătuşat într'un sistem centralist, care a împiedicat orice posibilitate de auto-administrare Cele două provincii au fost inundate de funcţionari din Regat, necunoscători ai oamenilor de acolo; aceştia s'au prefăcut în adevăraţi satrapi ai populaţiei şi au stârnit nenumărate nemulţumiri. Au fost, desigur, şi oameni de treabă, între cei veniţi, dar cei răi au compromis şi pe cei buni. Ei au făcut ca denumirea de regăţeni să devie odioasă şi timp de două decenii, provinciile, în bună parte s'au înstrăinat, în loc să se închege sufleteşte complect, cu ţara. Când am venit la guvern eu, a fost nevoie să încep totul dinainte. Cei ce au urmat au stricat din nou, tot ce am îndreptat.

Reluarea vechiului sistem centralist ar fi, prin urmare, o greşală de neiertat.

Regimul bolşevic, prin resentimentul adânc ce a stârnit în sufletele basarabenilor, i-a apropiat din nou de ţara-mamă. Această reacţiunea sufletească trebue captată şi folosită în scopul închegării sufleteşti a întregului neam românesc.

In forma nouă, însă, cum voiţi să organizaţi administraţia celor două provincii, nu vom isbuti decât să ne îndepărtăm, cu paşi repezi, de acest scop.

O nouă bruscare a Basarabiei şi Bucovinei şi o nouă îndreptare a sufletului ei spre Rusia, ar fi cu atât mai gravă, cu cât, după prăbuşirea regimului bolşevic, o Rusie revenită la sistemul proprietăţii individuale şi a unor libertăţi relativ mai largi ar putea să devie un punct de atracţiune mai primejdios decât a fost un stat cu regim sovietic-comunist.

Atât în consfătuirea ce s'a ţinut cu fruntaşii basarabeni, la Preşedinţia Consiliului, cât şi prin susmenţionatele declaraţii s'a pus în vedere că în primul moment se va introduce o administraţie militară şi pe urmă una condusă de oamenii regimului, din Vechiul Regat, pentru purificarea acestor provincii. Iată o soluţie greşită, care va compromite, dela început evoluţia din viitor a raporturilor dintre acele provincii şi Regat şi care dela început acoperă cu un văl impenetrabil, intenţiunea clar şi bine exprimată a dlui Vicepreşedinte al Consiliului, de a înlătura centralismul distrugător de iniţiative şi control politic.

Intâiu: De unde această neîncredere în elemente localnice, cari de atât ori s'au dovedit conduse de adânci sentimente naţionale şi de o exemplară corectitudine, ca cetăţeni şi români, chiar şi cu ocaziunea ultimelor desfăşurări triste? Al doilea: Cum o edoţi să faceţi epuraţia acestor provincii, cu persoane cari nu cunosc nici lucrurile, nici oamenii acestor provincii, ~~xxxxxxxxxxxxxxxxx~~

Este de prevăzut că o administrare astfel organizată, va fi izvorul erorilor şi erorilor.

Nu poate fi indicată decât o singură procedură: Aceea de a introduce imediat o descentralizare administrativă, pusă în lucrare prin oameni localnici, pe răspunderea lor.

Trebuesc chemaţi la sfat basarabenii şi bucovinenii, indiferent de grupările din cari au făcut parte şi în înţelegere cu ei, trebuesc desemnaţi acei în mâna cărora se va pune conducerea acestor provincii. Conducerea provinciilor trebue să urmeze directivele guvernului. Armata, Jandarmeria, Poliţia şi Justiţia trebue să rămână centralizate şi conduse din centru, prin exponenţii guvernului; orice turburări sau încurcături vor fi deci excluse. Ar constitui o mare nedreptate aceea de a se jigni oameni localnici intelectuali sau ţărani, impunându-li-se cu sila elemente de conducere. Am făcut, prin experienţa proprie, ca Preşedinte de Consiliu, constatarea

că basarabenii şi bucovinenii sunt foarte înţelegători şi dispuşi să primească în casă şi chiar să invite persoane din afară de provincia lor, în locuri pentru cari nu au oameni. De altfel, nici ardelenii, nici basarabenii şi nici bucovinenii nu au făcut niciodată greutăţi în această privinţă, ci dimpotrivă.

Ar trebui apoi imediat constituite din localnici, consilii provinciale, judeţene, de plase şi comune, pentru a sfătui şi controla organele administrative şi a le da îndrumări practice, aşa încât viaţa administrativă să fie considerată ca a lor, iar nu impusă din afară, iar răspunderea eventualelor greşeli cari s'ar face să nu fie a puterii centrale.

Nu înţeleg bine raţiunea care a prezidat la oprirea refugiaţilor de a intra în Basarabia şi Bucovina, spre a-şi reocupa, din primul moment, proprietăţile, când este ştiută în actuala criză de alimente, e firesc ca pământul să fie administrat şi cultivat de proprietarii lui, cari îl vor lucra cu mai multă tragere de inimă, decât alte elemente.

Declaraţia dlui Vicepreşedinte al Consiliului, că pământul disponibil din Basarabia se va atribui elementelor din Regat, poate să ducă la grave reacţiuni sufleteşti, în Basarabia abia recâştigată. Fără îndoială este drept ca luptătorii cari s'au jertfit în r zboiu, să fie şi ei împărtăşiţi din aceste terenuri, dar metoda de a jigni pe basarabeni şi bucovineni, rezervând pământurile libere cu exclusivitate pentru sătenii din Vechiul Regat, nu ar putea nici decum să servească interesul consolidării sufleteşti în provincia de peste Prut. Socotesc că metoda cea mai potrivită ar fi de a ţine un just echilibru între cele două interese: acela de a satisface pe luptători şi acela de a nu provoca nemulţumiri în Basarabia şi Bucovina.

Dar mai ales nu înţelege opinia publică raţiunea şi dedesuptul pasajului următor din declaraţiile dlui Vicepreşedinte al Consiliului: "Până la sfârşitul ostilităţilor, când va interveni un decret de <u>anexiune</u>, până atunci autorităţile militare şi regimul de ocupaţie sunt singura situaţie legală a acestor teritorii".

Intâiu: despre cari ostilităţi este vorba, acelea pentru Basarabia şi Bucovina, sau acele contra Rusiei sau acele ale conflictului armat mondial"

Al doilea: Pentru ce trebue un decret de "anexiune"? Basarabia şi Bucovina s'au contopit în Regatul României, pe baza autodeterminării, cu 23 ani înainte, prin hotărârile de unire aduse în adunările naţionale. Pentru ce trebue acum un nou decret de anexiune, care dă o altă înfăţişare bazei de drept a unirii acestor două provincii, cu Patria Mamă.

Pentru ce trebue un expert german, anunţat cu atâta stăruinţă?

Deodată cu reocuparea acestor provincii trebue un "restitutio in integrum" şi apoi măsuri de guvernământ, cari urmează în mod firesc din experienţele trecutului, respectând hotărârile de unire ale provinciilor.

In dreptul public şi în cel internaţional trebue folosite expresii precise, aplicate la sensul lor bine stabilit ştiinţificeşte; altfel se pot întâmpla răstălmăciri şi confuziuni păgubitoare pentru unitatea statului: Basarabia şi Bucovina sunt teritorii româneşti, de "facto" şi "de jure" şi nu este permis să dăm alt titlu de drept cârmuirii româneşti, nici să instituim organic factori străini în conducerea lor, oricât de pricepuţi ar fi ei de altfel.

x x x

Profit de această împrejurare, pentru a vă împărtăşi preocupările mele, asupra obiectivelor ce trebue să urmărim în acest războiu şi asupra unor întâmplări, cari dacă sunt adevărate, nu pot să rămână nedezaprobate.

Prin hotăr9rea de a intra în acţiune, împotriva cotropitorilor, tindem la eliberarea Basarabiei şi Bucovinei şi a unui colţ din Moldova de Nord; în această clipă, pentru toate conştiinţele româneşti, problema stăpânitoare este afirmarea drepturilor noastre etnice şi istorice, prea bine cunoscute, asupra întregului nostru patrimoniu naţional. Basarabia şi Bucovina fac parte integrantă din aceste drepturi, cari au fost recunoscute ultima oară şi prin Conferinţa dela Londra din 1920.

Pierderea acestor provincii nu s'a datorat, nici vreunei hotărâri a unei instanţe internaţionale, nici hotărârii naţiunii însăşi, prin reprezentanţii ei legal împuterniciţi.

Lupta armatelor române, pentru recucerirea lor nu este, prin urmare, o agresiune, cu intenţiuni de cucerire, intenţiuni cari trebue să ne fie străine, ci urmarea unei invaziuni, care trebuia respinsă din primul moment. In această luptă, întreaga naţiune şi toţii fiii ei trebue să se înşire sub drapel, sau acol unde cred că pot fi utili, în serviciul voinţei naţionale unanime, de a ne păstra hotarele şi a recâştiga Basarabua, Bucovina şi toate provinciile pierdute, prin slăbixiunea unei cârmuiri vinovate, impusă ţării prin lovituri de stat.

Intreaga Naţiune a fost cuprinsă de nespusă bucurie, când a aflat că Cernăuţii, Chişinăul şi alte oraşe au fost eliberate de cotropitori.

Vom încerca cu toţii cea mai mare satisfacţie, când vom afla în comcate că reocuparea întregii Basarabii şi Bucovine s'a terminat.

Bucuria şi satisfacţia noastră a tuturor românilor va fi fără margini,
nu numai pentru că am recâştigat două provincii frumoase şi că am readus
milioane de suflete româneşti la vatra strămoşească, ci şi pentrucă jertfa
sângelui scump al armatei noastre glorioase a reparat ruşinea pe care
cârmuitorii inconştienţi de pe vremuri au adus-o ţării noastre.

Recunoştiinţa ţării pentru generalii, ofiţerii şi soldaţii români
şi pentru Dvoastre, Domnule General, comandantul de căpetenie, vă fi eternă.

Cea mai grea zi pentru o naţiune şi pentru un comandant este însă
cea de a doua zi de după victorie. "Inima tuturor românilor bate acolo
unde este armata" am spus într'o recentă scrisoare ce v'am trimis. Acum,
victoria în bună parte dobândită, trebue ca toată puterea intelectuală,
toată grija sufletească şi toată inventivitatea românilor să fie concentrată spre a găsi calea cea bună, atât de grea, în cea de a doua zi de
după victorie.

Pentru acest motiv, ca şi în trecut şi de data aceasta, socotesc
că am datoria să dau expresiune convingerilor mele şi ale opiniei publice,
atât de mult frământată, şi fiindcă îmi lipsesc toate celelalte mijloace:
parlament, presă şi adunări publice, sunt nevoit să vă deranjez pe Dvoastre
ca nu cumva mai târziu să fiu făcut vinovat de reticenţe, de echivoc, sau
de lipsă de vigilenţă, atât de necesare în vremuri ca cele de azi.

Dacă întreaga opinie publică românească, cu noi toţi, am fost pentru
reucerirea provinciilor rupte prin agresiune dela Patria Mamă, suntem
categoric în contra ca România să urmărească obiective de agresiune.

Nu este admisibil să ne prezentăm c agresori faţă de Rusia, astăzi
aliata Angliei, probabil învingătoare, pentru alt obiectiv decât Bucovina
sau Basarabia, - în tovărăşie de arme cu Ungaria şi cu Axa, cari ne-au rupt
printr'un act arbitrar, neratificat de nimeni, o parte importantă a ţării
noastre, vătămându-ne teritoriul, mândria şi onoarea noastră naţională.
Chiar şi tovărăşia de arme de până acum, impusă de împrejurări, este cât se
poate de supărătoare, câtă vreme încă nu am primit nici o satisfacţie
în problema Transilvaniei, dar ea are totuşi o singură justificare: aceea
că este menită să repare pierderea ce am suferit, înainte cu un an, în urma
presiunii exercitată de Axă, care la v emea sa ne-a legat mâinile, oprindu-
ne să ne apărăm. Acum ea ni le-a dezlegat.

Basarabia şi Bucovina s'au unit cu Regatul Vechiu prin voinţa lor
liberă şi pe baza principiului auto-determinării popoarelor. Ar fi prea
pretenţios să credem că continuarea războiului germano-rus ar depinde de
colaborarea noastră, precum este nu mai puţin pretenţios să proclamăm
noi, România, războiu sfânt cont a Rusiei, pentru organizaţia ei internă, d
de stat şi socială. Războiul sfânt, militar şi politic, <u>să-l prestăm
pentru România Mare</u>, cu toate provinciile sale.

Nu avem nici un soldat român de sacrificat pentru scopuri străine.

Trebue să cruţăm armata noastră, pentru scopurile noastre româneşti,
cari sunt multe şi mari şi de tragică actualitate, pentru foarte apropiate
vremuri.

Este adevărat că la Nord şi la Est de Nistru avem foarte mulţi
fraţi români aşezaţi acolo de veacuri, la cari avem dreptulsă aspirăm,
pentru întregirea naţională. Pe aceştia însă nu-i putem câştiga şi mai ales
nu-i putem păstra cu armele. Anexarea lor trebue să se întâmple cu liberul
lor consimţământ şi cu aprobarea marilor puteri, atunci când se va stabi-
li statututl teritorial definitiv al Europei.

Fără această aprobare noi nu ne vom putea bucura de alăturarea
fraţilor noştri de peste Nistru, ci vom avea din ea numai nesfârşite
încurcături şi greutăţi.

In schimb, în baza unei înţelegeri generale se pot găsi soluţii,
cari să ne satisfacă pe noi şi să nu provoace nici rivalitatea sau duşmănia vecinilor noştri.

Adevărul însă trebue continuu accentuat că nimeni altul nu are
drept asupra Republicei Moldoveneşti în măsura în care avem noi.

O tendinţă de cucerire şi ocupaţiune mai conţine şi un pericol, pe
care mulţi nu-l cunosc. Opinia publică maghiară şi conducătorii ei sunt
într'un mod semnificativ frământaţi, iar ideia tot mai vânturată de publicitatea maghiară şi de cercurile lor importante este că spaţiul vital
al României este la Est de Carpaţi, iar al Ungariei în partea de Vest a
Carpaţilor.

Nu-i admisibil ca noi să servim argumente şi motive în sprijinul
celor ce urmăresc să ne împingă spre răsărit, eliminându-ne din cetatea
natur lă a Transilvaniei, leagănul românismului şi mai ales nu este admisibil să ne legăm soarta, prin războaie de cucerire şi agresiune, cu Axa.

Zvonuri tot mai persistente vorbesc despre masacre, săvârşite asupra populaţiei minoritare, în special evreeşti, din Moldova. Ele nu sunt verificate şi noi dorim să nu fie adevărate. Toate cazurile de rebeliune sau trădare naţională trebuesc pe loc şi cu mare asprime pedepsite. Măsurile legale, cari sunt luate pentru a preîntâmpina repetarea unor asemenea acţiuni criminale, sunt binevenite.

Dar, simţul de umanitate al poporului nostru şi bunul lui renume nu trebuesc stinse, prin executări şi schingiuiri în massă, prin intoleranţe cari s'ar răzbuna în primul rând asupra noastră şi a conaţionalilor noştri. Pentru acest motiv, opinia publică românească şi noi toţi, cari o cunoaştem, protestăm în contra lor, sau a continuării lor, dacă s'ar fi săvârşit.

Vă rog primiţi asigurarea distinsei mele consideraţiuni,

82

Bucureşti, 18 Iulie 1941

ss. IULIU MANIU

Preşedintele Partidului
Naţional-Ţărănesc.

83

29 Noemvrie 1946
DUMITRU

18835

F. Pers. 2923

N O T A

IULIU MANIU a cerut ziariştilor dela „DREPTATEA" să cerceteze dacă este adevărat că Ruşii sunt extrem de supăraţi pe d-na ANA PAUKER, considerând-o ca singura vinovată de eşecul alegerilor, a căror garanţie o dăduse personal la Moscova şi pe baza căreia s'a dispus convocarea corpului electoral.

Preşedintele partidului naţional ţărănesc susţine că, numai datorită faptului că GH. TATARASCU a opiniat, la timpul potrivit, că nu trebuesc făcute încă alegeri, vice-preşedintele Consiliului de Miniştri poate juca un rol mai serios astăzi.

- Sursă serioasă.
- Inf. neverificată.

COMUNICAT :

- Dlui Dir. Zaharia
- Dlui Dir. Firescu
- Subs. Politice

15 DP. 2923 154 84 8

Declarațiile făcute de Dl. Iuliu Maniu la Consiliul de

Coroană în ziua de 30 August 1940, cu ocaziunea

discuției asupra rezultatului arbitrajului

dela Viena.

Mulțumesc Majestății Voastre că mi-a dat ocazie să arăt înaintea acestei distinse reuniuni punctul de vedere al Transilvaniei, privitor la ultimatul din Viena. Mă simt în drept a afirma că reprezint Transilvania, în deosebi când iau cuvântul în problema deslipirii ei dela Patria Mamă. Adunarea dela Alba Iulia, care a decretat Unirea, m`a însărcinat pe mine să pun în aplicare, în calitatea mea de Prezident al Consiliului dirigent, hotărârile dela Alba Iulia și în special realizarea alipirii Transilvaniei la vechiul Regat.

Pot să afirm că m-am silittotdeuna să satisfac cu constiozitate jurământul ce am depus în fața celor patru Arhirei, de a păstra întregitatea Ardealului încorporat la România și în contra fărâmii țării ei. Nu putem admite să ni-se răpească nici cea mai mică parte din ea. Sunt revoltat adânc atunci când aud că chestiunea Transilvaniei se aduce în legătură cu tratatul dela Trianon. Unirea Ardealului cu Patria Mamă nu se întemeiază pe tratatul dela Trianon, ci urmează din dreptul de auto-terminare al poporului român din Transilvania, manifestat în mod liber la 1 Decembrie 1918, în Alba Iulia. Noi am, luat stăpânirea în Transilvania în baza acestui drept încă înainte de încheierea tratatului dela Trianon și chiar înainte de armistițiu. Am organizat viața de Stat Românească în Dacia Superioară, înainte de încheerea și ratificarea tratatului dela Trianon, organizând o armată regulată, care, împreună cu armata venită din Regatul Vechi a dat dovadă eminentă despre buna sa organizare și impresionata sa vitejie, rupând linia demarcațională, întâi și apoi trecând Tisa.

Asupra Ardealului nu poate dispune nimeni altul decât poporul Român din Transilvania, care a avut și are dreptul firesc de a unii Ardealul cu Vechiul Regat, pentru a realiza marele ideal al Unității Naționale. Poporul român are acest drept pentru că formează majoritatea locuitorillor din Transilvania, și pentrucă unitatea geografică a Vechiului Regat și împrejurările Social-Economice pretind acesată unitate.

Am aflat că, delegații Maghiari, știind acest lucru, au refuzat conzecvent să discute problema din punct de vedere etnografic și Social-Economic, ci au argumentat esclusiv cu argumentul fals, că Ungaria are drept istoric asupra Transilvaniei, argumnet absolout neîntemeiat pentrucă Transilvania nu afost nici odată a Ungariei, ci a fost totdeuna independentă, până la anul 1867, când în potriva vointei noastre, în urma răsboaielor pierdute față de Prusia, dinastia ansburgică a fost nevoită să sacrifice Ardealul Ungurilor la început au fost voievodatele, după aceia principatul și apoi marele principat de sub suveranitatea împăratului Austriei, care era și Rege al Ungariei cu locuința la Viena.

Protestez deci cu cea din urmă energie în contra hotărârii de arbitraj și protestez ca acestă hotărâre să fie pusă în aplicare.

Acesta și pentru motivul formal, că guvernul actual care a hotărât acceptarea arbitrajuli și care a semnat hotărârea, nu are nici un drept să lucreze în numele Națiunii Române. Guvernul actual nu are nici un mandat dela Națiune. El este un Guvern dictatoria eșit dintr`o lovotură de Stat și nu are nici o legătură de drept cu cetățenii acestui Stat, deci semnarea lui nu are nici o valoare. Este foarte important lucrul de a constata aceastâ, deoarece un document nu poate fi isvor de drept decât atumci când semnatorii lui sunt mandatori legitimați, ceace nu ie cazul în problema actuală.

In istoria Ardealului au fost nenumărate manifestațiuni în timp de sute de ani, al căror principiu fundamental era totdeuna că poporul Ardelean nu admite să se daucă vreo hotărâre privitoare la Transilvania, fără a fi întrebat. Si din motivul că adese ori sa încercat a-se hotărî în mod arbitrar, peste voia lui, poporul român din Ardeal a făcut în o sută de ani trei revoluții, ceace nu sa întâmplat în istoria nici unui popor de țărani.

Protestez în contra încercării ce să face și de astă dată de a se hotărî asupra soartei Ardealului, fără a fi întrebat poporul român din Ardeal.

Chiar în ce priveste Consiliul de Coroană de față trebuie să constat respectos, dar cu toată hotărârea, că el nu are dreptul de a hătărî nimic în deosebi în problema Ardealului care nu preocupă. Consiliul de Coroană nu este o corporațiune deeliberativă. Noi suntem chemați aci să ne exprimăm fiecare personal opinia nostră, dar nu putem hotărî nimic, mai ales nu putem hotărî nimic privitor la Ardeal. Soarta Ardealului nu poate fi determinatăla Masa Verde și între patru pereți, oricît de distine ar fi persoanele întrunite. Soarta Transilvaniei trebuie să fie hotărâtă de însuși poporul românesc din Ardeal și de curentele care mişcă acest popor, iar nu de persoane care nu sunt în funcție de vointa națională.

Drept consecință, protestez în potriva faptului că, Consiliul de Coroană să se pronunțe în ce priveste arbitrajul dela Viena, care în realitate este un dictat. Sunt de părere să nu se accepte hotărârea adusă la Viena, ci să o respingem cu toată hotărârea și cu orice risc.

Protestez să se întâmple cu Transilvania ceace s`a întâmplat cu Basarabia și Bucovina. A fost o mare gresală, care a pricinuit o demoralizare a, opiniei publice, o descurajare a armatei și o imensă pierdere în ce priveste avuția, materia și mândria sufletească a poporului Român. Mai bine o înfrângere în lupte, decât o retragere rusinoasă, decât pierderea unei provincii fără lovitură de tun. Cei vinovați pentru dureroasa pierdere a Basarabiei și Bucovinei trebuie chemați la răspundere cu atât mai mult, că nenorocirea pe care o suferim acum cu Transilvania, și demoralizarea în care a căzut poporul român, este a se atribui catastrofei de atunci, care ne-a adus pierderi și prejudiții ireparabile.

--XX--

Protest înaintat de dl. Iuliu Maniu ambasadei Germane și Italiene din București m.l.

15

154

86

86

EXCELENTA !

Transilvania şi Banatul trăiesc clipe de adâncă durere sufletească. După o eclipsă de 16 veacuri de viaţă naţională,aceste două provincii au renăscut ca pasărea Phonix din cenuşa vechei Dacie-Traiane.Unirea lor cu România înfăptuită după răsboiul mondial,ca rod al unei lupte de veacuri pentru libertatea naţională,a fost cel mai strălucit triumf al principiului naţionalităţilor,realizat în secolul al 20-lea.Astăzi ele se văd iarăsi crunt lovite şi amenintate de puterile întunecate ale trecutului,printr`o propagandă tenace şi temerară,lipsită de temeiul adevărului,propagandă cunoscută sub numele de revizionosm maghiar.

După 22 de ani dela unire,ne aflăm în situaţia de a reîncepe lupta deabia terminată în anul 1918,care ne-a costat toiente de sânge şi a ne pune din nou pe linie de apărare.O vom face cu toată hotărârea chiar de ar trebui să reluăm totul dela început,cu toate jertfele oricât demari căci îndărăt în juguri sfărâmate nu vom mai merge,iar naţiunea noastră nu o vom mai lăsa în robia din care a scăpat pentru totdeuna.

Revindecările noastre,susţinute de propaganda lor subversivă,sunt azi făţişi formulate de Ungaria,care la 1919 a fost salavată din ghiarele Bolşevismului de români şi contra cărora şi-a îndreptat,chiar de a doua zi politica ei revizionistă.Fără a lua parte la răsboiu,Statul Maghiar a primit astăzi teritorii şi aspiră să restabilească,ca simplu efect al victorilor şi jertfelor altora,Ungaria mare,responsabilă în bună parte,de dezastrul răsboiului Mondial dela 1914-1918.

Nu putem primii în tăcere încercarea de revenire al unui Statut teritorial perimat,a unui sistem plitic definitiv osândit de plitica modernă Protestăm cu toată tăria contra oricărei atingerea hotarelor României Mari,care nu a fost primită în dar dela nimeni,cum se afirmă,ci au fost dobândite prin lupte crâncene şi prin jertfe de sânge îmbelşugate.

Cine se atinge de aceste hotare,care nu au fost asezate cu nici un Km.patrat dincolo de drepturile noastre istorice şi naturale,imutabile, aduce pacea din acest sector al Europei în starea de dinainte de 1914.

Nu foloseste aceasta nimănui,nici chiar naţiunii cutropitoare,care îşi va istovi toată energia înăbusind o neliniste ce va deveni aci permanentă.

Unirea Transilvaniei şi a Banatului`sa putut efectua după răsboiul ondial,dar nu afost rezultanta lui directă,sau rezultanta unui simplu at de armă.Ea este rezultanta logică şi firească a unui empirativ etnic unei situaţii geografice,a unei evoluţii sociale,politice şi sinologie,care,cu fatalitatea unei legi naturale,a trebuit să ducă la concluzia ntemeierii Statului român,cuprinzând toate provinciile locuite în majotate de români.Dela răsboiul Mondial încoace ,în care România nici nu fi intrat dacă nu ierau în jos aceste provincii ale ei,un alt răsboi re,la care Ungaria nu a participat,vine să creieze o altă ordine în ropa.

Oricare ar fi acestea ordine,ea nu poate fi o reîntoarcere la Europa n`nainte din 1914 sau la una din evul mediu,care a cunoscut un Stat ghiar feudal.Ungurii se par că dau acesata intrerpretare noi ordine Eopene.

Ei revindecă Ardealul şi Banatul sub cuvânt că au în aceste provincii milion,trei sute cinci zeci mii unguri,fraţi de ai lor,care împărtăesc o soartă nu de asupriţi,ci de minoritari rămasi la noi din lungi eoci de colonizare,cu care ei au urmărit,în cursul vremurilor,spargerea asivului autohon românesc,fără ca totul să reusească.Li-se pare acum o are nedreptate să steie 1.350.000 unguri,ca minoritate,sub tratamentul ult mai blând şi mai uman al legilor Românesti, pe care a ţinut o mie e ani sub tratamentul lor dur şi iniman.

Este oare cu putinţă ca noua ordine pe care vor so inaugure Germania şi Italia,să îndemne la o refacere a trecutului condamnat ?Este oare cu putinţă ca acesta nouă ordine,răsturnând filozofia modernă a Statului, reprezentată prin Heghel şi Fichete,să voiască a reface un Stat poliglot în chiar mijlocul Europei,UngariaMare,dar aceasta nu cu puteri propii,ci sabia Germană şi Italiană ?

A CUI ESTE TRANSILVANIA ;

Nimeni nu poate constata că Transilvania,împreună cu ţinuturile Româneşti dela Nord-Vestul ei (Maramureşul,Sălajul,Aradul şi Bihorul), ţinuturi numite şi cunoscute în istoria ca partes adnexae Transilvania formează o unutate închegată prin trecutul comun şi prin interese comune şi că fărâmiţarea ei ar însemna o ireparabilă jecnire şi prejudiciară al locuitorilor ei.In fata acestui fapt,problema Transilvaniei nu se poate pune în felul cum încearcă să o facă maghiarii,care pretind, că Ungaria ar avea,în baza unui pretins drept istoric milenar,drept să reclame Transilvania.

Această problemă se poate pune numai în felul următor:Dintre popoarele locuitoare în Transilvania,care are cuvânt hotărâtor asupra sorţii ei?

Răspunsul la acestă întrebare,singura îndreptăţită poate fi dat numai după examinarea exactă şi obiectivă a situaţiei Transilvaniei din punct de vedere istoric,etnic şi social-economic.Toate aceste consideraţiuni dau răspunsul categoric,ca asupra Transilvaniei nu este cu drept şi nu este`uman să dispună alt neam decât neamul Românesc.

ROMANII IN TRECUTUL TRANSILVANIEI.

Din punct de vedere istoric:
oricât sa trudit o istoriografie tedenţioasă şi interesată să dovedeasă contrariu,ia nu a putut să infirme faptul persistenţei elementului Românesc pe pământul Transilvaniei şi al Banatului,acolo unde cu 18 veacuri în urmă,Daco-Geţilor,băştinaşi,cu coloniştii Romei,a dat naştere unui nou şi vânjos popor neolatin.

Acoperit uneori de valurile furioase ale năvălirilor străine,acest popor a format o stâncă adânc înfiptă în solul Transilvaniei,provincie care a devenit leagănul neamului Românesc.Vitregia imperialismelor medivale n`a putut distruge seminţia Romei,ci mai mult a consolidat-o, dându-i tăria şi rezistenţa granitului.

Zadarnic au încercat învăţaţii maghiari să construiească teoria meşteşugită şi absurdă a unei ţări rămase nelocuită în eviu mediu,în mijlocul unei Europe străbătută veacuri dearânduri de zeci de popoare, întrò tumultoasă căutare de spaţii vitale;Zadarnic a mers până contestarea mărturiei autentice a propriei lor cronicari şi a vechilor documente,care vorbesc despre romani.Cercetări conştinciosi şi imparţiali printre care numărăm mai recent pe un savant ca profesorul German Gamilcheg dela Universitatea din Berlin,au ajuns la concluzia ce confirmă adevărul firesc şi simplu al continuităţii noastre în Transilvania şi Banat,adevăr pe care numai o mentalitate deformată de interesul pozitiv a putut să-l lege vreodată.

Sistemul feudal,generalizat în eviu mediu în Europa Apuseană,adecapitat poporul românesc din Transilvania şi Banat,desnaţionalizând clasa lui conducătoare,fie asimilând-o nobilimii maghiare,fie degradând-o la starea de iobagi.Această clasă conducătoare a dat Ungariei oamnei de renume European ca pe Ioan Huniade,viteazul luptător în contra invaziilor Turcesti,ca pe fiul său Matei Corvin,cu ceritorul Vienei,strălucistul Rege omanist a cărui origină Latină o prooslăveste Bonfinius,şi pe marele Arhiepiscop Primat Nicolaie Olabus,care a ţinut să-şi ateste originea prin însuşi numele său adoptat:Valahul". ar fi fost oare cu putinţă ca o arstoraţie trufaşe,mândră de vechimea titularelor să aleagă şi să primească a fi condusă de un Regent,de un Rege şi un Arhiepiscop Primat ieşiţi dintrun neam de ciobani pribegi veniţi de curând din Balcanul dispreţuit.

Dar clasa nobilimei maghiare şi maghiarizate a reuşit să acopere şi să pună umbră viaţa unei ţărănimi Româneşti căzută în iobăgie,atât de mult încât,falşificând însă-şi isvoarele istorice,teoriile maghiare să îndrăsnească a tăgătui până şi existenţa celui mai vechi şi mai numeros popor din Transilvania.Iar atunci când Iobagiul român osândit la o viaţă animalică,apăsat si stors până la măduvă,sa ridicat în sălbatecă învîforare ca în 1436 stăpânitorii nemaiputându-i tăgădui exsistenta iau răpit titlul de naţiune"încheind faimoasa alianţă uniunea celor 3 naţiuni"adică ungurii,Secuii şi Saşii cu escluderea românilor,alianţa care a existat până la 1848 ca tiralia unei minorităţii trivilegiate asupra unei majorităţi înpilate sufletul acestui neam nu se poate resemna însă,la sentinţa de moarte naţională.Vulcanul de suferinte şi revolte,care clocotea în adâncul lui părea stins,dar lava răsvrătirei reisbuchind cumplict sub Horia,cu flacăra unei erupţiunii cel înspăimântă şi cutremură pământul sub picioarele unei aristrocraţii străine fără suflet şi fără conştinţă.-

Iar când 1848 aceiasi nobilime străină hotărește în contra majorității Românesti, a minorității Săsești, alipirea Transilvaniei la Ungaria protestul românilor conduși de Bărnuțiu și Episcopul Şaguna, își găseste expresia în adunarea națională depe Câmpul Libertății și rezistența armată a lui Avram Iancu, Buteanu, Axente și Balind, care a înălbit cu oasele dusmanilor ridicari munții pururrea românești din inima Transilvaniei.

Atunci căzu și capul admirabil înzestrat al nemuritorului sas St. Ludwig Roth figura simbolică pentru idealul Ardealului Românesc, care, luminat de zorile libertății ce mijau, denunță alința asupritoare a conaționalilor lui cu ungurii și cu secuii.

Politica dinastică a Hasburgilor, pasivitatea parlementară a românilor și necintenitelor lor petiții și plângeri adresate împăratului, dela "Inoch-Micu-Clain și dela" Suplex Libelus Valachorom, în 1791, până la "Memorandul dela 1892, sunt tot atâtea reacțiuni împotriva unei stări de subjugare și umilință, față de care sufletul Românesc sa găsit într`o permanentă revoltă.

Trebuie oare reînoită la 1940, această stare mai violentă și mainăpraznică? Da ă procesul Memorandului a adus neamul Românesc până la un pas de o nouă și sângeroasă revoluție în schimb activitatea parlamentară decretată la 1905, nu a fost decât o revenire la încercările de a dobândi pe căi legale și pașnice, o îmbunătățire a situației desnădăjduite a unui popor îngenunchiat, desmoștenit de drepturi, paoperizat, silit de regimul Latifundiilor feudale să se trimită sute de mii dintre fii lui în America, în căutarea altor spații vitale.

Provocarea conflangrației mondiale nu a fost decât o încercare a Monarhieifeudale de a asigura continuarea acestui sistem de asuprire și desnaționalizare, printr`un răsboi preventiv împotriva principiului național. Dar patru ani de suferințe crude acasă și de sângerare pe fronturi, nu a făcut decât să săvârsească procesul de desagregare a unei monarhii în care Ungaria avea un rol Prim-violonist în conducerea unei politice interne de feudalist și de asuprire națională.

Nu este adevărat că unirea Transilvaniei și a Banatului, provinciii istorice Românești, a fost opera unui act de cucerire și al unui tratat de pace încheiat la Trianon. Ea a fost rodul unui dublu proces: de desagregare politică și morală, pe deoparte, de renaștere și întregrarea națională, pe de altă parte. Monarhia habsburgică, omul bolnav al Europei Centrale în plină descompunere, a făcut un act de sinucidere pur și simplu, încercând să-și prelungescă viata prin operație riscată a unui răsboi de reîntinerire.

In acelaș timp tinerele națiunii, ajunse la maturitatea conștinței lor naționale, au reluat libertatea închegându-se în State Naționale, întemeiate pe principiul modern al naționalităților.

Unitatea uimitoare a limbii românești, constința națională și setea de de libertate a fost baza firească pe care sau întemeiat aspirațile tuturor românilor de a realiza unitatea lor națională.

Sub influiența măreței miscări a poporului Italian pentru "Italia unită și a poporului German pentru unitatea națională a tuturor Germanilor și sub înrâurirea ideilor de libertate plămădite în Franța, poporul român a luptat în mod conștient pentru înfăptuirea libertății, independenții, și unității sale naționale. Suferințele lui Silvio Pelice, scrierile lui Man-zini, Fichte, luptele lui Bismach, Gauvur și ale atâtor martiri Italieni și Germani, au trezit și în sufletele noastre un răsunet puternic.

CUM SA INFAPTUIT UNIREA TRANSILVANIAEI.

Sub influiența hotărâtoare a acestui curent s`a desfășurat activitatea generației din 1848 în principatele Românești sa săvârșit marile acte naționale ale românilor din Ardeal și Banat, cari au culminat, în mod logic și organic, în adunarea dela Alba Iulia, I. Decmbrie 1918. Tratatul dela Trianon, încheiat abia în 1920, nu a creiat, a înregistrat numai pentru lumea internațională, unirea Ardealului și Banatului cu Regatul român. Dovadă pentru aceasta este faptul că încă în Oct. 1918, comitetul național al Românilor din Ardeal și Banat a hotărât deslipirea poporului Român de Regatul Ungariei, iar declaratile stabilite în această sedință au fost cetite de Dl. Vaida Voievodul, chiar în parlamnetul dela Budapesta, în ziua de 18 Octombre 1918, tot înainte de armistițiul încheiat, abia la 13 Noembre 1918. Tot înainte de armistițiu sa constituit Consiliul național Român, sub Președenția regretatului Stefan Cicio Pop, Consiliu care a luat în mâinile sale conducerea efectivă a poporului Român din Ardeal și Banat.

Consiliul mà însàrcinat pe mine cu conducerea afacelor externe şi Militare.In această calitate m`am stabilit la Viena,unde am organizat revolta regimentelor româneşti,în special a celor depe front şi din principalele oraşe ale Monarchiei Austro-Ungare,la Viena şi Praga,şi cu ajutorul ofiţerilor din Ardeal şi Banat,în frunte cu Generalul Baron A. Boieriu,Colonelul Vlad,a Căpitanului Ilcuş şi Traian Popa,am,luat sub comanda mea efectivă forţa militară a Românilor Transilvaniei.Ministerul de răsboi Austriac,Generalul Steiner-Störger a recunoscut subsemnatului,inainte de armistiţiu,calitatea mea de reprezentant al românilor în afacerile externe şi militare,şi la solicitarea mea mi-a pus la dispoziţie în acest scop,tot înainte de armistţiu,în clădirea Ministerului de răsboi,din Viena,un local.Numai în Viena şi împrejurimi eu am concentrat peste 70.000 de soldaţi Transilvăneni,în această calitate a mea, prin Ministerul Plenipotețiar,al Românilor Ardeleni la Budapesta,Dr. Ioan Erdelyi,recunoscut de guvernul Maghiar,am notificat Ministerului de răsboi Maghiar,că soldaţii români vor depune jurământul de credinţă nu către autorităţile Statului Maghiar,ci către Consiliul naţional Român,şi pe steagul trei culori Românesc,.Guvernul Maghiar sa declarat de acord cu acestă hotărâre,tot înainte de armistţiu.Guvernul Maghiar prin Ministerul Oscar Jaszi,a intrat în tratative,în mod oficial,cu Consiliul Naţional român,chiar pe timpul negocierilor de armistiţiu Anglo-franco Austro-Ungare,care au avut loc la Belgrad.

Pe urmă,sub pavăza legiunilor şi a gărzilor naţionale româneşti, organizate de românii Ardeleni şi Bănăţeni,gărzi cari au înlocuit forţele armate ale Statului Maghiar,căzut în dezagregare,sa ţinut adunarea naţională dela Alba Iulia,care a decretat,pe baza dreptului de autodeterminare,Unirea Ardealului,Banatului,Crişenii şi Maramureşului cu România,pentru a realiza unitatea naţională a tuturor Românilor.

Adunarea naţională a constituit prin Consiliul Dirigent,guvernul Transilvaniei,guvern care a organizat viaţa românească,în Dacia Superioară,a realizat reforma agrară,reforma administrativă.A decretat libertăţii cetăţeneşti şi drepturi democratice,şi a stabilit un tratament just pentru minorităţi.Toate aceste sau petrecut înainte de tratatul dela Trianon.

Aceste uriaşe prefaceri au fost desăvârşite în cea mai perfectă răsbunare,ceiace constituie un titlu de mândrie,pentru poporul român.

Este deci evident căci unirea provincilor româneşti din foatul Stat ungar nu este rezultatul tratatului dela Trianon,pe care l-a predat cu un a ,ci al conştinţei naţionale a Românilor din Transilvania şi a vredniciei întregului neam Românesc.

CINE SUNT SUCCESORII LEGALI AI MONARCHIEI HABSBURGICE.

Noi români suntem,în ce priveşte teritorile româneşti,succesoriiide drept ai monarchiei Austro-Ungară desfiinţată,în aceiaşi măsură ca şi Germania,Italia şi Chia Ungaria pe teritorile lor naţionale,moştenite dela Monarchia Habsburgică şi stăpânite de ele.

Noi nu am fost favorizatii trattului dela Trianon şiaai conferinţei de pace dela Paris,ci, în unele privinţe,chiar ne îndreptăţiţi ei, pentrucă ni-sa fixat o linie demarcaţională nedreaptă şi pentrucă tratatul dela Trianon nu a respectat hotărârile dela Alba Iulia şi nici pe cele stabilite în tratatul încheiat de România în 1916 cu aliaţii ei.

Tratatul dela Trianon a stabilit hoatre pe care noi le-am primit numai siliti de un ultimatum ce ne-a fost adresat de marile puteri aliate,la finele anului 1919.Rectificarea hotarelor în favoarea Statului Ungar sau făcut chiar la Trianon,rectificare pe care am rpimit-o de dragul păcii.Intre timp procesul de disoluţie al statului Ungar a continuat S`a înstăpânit acolo regimul bolşevic de care Ungaria a scăpat,graţie armatei Române,Armată care a fost primită la intrarea ei în oraşele Maghiare cu flori de populaţia Maghiară.Armata noastră a trebuit să intre în Budapesta pentru a apăra astfel noile hotare,atacate de regimul bolşevic.

Intreaga Transilvanie până la hotarele ei dinspre vest,o stăpânim în baza fiinţei noastre autohtone şi în baza realităţilor etnice.Ea formează nu numai leagănul poporului românesc,ci si cetatea de apărare a neamului/ nostru care este cu 58/4% în majoritate românească.Orice ciuntire a acestuiteritoriu înseamnează cea mai mare nedreptate pentru români şi încalcarea tuturor considerentelor care trebuie să reglementeze aşezarea convieţuirea popoarelor într`o lume civilizată.Realitatea etnică pe care o constitue majoritatea românească a populaţiei din Transilvania, nu poate fi doborâtă prin exsitenţa unor conclave minoritare,care sunt efectul unor infilitraţiuni sprijinite de un regim duşman nouă,tocmai cu scopul d a întrerupe continuitatea noastră geografică,etnografică şi de a justifica pretenziuni asupra teritoriului nostru naţional.Noi dorim pace

în Centrul Europei şi o prietenoasă vecinătate cu Ungaria.Dorim să avem cele bune relaţiuni cu concetăţenii noştri maghiari,care trebuiesc înzestrazi cu depline drepturi,dar pe aceste nu le putem rescumpăra prin concensiuni teritoriale,pentrucă noi nu deţinem teritorii Ungare,ci numai teritoriile noastre proprii,pe care le-am luat în stăpânire în baza principiului unităţii naţionale şi a dreptului autodeterminării.Teritoriile noastre naţionale,pe care le-a posedat Ungaria înainte de adunarea dela Alba-Iulia,le-a avut în stăpânire în urma unor conjucturi internaţionale favorabile ei în temeiul forţei militare a monarchiei Habsburgice.Dovadă este faptul că îndată după prăbusirei Monarchiei Habsburgice le-a pierdut,în zadar au încercat în două rânduri să le câstige prin forţa ei proprie.

AUTONOMIA TRANSILVANIEI .

In ceace priveste afirmaţia maghiarilor,că Ungaria"milenară"are drept istoric asupra Transilvaniei ,costatăm că Ardealul niciodată n`a fost încorporat,în mod organic şi de drept public la Ungaria până în 1867.Istoria Ardealului cunoaste trei perioade principale:

I.Epoca Voievodatelor,din timpurile străvechi până la 1526.
II.Epoca Principatului Independent,dela 1526 până la 1621.
III.Epoca marelui principat Autonom până la 1867.

In cele trei epoci Ardealul avea administraţie,Justiţie şi puteri legiuitoare propri,cu singura deosebire,că pe vremea principatului autonom Impărăţiei Austriei,care erau şi regi ai Ungariei în acea vreme erau mari principi ai Ardealului,dar cu toate aceste principatul era realimente autonom,sub o putere centrală cârmuită de Viena.Limba oficială a Ardealului era tot timpul cea Latină,şi nimic nu dovedeste mai mult situaţia de complectă independenţă a Ardealului faţă de Ungaria decât împrejurarea că dietele Ungurești din Presburg (Bratislava)şi Budapesta şi opinia publică din Ungaria aveau neîncetat în fruntea preocupării lor realizarea unei uniri între Ungaria şi Ardeal.

Dar majoritatea populaţiei,formată din români din Ardeal,sa împotrivit întotdeauna acestot tendinţe de unire cu Ungaria,în special în 1848,când a trecut la o revoluţie sângeroasă,prin care şi-au arătat hotărâta lor voinţă de a nu admite cu nici un preţ o contopire a Ardealului cu Ungaria.Rezistenţa aceasta a isbutit întrucât maghiarii nua au putut realiza Unirea dorită de ei,decât cu prilejul transacţiunei încheiată în 1867 cu dinastia Gabsburgică.Această casă domnitoare a sacrificat poporul Român tendinţelor maghiare fiind silită să încheie tranzacţia aceasta, în urma pierderii răsboiului din 1866.Evident că,odată ce monarchia Hasburgică sa prăbusit Ungaria a trebuit să renunte la dominaţiunea sa susţinută,în chip mesteşuguit,de puterea Hazburgică şi a trebuit să sufere ca părţile ei locuite de alte neamuri să fie alipite ţărilor de acelaş neam,în baza principiului autodeterminării şi a naţionale.

SITUATIA ETNICA IN TRANSILVANIA.

Dacă din punct de vedere istoric Magharii şi Statul Ungar au dreptul să dispună asupra a sorţii Transilvaniei cu atât mai puţin îi îndreptăţesc la această consideraţiune trase din situaţia etnică.Poporul românesc formează majoritatea absolută a locuitorilor Transilvaniei,având 38,4% din 23 judete ale Transilvaniei,în 17 români au majoritatea absolută,în 3 judete cu majoritatea relativă şi numai în 3 judete (cele Săcuiesti) sunt minoritatea.In judetele cu majoritatea Românească relativă,numai în judetul Mureş urmează după numărul românilor vel al maghiarilor,în celelate două ca importanţă numerică,după români urmează Germanii.Este de remarcat că,o împrejurare de o importanţă decisivă,că în în toate judetele mărginase cu Ungaria (Arad,Bihor,Sălaj,Satumare,)Românii sunt în majoritate absolută de peste 60 procente şi că ungurii nu trec în niciunul din aceste judete peste 30 procente,iar în judetul Maramureş ei abia ating 6,2%.

In întreaga Transilvanie Maghiarii şi Secuii abia formează 24,5% a populaţiei şi câtă vreme românii sunt asezati în continuitate geografică şi etnică,Maghiarii sunt lipsiti de asezarea lor deaceasta continuitate,fiind despărtiţi de Secuii din Estul Transilvaniei prin mase compacte Românesti şi de maghiarii din Ungaria,cu exepţia celor trei plase din Bihor şi Sălaj.

In schimb continuitatea geografică şi etnică a poporului român cu cel din Vechiul Regat (Oltenia,Muntenia şi Moldova)este evident şi de nimic turburată,în afară de judetele Secuiesti care însă nu prezintă nici un fel de obstacol economic,cultural sau de comunicatii în ceace priveste viata naţională Românească şi de Stat unitar a României.

SITUATIA SOCIALA-ECONOMICA.

Ca structură socială,poporul românesc este un popor agricol,în imensa majoritate asezat în comune rurale,tot aşa ca şi poporul maghiar,deosibirea că distribuţia pământului între ţarani,în comunele românesti, este cu mult mai sănătoasă decât în cele maghiare.Pulverizarea pământului în comunele românesti nu au luat proportii,precum nici formarea noilor propietăţi mijlocii sau mari după reforma agrară nu sau început.

Este adevărat că în multe dintre comunele urbane elementul românesc este inferior celui neromân.Este însă o împrejurare hotărâtoare în această privinţă,că în comunele urbane elemntul cel mai puternic este cel German,peurmă celevresc,iar orasele astăzi în bună parte maghiară.Cluj, Turda,Zalău,Aiud,au fost odinioară germane şi sau maghiarizat în cursul vremurilor în urma presiunii vieţii de stat şi a politicei de maghiarizare.Aceste orase însă,fără nici o presiune românească,câştigă tot mai multe elemente românesti,astfel că,în mod natural,ele se vor asimila în scurtă vreme mediului românesc în care sunt asezate.

Ca element social economic este de importanţă a constata,că marele deprinderi industriale şi comerciale din Transilvania,de şi erau protejate şi infintate de puterea statului maghiar,nu era propietatea propietarilor maghiari ci,acelea care nu erau in posesiunea germanilor,erau evreesti.

Este de ajuns să amintim că industria forestriară,textilă,de piele, de fier,carboniferă,de spirt,ca şi morăritul industrial,asemenea şi marile institute de asigurare şi credit,cu foarte puţine excepţiuni,au fost şi sub dominaţia maghiară în mâna acţionaliro sau propietarilor evrei tot aşa ca şi comertul de viteşi de produse agricole.Dominaţiunea română începută abia de 20 de ani,a dat vădite semne de îndreptare acestei situaţiuni.

Astfel putem afirma că ceptitudinea,că în afară de instituţiile conduse de stat,Administraţie şi şcoli,viaţa socială,economică,nu a avut un caracter maghiar nici sub dominaţiunea ungurească.Mai mult:Chiar miscarea literară maghiară sub dominaţiunea românească în Transilvania a luat un avânt mai pronunţat maghiar-Ardelenesc,decât oricând altădată.Iar bunătatea tărănimei maghiare,după reforma agrară făcută de noi,precum şi propăşirea industriei Ardelenă,în conjuctura foarte favorabilă a apropierei imediate şi a comunicatiei foarte mult usurată cu Vechiul Regat Român,au luat un avânt pe care nu la-u cunoscut nici când înainte.

Educaţie publică însăşi a luat un avânt considerabil chiar şi la populaţia maghiară.Dovadă că numărul stiutorilor de carte au crescut în judeţele din Transilvania în media cu 17 % chiar şi în judetele secuiesti.

PROBLEMA POLITICA A TRANSILVANIEI.

După toate aceste se pune dela sine întrebarea:Pe ce se întemeiază oare revizionismul maghar cu losnica "Ardealul înapoi,totul înapoi"?Pe drepturi istorice?Ele nu pot fi decât imaginare.Rezultă aceasta din cele expuse mai sus şi din faptul că nici un dreprt istoric nu poate fi mai valabil decât pe cel care îl intemeiază miile de ani,câtă vreme înaitaşii nostri Geto-Daci locuiau pe acest pământ şi pe care îl alcătuiesc cei 1800 de ani dela colonizarea română încoace petrecut de neamul românesc în neîncetată luptă dată pentru existenta sa naţională,luptă al cărei rezultat este însăşi fiinţa noastră de azi.

Dacă din punctul nostru de vedere deslipirea unor teritorii din Patrimoniul nostru naţional este o nedreptate,din punct de vedere al intereselor permanente europene e o gresală regretabilă.Ea va avea drept consecinţă o continuă turburare a păcii şi a linistei în această parte a lumii.Nimeni nu se poate legăna în iluzia desartă,că neamul românesc,compus din peste 16.000.000,suflete,asezate într`o continuaitate geografică, cu o unitate culturală desăvârşită şi cu o constinţă natională trează,va suferi /în liniste desmembrarea sa,după ce a cucerit şi a înfăptuit odată unitatea sa naţională,care este ţinat si sinngura conditie de desăvârşire a tuturor popoarelor nicivilizate,.Nimeni nu va putea crede că poporul românesc se va resemnaţii /a suferi în liniste ca peste 4.000.000 de suflete româneşti să fie îndepărtate de trupul naţiunii şi zeci de mii de loc patrati să fie rupţi din teritorul naţional.

Este în interesul Europei întregi,ca la gurile dunării şi în puternica fortăreaţă a carpaţilor de Est să stăpânească un popor vrednic şi numeros şi să fie realizat prin el un regim consolidar,capabil să susţină pacea si linistea.

Acest popor nu poate să fie decât cel românesc la aceasta îl predistează asezarea sa geografică,numărul său săvârsitor faţă de de celelate

./.

din bazinul dunării, firea sa tolerantă şi aptitudinile sale culturale. El nu poate fi desmembrat şi din nou subjugat, căci ar deveni el însuşi un isvor şi un factor de nelinişte. Este cu sigurană ărexăzut, că nemulţumirea şi junghierea lor 16.000.000 de oamnei va fi un isvor de nelinişte şi de permanentă revalitate între cei care vor dori să profite în folosul lor de tragedia sufletească acelor despărtiti cu forţa.

Dacă enclamele minoritare din Transilvania au interesul naţional de ocrotit, aceasta ţintă se poate realiza şi pe altă cale decât prin ruperea teritorilor naţionale dela patrimoniul naţional român.

FIDELITATEA MAGHIARA FATA DE AXA.

Ungurii invoacă în favoarea lor, că încă dela răsboiul mondial ei au fost tovarăsi de luptă a Germaniei, şi că în calitate de fisti aliaţi, li-se cuvine acum Ardealul drept pradă de răsboi. Dar tot ei au creiat o literatură întreagă, sindu-se a dovedi că, în Iulie 1914, primul lor Ministru Contele Stefan Tisza a luptat din răsputeri contra declarării răsboiului, pe care nu la-u avut decât germanii şi în care timp nu au fost târâţi decât "ca victime." In realitate ungurii nu au urmat decât o politică de oportunitate şi duplicitate. Ei au încercat după dezastrul, să obţină prietenie şi iertare aliaţilor săi. Conţii şi baronii au activat până la ajunul victoriei Germane şi Italiene cu aceasi fervenţă bună voinţă Engleză şi Franceză până întratât încât în ultimii ani pieţele Londrei şi Parisului erau cu adevărat inundate cu cărţi, broşuri şi articole tipărite, precum se ştie, cu monedele falşificate în scopuri patriotice. Bărbaţii politici englezi ca: Rothermere, miniştrii francezi ca: De Monze, P.Cot.Er.de Tesan şi alţii deveniseră maghiaro-fili cunoscuţi. Ce să mai vorbim de propaganda lor în Anglia, de nenumăratele banchete şi congrese ale contelui St.Betlehen în Marea Britanie? Toate aceste nu sau uitat. Si nici aceasta subită "schimbare la faţă" din contra englezilo şi francezilor, a doua zi după înfrângerea lor. Insă sfânta coroană a Sf Stefan" na fost oare oferită oricui, Englezilor îndeosebit, pentru revizionism ca pe urmă după catastrofa Franţei, imediat să se prezinte şi să se constitue în puterea care "leagă" în destructibil Axa Roma-Berlin.

Afirmaţia unei fidelităţi continue şi neîntrerupte către Germania, nu va induce în eroare, însă pe nimenea şi mai ales pe Fuehreer.

Dl.A.Hitler care în sânge toată tragedia Austriacă şi cunoaşte raporturile ei cu maghiarii. Dar pentru Germanism, dar pentru Germanism austrocianismul a fost o tragedie, ce a putut fi oare pentru români, într`o formă şi mai gravă, maghiarismul? Nimeni ca A.Hitler nu poate înţelege mai bine problema românească. Noi am văzut cum Fuehreul nu a ezitat a arunca în palanţă totul pentru salvarea şi alipirea şi a celei mai mici rămăsiţă ce na întrat încă în unitatea Germană. Cum n`ar înţelege hotărârea noastră de a sacrifica totul nu pentru mici rămăsite românesti, ci pentru însuşi leagănul naţionalităţii noastre care este Transilvania

Despărţirea Transilvaniei sau a unei părţi a ei de România constitue cea mai mare gresală a noului stat politic al Europei Central

In ceace priveste Italia, se pare că invectivele ungureşti străbat tot mai viu, iar adevărurile noastre tot mai estompat,. Renaşterea noastră ca popor şi ca stat sa făcut prin Italia. De acolo ne-am adus isrici invierea. Acolo zac si astăzi casele părintelui naţionalismului nostrupolitic alui Inocenţiu Micu-Klein.

Nu vreau să abandonăm unui platetism romanti ci putem totuşi să ne întrebăm: ce aşteaptă Roma dela maghiari. Bararea anarchiei dela Răsărit ? Noi suntem aceia care am îndeplinit acest rol şi chiar îl putem îndeplini si în viitor cu sau fără ei. Dar mergând pe această cale, Ducele va desarma cea mai serioasă, dacă nu unica rezistenţă a hotarelor dela Nord ale Imepriului Roman resuscitat. Factorul cel mai de căpetenie în acest Sudest-European este armata română. Nu trebuiedemoralizat acest factor. Primim o colaborare cu Ungurii, dar nu printr`o mutilare prealabilă a noastră.

Deacea îndreptăm apelul nostru către Duce, nu păcătuiesc totuşi sincer, cald: Duce, posturile avansate dela Dunăre cer Romei dreptate. Dacă glasul nostru va fi ascultat, pacea şi linistea pot fi salvate.

HOTARAREA ARBITRALA DELA VIENA.

Hotărârea arbitrală dată de cei doi Ministri ai Axei, la 30 Aug. la Viena, a fost o lovitură catastrofală dată unităţii naţională a poporului românesc şi unităţii geografice, politice şi morală a Transilvaniei Gravitatea ei nu a fost prevăzută de nimenea în România, tocmai pentru nedreptatea ei părea de neconceputa. Ea este în contra-dicţie cu toate declaraţile anteriaore, care susţinea că se urmăreste o soluţie întemeiată pe dreptate şi că ea va căuta să pună capăt, odată pentru totdeauna, diferentului Maghiaro-Român intemeiând o pace durabilă şi definitivă.

Aceste asteptări au fost grav desamăgite.

Hotărârea arbitrară dela Viena constitue o flagrantă nedreptate şi ea nu poate fi menţinută pentru următoarle motive:

I.Unitatea geografică a Transilvaniei,mărginită de jur în prejur de munţi cu părţile ei alese (judeţul Sălaj,Bihor,Satumare,Marmureş,)cu un sistem geografic şi hidografic propiu,cu că de comunicaţie unitare,Transilvania formează o unitate geografică aproape ideală.Efectele acestei unităţi geografice au creiat şi partea ei istorică mereu unitară.Sub Daci sau Geţi ca sub Romani în timpul invaziunilor străine,ca şi a voievodatelor Turci,sub Habsburgi şi,în sfârşit văzând partea din România Mare,ţara aceasta a avut totdeuna soarta pe care au împărţit-o toţi locuitorii ei,toate părţile ei.Niciodată,în toată istoria ei,cunoscută de 2.500 de ani,dela Agatârşi şi până la hotărârea dela 30 Aug.1940,dată la Viena,această ţară taiată în două şi împărţită nici o clipă.Acest fapt singur ajunge pentru a sublinia cât este de intenabilă hotărârea dată şi pentru a demonstra că este imposibil ca poporul românesc să se resemneze la situaţia creiată prin ea.

Imposibilitatea geografică şi economică,în care a fost înpinsă Transilvania prin hotărârea dela Viena,o dovedeste la evidenta,situaţia în care a ajuns Clujul şi împrejurimile sale.Clujul sa întemeiat încă în vremurielele preistorice,primind o organizare de oras şi cetate importantă sub romani,cunoscută cu denumirea de Napoca.Intemeierea orasului Cluj a avut raţiunea sa economică precum a avut toate orasele important în împrejurarea că erau asezate în noduri de comunicătii,şi de atingere alor 2 regiuni de productiune deosebită mijlocind schimbul de mărfuri.

Astfel Clujul a fost asezat la punctul de atingeri a regiunii muntoase a munţiilor Apuseni,cu Câmpia Ardealului şi Valea Someşului,având menirea de a face schimbul de mărfuri între regiunea munţilor şi cea a câmpiilor.Clujul nu poate fi lipsit de această misiune a sa,fără a fi nenorocite aceste două regiuni,cu care formează un corp inseparabil economic şi geografic.Ori aceste două regiuni sunt curate romănesti deci Clujul nu poate apartinea în mod logic şi just decât României.Acest adevăr îi evedenţiază în mod surprinzător,mizeria în care a ajuns,în timp atât de scurt orasul Cluj,decând a fost rupt de mediul său natural.Acest lucru sa întâmplat cu Braşovul şi cu regiunea Secuiiască ,ce nu poate fi separat de cursul mijlociu al Oltului,a Târnavelor şi Mureşului.Intraga populaţie a Secuimii o ameninţă de mizerie,fiind lipsită de spaţiile vitale,în care se însiră chiar în Vechiul Regat,spre Capitala cărei a gravitat clasele productoare ale populaţiei secuiesti.Poporul maghiar din Transilvania sa`r pronunţa categoric împotriva verdictului dela Viena.

RUPEREA ARTELRELOR DE COMUNICATIE SI A LEGATURILOR ECONOMICE,.

Noua graniţă taie linia de comunicaţie ferată Braşov-Cluj,care este artera principală de comunicatie a provincirii.Tot astfel râurile Muresul,Oltul şi Somesul sunt întretăiate de graniţile turburătoare a circulaţiei şi a unei regiuni de ape raţionale,.In special Mureşul râul central al Transilvaniei,isvoreste pe teritorul maghiar,dar trece pe teritorul românesc pe o lungime de 3-400 Km..Plutăritul devine astfel imposibil fiind nevoit să treacă de două ori graniţe economice vamale.

NE RESPECTAREA PRINCIPIULUI NATIONALITATILOR .

Hotărârea dela Viena a dat Ungariei o majoritate românească de un 1.304.000 de suflete spre"a libera " o minoritate ungurească de 980.000 de suflete.Dintre celellalte frânturi de popoare care locuiesc pe acest teritoriu (Germani,Evrei si puţini Ruteni,)trebuie să se ţină seama cel puţin de voinţa minorităţii germane.Membrii ei în număr de aproximativ 72.000 au protestat hotărât contra deslipirii lor de România.Protestul Saşilor din Bistriţa a mers chiar până la scene violente cu puţini unguri din aceia regiune şi la protexe exprimate la Berlin.

Cât pentru cei 45-50000 de Sfabi din ţinul Sătmarului,treziţi abia de curând la cunostinţa natională,graţie tratamentului de specială bună voinţă aplicată minorităţii germane,în România,ei sunt expuşi să recadă în starea de letargie,care sub regimul maghiarilor începuse săse transforme treptat în moartea naţională prin adoptarea progresivă a limbei maghiare.

Hotărârea dată prin arbitrajul dela Viena a lovit în primul rând principul naţionalităţilor. De oricare parte sa`r găsi un observator al evenimentelor,fie de partea Axei,fie în tabără o uşe ei,va trebui să recunoască faptul obiectiv,inclusibil de tăgăduit ,că supunerea unor majorităţi naturale sub stăpânirea unei minorităţi atinge adânc principiul constituirea statelor moderne care este principiul naţional ce se poate în-

cerca pe o altă cauză,decât pe aceaia a vieţii organice şi pe a unei personalităţi colective şi unitare,care este naţionalitatea:Orice încercare de a nesocoti sau de a violenta drepturile ei este nu numei o nedreptate făcută prin călcarea dreptului d autodeterminare,prin distrugerea libertăţii ei morale,dar este şi o greşeală politică.

Ea stârneşte în mod fatal o reacţiune şi duce la lupte,care nu se pot sfârşi decât atunci când partea lezată este fie complect diatrusă, fie din nou satisfăcută şi eliberată,.

Nu putem crede că Axa urmăreşte distrugerea complectă şi definitivă a românismului ca naţionaliate şi dispariţia lui depe harta Europei, încercarea ce credem că ar fi nu numai monstruasă,dar şi imposibilă de realizat.Dacă puterile axei ar fi avut acest gând ele nu sa`r fi mulţumit c cu hotărârea dela Viena,ci ar fi mereu mai departe.

Cât timp existenţa unui stat românesc este principal admis de puterile axei,care neformând o primejdie pentru ea,precum se pare că rezultă din hotărârea dela Viena,acest stat românesc oricât deredus şi poporul românesc chiar lipsit de viaţă de stat propie, nu va putea să renunţe nici odată şi cu nici un preţ la aspiratiea de a trăi o viaţă naţională unitară,împreună cu toţi fii săi,ori unde se găsesc în majoritate şi în continuitate teritorială ca masa principală a românismului.Acest drept imprescriptibil şi sfânt al poporului românesc nu va putea să se atingă decât odată cu el însuşi.Nimeni nu va putea convinge poporul acesta să renunţede finitiv la partea din Transilvania ci dată în virtutea tratatului dela Viena,felul cum a fost tratată noua graniţă,de parte de a linisti poporul românesc,a isbutit dimpotrivă să-l congingă că noua putere cât de mare şi adânc întemeiată este dreptatea lui propie.De-şi sa căutat să se înglobeze în Ungaria un minimum de populaţiune maghiară,cuprinzând toate masele maghiare cu importanţă insultă etnică a secuilor,cu numeroase enclave mărunte şi sate risipite din judetul Someş,Cluj,Sălaj şi Satmar,împreună cu infiltraţiunile maghiare de lângă ~~hotare~~ hotare creindu-se o frontieră intrând în forma artificială şi absurdă a unui şi totuşi nu sa putut evita ca pe acest teritoriu să nu se anexeze o majoritate românească.Faptul singur demostrează mai mult ca orice argumente,forţa blocului românesc în Transilvania şi caracterul ei majoritar în destructibil.Hotărârea dela Vi Viena era meritul incontestabil de a veni din sprijinul tezei româneşti şi de a face dovadă practică şi adcolos,că Transilvania este o ţară în majoritate românească şi că acest caracter nu poate fi schimbat prin nici o silnicie şi prin nici o artificialitate.

O greseală politică:Creiarea unui nou iredentism revizionist şi a unor noi complicaţii.Să mi-se îngăduie s-o spun cu sinceritate:Credem că hotărârea dela Viena constitue o mare greseală politică săvârşită de axă direct interesată în menţinerea linistei din Europa răsăriteană.Ea a ~~xxx~~ sdruncinat încrederea popoarelor în ordinea de dreptate pe care axa a anunţat-o că vrea s-o realizeze în această regiune.

România nu a luat nicioodată aptitudinea dusmănoasă înpotriva Germaniei şi Italiei.Românii din Transilvania si Banat păstrează special poporului german recunoştinţă pentru progresele ce au realizat graţie influienţei culturale germane.

Tratatul economic încheita în Martie 1939 cu Germania,este mărturia cea mai bună.In cursul răsboiului România nu a scitat nici în gest împotriva puterilor axei şi nu merita să fie asfel tratată de către aceste puteri.

~~Traxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ Credem că axa are tot interesul să se pună capăt litijiului Româno-Maghiar pe altă cale decât aceia a unei nedreptăţi,care este rezultatul unei preferinţe nejustificate pentru una din părţile în litijiu.

Hotărârea de arbitraj însă a adâncit şi permanentizat conflictul dintre aceste două naţiuni vecine.

Pentru a satisface iredentismului maghiar absolut nejustificat,sub ţinând cauza unei minorităţi contra majorităţii sa creiat un iredentism românesc,deastă dată legitimat de dreptul cecinci şi imprescriptibil al majorităţii naţioanale,care este asezat în continuitate geografică şi etnică evidentă.Conflictul dintre cele două naţiuni va continua deci,şi va putea să aducă tocmai în momente critice pentru axă,susrprize si complicaţii.Andalismele şi cruzimile,omorurile şi distrugerile cauzate de maghari după ocuparea părţilor judecate lor,dovedesc că prin acea hotărâre s sa făcut o gresală contra umanităţii.

Prelzarea Transilvaniei de către români în 1918,sa întâmplat fără nici un fel de răsbunare din partea românilor,în mod uman şi civilizat, transpunerea puterii,deastădată,sa petrecut în valuri de sânge şi suferiţei indistrictibile ale românilor.

Pentru preîntâmpinarea lor este absolută nevoie de o revizuire imediată a reedictului dela Viena,revizuire care nu va coborî,ci va înălța pretigiul Axei.

UN VERDICT DAT CU EROARE DE DREPT ȘI CU EROARE DE FAPT.

Inainte de pronunțarea arbitri au cerut guvernului românesc să declare,dacă va recunoaște obligativitatea pentru el a sentinței ce urma a se da.In Cosiliul de Coroană,întrunit în noaptea de 29-30 August,guvernul respectiv,Regal,Carol al II.a comunicat celor prezenți,că România se află într`o situație de îndoită coercițiune,întrucât guvernele Axei,xxxxxxxxxxxxxx iau adresat o notă cu caracter ultimativ pentru recunoașterea hotărârii arbitrale de a 2 zi și întrucât trupele Rusești masate în mare număr în granița României nelinistesc hotarul țării prin numeroase incidente grave de frontiere,și să pregătesc să treacă Prutul.In aceste împrejurări Consiliul de Coroană,contra sentimentului unanim,al țării,a luat,cu majoritate,hotărârea de a se supune sentinței de arbitraj ce se pregătea la Viena.Atât puterile Axei,cât și guvernul Sovietic au desmințit,însă,aceste două afirmațiuni ale guvernului Român.Nu a existat nici o nită cu caracter ultimativ a Axei Roma-Berlin și nici o amenințare cu răsboi a guvernului din Moscova.Consiliul de Coroană a adus,deci, o hotărâre întemeiatăpe o eroare de fapt evidentă. Acest Consiliu de Coroană nu avea,dealtcum nici un drept,de a readuce o xxxxxxxxx hotărâre în chestiile teritoriale ale României,precum am expus în declarația mea făcută în Consiliul de Coroană 31 August. Această afirmație a mea nu a fost contrazisă nici de Regele Carol,nici de alți membri ai Consiliului de Coroană.

Astfel hotărârea dela Viena și acceptarea ei din partea României, fiind întemeiată pe o eroare de drept și pe o eroare de fapt ce urmează să fie casată ca vicioasă.

Poporul românesc,din partea sa înșelat grav prejudiciat de guvernul și de suveranul său,a aplicat,după scurt timp,singura sa abecțiune ce se putea da întrun asemenea caz,silind pe regele Carol II.să abdice la tron,și îndepărtând guvernul.

Prin înlăturarea regimului imoral și patriotic al Regelui Carol al II.poporul românesc a dobândit într`o măsură oarecare satisfacțiunea pentru inducere în eroare.

CONCLUZIE.

Din toate aceste reiese,că Transilvania care formează o admirabilă,unitate geografică,nu poate fi desfiintată,nici subjugată sau sfâșiată ci trebuie să urmeze soarta pe care i-o dă dictează interesele ei unitare,îndrumaate pe poporul românesc,care formează majoritatea și care a avut în trecut de atâtea ori și suntem siguri că o va avea și în viitor adeziunea poporului German.Voința unanimă a poporului român din Ardeal este realizarea unității naționale întrun Stat deci o voință imperfectă armonie cu marele idei ce domină doctorina național-socialistă germană și cea fascistă Italiană.Căci nu se poate să nu ne fie nouă îngăduit a menținea ceace Reihul și Italia a realizat:Intrunirea întrun singur stat a ttuturor germanilor și a tuturor Italienilor.

Idea unității Naționale este la temelia gândirii politice moderne în ceace privește formarea statelor.Poporul Românesc,compus din 16 milioane de suflete,aspiră de secole la unitatea națională.El și-a înfăptuit-o,un neam înzestrat cu o perfectă continuitate georgrafică și intografică,cu conștință națională,cu unitate culturală și indentitate de limbă uimitoare împărțită în două confecsiuni crestine,dar cu rit cu desăvârșire indentic,cu o concepție de viață intemeiată pe o morală crestină nu poate fi lipsită de dreptul unității sale naționale.Din aceasta Românie xxxxxx unită nu poate lipsi în deosebit Transilvania, sau o parte a ei,care este leagănul neamului românesc.Distrugerea acestei unități este nu numai cea mai mare nedreptate pentru neamul românesc,ci și o încalcare a principilor moderne de stat și oprirea a unei unități,care abia în 22 de ani,a făcut mari și salutare progrese pentru civilizarea a acesetei părți a Europei.Desfițarea feudalismului oprimator reforma agrară,reforma tottală a serviciului sanitar,înglobarea întregului bazin dunărean și a regiunii Carpaților într`o rețea modernă de comunicațiesunt, numai o parte a înfăptuirii lor care au apropiat regiunea noastră de Apus.

Arbitrajul dela Viena a sfârșit Transilvania de Nord,lăsând pradă Ungariei o populație majoritară românească și ținuturi locuite întotdeauna de Români.

Verdictul dela Viena,nu a voit să țină seamă de faptul că Transilvania nu a fost niciodată împărțită încursul istoriei sale și că revindecările ungurești nu au nici un temeiu și nici îndreptățire.

./.

Dacă România şi Ungaria în tratative directe ce le-a avut la Turnul Esverin, nu au putut ajunge la o înţelegere în ce privveste Transilvania înseamnează că între aceste două ţări nu este imposibil înţelegerea pe calea paşnică sensul dorinţelor nejustificate ale maghiarilor deoarece România nu poate admite să i-să rupă fişa din trupul teritolui său naţional şi niciun arbitraj nu poate obliga să renunţe de bună voie la drepturile ei minoritare maghiare risipit pe teritorul Transilvaniei dacă nu e mulţumită cu tratamentul uman de care se bucură sub regimul românesc şi dacă Ungaria vrea să adune pe toţi maghiarii pe teritorul ei naţional poate să facă fără să ridice pretenţiuni asupra Transilvaniei româneşti pentru o reformă agrară şi prin împărţirile la definitul lor feudale Ungaria poate creia condiţii rezistente pentru o populaţie mai numeroasă chiar decât aceia a maghiarilor ce trăiesc în Transilvania.

Deşi Ungaria i-sa impus angajamente ferme, prin sentinţa arbitrală dela Viena. Totuşi nu a găsit de cuviinţă să ţină seama de ele.

In loc să respecte drepturile românilor din Transilvania de Nord, cum era obligată, deslănţuită înpotriva lor a prigoanei barbară de extirpări a fost ucisi preoţi şi ţărani, pe unii i-au spânzurat de crucile bisericilor, sau schinjiuit şi bătut mii de intelectuali şi săteni. Sau trasmis peste graniţă în vagoane plumbuite de vite. Episcopii, femei, copii şi bărbaţi, sau evacuat în bloc sate româneşti, întregimii alungând pe locuitori peste frontieră şi silindu-i cu baioneta, să semneze un act de renunţare la toate avuturile lor, a organizat adevărat jaf, în comunele româneşti a pângărit bisericile românilor, iar pe funcţionarii români de toate categorile i-a concediat, i-a insultat, i-a batjocorit şi i-a bătut trimiţându-i în România. Sălbăticile săvârşite din Ungaria în Transilvania ocupată unde sau ucis copii în leagăn, sunt fără pereche în isterietăţile continuă.

Parte de faptele înşirate mai sus nu şi-au fost constatte şi verificate de comisiunea mixtă Germană şi Italiană, trimise de Berlin şi de Roma la faţa locului până la sfârşit, deesigur, vor fi toate verificat

In ziua de 31 Ianuarie 1941 va avea loc în Ungaria un recesământ al populaţiei. Este evident că prin cruzimile, terioare şi prigoanele şi prin expulzările peste graniţă făcute în masă se urmăreste făţiş scopul de a se transforma în timpul cel mai scurt încă inainte de data de mai sus majoritatea românească întro` minoritate etnică. Se ţine de astfel ca să se creieze un fals titlu de drept pentru revindecările maghiare asupra teritorului mărturisirei primului Ministru maghiar, Contele Teleki făcută cu frncheţă cum că această acţiune a fost însemnată din ordinul autorităţilor confirmă această presupunere.

Iată opera de civilizaţie a Ungurilor în Transilvania cedată lor prin arbitrajul dela Viena şi iată pacea creiată de puterile Axei în în Europa centrală.

Firea lor de acum 1.000 de aninu sa schimbat. Ea este în contradicţie flagrantă cu firea umană şi zolerantă a poporului românesc care nici în 1919 şi nici de data aceasta nu sa făcut vinovat de axcese şi de acte de persecuţie şi n`a luat nicimăcar represalii faţă de nemaipomenita barbarie săvârşită de unguri în Ardealul ocupat.

Drept concluzia în numele Transilvaniei şi Banatului protestăm solemn şi solidar împotriva ciuntiri teritoriului ţării româneşti şi în deosebi în contra deslipirii unei părţi aşa de însemnată a Transilvaniei de trupul României Unite. Crem respectarea hotarelor proclamate la adunarea Naţională, ţinută la 1 Decembrie 1918, în Alba-Iulia, cerem anularea arbitrajului dela Viena şi rectrocierea întregului teritoriu al Transilvanie ocupate de unguri. Afirmăm voinţa noastră de a trăi liberi şi independenţi pe străvechiul nostru pământ şi de a apăra cu orice mijloace şi cu supremul sacrificiu patrimoniului nostru Naţional.

Această hotărâre a noastră însă nu serveste numai interesele poporului românesc, ci serveste ideia generală a păcii. Pacea în aceste părţi ale lumii nu poate fi asigurată decât printrun statut teritorial care respectă principiul dreptăţii, temeindu-se pe principiul unităţii naţionale şi a libertăţii noastre, trebuiesc înzestrate cu Statul lor naţional liber şi independent, echitabil de limitat, ca astfel în mod liber consimţit să se poată asocia într`o mare confederaţie capabilă să facă legătura precisă fără revalităţi între puternicul masiv german şi între intensul spaţiu Ruso-Ucrainean. Axa şi în special Germania nu are nici un interes să se prezinte ca dusmani unui pasnic aranjament a convieţuirii atâtor popoare relativ mici dar importante prin calităţile lor etnice şi asezarea lor geografică, întreaga omenire dar în primul rând Germania şi Italia ar profita de o pace durabilă care însă, după credinţa noastră nu se poate realiza prin forţă ci numai prin măsuri echitabile corespunzătoare spiritului timpului şi realităţilor geografice, politice şi economice.

Iuliu Maniu.

Dau mai jos o informatiune ce apartine cercurilor lui Iuliu Maniu, fara a ne însuși

9.XII.1942 97

Din cercurile nunciaturii papale, Maniu a fost anunţat că Papa a trimis o circulară secretă preoţilor catolici din Italia prin care le cere să pregătească de îndată atmosfera în mijlocul populaţiei pentru o pace separată, deoarece altfel interesele şi integritatea Italiei şi a imperiului său vor fi grav periclitate.

Maniu consideră că din moment ce Papa a fost silit la oasemenea acţiune, el a fost informat că presiunea asupra Italiei şi a sudului Europei în general va fi puternică şi irezistibilă.

afirmatele ce conține, încă verificate

12.XII.942

Verif. 24.XII.942

Cuvântarea D-lui Iuliu Maniu, ţinută în ziua de 2 Decembrie 1939, la o agapă în Restaurantul "America" din Cluj.

Numirea D-lui Gh.Tătărescu in fruntea noului guvern este o dovadă evidentă a desconsiderării pe care cercurile conducătoare o manifestă faţă de opinia publică a ţării.

Nu sunt încă nici doi ani de când D-sa, fiind la guvern, susţinut de întregul partid liberal şi de grupările D-lor Vaida şi Iorga, a căzut în alegeri,neputând obţine nici măcar cele 40 % cerute de legea electorală,caz unic in istoria politică a României.

Astăzi partidul liberal,care l-a sprijinit în guvernare, este adversarul politic al D-sale, popularitatea şi prestigiul D-sale sunt prin urmare şi mai scăzute ca acum doi ani de zile. Este firesc deci că numirea D-sale, în loc de destindere, a provocat o adâncă ingrijorare şi explicabilă nemulţumire.

Guvernarea de 4 ani a D-sale a fost caracterizată printr'un spirit de neseriozitate şi prin manevre tactice de politicianism mărunt,lipsit de concepţii şi de prevedere. Atitudinea incoherentă faţă de mişcarea gardistă,care a avut atâtea urmări funeste în toate direcţiile şi valul de corupţiune desvăluit prin nenumărate acţiuni judecătoreşti,iniţiate de noul regim politic după căderea D-sale, sunt în amintirea tuturor.

Faţă de asemenea antecedente,revenirea D-sale in fruntea treburilor obşteşti constitue un act menit să sporească confuziunea in opinia publică şi neliniştea în ţară.

La primul pas făcut la reintrarea în scenă,D-sa doved şte că va continua aceiaşi politică lipsită de principii: şi de seriozitate politică.

D-sa n'a ascuns nimănui adversitatea faţă de sistemul politic actual, bazat pe F.R.N. şi acum consimte,fără şovăire să prezideze un guvern alcătuit din cadrele F.R.N. D-sa proclamă că urmăieşte destinderea ,deşi ştie perfect de bine şi din isvor autentic, că forţele politice independente,cari sunt expresiunea reală a naţiunii,resping orice fel de colaborare în cadrul

F.R.N. D-sa susţine că va realiza selecţiunea elitelor prin "front",dar în acelaş timp incearcă - e drept fără succes - să apeleze cu deosebită stăruinţă la forţe din afară de Front, recunoscând implicit falimentul ideii insăşi a F.R.N.

N'a reuşit să realizeze înarmarea ţării în patru ani de liniştită guvernare, cum va satisface aceste necesităţi acum, in mijlocul atâtor mari greutăţi ?Cu câţiva ani in urmă am susţinut că Dl G.Tătărescu pregăteşte dictatura. D-sa a răspuns atunci că "numai proştii şi nebunii vor dictatura". Acum D-sa se găseşte in fruntea unui guvern de dictatură în forma unui adevărat despotism,care a umilit ţara şi a strivit conştiinţa naţională.

Pentru înlăturarea greşelilor şi abuzurilor săvârşite sub constituţia dictatorială, Dl Tătărescu pune în vedere acordarea dreptului liber de critică.Or, bine se ştie că intr'un regim totalitar, cum vrea să fie acela prezidat de D-sa, in mod structural,critica este exclusă.

Regimul totalitar înseamnă : o singură idee,o singură părere, o singură voinţă,o singură hotărâre; critica însă,înseamnă opoziţie, păreri divergente,iar opoziţie înseamnă posibilitatea de schimbare de regim, lucru care la noi s'ar putea prezice cu preciziune matematică, in cazul când voinţa totalitară nu ar înăbuşi cu mijloace teroriste,manifestarea opiniei publice,care este integral revoltată impotriva regimului de azi.

Dictatută,totalitarism şi critica liberă nu merg împreună.

Este însă un vechiu adevăr că fără control şi fără critica liberă a opiniei publice abuzurile nu se pot stârpi. Chiar din cauza aceasta regimurile dictatoriale,lipsite de control public, au fost caracterizate întotdeauna de o avalanşă de abuzuri şi de imoralităţi.

Dl Tătărescu trebuia să aleagă între dictatură şi între libertatea de critică. A ales dictatura.Consecinţele triste se vor vedea.

Dl Tătărescu publică şi un program politic de realizări de

de "lungă durată". Suntem nevoiţi să ne abţinem dela examinarea critică a acestui program, pentru două motive :

Mai întâi a face - în împrejurările de azi - în grozava învălmăşeală mondială şi în mijlocul frământărilor ideologice cari pun forţe mondiale faţă în faţă, un program politic de realizări pe cinci ani,înseamnă a fi lipsit de simţul realităţilor.

In al doilea rând, D.Tătărescu continuă condamnabila metodă a predecesorilor săi, de a implica in orice chestiune de guvernare sau administrare,mare sau mici, persoana Suveranului. Astfel, D-sa spune : "că a întocmit programul său de guvernare sub Inalta îndrumare a Maiestăţii Sale Regelui".

Prin această declaraţiune D-sa voeşte să se pună la adăpostul criticelor publice. D-sa inăbuşe orice manifestări de opoziţie,cari din respect pentru Suveran,renunţă să se exteriorizeze,dar acest gest continuă să otrăvească atmosfera politică în dauna Coroanei şi a Dinastiei.

Faţă de aceasta, Partidul Naţional Tărănesc rămâne mai departe pe tărâmul democraţiei naţionale şi a respectului libertăţilor publice şi îşi urmează neclintit linia sa de conduită,de opoziţie intransigentă faţă de acest regim şi faţă de ultima lui ipostasă: guvernul Tătărescu.

Intr'un singur punct Dl Tătărescu are dreptate :ţara are nevoe de "destindere şi pacificare".Dar aceasta nu se poate realiza printr'un guvern care reprezintă un regim de tiranică asuprire şi care irită,revoltă şi desbină,ci de un guvern de potolire şi de înmănunchiare şi solidarizare a tuturor conştiinţelor patriotice. In faţa războiului amenintător,în faţa promejdiilor celor mai evidente,ţara are nevoie de un guvern capabil să realizeze ridicarea morală a naţiunii,dinamizarea conştiinţei naţionale şi aprinderea flacărei sfinte a dragostei pasionate de ţară şi neam.

Orice isvor de îndoială,orice cauză de nemulţumire sufletească,orice pretext de defetism,ucigător de elan,trebue să dispară.

Insufleţirea şi avântul de jertfă pentru independenţa şi integritatea ţării şi pentru unitatea naţională,trebuesc exaltate până la paroxism,căci singure ele ne pot feri de un dezastru,numai ele pot pune stavilă şi pot descuraja forţele duşmane,care îşi intind braţele spre teritoriul ţării.

Aceste forţe morale,mai importante decât toate punctele de program,nu pot fi deşteptate şi stimulate,intr'o atmosferă de apăsare şi robie politică; ci,numai libertate şi disviplină,liber consimţită.Si ele nu pot fi chemate la viaţă de persoane politice, cari au slujit actualul sistem şi l-au ajutat să se instaleze.

Este poate momentul suprem,când prin ascultarea glasului ţării şi prin schimbarea actualului regim,se mai poate salva Statul românesc,pândit şi ameninţat de grave primejdii.

Partea doua a cuvântării D-lui Iuliu Maniu cuprinde un aspru rechizitoriu a politicei externe a ţării, atacând cu vehemenţă expozeul făcut recent de către Dl Grigore Gafencu, Ministrul Afacerilor Străine.

Dl Maniu afirmă că nu era nevoe, in momentele actuale, de acest expozeu public, cu invitaţii speciale pentru întreg Corpul Diplomatic, dacă expunerea sa nu era menită să lămurească, mai precis, politica externă â României. Si în deosebi, nu aprobă cuvinţele adresate contelui Csaky, Ministrul de Externe al Ungariei.

In concluzie, Dl Maniu a afirmat că Miniştrii Angliei şi Franţei la noi ar fi plecat de la acea şedinţă a Senatului supăraţi, iar Ministrul Germaniei cu o rezervă şi mai bine motivată decât aceia pe care o păstra până acum.

Sfârşind, Dl Maniu a afirmat că D-sa nu recunoaşte un regim care nu acordă libertăţi individuale şi că întrezăreşte un viitor apropiat când M.S.REGELE va fi nevoit să revină la vechiul sistem politic, făcând apel la serviciile organizaţiilor politice, cari au existat inainte de introducerea actualului regim. Tocmai in vederea acestui fapt, Domnia Sa a făcut apel la strângerea rândurilor şi la luarea de contact cu toţi foştii amici politici ai partidului naţional-ţărănesc.

+ + + + + + +

alegeri DP 2923

D.G.P.
30 Iulie 1945
855-856

103

DL. IULIU MANIU COMENTEAZA NOUA SITUATIE INTERNATIONALA, CREIATA PRIN REZULTATUL ALEGERILOR DIN ANGLIA

In conciliabulele pe cari le-a avut cu prietenii săi politici în zilele de Vineri 27 Iulie a.c.şi Sâmbătă 28 Iulie a.c., Maniu a căutat să împrăştie atmosfera de deprimare, care cuprinsese o parte din partizanii după alegerile din Anglia.

Maniu a arătat că dacă Churchill personal a oferit României un apreciabil concurs în timpul tratativelor pentru Armistiţiu, ajungând la bunăvoinţe cari n'au fost ţinute până la capăt în seamă de către guvernul Sovietic, Românii n'au ce să regrete înfrângerea partidului conservator.

Datorită politicei externe a acestui partid, alianţa dintre democraţiile occidentale şi Rusia a fost înlăturată în 1938-1939, preponderenţa germană a fost înlesnită prin cedarea dela Munchen, Sud-Estul European a fost lăsat la discreţia lui Hitler, iar în România se punea în practică diplomaţia lui Reginal Hoare, care a constituit o adevărată nenorocire.

Nici o filiaţiune de interese, a continuat Maniu nu poate fi stabilită între partidul conservator englez şi partidul Naţional-Tărănesc.

Dimpotrivă, mult mai multe ~~aprecieri~~ apropieri pot exista între naţional-ţărănişti şi laburişti, cari reprezintă deasemeni un partid care urmăreşte dreptatea socială, însă cu respectul libertăţii umane.

./.

In ce priveşte raporturile internaţionale, a spus Maniu, e de aşteptat ca triumful stângei modeste în Anglia să asigure o contrapondere la influenţa comunistă în ţările eliberate şi ca destinderea ce va interveni între aliaţi să oblige şi pe ruşi la concesiuni.

Maniu a luat act că partidul comunist are în vedere şi o soluţie a crizei interne prin alegeri şi că a luat în pregătire o reofrma electorală.

"Dacă comuniştii cred că ne vom lăsa manevraţi în această privinţă, se înşeală" a spus Maniu.

Avem destulă experienţă pentru a nu le face jocul.

Nu ne vom prezenta în alegeri decât dacă vom avea garanţii complete de libertate.-

----

alegeri

105

D.G.P.
27 Iulie 1945
Slo

CE DECLARA DL. IULIU MANIU IN LEGATURA CU ALEGERILE DIN ANGLIA

După ce s'a cunoscut rezultatul alegerilor, un grup de prieteni politici au vizitat pe Maniu, pentru a-i cere opinia.

Maniu a declarat următoarele :

"Nu cred ca rezultatul alegerilor din Anglia să aibă vreo urmare esenţială asupra politicei externe britanice.

Sunt încredinţat că politica engleză nu se va modifica în ceeace priveşte situaţia ţărilor balcanice şi a României, care ne interesează pe noi în mod special.

Indiferent cine ar avea puterea în Anglia, e obligat să asigure prosperitatea poporului englez. Această prosperitate nu poate fi obţinută decât dacă Anglia îşi menţine debuşeele sale pe continent şi dacă ea asigură o atmosferă de stabilitate, care să anime viaţa economică şi să întreţină această clientelă.

Lupta s'a dat, în aceste alegeri, pe chestiuni interne cu caracter social, chestiuni puse în mod acut de acest război prelungit. Majoritatea poporului englez a crezut că trebue să se procedeze la reforme cu caracter social înlăuntrul Angliei, care să evite crizele de după războiul trecut. Aşa dar, a continuat Maniu, poporul englez a fost preocupat în principal să înlăture criza politică şi să-şi asigure prosperitatea.

Aceleaşi obiective îi comandă că în politica externă să urmeze linia trasată de Churchill-Eden, tinzând la eli-

./.

minarea unei hotărîtoare influențe rusești,care nu poate fi obținută decât procedându-se mai întâi la retragerea armatelor roșii din teritoariile eliberate.

Trebue apoi contat pe influența Americii; în timp ce Anglia a mers spre stânga,America merge spre dreapta, creind un echilibru în lumea anglo-saxonă.

Ați văzut,a spus dl.Maniu,că guvernul sovietic a și cerut un prim împrumut de 750 milioane dolari aur.

Cum vă închipuiți că guvernul american va sa acest împrumut,atâta vreme cât rușii își vor păstra trupele în țările eliberate.

De aceia,eu persist să cred,a declarat Maniu,că aici vom merge spre aceiași soluție;ori un guvernx de colaborare cu participarea partidelor național-țărănist și liberal,ori un guvern de alegeri sub un control interaliat care va duce la o influență și mai mare a partidelor istorice.

Sursa:Grigoriu 3.

Schimbare guv

BD

107

D.G.P.
14 August 1945.
1226.

REZULTATUL AUDIENTEI D-LUI MANIU LA M.S.REGELE.

După audienţele cari au avut loc în seara zilei de Vineri 10 August a.c.niciun fapt nou n'a intervenit.

D-l MANIU a informat, pe emisarii săi, misiunile engleze şi americane despre chipul în care a decurs audienţa la Rege.

MANIU a anunţat că M.S.Regele nu doreşte să bruscheze lucrurile în aşa fel, încât să indispună pe Ruşi; M.S.Regele ţine seamă că guvernul a fost alcătuit din iniţiativa d-lui VASINSKY şi că deci trebue să procedeze cu precauţie atunci când e vorba de schimbarea acestui guvern.

In comunicarea sa, D-l MANIU a făcut atent pe factorii englezi şi americani că M.S.Regele va întreba dacă guvernele din Londra şi Washington sunt dispuse să recunoască guvernul actual şi deci să-i dea posibilitatea să negocieze pacea, ori dacă aceste guverne nu recunosc guvernul român actual şi numai atunci să-şi ia libertatea de a forma un nou guvern, care să fie recunoscut de toate cele trei puteri.

Sursa: Sandu 1 şi
Ilfov 3.

108

D.P. 2923

"Domnul Vlădescu va pune această scrisoare la Dosarul scrisorilor trimise mie de domnul Maniu, pentru a vedea contrazicerile acestui senil".

A.

Stimate Domnule Cancicov,

Am primit cu satisfacţiune reflecţiunile Domnului Gh.Tătărăscu, privitoare la comunicarea mea, prin care am refuzat să participa la "uniunea sacră" propusă de D-sa. Satisfacţiunea ce simt e motivată prin faptul că D-sa recunoaşte veracitatea afirmaţiunilor mele, cari constituie pentru mine tot atâtea temeiuri serioase ale refuzului meu.

Dl.Gh.Tătărăscu încearcă să dea unele explicaţiuni privitoare la atitudinele D-sale, atât de varii, explicaţiuni cari, însă, nu interesează acum, când nu este vorba să facem istorie, ci să stabilim fapte şi să analizăm impresiunile şi urmările pe cari ele le-au putut produce.

Examinând din acest punct de vedere oferta Domnului Gh.Tătărăscu şi lista de personalităţi propusă de D-sa,- cu care presupun că ar dori să impresioneze lumea democraţiilor occidentale,- am ajuns la concluzia că prezenţa Domniei Sale nu este utilă, nici pentru a impresiona în mod favorabil cercurile hotărâtoare şi opinia publică a democraţiilor occidentale, am ajuns la concluzia că prezenţa D-sale nu este utilă, nici pentru a impresiona în mod favorabil cercurile hotărâtoare şi opinia publică a democraţiilor occidentale, nici pentru a produce un sentiment de siguranţă între eventualii tovarăşi de acţiune. Pentru a dovedi temeinicia acestor aprecieri ale mele, am înşirat câteva fapte care invederează lipsa tăriei de convingeri şi contrazicerile politice de care s'a făcut vinovat domnul Gh.Tătărăscu. Important este dacă sunt exacte faptele înşirate de mine, - căci explicaţiile pe care ulterior se pot înjgheba cu uşurinţă, nu pot invalida invinuirea de lipsă de prevedere politică şi de statornicie în credinţe.

Dl.Gh.Tătărăscu confirmă afirmaţia mea că D-sa a fost un factor diriguitor al regimului ex.Regelui Carol II, dar afirmă că acest regim nu a fost un instrument de prăbuşire, ci unul de o "consolidare interioară". Nu cred, însă, să se găsească cineva în ţară, care să fie de acord cu D-sa, asupra acestei concluziuni. Nu poate fi numit regim de "consolidare naţională", o cârmuire din care a rezultat în mod fatal şi inevitabil prăbuşirea unui tron şi ciuntirea hotarelor ţării. Şi nu poate fi numită guvernare de "consolidare naţională" o cârmire care, din meschine calcule de partid, a încurajat anumite mişcări, soldate cu o adevărată revoluţie, ce ameninţa să sdruncine, din temelii, ordinea de Stat. De altfel, în ce priveşte guvernarea dlui Gh.Tătărăscu, însăşi ţara a pronunţat o sentinţă definitivă, prin alegerile din 1937, când guvernul D-sale a fost doborât, cu tot ajutorul dat de Partidul Liberal şi de alte două partide sateliste. S'a întâmplat pentru prima dată în istoria ţării ca în alegeri organizate de partidul dela guvern, acesta să fie pus în minoritate, cu tot ajutorul dat de întreaga putere a Statului. Această întâmplare, pentru care nu cred că Partidul Naţional-Liberal îi este recunoscător - ţinând seama de puternicul său trecut politic - este, desigur, rezultatul imenselor greşeli pe care le-a făcut dl.Tătărăscu, în deosebi prin protecţia dată detestabilei alianţe camariliste, din care este foarte greu să se strecoare cineva, pe nesimţite, într'o "uniune sacră".

Am afirmat că dl.Tătărăscu a cedat, fără rezistenţă, Basarabia şi o parte a Bucovinei. D-sa recunoaşte că a "evacuat vremelnic" aceste provincii, dar ne consolează cu afirmaţia că D-sa "a luat în scris răspunderea" pentru această evacuare, - ca şi când "răspunderea

./.

Dsale are o importanţă,în faţa faptului atât de dureros şi a modului lui dezorganizat în care s'a săvârşit această evacuare şi alături de umilitorul cortegiu, în mijlocul căruia s'a petrecut acest act istoric. Dl.Tătărescu n'a admis nici măcar să se citească în Parlamentul Dsale protestul împotriva cedării Basarabiei, semnat de către senatorii de drept, între cari şi şeful Partidului Naţional Liberal, împiedicaţi în exercitarea mandatului lor din cauza că n'au îmbrăcat ridicolele uniforme ale "Frontului" de tristă amintire. Ipoteticele pericole înşirate de Dsa, cu scopul de a explica cedarea provinciilor, fără o bărbătească luptă, care onorează şi ridică o naţiune chiar şi în caz de înfrângere,- nu şterg, ci mai mult subliniază ruşinea naţională la care am fost supuşi în opinia publică mondială. Rezistenţa ce ar fi opus ţara noastră ne-ar fi de mare folos şi în discuţiunile internaţionale care vor avea loc în viitor. Intreaga procedură a Regelui Carol şi a dlui Tătărăscu în legătură cu cedarea Basarabiei şi a Bucovinei de Nord este caracterizată prin temeritate în limbaj, lipsită de pregătire diplomatică şi militară, prin lipsă de prevedere politică şi lipsă de voinţă clară./Absenţa unei voinţi tari şi a unui plan bine precizat se învederează mai mult prin faptul că dl.Tătărăscu deoparte a scos din guvernul său, prin surprindere, pe Nicolae Titulescu, împiedicându-l să încheie înţelegerea definitivă plănuită, cu Rusia, Anglia şi Franţa, iar de altă parte nu a încercat să facă la timp o înţelegere cu Germania, deşi era clar că Dsa nu mai vroia să meargă în politica externă alături de Rusia şi de foştii noştri aliaţi. Dl.Tătărăscu a făcut o politică externă complect greşită în urma căreia am rămas izolaţi. Dsa contează prea mult pe memoria slabă a opiniei publice româneşti; când în faţa acuzării noastre că a cedat acele provincii fără rezistenţă invoacă faptul că n'am putut să rezistăm din cauza neputinţei noastre de a ne apăra. Bărbaţii de stat germani şi presa germană ne-au destăinuit faptul că înainte de călătoria dlui v.Ribbentrop la Moscova s'ar fi putut realiza o înţelegere cu Germania, care ne-ar fi putut pune la adăpost faţă de invaziunea rusească. Dacă Dsa ar fi continuat politica lui Titulescu cu sinceritate, sau dacă lepădându-se de ea, s'ar fi putut decide să încheie o înţelegere cu Germania, iar dacă de altă parte Dsa nu ar fi împiedicat executarea planului de înarmare întocmit sub guvernarea mea, fără însă să fi luat la vreme alte măsuri suficiente şi serioase de înarmare,nu ar fi trebuit să constate că a cedat provinciile fiindcă România era "neînarmată" şi "izolată". In faţa acestei tragice situaţii la ce foloseşte răspunderea Dsale juridică, pusă în vedere "în scris", când precum se vede nu vrea să suporte nici consecinţele răspunderii politice.

Am afirmat că dl.Tătărăscu a consimţit la cedarea Ardealului. Dsa se apără cu împrejurarea că la acea dată nu mai era Primministru, dar recunoaşte că în calitatea sa de Consilier Regal şi-a dat avizul asupra procedurii arbitrajului, aprobând-o, fiindcă guvernul prezentase Italia şi Germania, ca fiind categoric favorabile României şi că a fost înşelat în aşteptări. Lăsând la o parte împrejurarea că Dsa ca fost Ministru de Externe şi şef al guvernului român nu era îngăduit să fie lipsit de informaţii, în ce priveşte sentimentele Italiei şi ale Germaniei, categoric prieteneşti Ungariei,- sentimente pe care noi toţi le cunoaştem,- şi prin urmare aplicând o prevedere normală nu trebuia să se încreadă în titularii neofiţi, veniţi abia atunci în fruntea guvernului român, Dsa la Consiliul de Coroană în care s'a raportat hotărârea dela Viena, cu totul nedreaptă şi absurdă, a luat atitudine pentru acceptarea acestei hotărâri,deci a colaborat la ruperea Ardealului, ceeace prin nimic nu poate fi scuzat.

Am afirmat că dl.Tătărăscu a colaborat la introducerea dictaturii şi a totalitarismului îmbrăcat în haina despotismului regal.

./.

D-l Tătărescu răspunde:"Am coborât,este exact,la guvernul de concentrare al lui Miron Cristea,prin care Coroana a schimbat cadrele vieţii noastre constituţionale.D-l Tătărescu recunoaşte deci că a ~~coborat~~ colaborat la introducerea dictaturii,şi că a aplicat-o,deşi în cuvântarea sa ţinută la Radio în 14 Decembrie 1937,a spus din cuvânt în cuvânt: "Numai proştii şi nebunii se pot gândi la dictatură".Dl.Tătărăscu s'a gândit la ea;nu numai atât,ci a şi aplicat-o,dar fireşte pune vina pe Coroană,ca toţi favoriţii când ajung în necaz. Incă o pildă bună că suveranii trebue să se înconjoare de sfetnici pe care îi desenează în urma meritelor lor opinia publică legal exprimată, iar nu cu favoriţi constituiţi după măsura în care dispun de puterea adaptării la dorinţele momentane ale Suveranului şi care se năzuesc a-şi câştiga merite prin flatarea unor slăbiciuni şi prejudecăţi,ce într'un moment dat pot obseda pe orice om. Şi pentrucă meseriozitatea acestei brusce schimbări de ideologie politică a dlui Tătărăscu să fie şi mai evidentă,Dsa se scuză cu pildă dată de Jugoslavia, Bulgaria şi Grecia, pierzând fireşte cu totul din vedere pilda statelor fără importanţă ca: America,Anglia,Franţa,Belgia,Elveţia,Olanda şi a vecinei noastre Cehoslovacia.Ingrijorat de "ordinea internă" şi de "autoritatea Coroanei",Dl Tătărăscu a aruncat la coş ideologia pe care a jurat de atâtea ori.

Am afirmat că dl.Tărăscu a tolerat şi a efectuat renunţarea la garanţiile franco-britanice.Dl.Tătărăscu recunoaşte faptul însă afirmă că România a fost silită să renunţe la acele garanţii,fără a preciza de către cine a fost silită. Şi pentru a învedera ingratitudinea şi ofensa de care s'a făcut vinovat faţă de Franţa şi Anglia, afirmă că Dsa a fost acela care în calitatea sa de Ambasador în Franţa, a cerut Franţei aceste garanţii! Dl.Tătărăscu a cerut mâna de ajutor a Angliei şi Franţei şi după ce i s'a dat,fără nici un contra-serviciu, la ordinul duşmanilor ei, a refuzat mâna întinsă. Şi acum, Dl.Tătărăscu, după această curioasă procedare, după cum rezultă din propunerea făcută, vrea însuşi să închegheze o acţiune,pentru a cere, din nou, aceiaşi mână de ajutor, pe care a lovit-o.

Am afirmat că Dl.Tătărăscu "a fost însuşi pivotul principal al politicei de infidelitate, în materie externă şi de asuprire, în materie internă, al ex.regelui Carol".

In legătură cu această afirmaţie Dl.Tătărăscu crede a fi în drept să-şi facă reproşuri şi să-mi deie lecţii de patriotism; aceasta însă în baza unei importante diformări a afirmaţiei mele, imputându-mi că am acuzat de infidelitate şi de duplicitate "România",-deci am dat o armă în mâna adversarilor noştri.Din citatul de mai sus reiese clar că am acuzat de duplicitate şi de infidelitate pe Regele Carol II şi pe pivotul său principal dl.Tătărăscu, pe cari niciodată nu i-am confundat cu ţara românească;dimpotrivă am protestat întotdeauna să fie socotit ca reprezentanţi adevăraţi ai opiniei publice româneşti. Dovadă că acest fel al meu de a vedea era exact o dă faptul că Regele Carol,a fost lipsit de tron,iar dl.Tătărăscu a căzut în alegerile făcute de Dsa cu tot ajutorul întregei puteri de stat.

In adevăr politica externă a României a mers pe drumul fidelităţii şi al sincerităţii, până când dl.Tătărăscu a îndepărtat prin surprindere dela departamentul externelor pe N.Titulescu, care tocmai pregătea o înţelegere cu Anglia, Franţa şi Rusia.România şi opinia publică a ei a rămas şi mai departe credincioasă acelora care ne-au ajutat să realizăm unitatea noastră naţională.Dovadă sunt manifestările consecvente care s'au produs în opinia publică în nenumăratele declaraţii şi memorii publicate necontenit de către Partidul Naţional-Ţărănesc.

./.

Au intervenit însă prietenia dlui.Tătărăscu cu dl.Stoiadinovici, conferinţele dela Bled şi Bratislava, acceptarea pildei autocratice a Jugoslaviei; a intervenit vizita dela Londra şi dela Paris, cu faimoasa declaraţie a ex-Regelui Carol, şi imediat după aceste vizita la Führerul Hitler, astfel că devenise o vorbă volantă malitioasă, observaţia făcută de lumea internaţională: "Oare pe cine vrea să păcălească Regele Carol ?".

România însăşi şi-a îndeplinit obligaţiunile contractuale,până la data schimbării la faţă oficiale întâmplată la 28 Mai 1940. Atunci însă, într'o conferinţă ţinută la Preşedinţie, în prezenţa dlui.Fabritius, s'a hotărât că: "România doreşte să accentueze colaborarea sa politică cu Germania". Dar şi înainte de această dată, întreg cortegiul aluziilor, gesturilor şi atitudinilor care însoţeau regimul exregelui Carol,- tonul face muzica - prevesteau, cu multă insistenţă, schimbarea politicei externe oficiale a României. Aceste împrejurări l-au îndemnat, probabil, pe dl.Daladier să-mi spună, la Paris, cu ocazia unei audienţe ce mi-a acordat în 1937, că până când durează sistemul de atunci al regimului Regelui Carol, Franţa nu poate să livreze României armamentul - ceeace eu ceream insistent să se facă.

Dl.Tătărăscu face un rău serviciu când se năzueşte a identifica politica Dsale şi a ex-regelui Carol, cu România şi opinia ei publică.

In problema de grupare a forţelor politice, pentru atingerea unui scop, este important a se şti dacă forţele vizate sunt utile, pentru a putea produce în opinia publică internă şi externă efectul dorit şi dacă ele în interiorul grupării, pot produce sentimentul siguranţei şi al confienţei, absolut necesare pentru o colaborare sigură, dăinuitoare şi rodnică.

Inşirarea de mai sus, a contrazicerilor esenţiale, de care s'a făcut vinovat dl.Tătărăscu, pe cari şi Dsa, în fond le recunoaşte, nu reprezintă perspective favorabile, pentru o colaborare cu Dsa.

Dl.Gh.Tătărăscu cere, în aceste vremuri grele, aplicarea unui spirit de îngăduinţă. Datorită acestui spirit de îngăduinţă, mă mărginesc acum la aceste scurte constatări, lipsite de orice intenţiune de jignire, în ce priveşte posibilitatea unei colaborări politice. Nenorocirile sunt consumate. Răspunzător pentru ele este regimul ex-Regelui Carol şi sfătuitorii săi.

Am fost şi eu, foarte scurt timp, unul din sfetnicii ex-regelui Carol. Indată ce am văzut, însă, că ex-regele Carol alunecă dela drumurile drepte şi ofensează sentimentul public şi consideraţiunile de constituţionalism şi de ordine de drept, am părăsit guvernul, nesilit de nimeni. Eu întrevedeam două posibilităţi, să conduc pe drum bun guvernarea şi să-l conving pe rege să accepte acest drum, sau să renunţ la putere. Fiindcă cea dintâiu posibilitate s'a dovedit a fi de nerealizat, am ales-o pe cea de a doua.

Dl.Gh.Tătărăscu doreşte spirit de îngăduinţă. Dsa a putut constata că ţara şi conducătorii ei actuali, chiar şi adversarii politici ai Dsale, deprind un spirit larg de îngăduinţă. Acest spirit de îngăduinţă mă face şi pe mine să nu mă ocup, cum ar fi cazul,de faptele şi de rezultatele politicei interne a Dsale, nici de unele observaţiuni ale Dsale,pe care altul le-ar putea înregistra ca supărătoare.Dar dl.Tătărăscu doreşte şi uitare.Dacă însă Naţiunea poate ierta şi în atâtea cazuri trebue să ierte, ea nu poate şi nu îi este permis să uite.Din toate nefericirile care pot atinge o Naţiune,ea are un singur câştig:experienţa.Dacă însă şi-ar permite să uite, ar pierde şi acest

./.

avantaj; căci fără memorie, - care însă nu trebue să fie turburată de pasiuni şi prejudecăţi, - nu se pot trage învăţăminte şi concluzii.

Vă cer iertare, stimate D-le Cancicov, pentru incomodarea ce V'am făcut, prin scrisorile mele şi Vă rog să primiţi, pe lângă sincerile mele mulţumiri, asigurarea distinsei mele stime.

ss. Iuliu Maniu

Bucureşti, 10 Aprilie 1943.

Textul remis de Dl Mareșal Antonescu la 25 Sept. 1940.

114

Dl. General Antonescu a primit dela Dl. Iuliu Maniu prin Dl. Ministru de Interne, cererea următoare, întovărăşită de o convocare a unei adunări care este semnată şi de dl. C. I. Brătianu:

"Domnule Ministru,

"Pentru a satisface dorinţei impetuoase a opini-"ei publice de a înfiera atrocităţile săvârşite de maghiarii "în Transilvania ruptă dela noi precum şi pentru a împlini "îndatorirea de a nu lăsa în părăsire fraţii Români ajunşi la "groaznice suferinţe, am convocat pe Duminecă, 29 Septembrie "la Statuia Mihai Viteazu o întrunire publică de protestare, "lansând totodată aici alăturatul apel.

"Cu onoare vă rog să binevoiţi a lua cunoştinţă "de această întrunire, dând totodată dispoziţiuni organelor "în subordinea D-lor Voastre, să nu împiedice această adunare "şi mai binevoiţi, vă rog, a da instrucţiuni on. serviciu al cen-"zurei, să permită tipărirea şi răspândirea acestui apel.

"Bucureşti, în 24 Septembrie 1940.

Cu distinsă stimă,

ss. Iuliu Maniu

La această cerere Dl. General Antonescu a dat următorul răspuns:

"Domnule Maniu,

"Dl. Ministru de Interne mi-a înaintat cererea "Dvs prin care solicitaţi autorizarea de a ţine o întrunire

./.

publică "pentru a înfiera atrocitățile săvârșite de maghiari în Transilvania și pentru a împlini îndatorirea de a nu lăsa în părăsire frații români ajunși la groaznice suferințe".

Vă respect și vă înțeleg durerea, care este și a mea, ca și a neamului întreg. Si vă asigur că n'am așteptat această solicitare "pentru a împlini îndatorirea de a nu lăsa în părăsire frații români".

Am făcut totul, Domnule Maniu, pentru a apăra cugetele și trupurile românești cotropite de o ocupație care s'a abătut și dela regulile dreptului ginților și dela obligațiile formal luate la Viena ca și dela respectul vieților și al omeniei.

Vă închipuiți, cred, că nu ostașul care a luptat întotdeauna pentru drepturile și demnitatea Neamului nostru ar fi putut să stea cu brațele încrucișate și cu sufletul gol în fața acestor jertfe și acestor suferințe ale tuturor Românilor.

In împrejurările grave de azi, cu răspunderile și amenințările ceasului de față - pe care nu eu le-am creiat - am socotit că datoria omului de Stat și a Conducătorului răspunzător este să-și pună toată puterea și toată nădejdea într'o acțiune diplomatică serioasă și gravă, pe care am întreprins-o și ale cărei rezultate le-am așteptat cu încredere; ele au început să se producă și în câteva zile veți avea dovada.

Pentru a nu ascunde nimic Țării am lăsat în acelaşi timp ca presa să publice adevărul și să-și rostească judecata.

Națiunea toată stă unită și demnă în fața acestor fapte grave cari ne sângerează pe toți și ne îngenunche cu pietate și durere în fața jertfelor nedrepte ale fraților Ardeleni.

O întrunire în aceste împrejurări, când acțiunea noastră diplomatică se desfășoară cu toată răspun-

./.

derea, iar ordinea internă este restabilită, cred însă că nu ne-ar fi folositoare.

Intâiu pentrucă ea ar putea să sdruncine seninătatea mândră a demersurilor pe care le-a întreprins Guvernul şi să lase să se creadă pedoparte că nu avem încredere deplină în aceia la care ne-am adresat, iar pe de altă parte că n'am avea întreaga siguranţă a drepturilor noastre, sau că numai o parte a cugetelor româneşti se ridică protestatară în contra gravelor împrejurări din Ardeal.

In al doilea rând, fiindcă o asemenea întrunire ar putea să deschidă drumul unor manifestări publice, de care m'am luptat cu toată puterea, cu întreaga mea onestitate şi cu tot patriotismul, să le împiedic, pentru a asigura liniştea şi ordinea. Si alţii au cerut şi cer întruniri; şi alţii vor să-şi manifeste patriotismul şi credinţa lor.

Am socotit, Domnule Maniu, că interesul fundamental al Statului şi condiţia liniştei şi propăşirii noastre este să opresc orice frământări. Am cerut-o tuturor.

Nu în folosul guvernării, care face totul ca să merite încrederea şi sprijinul Tării,- ci pentru ca să putem pune ordine internă şi să ne garantăm graniţele.

Am luat conducerea ţării în cel mai greu moment al Istoriei noastre, din ultimile decenii:

Monarhia sdruncinată; graniţele sfâşiate ; zeci de mii de Români pe drumuri, goniţi din căminurile lor; banul public prădat şi bugetul sdruncinat; Statul cu teritoriul redus, având să facă faţă nu numai gravelor consecinţe ale desmembrării şi micşorării puterilor lui financiare - cu magistraţi, militari, profesori şi funcţionari fără rosturi - dar unei crize economice în deplină desfăşurare pe lângă o gravă prăbuşire morală.

Toate acestea nu eu le-am făcut, Domnule Maniu.

Oricine îşi poate găsi în conştiinţă poveri de suferit pentru starea în care a ajuns Tara prin politica din ultima vreme.

Dar eu, nu, Domnule Maniu.

Eu mi-am luat în faţa lui Dumnezeu, a Tării şi a tânărului Rege, în faţa Istoriei şi a conştiinţei mele cea mai

grea răspundere, după ce ani dearândul, o ştiţi prea bine, am denunţat tuturor şi chiar Dvs., toată primejdia, toate greşelile şi drama care ne aştepta şi care a venit.

In ceasul acesta grav, când trebuie să port răspunderea faptelor altora, ca să salvez Tara, aştept dela Dvs şi dela toţi cel puţin atât: înţelegerea şi liniştea ca să pot lucra.

Şi,credeţi, că simt prea greu răspunderea mea şi mă apasă destul suferinţa Neamului ca să pot să nu-mi fac datoria de a apăra drepturile noastre veşnice şi vieţile româneşti.

Conştiinţa mea şi răspunderea de Conducător a ales calea. Dela ea nu mă abat fiindcă interesele Statului şi ale conservării noastre îmi comandă această statornicie.

G. Antonescu

General Ion Antonescu.

Copie

Dl. General Antonescu a primit dela dl. Iuliu Maniu prin dl.Ministru de Interne, cererea următoare, intovărăşită de o convocare a unei adunări care este semnată şi de dl.C.I. Brătianu:

"Domnule Ministru,

"Pentru a satisface darinţei impetuoase a opiniei publice de a infiera atrocităţile săvârşite de maghiari in Transilvania "ruptă de la noi precum şi pentru a implini indatorirea de a nu "lăsa in părăsire fraţii români ajunşi la groaznice suferinţe, "am convocat pe Duminecă, 29 Septembrie la Statuia Mihai Vi- "teazu o intrunire publică de protestare, lansând totodată "aci alăturatul apel.

"Cu onoare vă rog să binevoiţi a lua cunoştinţă de a- "ceastă intrunire, dând totodată dispoziţiuni organelor in sub- "ordinea D-lor voastre, să nu impiedice această adunare şi mai "binevoiţi, vă rog, a da instrucţiuni on.serviciu al cenzurei, "să permită tipărirea şi răspândirea acestui apel.

"Bucureşti in 24 Septembrie 1940.

Cu distinsă stimă,

(97) Iuliu Maniu

La această cerere Dl.General Antonescu a dat următorul răspuns:

Domnule Maniu,

Dl.Ministru de Interne mi-a inaintat cererea Dvs prin care solicitaţi autorizarea de a ţine o intrunire publică "pentru a infiera atrocităţile săvârşite de maghiari in Transilvania şi pentru a implini indatorirea de a nu lăsa in părăsire fraţii români ajunşi la groaznice suferinţe".

Vă respect şi vă inţeleg durerea, care este şi a mea,

..//..

ca şi a Neamului intreg. Si vă asigur că n'am aşteptat această solicitare "pentru a implini indatorirea de a nu lăsa in părăsire fraţii români."

Am făcut totul Domnule Maniu, pentru a apăra cugetele şi trupurile româneşti cotropite de o ocupaţie care s'a abătut şi de la regulele dreptului ginţilor şi dela obligaţiile formal luate la Viena ca şi de la respectul vieţilor şi al omeniei.-

Vă inchipuiţi, cred, că nu ostaşul care a luptat intotdeauna pentru drepturile şi demnitatea Neamului nostru ar fi putut să stea cu braţele incrucişate şi cu sufletul gol in faţa acestor jertfe şi acestor suferinţe ale tutulor românilor.

In imprejurările grave de azi, cu răspunderile şi ameninţările ceasului de faţă - pe care nu eu le-am creiat - am socotit că datoria omului de Stat şi a Conducătorului răspunzător este să-şi pună toată puterea şi toată nădejdea intr'o acţiune diplomatică serioasă şi gravă, pe care am intreprins-o şi ale cărei rezultate le-am aşteptat cu incredere; ele au inceput să se producă şi in câteva zile veţi vedea dovada .

Pentru a nu ascunde nimic Tării am lăsat ca presa să publice tot adevărul şi să-şi rostească judecata.

Naţiunea toată stă unită şi demnă in faţa acestor fapte grave cari ne sângerează pe toţi şi ne ingenunche cu pietate şi durere in faţa jerfelor nedrepte ale fraţilor ardeleni.-

O intrunire in aceste imprejurări, când acţiunea noastră diplomatică se desfăşoară cu toată răspunderea, iar ordinea internă este restabilită, cred insă că nu ne-ar fi folositoare.-

Intâi, pentrucă ea ar putea să zdruncine seninătatea mândră a demersurilor pe care le-a intreprins guvernul şi să lase să se creadă că n'am avea intreaga siguranţă a drepturilor noastre sau că numai o parte a cugetelor româneşti se ridică protestatară in contra gravelor imprejurări din Ardeal.-

derea, iar ordinea internă este restabilită, cred însă că nu ne-ar fi folositoare.-

Intâi, pentrucă ea ar putea să sdruncine seninătatea mândră a demersurilor pe care le-a întreprins Guvernul şi să lase să se creadă că n'am avea întreaga siguranţă a drepturilor noastre sau că numai o parte a cugetelor româneşti se ridică protestatară în contra gravelor împrejurări din Ardeal.

In al doilea rând, fiindcă o asemenea întrunire ar putea să deschidă drumul unor manifestări publice, pe care m'am luptat cu toată puterea, cu întreaga mea onestitate şi cu tot patriotismul, să le împiedic, pentru a asigura liniştea şi ordinea. Si alţii au cerut şi cer întruniri; şi alţii vor să-şi manifeste patriotismul şi credinţa lor.

Am socotit, Domnule Maniu, că interesul fundamental al Statului şi condiţia liniştei şi propăşirii noastre este să opresc orice frământări. Am cerut-o tuturor.

Nu în folosul guvernării, care face totul ca să merite încrederea şi sprijinul Ţării, şi pentru ca să putem pune ordine internă şi să ne garantăm graniţele.

Am luat conducerea Tării în cel mai greu moment al Istoriei noastre din ultimele decenii:

Monarhia sdruncinată; graniţele sfâşiate; zeci de mii de Români pe drumuri, goniţi din căminurile lor; banul public prădat şi bugetul sdruncinat; Statul, cu teritoriul redus având să facă faţă nu numai gravelor consecinţe ale desmembrării şi micşorării puterilor lui financiare - cu magistraţi, militari, profesori şi funcţionari fără rost - dar unei crize economice în deplină desfăşurare, pe lângă o gravă prăbuşire morală.

Toate acestea nu eu le-am făcut, Domnule Maniu.

Eu mi-am luat în faţa lui Dumnezeu, a Tării şi a tânărului Rege, în faţa Istoriei şi a conştiinţei mele cea mai grea răspundere, după ce ani dearândul, o ştiţi

./.

In al doilea rând , fiindcă o asemenea intrunire ar putea să dechidă drumul unor manifestări publice, pe care m'am luptat cu toată puterea, cu intreaga mea onestitate şi tot patriotismul, să le impiedic, pentru a asigura liniştea şi ordinea. Si alţii au cerut şi cer intruniri; şi alţii vor să-şi manifeste patriotismul şi credinţa lor.

Am socotit, Domnule Maniu, că interesul fundamental al Statului şi condiţia liniştei şi propăşirei noastre este să opresc orice frământări. Am cerut-o tuturor.

Nu in folosul guvernării, care face totul ca să merite increderea şi sprijinul Tării, ci pentruca să putem pune ordine internă şi să ne garantăm graniţele.-

Am luat răspunderea conducerii Tării in cel mai greu moment al Istoriei noastre din ultimele decenii:

Monarhia zdruncinată; graniţele sfâşiate; zeci de mii de români pe drumuri, goniţi din căminurile lor; banul public prădat şi bugetul zdruncinat; Statul, cu teritoriul redus având să facă faţă nu numai gravelor consecinţe ale desmembrării şi micşorării puterilor lui financiare - cu magistraţi, militari, profesori şi funcţionari fără rosturi - dar unei crize economice in plină desfăşurare, pe lângă o gravă prăbuşire morală.-

Toate acestea nu eu le-am făcut, Domnule Maniu.

Eu mi-am luat in faţa Lui Dumnezeu, a Tării şi a tânărului Rege, in faţa Istoriei şi a conştiinţei mele cea mai grea răspundere, după ce ani dearândul, o ştiţi prea bine, am denunţat tuturor şi chiar D-voastră, toată primejdia, toate greşelile şi drama care ne aştepta şi care a venit.

In ceasul acesta grav, când trebue să port răspunderea faptelor altora, ca să salvez Tara, aştept dela Dvs şi dela toţi cel puţin atât: inţelegerea şi liniştea ca să pot lucra.

Si, credeţi, că simt prea greu răspunderea mea şi mă apasă destul suferinţa Neamului ca să pot să nu-mi fac datoria

..//..

de a apăra drepturile noastre veşnice şi vieţile româneşti.

Conştiinţa mea şi răspunderea de conducător a ales calea de la ea nu mă abat, fiindcă interesele Statului şi ale conservării noastre imi comandă această statornicie.

GENERAL ION ANTONESCU,

8 Octombrie 1940.

Stimate Domnule Maniu,

Sunt informat că v'ar fi mâhnit faptul că scrisoarea ce v'am adresat, nu cuprindea nici o formulă sau cuvânt de încheiere.

Recunosc că nu numai adresându-mă Dvs, dar oricui, ar fi fost potrivit să dau scrisorii mele un cuvânt civilizat de sfârşit.

Adresându-mă Dvs lucrul ar fi fost datorit.

De aceea, vă informez, la rândul meu, că această omisiune o regret; că ea este datorită numai înprejurării că n'am vremea să controlez toate amănuntele actelor ce dau în lucru; şi că numai printr'o omisiune a celui care a supraveghiat scrierea acestei scrisori s'a ajuns la lipsa unei încheierei şi civilizate şi datorite.

Al Dvs.

ss. General Antonescu

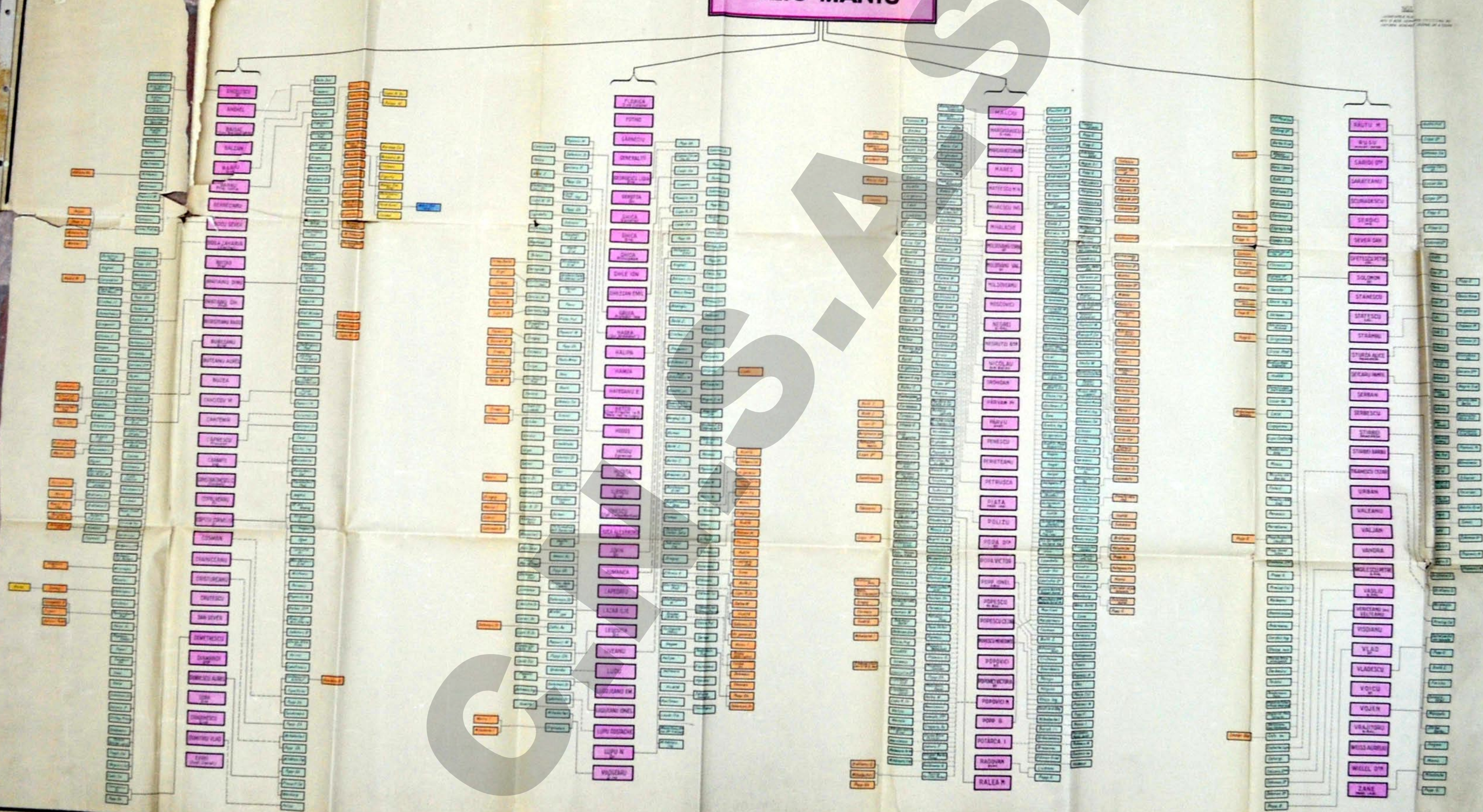
IULIU MANIU

CANTEMIR
COSMAN
CRAINICEANU
CRISTUREANU
CRUTESCU
DAN SEVER
DEMETRESCU
DIAMANDI
DUMITRU VLAD
FOTINO
GHICA
GHICA
HALIPA
HATEGANU E
HODOȘ
HOSSU
LAPEDATU
LAZĂR ILIE
LIVEANU
LUPU COSTACHE
LUPU N
MADGEARU
POLIZU
POPA VICTOR
POPP IONEL
POPESCU
POPOVICI
POPOVICI M.
POPP G.
POTÂRCA I
RALEA M.
RAUTU M.
SEVER DAN
SOLOMON
STANESCU
ȘERBAN
URBAN
VALEANU
VALJAN
VLAD
VLADESCU
VOICU
VOJEN
VRAJITORU
WEISS AUREL
ZANE

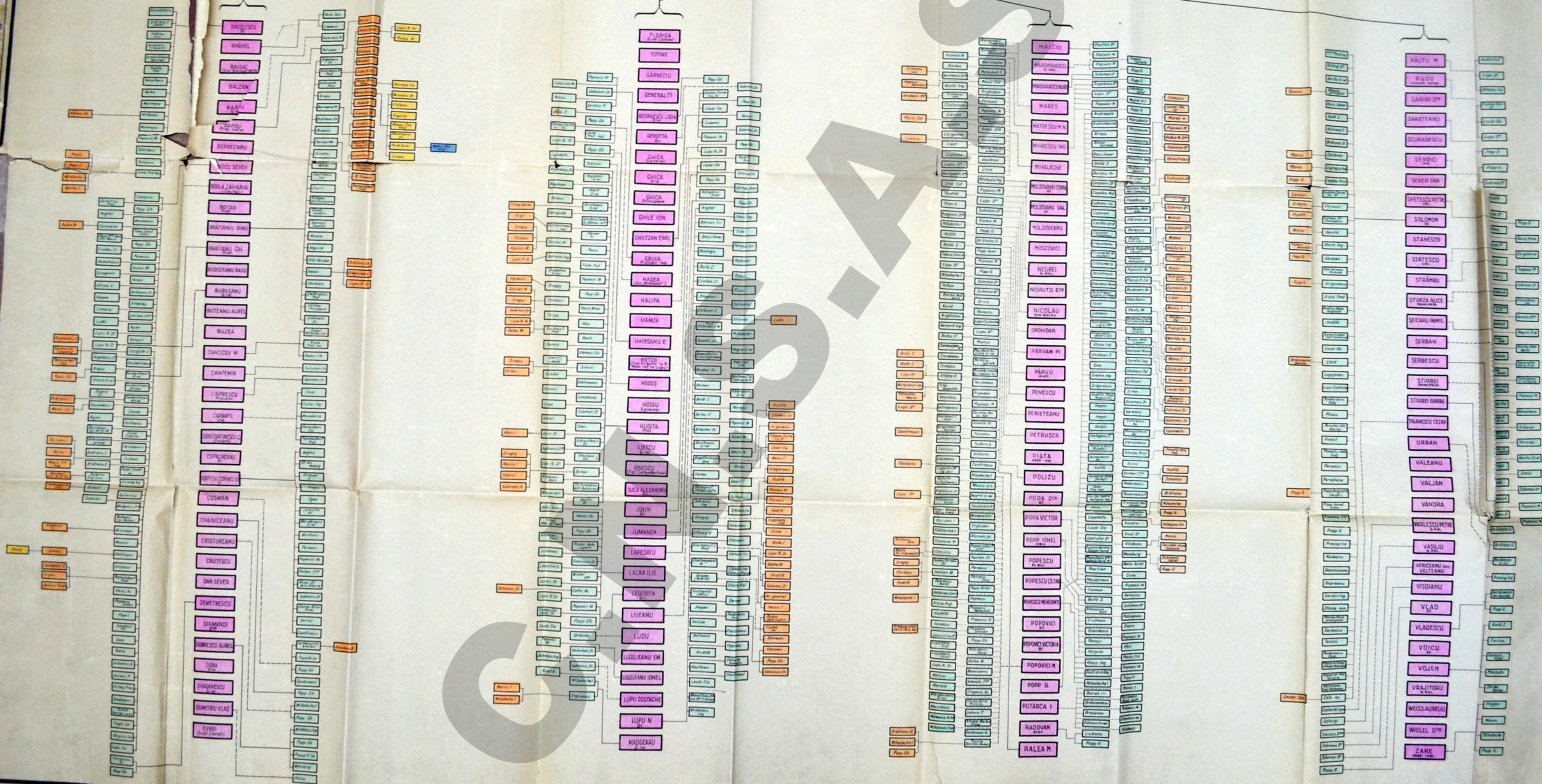

IULIU MANIU
ANGELESCU
ANGHEL
BAISAC
BALZAN
BARBU
BARBU
BERBECARU
BOCU SEVER
BOILA ZAHARIA
BOITAS
BRATIANU DINU
BRATIANU GH.
BUDISTEANU RADU
BURILEANU
BUTEANU AUREL
BUZEA
CANCICOV M.
CANTEMIR
CAPRESCU
CARANFIL
CONSTANTINESCU C.
COPALNEANU
COPOSU CORNELIU
COSMAN
CRAINICEANU
CRISTUREANU
CRUTESCU
DAN SEVER
DEMETRESCU
DIAMANDI
DOBRESCU AUREL
DORA
DRAGANESCU
DUMITRIU VLAD
EVREI
FLORICA
FOTINO
GÂRNECIU
GENERAL
GEORGESCU LIDIA
GEROTTA
GHICA
GHICA
GHICA
GHILE ION
GHILEZAN EMIL
GRUIA
HAGEA
HALIPA
HAMZA
HATEGANU E.
HETCO
HODOŞ
HOSSU
HUDIŢA
ILIESCU
IONESCU
IUGA ALEXANDRU
JOVIN
JUMANCA
LAPEDATU
LAZAR ILIE
LEUCUTIA
LIVEANU
LUDU
LUGOJEANU EM
LUGOJEANU IONEL
LUPU COSTACHE
LUPU N.
MADGEARU
MALCIU
MANDARASCU
MARES
MATEESCU M.N.
MIHAESCU ING.
MIHALACHE
MOLDOVANU CORN.
MOLDOVANU VAL
MOLDOVEANU
MOSCOVICI
NEGREI
NEGRUTZI DR.
NICOLAU
ORGHIDAN
PARVAN
PARVU
PENESCU
PERIETEANU
PETRUSCA
PIATA
POLIZU
POPA DR.
POPA VICTOR
POPP IONEL
POPESCU
POPESCU CEZAR
POPESCU MENEDINTI
POPOVICI
POPOVICI VICTORIA
POPOVICI M.
POPP G.
POTARCA I.
RADOVAN
RALEA M.
RĂUTU M.
RUSU
SARIDI
SARATEANU
SCURIADESCU
SERDICI
SEVER DAN
SFETESCU PETRE
SOLOMON
STANESCU
STATESCU
STRÂMBU
STURZA ALICE
SEICARU PAMFIL
ŞERBAN
SERBESCU
ŞTIRBEI
STIRBEI BARBU
TIGANESCU CEZAR
URBAN
VALEANU
VALJAN
VANDRA
VASILESCU PETRE
VASILIU
VERICEANU SAU VELTEANU
VISOIANU
VLAD
VLADESCU
VOICU
VOJEN
VRAJITORU
WEISS AURELIU
WIELEL DR.
ZANE
C.N.S.A.S.

IULIU MANIU

IULIU MANIU
ANGHEL
BALZAN
BERBECARU
BOILA ZAHARIA
BRATIANU DINU
BRATIANU GH.
BUTEANU AUREL
BUZEA
CANCICOV M.
CANTEMIR
CAPRESCU
COSMAN
CRAINICEANU
CRISTUREANU
CRUTESCU
DAN SEVER
DEMETRESCU
DIAMANDI
DUMITRIU VLAD
FLORICA
FOTINO
GÂRNECIU
GENERALIŢI
GEROTTA
GHICA
GHICA
GHICA
GHILE ION
GHELZAN EMIL
HAGEA
HALIPA
HATEGANU E.
HODOŞ
HOSSU
HUŢIŢA
ILIESCU
IONESCU
IUCA ALEXANDRU
JOVIN
JUMANCA
LAPEDATU
LAZĂR ILIE
LEUCUŢIA
LIVEANU
LUDU
LUGOJEANU EM.
LUGOJEANU IONEL
LUPU COSTACHE
LUPU N.
MADGEARU
MALCIU
MARGARASCU
MARES
MATEESCU M.N.
MIHALACHE
MOLDOVANU CORN.
MOLDOVANU VAL.
MOLDOVEANU
MOSCOVICI
NEGREI
NEGRUTZI DTR.
NICOLAU
ORGHIDAN
PARVAN Pr.
PÂRVU
PENESCU
PERIETEANU
PETRUSCA
PIATA
POLIZU
POPA DTR.
POPA VICTOR
POPP IONEL
POPESCU
POPESCU CEZAR
POPESCU MEHEDINTI
POPOVICI
POPOVICI VICTORIA
POPOVICI M.
POPP G.
POTARCA I.
RADOVAN
RALEA M.
RĂUTU M.
RUSU
SARIDI DTR.
SARATEANU
SCURADESCU
SERGICI
SEVER DAN
SFETESCU PETRE
SOLOMON
STANESCU
STATESCU
STRÂMBU
STURZA ALICE
SEICARU PAMFIL
SERBAN
SERBESCU
STIRBEI
STIRBEI BARBU
TIGANESCU CEZAR
URBAN
VALEANU
VALJAN
VANDRA
VASILESCU PETRE
VASILIU
VERICEANU sau VELTEANU
VISOIANU
VLAD
VLADESCU
VOICU
VOJEN
VRAJITORU
WEISS AURELIU
WIELEL DTR.
ZANE

IULIU MANIU

ANGELESCU
ANGHEL
BAISAC
BALZAN
BARIU
BARBU
BERBECARU
BOCU SEVER
BOILA ZAHARIA
BOITAS
BRATIANU DINU
BRATIANU GH.
BUDISTEANU RADU
BURILEANU
BUTEANU AUREL
BUZEA
CANCICOV M.
CANTEMIR
CAPRESCU
CARANFIL
CONSTANTINESCU
COPALNEANU
COPOSU CORNELIU
COSMAN
CRAINICEANU
CRISTUREANU
CRUTESCU
DAN SEVER
DEMETRESCU
DIAMANDI
DOBRESCU AUREL
DORA
DRAGANESCU
DUMITRIU VLAD
EVREI
FLORICA
FOTINO
GÂRNECIU
GEORGESCU LIDIA
GEROTTA
GHICA
GHICA
GHICA
GHILE ION
GHILEZAN EMIL
GRUIA
HAGEA
HALIPA
HAMZA
HATEGANU E.
HETCO
HODOS
HOSSU
HUDITA
ILIESCU
IONESCU
IUCA ALEXANDRU
JOVIN
JUMANCA
LAPEDATU
LAZAR ILIE
LEUCUTIA
LIVEANU
LUDU
LUGOJEANU EM.
LUGOJEANU IONEL
LUPU COSTACHE
LUPU N.
MADGEARU
MALCIU
MARDARASCU
MARDARESCU
MARES
MATEESCU M.N.
MIHAESCU ING.
MIHALACHE
MOLDOVANU CORN.
MOLDOVANU VAL.
MOLDOVEANU
MOSCOVICI
NEGREI
NEGRUTZI
NICOLAU
ORGHIDAN
PARVAN
PARVU
PENESCU
PERIETEANU
PETRUSCA
PIATA
POLIZU
PODA
POPA VICTOR
POPP IONEL
POPESCU
POPESCU CEZAR
POPESCU MENEDINTI
POPOVICI
POPOVICI VICTORIA
POPOVICI M.
POPP G.
POTÂRCA I.
RADOVAN
RALEA M.
RAUTU M.
RUSU
SARIDI
SARATEANU
SCURIADESCU
SERDICI
SEVER DAN
SPETESCU PETRE
SOLOMON
STANESCU
STATESCU
STRÂMBU
STURZA ALICE
SEICARU PAMFIL
SERBAN
SERBESCU
STIRBEI
STIRBEI BARBU
TIGANESCU CEZAR
URBAN
VALEANU
VALJAN
VANDRA
VASILESCU PETRE
VASILIU
VERICEANU
VISOIANU
VLAD
VLADESCU
VOICU
VOJEN
VRAJITORU
WEISS AURELIU
WIELEL
ZANE

3126 - Sp. - Aeso. c. d. - vol. 1 -

00374

390

D.G.P.

24 Octombrie 1945

123

2758

DL. IULIU MANIU PREGATESTE UN MEMORIU CARE VA FI PUBLICAT IN ZIARUL "NEW-YORK TIMES".-

= =

Dl. IULIU MANIU pregătește un amplu memoriu care va fi remis ziarului "New-York Times".-

Ziaristul SAM BREVER a cerut ca acest memoriu să fie alcătuit până la 25 Octombrie a.c., deoarece opinia publică americană așteaptă lămuriri pentru definirea situației complecte în care se găsește astăzi, șeful partidului national țărănesc din România.-

Din sursa americană aflăm că în ultimele 24 ore, Dl. MANIU nu a primit decât pe intimii săi fiind preocupat cu alcătuirea acestei lucrări.-

Cercurile americane afirmă că șeful partidului national țărănesc, a predat unei persoane din anturajul său un alt memoriu în ziua de 22 Octombrie a.c. și care acum se află în posesiunea ziaristului SAM BREWER.-

In acest memoriu este redat în mod detailat aportul pe care șeful partidului national țărănesc afirmă că l-a adus pentru efectuarea actului dela 23 August 1944 și raporturile sale cu Regele.-

Acesta va constitui primul document oficial scris, care va fi publicat și în acelaș timp urmează să fie prezentat în faximil Dlui. ETHERIDGE, chiar în timpul cât acesta se află încă la Sofia.-

Sursă: serioasă

A.-

Gr. Politica
Rapidă comunicare.

124

3227/...

10 Ianuarie 1944

Dl Iuliu Maniu a primit noui ştiri dela dl Eduard Beneş. Domnia se arăta foarte staisfăcut de conţinutul comunicărilor primite via Istambul.

Cu această ocazie, dl Maniu arăta că a primit ştiri senzaţionale care relatează cu certitudine despre o debarcare aliată in Marea Neagră in ultimele zile din Ianuarie.

OPERAT LA FIŞE

+++

FRUMUSANU

10 Ianuarie 1944

Sursa: "Spiridon"

125

Ziarul "Evenimentul" susţine, într'o ştire ce i-a fost oprită de Cenzură, că d. Maniu, împlinind 72 de ani, a primit cadou dela prieteni un ceas de aur.

OPERAT LA FIŞE

10 Ianuarie 1944

C I

N O T A 126

OPERAT LA FIŞE

Dl. MANIU a primit cu ocazia Anului Nou o mulţime de felicitări şi scrisori din toată ţara.-

O parte din aceste scrisori au fost predate de emisari (scrisoarea D-lui SEVER CU şi a D-lui PAN HALIPA).-

Dl. MANIU a răspuns personal la aceste câteva scrisori.-

Dl. MANIU a mai primit felicitări prin gaţia Elveţiană, dela personalităţi poli- ce din străinătate.-

Dl. ILIE LAZAR susţine că EDUARD NEŞ personal a felicitat pe Dl. MANIU într'o depeşă secretă transmisă tot prin gaţia Elveţiană.-

------

268

13 Aprilie 1940

3184

3189/2.5.55

C. D. 127

Situaţia la liberali.

In nota de eri am prezentat situaţia la naţional-ţărănişti, din care se desprind: izolarea din ce în ce mai accentuată a lui Iuliu Maniu şi neîncrederea naţional-ţărăniştilor în intenţia liberalilor dinişti de a continua colaborarea în acţiunea de opoziţie împotriva regimului.

Redăm în nota de faţă situaţia la liberalii dinişti, aşa cum este văzută de fruntaşii grupării :

"In acest moment mai mult decât oricând în istoria partidului liberal, nu contează ca factor moral şi rezumativ al lui, decât Brătienii.

"Nici un alt conducător liberal nu mai are priză, asupra fostelor cadre sau personalităţilor partidului.

"S'au resemnat cu toţii într'un fel de fatalitate istorică, pentru a admite actualmente valabilitatea exclusivă a celor doi Brătieni.

"Probabil că cei doi şefi îşi dau seama de această stare mai mult sufletească decât politică şi socotesc că au obligaţii faţă de cei care îi urmează.

"Prin prizma aceasta trebue văzută intransigenţa actuală a lor faţă de încercările de a-i apropia, iniţiate de regim.

./.

"Trebue însă notat că opoziţia Brătienilor nu are acelaş caracter cu opoziţia manistă.

"La Iuliu Maniu se simte voinţa de a se opune puterii regale şi de a face din viaţa politică a ţării un teren pentru satisfacerea ambiţiilor sale.

"Brătienii nu doresc aceasta şi faptul că se găsesc în acelaş loc cu Maniu, se datoreşte unei fatalităţi istorice, care nu le permite acomodarea cu situaţii noui.

"Ei sunt tradiţionalişti nu numai politici, dar chiar organici şi nu se pot acomoda cu distrugerea "axiomei politice" după expresia lor, care se numeşte Partidul liberal."

In ceiace priveşte stadiul colaborării cu naţional-ţărăniştii, fruntaşii liberali afirmă următoarele :

- "Ei nu înţeleg să facă jocul lui Maniu şi să fie remorca lui politică.

- "Au deocamdată un drum paralel, care nu înseamnează că va fi continuu acelaş.

- "Brătienii se consideră o rezervă a M.S.Regelui şi a ţării.

- "In eventualitatea când va fi nevoe de un Cabinet favorabil aliaţilor, Suveranul nu va face apel la Maniu, ci la ei.

"In orice eventualitate însă, cu regimul actual nu vor absolut nici o colaborare".

URA FRONT DE VEST

entrul Nr.3

B.2.

Gr. Politică

3227/13.S.S.D.

129

SECRET/LA FERE

NOTA Nr.2944

din 19 Iunie 1944.

La Nota Nr.1010 a Grupei Politice din 1 Iunie a.c şi urmare la Nota noastră Nr.2941/944, cu onoare se face cunoscut următoarele, in legătură cu activitatea politică internă a partidului naţional-ţărănesc:

Cu ocazia difuzării celor menţionate in ultima circulară de justificarea activităţii conducerii partidului naţional-ţărănesc, in cercurile naţional-ţărăniste din regiunea Braşov, au fost discutate şi intenţiile lui Iuliu Maniu, in legătură cu realizarea unui "guvern de succesiune", având colaborarea elementelor de conducere din partidele: liberal, social democrat şi comunist. In această formaţie ar lua parte ca preşedinte Iuliu Maniu, având de colaboratori pe cei doi Brătieni, Dinu şi Gheorghe, Constantinescu-Iaşi şi Pătrăşcanu. Tătărescu şi cu Ralea dorind să intre in capul unor grupări politice aparte, nu au fost primiţi de către Iuliu Maniu decât numai sub rezerva colaborării in cadrul partidului liberal.

In discuţiunile avute cu colaboratorii săi intimi Iuliu Maniu s-ar fi exprimat că persoane lui Constantinescu-Iaşi nu prezintă suficiente garanţii de seriozitate.

Această formaţie ar urma să intre in acţiune in momentul când trupele germane, in urma ofensivei sovietice iminente, ar fi forţate să evacueze teritoriul Moldovei, ducând lupta pe munţii Carpaţi şi eventual in Ardeal, care in aceste condiţiuni -dată fiind prezenţa numeroaselor formaţiuni militare şi de poliţie germană, massate in acest ţinut, care ar lua directa conducerear pune guvernul actual intr-o situaţie in care nu ar putea exercita efectiv prerogativele, urmând a se retrage odată cu trupele de operaţiuni germane, dacă intre timp nu ar surveni alte evenimente cari să depăşească aceste prevederi.

In vederea acestei ipoteze, membrii partidului naţional-ţărănesc sunt sfătuiţi să treacă in Moldova ocupată de ruşi.

Iuliu Maniu justifică această formaţie tranzitorie ca necesară, in cazul unei defecţiuni germane, care sub presiunea ruşilor ar abandona teritoriul ţării spre a nu se ajunge la o stare anarhică, lăsând totul in exploatarea elementelor fără răspundere, creind o situaţie ireparabilă ce ar avea drept rezultat suprimarea României ca stat liber pentru viitor.

./.

130

In aceleaşi cercuri se aprobă continuarea luptei pentru cucerirea Moldovei cotropite. Nu este in intenţi nici a lui Iuliu Maniu şi nici a colaboratorilor săi de a semna obligaţiuni prin cari s-ar renunţa la teritorii româneşti cum este cazul Basarabiei şi Bucovinei de Nor in folosul altor puteri.

Se menţine contactul cu elementele de conducere din viaţa politică plecată dinţară, pentru soluţionarea celor enunţate mai sus.

Până in prezent activitatea partidului naţional-ţărănesc se rezumă numai la proecte de viitor şi memorii adresate forului conducător, cât şi la lămurirea mas selor prin cunoscutele circulări, fără a se recurge la o vădită activitate pe teren, pe care in situaţia actual nu ar putea-o realiza fără riscuri. Sugestii făcute in sensul de a se organiza echipe de sabotaj şi partizani combatanţi pe teritoriul ţării, au fost net refuzate, ca inoperante.

Informaţie din sursă sigură, din anturajul direct al lui Iuliu Maniu.-

----

ENTURA ARDEAL
BLAJ.

Nr.2464.-
23 Iulie 1944

G. Pol
27.VII.944

131

NOTA

La nota Nr.1010 din 1 Iulie 1944 Grupa Politică se comunică următoarele:

Din afirmaţiunile unui membru al Partidului Naţional Ţărănesc rezultă că ar exista o înţelegere între partidele democrate române (ţărăniste, liberali, democraţi şi comunişti) cu privire la preluarea puterii şi încheerea unei păci separate cu Rusia. După aceleaşi afirmaţiuni, Gruparea democrată amintită mai sus, ar intenţiona preluarea puterii fără lovitura de Stat şi cu asentimentul Mareşalului Antonescu.-

Se afirmă că, înainte cu cca. 3 săptămâni s'a intenţionat să se preia puterea şi întru-cât Mareşalul Antonescu a acceptat, ţinând armata din interiorul ţării în alarmă permanentă, gruparea democrată a renunţat să-şi pună planul în aplicare.-

In prezent, în acest sector, din nou circulă svonul despre revenirea lor la putere a lui IULIU MANIU, care va clarifica în bine poziţia noastră faţă de ruşi.-

.-.-.-.-.-.-.

TABEL No

Nr. crt.	NUMELE şi PRONUMELE	Datele de Stare civilă Domiciliu	Funcţia, Activitatea, dacă a fost arestat şi când.	Observaţii

P.C.M.
D. Prim Ministru

S.S.I.

~~19~~ Iulie 1944
24

R. Ghiotei
M. de Externe
M. Stat Major

N O T A

Din cercurile democrate.

1. Maniu a comunicat elementelor cari asigură legătura cu cercurile de stânga cartelate în blocul democratic că, față de evoluția din ultimul timp a situației generale, se impune un examen al întregii conjuncturi.

Pentru a stabili problema ce urmează să fi examinată, Maniu și-a exprimat dorința de a avea cât de curând o întrevedere cu Constantinescu - Iași.

OPERAT LA FISE

2. Hudiță, care face parte din comisia mixtă a blocului democratic, a declarat unor persoane din stricta sa intimitate că decurând s'a încheiat un protocol adițional al grupărilor cartelate în bloc și că punctele principale ale protocolului sunt următoarele :

a. Comuniștii aderă la principiul armatei naționale.

b. Comuniștii consimt să nu se pună problema Basarabiei și Bucovinei la încheierea armistițiului cu U.R.S.S., ci la semnarea păcii definitive.

c. Înțeleg să se încadreze alături de cele trei grupări cartelate pentru păstrarea ordinei interne, atunci când o schimbare de regim ar putea ocaziona tulburări.

d. Se angajează să nu ducă acțiuni separate, cari ar nemulțumi pe ceilalți componenți ai blocului democratic.

3. Petre Groza a relevat într'un grup de intelectuali ardeleni că cercurile democrate românești omit a se interesa de atitudinea maghiarilor dela Moscova.

Groza a arătat că democrații români urmăresc exclusiv activi-

./.

tatea emisarilor maghiari Tibor Eckhardt şi contele Karolyi,omiţând faptul că la Moscova se găsesc o serie de comunişti maghiari,între aceştia fiind şi prof.Varga,distins economist,cari,cu tot internaţionalismul proferat,pot influenţa cercurile oficiale sovietice într'un sens favorabil Ungariei.

Pentru acest motiv,cât şi pentru necesitatea găsirii unui "modus-vivendi" între România şi Ungaria,Groza crede că este necesară o apropiere între democraţii de stânga români şi cei maghiari.

Groza a declarat că are legături bune în rândurile celor de extrema stângă din Ungaria şi că teza unei apropieri de aceştia a expus-o şi lui Maniu.

4. Aşazişii "comunişti de cafenea",de categoria lui Mihăilescu şi alţii,atacă forurile răspunzătoare ale partidului comunist pentru încheierea pactului cu grupările burgheze,susţinând că partidul comunist nu avea nevoie în acest moment de angajamente precise.

5. Sesizându-se de atacurile al căror obiect este Maniu,din partea elementelor comuniste necolaboraţioniste cu democraţii,conducerea naţional-ţărănistă a primit din partea conducerii comuniste următorul răspuns :

a. Atacurile sub formă de manifeste ar fi deslănţuite de elemente cari nu respectă actuala conducere a organizaţiei şi s'ar intitula independente trotzkiste.

b. Această opoziţie comunistă afirmă că aşteaptă să fie confirmată de conducerea comuniştilor români dela Moscova,conducere care nu ar recunoaşte pe aceia din România (Pătrăşcanu,Constantinescu,etc.).

c. Această mişcare opoziţionistă nu prezintă nici o importanţă numerică sau calitativă,fiind condamnată la dispariţie tocmai din cauza opoziţiei între comunismul rusesc şi trotzkism.

./.

134 197

d. Sunt toate indiciile că personalitățile conducătoare ale comuniștilor români din U.R.S.S. respectă pe Maniu și acceptă cartelul cu democrația de centru românească.

Aceste explicații au fost considerate ca liniștitoare de către național-țărăniști.

Explicațiile au fost comunicate apoi și liberalilor, întrucât acuzații similare au fost aduse și lui Dinu Brătianu.

P.C.M. Ministru
Dl. Pres. Minister
M. St. Major
M. de Războiu

S.S.I.

14 Iulie 1944

163
18
135
3117

N O T A

Din cercurile democrate.

1. Maniu a precizat față de apropiații săi că hotărârea de a organiza cadrele blocului democratic, privește doar creiarea unui factor de acțiune, pentru momentul când încetarea războiului și încheierea armistițiului va reclama aportul său.

Această organizare nu se face acum pe partide, ci laolaltă, printr'o colaborare perfectă între fruntașii diferitelor grupări.

In ce privește poziția de viitor a grupărilor politice Maniu păstrează o rezervă totală, declarând că, până nu se va cunoaște forma definitivă a structurii politice și sociale a Statului, nu se pot hazarda formule și nici angaja proecte.

Singurul lucru ce este de pregătit, după opinia lui Maniu, este creiarea unor gărzi puternice, cari să reacționeze la tendințele de anarhie ce probabil se vor încerca și să asigure viața fruntașilor politici.

2. Constantinescu-Iași a întocmit un raport destinat a fi trimis în străinătate, în cuprinsul căruia face comunicări cu privire la acțiunea partidului comunist -"conform instrucțiunilor"- în cadrul blocului democratic.

Constantinescu-Iași arată că străduințele sale și ale lui Pătrășcanu au fost numai în parte încununate de succes, deoarece blocul democratic s'a realizat, însă în asemenea condițiuni încât este gol de conținut și nu va rezista dificultăților celor mai neînsemnate ce i-ar putea sta în cale.

In raportul său Constantinescu-Iași arată că este, totuș, un succes faptul că a putut împreuna tendințe politice divergente.

./.

După aceea raportul analizează situaţia din fiecare grupare politică, în parte, şi afirmă că ceeace caracterizează în momentul de faţă acţiunea politică a membrilor este teama de a nu fi "înghiţiţi de evenimente".

Această teamă se manifestă mai ales la liberali, cari, ca burghezi notorii, au subscris cei dintâi la ideia grupării forţelor politice "în jurul partidului comunist".

Cu privire la starea de spirit din interiorul blocului, Constantinescu-Iaşi spune că acum o lună blocul era animat de un puternic spirit ofensiv şi că se putea conta pe o participare activă a componenţilor săi la o acţiune politică determinată, dar de atunci starea de spirit nu mai este aceiaş, la schimbarea aceasta contribuind modul cum s'au desfăşurat evenimentele politice din Finlanda.

Venirea intempestivă a lui Ribbentrop şi acordul fino-german într'un moment când lumea politică se obişnuise să conteze cu absenţa oricăror reacţiuni politice din partea germanilor, toate acestea au contribuit la alterarea sentimentului iniţial.

Totuş - arată Constantinescu-Iaşi - este de presupus că victoriile armatelor sovietice vor readuce spiritele la nivelul necesar deslănţuirii acţiunilor politice la momentul determinat.

Raportul încheie cu asigurarea că la momentul oportun partidul comunist va şti să facă cu succes faţă situaţiei.-

---

47 i=5 Comunicări 137 165

S.S.I.

14 Iulie 1944

3227 18.

N O T Ă

Din activitatea cercurilor politice

OPERAT LA FIȘE

1. In rândurile fruntașilor democrați au parvenit o serie de știri necontrolate asupra unor discuțiuni de pace cari s'ar duce în capitalele neutre, ceeace a produs o stare de profundă satisfacție.

Maniu, sesizându-se despre aceste știri, le-a desmințit, afirmând că :

a. După informațiile sale din sursă sigură, atât sovieticii cât și Aliații ar fi respins orice discuțiuni cu Germania și Japonia.

b. Nu trebuie să se conteze pe o adversitate între Națiunile Unite, recte între U.R.S.S. și Aliați.

c. Nu vede o pace apropiată sub forma unei înțelegeri de compromis, ci numai sub forma capitulării forțelor germane, independent de partidul național-socialist german și împotriva acestuia.

d. Crede că Turcia s'a convins de terminarea apropiată a războiului în Est și ar fi posibil să intre în războiu »în ceasul al XI-lea«.

e. Regretă situația care ar putea face din această țară un nou dușman al României.

2. In rândurile tineretului național-țărănesc s'a format, de câteva luni de zile, un curent de stânga, care a formulat unele revendicări programatice înaintate.

./.

138 166

In concepţia că tineretul trebuie să fie mai extremist,conducerea grupării privise favorabil discuţiile ideologice ale elementelor tinere,fără să reflecteze prea mult de rezultatele ultime.

De câtva timp,însă,conducerea naţional-ţărănistă manifestă îngrijorări serioase.

Pentru prima oară a observat că a pierdut controlul tineretului,care a început să vorbească cu oarecare dispreţ şi,în tot cazul,cu neîncredere de »bătrâni»,adică de conducerea grupării.

Tinerii formulează acum câteva revendicări categorice,care îi situiază pe un plan apropiat de extrema stângă.

Totuş tinerii naţional-ţărănişti afirmă că nu au vederi comuniste,dar că »vor să dea poporului un minim de concesii,fără de care masele ar fi captate de comunism».

Tinerii naţional-ţărănişti cer reforme înaintate,punctele principale fiind următoarele :

1. Expropriere generală rurală a proprietăţilor peste 40 ha.

2. Expropriere totală imobiliară urbană a tot ce este peste un apartament.

3. Expropriere totală a tuturor industriilor de interes obştesc : zahăr,pâine,chimice,alimentare,industrii agricole,fierărie,etc.

Pe această temă,tinerii naţional-ţărănişti ţin,în grupuri mici,conferinţe numeroase şi »se prepară ideologic».

Au agitat şi aprobat,chiar,ideia unei reviste,care,în primele zile ale unei schimbări de regim,să pună pe tapet toate problemele unei reforme radicale.

Conducerea matură a grupării şi în primul rând Maniu se arată îngrijoraţi de acest curent.

./.

Economiştii partidului au şi obiectat că programul de expropriere conţine mari contraziceri intrinsece, întrucât nu va putea desfiinţa concurenţa particulară şi deci refacerea sau creiarea din nou a marilor proprietăţi şi întreprinderi, dar de o expropiere continuă nu ar putea fi vorba, întrucât ar însemna a se adera la principiile trotzkiste ale »revoluţiei permanente».

Pe de altă parte membrii conducerii se tem a nu fi înlăturaţi de proprii lor partizani.

Această efeverscenţă a tineretului este socotită ca depăşind baza pur ideologică, deoarece se consideră ca apropiat sfârşitul războiului - cel puţin pentru România se consideră ca terminat cel mai târziu la mijlocul lunii Septembrie - şi deci programul de acţiune şi de înfăţişare în faţa maselor trebuia de pe acum definitiv stabilit.

Totodată sunt şi unii dintre maturi, mai ales din cei ai generaţiei intermediare, dar mai tineri decât conducerea supremă, cari ar adera la punctul de vedere al tineretului.

Intrucât Maniu se arată intransigent din acest punct de vedere - nu consimte decât la concesii sociale minimale - s'au auzit voci cari au vorbit de o »ruptură» în grupare.

Datorită acestei situaţii la naţional-ţărăniştii sunt aşteptate în curând noui complicaţii.

PREFECTURA POLITIEI CAPITALEI

C-I Gr. Politică 3227

140

14 Iulie 1944
ora 8

988

041

OPERAT LA FIŞE

NOTA SPECIALA

In privinţa legăturilor pe care fruntaşii democraţi le au cu cercurile puterilor aliate, deţinem următoarele informaţiuni:

1.- Iuliu Maniu păstrează un contact strâns cu Guvernul Englez prin Pavel Pavel. Corespondenţa între cei doi fruntaşi naţional ţărănişti se face prin Legaţia Turcă şi anume cu ajutorul secretarului acestei Legaţii Sefkati Istingely.

Sefkati Istingely are dese convorbiri cu Iuliu Maniu, Mihai Popovici, Ionel Lugoşeanu şi Virgil Solomon.

Iuliu Maniu nu are legături cu Guvernele American şi Sovietic.

In ultimul timp însă-se spune în cercurile fruntaşilor democraţi-fostul ministru plenipotenţiar Petre Vişoianu care se găseşte actualmente la Cairo, caută să tatoneze în cercurile oficiale ruseşti care ar fi atitudinea U.R.S.S. faţă de România în cazul unei ocupaţii militare.

Până acum I. Maniu nu a primit nici o corespondenţă dela Cairo.

In privinţa modului de corespondenţă ea urmează a se face tot prin Legaţia Turcă.

+

+ +

.//.

141 113

Intre Gafencu care se găseşte la Berna şi fruntaşii democraţi din ţară există o legătură care se face prin ajutorul Legaţiei Elveţiene.

Mihai Popovici şi Ionel Lugoşeanu au dese convorbiri cu Rene de Weck,Ministrul Elveţiei la Bucureşti.

+

+ +

In cercurile din apropierea lui Dinu Brătianu se spune că tot Legaţia Elveţiană ar face legătură între acesta şi Barbu Stirbey.

In ultimele zile Dinu Brătianu ar fi primit o scrisoare din partea lui Barbu Stirbey,asupra conţinutului căreia şeful liberalilor păstrează o deosebită discreţie.

Acţiunea lui Gh.Tătărăscu este susţinută la Londra de fostul ministru plenipotenţiar V.V.Tilea.

+

+ +

Din cercurile apropiate lui Mihai Popovici,care s'a reîntors în cursul zilei de eri în Bucureşti,s'a aflat următoarele:

In întrevederea pe care I.Maniu a avut-o în ziua de 8 Iulie la Orăştie cu Petre Grozea,conducătorul Frontului Plugarilor,s'a ajuns la o înţelegere între cei 2 fruntaşi democraţi.

Fără a se încadra în partidul naţional ţărănesc,P.Grozea va da un concurs efectiv lui Iuliu Maniu la momentul oportun.

Petre Grozea a informat pe Iuliu Maniu că a primit propuneri de a se alătura grupului M.Ralea,dar a refuzat acest lucru.

./.

OPERAT LA FIŞE

Scopurile pentru care Iuliu Maniu a ţinut să-şi asigure concursul lui Petre Grozea ar fi:

- Acţiunea lui Petre Grozea este foarte simpatizată în cercurile muncitorilor ardeleni.

- Prin acordul cu Grozea, I.Maniu crede că va reuşi să-şi ataşeze elementele de stânga, neîncadrate încă în mişcarea comunistă.

- Iuliu Maniu este informat că Petre Grozea se bucură de simpatie şi încredere la Moscova, lucru care poate ajuta foarte mult şefului naţional-ţărăniştilor la momentul oportun.

+

+ +

In cercurile apropiate lui M.Ralea se discută că acesta pregăteşte o scrisoare pe care urmează să o trimită principalilor fruntaşi politici democraţi.

In această scrisoare fostul Ministru al Muncii va arăta oamenilor politici necesitatea unirii tuturor forţelor democratice din ţară, trebuindu-se a se lăsa la o parte orice animozităţi de natură personală.

M.Ralea va arăta în această scrisoare, că evenimentele externe cer cu grabă organizarea tuturor forţelor democratice, singure în măsură de a putea salva situaţia precară de astăzi.

+

+ +

In jurul convorbirii pe care I.Maniu a avut-o cu Aurel Vlad în ziua de 9 Iulie la Băile Geoagiu, în cercurile naţional ţărăniste se spun următoarele:

./.

Iuliu Maniu vrea să realizeze în jurul său unirea tuturor fruntaşilor ardeleni.

D-sa a rugat pe Aurel Vlad să ia contact cu Vaida Voevod şi să-i aranjeze o întrevedere cu acesta.

\+

\+ +

Din cercurile apropiate lui Mihai Popovici s'a aflat că Duminică 16 Iulie urmează a avea loc la Braşov o consfătuire naţional ţărănistă.

Iuliu Maniu ţine ca la această consfătuire să participe şi Ion Mihalache.

Pentru a comunica acest lucru a fost însărcinat avocatul N.Penescu.

Până acum nu s'a primit răspunsul lui Ion Mihalache.

Comunicat:
Ministerul Afacerilor Interne
Subs.de Stat al Af.Interne
Inspect.General al Jandarmeriei
Direcţiunea Generală a Poliţiei
Serviciul Special de Informaţii

===

Gr. Politică

144

1 August 1944

OPERAT LA FIŞE

Azi după amiază are loc la Sinaia o consfătuire a fruntaşilor democraţi, sub preşedinţia dlui Maniu. Este posibil să participe şi reprezentanţi ai partidelor de stânga. In tot cazul, chiar fără participarea acestora, dl Maniu are mână liberă din partea lor de a proceda aşa cum va crede de cuviinţă în numele cartelului.

Obiectivul conferinţii este de a fixa atitudinea ce urmează a fi epusă M.S.Regelui. Intr'adevăr, în acest scop, dl Maniu a solicitat o audienţă Suveranului, probabil pe mâine sau joi dimineaţa. Această din urmă dată este mai probabilă - se declară în cercurile Secretariatului partidului naţional-ţărănesc- întrucât până atunci se vor cunoaşte deciziile Turciei.

Se pune mare bază pe această audienţă. In primul rând pentru că ar fi prima a dlui Maniu la Suveran. In al doilea rând, pentru că de această audienţă va depinde atitudinea cartelului în zilele următoare. Dl Maniu a declarat intr'adevăr că a părăsit pasivitatea de până acum şi că

înţelege să asume toate riscurile unei acţiuni energice de a scoate România din războiu. 145

De altfel, se declară printre fruntaşii ţărănişti, riscurile ar fi acum mici, intrucât dl Maniu ar avea concursul tacit al dlui Mareşal, al primului ministru, precum şi sprijinul efectiv al Coroanei şi al Armatei.

+++

Y/33

3227/16.5.5.5 327

146

OPERAT LA FIŞE

Brul

(2) D. Iuliu Maniu ~~pretindea~~ după cum pretinde
a fost informat
apropiaţii săi - ~~Miercuri~~ că autorităţile militare sovietice nu au permis intrarea autorităţilor româneşti in Sighet şi Baia Mare. // In legătură cu aceasta,

D~~.~~l Iuliu Maniu ~~arăta că~~, a afirmat că este în posesia unor date, din care rezultă că Sovietele ar ~~ruşii~~ intenţiona ~~ează~~ alipirea acestor judeţe din nordul Ardealului la ~~de~~ Rusia Subcarpatică, ce va fi deasemenea ruptă dela Cehoslovacia, în scopul ~~Intenţiunile ruşilor ar fi crea-~~ ~~rea~~ creiei unui stat independent rutean, ~~care ulterior să~~ fie ~~alăturat~~ încorporat URSS.-ului.

Apropiaţii D-lui Iuliu Maniu ~~a declarat~~ mai relatează că această problemă a făcut obiectul unui memoriu, ce urmează a fi ~~unui memoriu, pe care Dsa l-a intocmit~~ ~~şi il va~~ predat misiunilor ~~anglo-ame-~~ ~~ricană~~ engleză şi americană din Bucureşti.

(Opaţa)

---

(3) D. Iuliu Maniu a fost informat ~~Miercuri~~ În ziua de 28 martie a.c. diminiaţa despre o serie de importante arestări la Sibiu, făcute nu numai în rândurile foştilor legionari şi a fruntaşilor naţional-ţărănişti.

Comunicarea a fost făcută Dlui Iuliu Maniu de către Dl. Corneliu Coposu, care l-a anunţat ~~pe şeful partidului naţional-ţărănist~~ totodată despre existenţa unei liste cu câteva mii de nume ale unor fruntaşi politici ~~cari~~ ce ar urma să fie arestaţi.

Dl. Coposu a mai anunţat pe şeful partidului naţional-ţărănist că ar fi ~~D. Iuliu Maniu că sunt~~ vizaţi toţi anglo-filii şi numeroşi prieteni din jurul Dsale.

D. Iuliu Maniu a cerut să se intocmească o listă cu numele celo arestaţi până acum.

148

OPERAT LA FIŞE

(4)

D. Iuliu Maniu a luat Joi masa aflându-se la Capşa impreună cu amicii săi, Dnii Leucuţia, Zaharia Boilă, Copozu, De Gatemberg şi Carandino, etc. i s'a comunicat

Cu acest prilej, comunicându-i-se că Dr. Groza a declarat că nu urmăreşte un ar fi satisfăcut de intrarea in guvern a Drului Lupu dlui Dr. pentru deoarece l-ar indispune a nu-l supăra pe D. Maniu. şeful partidului naţional-ţărănist a spus Replica dlui Maniu a fost că :

„Drul Lupu a primit, in ultimul timp, o prea interesantă comunicare pentru a mai dori să intre in guvernul Drului Groza, acum s'au altădată."

D. Iuliu Maniu a spus adăugat că această comunicare a fost făcută şi Dlui Dr. Groza şi că ea a plecat dela un important personagiu din misiunea americană, care a anunţat că guvernele aliate nu vor recunoaşte nici un guvern făcut in condiţiile cabinetului actual şi care va avea in frunte pe D. Dr. Groza.

(Noţa)

---

3 Aprilie 1945 468

149

N O T A

OPERAT LA FIŞE

Informaţiuni politice interne.

1. D-l Iuliu Maniu a declarat, în ziua de 2 Aprilie, cu prilejul întrevederei sale cu D-l Mihalache, că "procesul românesc politic se va rezolva automat, în cadrul soluţionării tuturor litigiilor principale dintre aliaţii anglo-americani şi Soviete".

D-l Iuliu Maniu îşi manifestă satisfacţia, pentru faptul că simultan cu problema politică a României s'a abordat problema poloneză, afirmând că aceasta este "mai importantă" şi " cu mai multă rezonanţă în opinia publică din cele două mari naţiuni occidentale".

Neacceptarea reprezentanţilor guvernului popular polonez la conferinţa dela San Francisco - a declarat D-l Maniu - înseamnă nerecunoaşterea lui şi menţinerea încrederei în guvernul dela Londra.

D-l Maniu şi-a exprimat apoi părerea că, problema va trebui soluţionată într'un fel, până la 23 Aprilie a.c., când se întruneşte conferinţa.

2. Atitudinea guvernului britanic este viu comentată în cercurile liberale şi naţional-ţărăniste.

Declaraţiile D-lui Eden referitoare la existenţa coloanei a cincea în România, sunt socotite în aceste cercuri ca o satisfacţie dată Sovietelor.

D-l Iuliu Maniu a afirmat - însă - în ziua de 1 Aprilie D-lui Ghilezan, că nu trebue trasă concluzia greşită, că aceste declaraţii s'ar fi referit la partidul naţional-ţărănesc sau liberal şi

./.

că D-l Eden, ca și toți oamenii de stat britanici, cunosc situația politică din România și poziția ideologică reală a fiecărui partid.

3. D-l Iuliu Maniu a fost informat despre lansarea unor manifeste anti-comuniste în Capitală, ce se răspândesc mai ales în cartierele muncitorești și în întreprinderile industriale.

D-l Iuliu Maniu a examinat unul din aceste manifeste și și-a exprimat părerea, față de D-l Mihai Popovici, că ar fi tipărite și lansate de socialiști.

In legătură cu aceasta, D-l Iuliu Maniu a declarat că este precis informat despre o înăsprire a raporturilor dintre socialiști și comuniști și chiar de posibilitatea unei rupturi.

4. -D-nii Maniu și Mihalache, în cursul întrevederei din dimineața zilei de 2 Aprilie, au examinat situația generală politică și aceia a partidului.

Punctul de vedere al D-lui Mihalache a fost că nu trebue făcută nici o schimbare în conducerea partidului național-țărănesc și că trebue luptat pentru menținerea unității.

In aceiaș zi, Dl. Mihalache l-a vizitat pe Dl. Dr. Lupu, cu care a avut deasemeni o lungă întrevedere, discutând despre arestările făcute de guvern în diferite localități din țară, printre național-țărăniști.

Din primele discuțiuni avute cu Dl. Mihalache, se degajează concluzia că este probabil să nu se producă nimic în partidul național-țărănesc, care să îndrituiască afirmația unei schimbări de șefie sau unei rupturi.

5. In ultimele zile s'a lansat versiunea că arestările vor continua.

Cercurile național-țărăniste spun că "aceste arestări sunt

./.

151

în legătură cu anumite aranjamente intervenite între guvernul Groza şi U.R.S.S.".

Dl. Aurel Dobrescu a acreditat, printre conducătorii partidului naţional-ţărănesc, svonul că aceste aranjamente prevăd şi un schimb, care ar urma să se facă, România livrând pentru fiecare prizonier ce va reveni din U.R.S.S., câte unul dintre cei arestaţi.

Numărul celor ce urmează să fie livraţi Uniunii Sovietice ar fi de 50 mii, ceeace ar însemna să se facă un număr corespunzător de arestări.

Deasemeni, s'a acreditat în ultimele zile svonul că, o parte dintre acei internaţi în lagăre, vor fi executaţi.

6. Arestarea recentă a D-lui Camil Mănuilă, fost industriaş la Cernăuţi, a produs în cercurile apropiate D-lui Maniu o adâncă impresie, întrucât cel arestat este fratele D-lui S. Mănuilă, fostul subsecretar de Stat dela Preşidenţia Consiliului de Miniştri şi intim al D-lui Maniu, precum şi cumnat cu Aurel Leucuţia.

7. In cercurile ziariştilor, se discută faptul că actualul regim lucrează cu aceiaşi cenzori cari au făcut serviciu la Cenzura Militară în timpul dictaturei.

Printre cenzori se găsesc o serie de foşti legionari, unii cu grade în mişcare, ca Hodoş şi Victor Costin.

8. In ultimele zile, au circulat din nou svonuri, cu privire la intenţia guvernului de a veni cu exproprierea proprietăţilor urbane.

Sesizat de aceste svonuri, Dl. Lucreţiu Pătrăşcanu a acordat un interview ziarului "Semnalul", în care aducea desminţirea cea mai categorică.

Cenzura - însă - a oprit publicarea acestui interview, sub cuvânt că simpla aducere în discuţie a unei atari chestiuni, chiar şi pentru a desminţi svonul care circulă, va creia o stare de alar-

./.

mism.

Cercurile politice sunt informate că cenzurarea s'ar fi făcut fără înștiințarea prealabilă a D-lui Pătrășcanu.

9. Cercurile ce frecventează Legația Elveției afirmă că, după știri sosite din Ankara "neînțelegerile dintre cele trei Mari Puteri ar putea să aibe consecințe asupra duratei războiului", și că "anglo-americanii au început să vadă că nu este în interesul păcii, de a se grăbi actul final cu Germania, atâta vreme cât neînțelegerile cu Sovietele continuă".

Știrile mai arată că "aceleași neînțelegeri ar putea avea ca urmare eventuala amânare a conferinței dela San Francisco.

10. In cercurile Legației Bulgare din Capitală se spune că problema cobeligeranței Bulgariei a fost definitiv tranșată și că ea va deveni publică în câteva zile.

Cercurile menționate declară că această chestiune s'ar fi tranșat de mult, dacă anglo-americanii nu ar fi rezistat, cerând în prealabil rezolvarea chestiunei României, dar până în cele din urmă, aceștia ar fi fost nevoiți să renunțe la punctul lor de vedere.

11. In legătură cu viitoarea Conferință dela San Francisco, cercurile diplomatice neutre din Capitală fac o serie de considerații bazate pe informațiunile ce au în această direcție.

Astfel, Conferința dela San Francisco este socotită în cercurile menționate că va cuprinde următoarele puncte cardinale cu rol hotărâtor în desbateri:

- Organizarea securității colective;
- Definiția agresorului și pedepsirea lui;
- Pacificarea vieții mondiale, prin restaurarea tuturor țărilor și popoarelor în toate drepturile lor naționale, politice, sociale și economice;

./.

- Asigurarea celei mai complecte libertăţi individuale şi colective şi egala îndreptăţire a tuturor, în faţa legilor naţionale şi internaţionale.

- Restabilirea traficului internaţional;

- Restabilirea echilibrului social şi politic, cu excluderea intervenţiilor de interes străin;

- Transformarea spirituală şi materială a lumei postbelice, astfel ca libertatea, dreptatea şi egalitatea să rămână singurul comandament;

- Forţa şi puterea ei, să rămână singura armă în represiunea contra celor ce tulbură viaţa internaţională;

- Repartiţia spaţiilor vitale, să se facă nu în funcţie numai de voinţa unora - a celor interesaţi - ci în complect acord internaţional, bazat pe realităţi materiale şi morale indiscutabile;

- Cooperarea internaţională în toate actele de interes internaţional, începând cu ordinea;

Deasemeni, Conferinţa de la San Francisco se va ocupa pe plan separat, privind doar cele 5 Puteri Mari şi cu reglementarea problemelor discutate la Ialta, privitoare la:

- Administrarea în comun a Germaniei şi Japoniei după capitulare;

- Problema reparaţiilor materiale;

- Pedepsirea criminalilor de războiu; şi

- Lichidarea datoriilor de războiu între Aliaţi.

-----

3 Aprilie 1945

Informaţiuni politice interne

154

OPERAT LA FIŞE

D. Iuliu Maniu a declarat ~~Luni~~, în faţa de 2 Aprilie, cu prilejul ~~in cadrul~~ intrevederii sale cu D. Mihalache, că, procesul românesc politic se va rezolva automat, in cadrul soluţionării tuturor litigiilor principiale dintre aliaţii anglo-americani şi ruşi sovietici.

D. Iuliu Maniu işi manifesta satisfacţia, pentru faptul că, simultan cu problema politică a România, s'a abordat problema poloneză, afirmând că aceasta ~~care este~~ este "mai importantă ~~chiar~~ şi" cu mai multă rezonanţă in opinia publică din cele două mari naţiuni occidentale."

Neacceptarea reprezentanţilor guvernului popular polonez la conferinţa dela San Francisco - a declarat D-l Maniu - inseamnă nerecunoaşterea lui şi menţinerea increderii, in guvernul dela Londra. "D-l Maniu şi-a exprimat apoi părerea că, "Problema va trebui soluţionată intr'un fel, până la 25 Aprilie ac., când se intruneşte conferinţa.

(Matei)

3 Aprilie 1945

Nota

155

OPERAT LA FIȘE

D. Iuliu Maniu a declarat că este informat, de către Dna Alice Sturza, față de apropiații săi, ~~informațiunile sale vorbesc de primi-~~ că Regina Mamă Elena a primit un ~~rea unui~~ nou și foarte interesant mesagiu dela Londra. ~~de către Regina Elena.~~

Stirea a fost adusă Dlui Iuliu Maniu de către Dna Alice Sturza.

Ar fi vorba de un act matrimonial între Regele Mihai și a doua principesă ~~engleză~~ britanică.

D. Iuliu Maniu a anunțat că, realizarea acestui act ar avea o semnificație și consecințe din cele mai importante pentru ~~țara noastră~~ România.

Cercurile inițiate afirmă că D. Iuliu Maniu va fi primit zilele acestea de Regina Mamă Elena.

Ozpatea

--

Inceputul note la pag 162

94
156

O altă problemă pe care I.Maniu o va rezolva este acea a unei mai strânse legături între elementele judeţene naţional-ţărăniste şi liberale, precum şi raporturile acestora cu celelalte organizaţii locale democratice şi de extrema stângă.

156

In special - Maniu caută să-şi asigure concursul în Ardeal al Frontului Plugarilor (Petre Grozea) şi al Social-democraţilor care dispun de organizaţii puternice în regiunea minieră şi industrială.

OPERAT LA ...

+

+ +

In jurul acţiunii lui Gh.Tătărăscu de a grupa în jurul său elemente liberale diniste se precizează că fostul prim ministru a reuşit să-şi câştige concursul foştilor demnitari liberali basarabeni în frunte cu fostul subsecretar de Stat la Interne Vasile Bârcă.

In cercurile din apropierea fostului prim ministru se spune că acesta ţine foarte mult de a avea în jurul său pe fruntaşii basarabeni ca un gir moral, în cazul când dânsul va fi acela care trebuie să trateze o pace cu aliaţii şi de unde va rezulta pierderea teritoriilor dela Est.

+

+ +

Din cercurile din imediata apropiere a lui Ion Mihalache s'a aflat că acesta a sfătuit pe şefii de organizaţii naţional-ţărăniste din Muntenia şi Oltenia (a căror organizare sade în sarcina d-sale) să dea o deosebită atenţiune elementelor de stânga, care până acum erau ţinute departe de conducerea organizaţiilor.

Ion Mihalache urmăreşte prin aceasta ca elementele cu convingeri ideologice de extrema stângă, dar care nu sunt încă militan comuniste să poată fi încadrate în organizaţiile naţional ţărănist

./.

a. Activitatea, dacă a arestat şi când

Fruntaşul naţional ţărănist crede că numai printr'o deplasare structurală şi programatică spre stânga a partidului naţional ţărănesc se poate contracara acţiunea partidului comunist.

+

+ +

In ceeace priveşte convorbirile pe care I.Maniu le poartă cu elemente de extrema stângă,I.Mihalache are următoarea atitudine.

- Iuliu Maniu greşeşte atunci când crede că poate ajunge la o înţelegere serioasă cu mişcarea comunistă din ţară.

- Orice înţelegere pe care comuniştii Români o vor încheia-o cu partidele democratice nu va fi acceptată de Moscova.

- O combinaţie efectivă a partidelor democratice cu comuniştii nu se poate admite decât în cazul când Moscova ar renunţa la pretenţiile sale asupra Basarabiei şi Bucovinei lucru care nu pare posibil azi.

+

+ +

In ultimul timp Dinu Brătianu a avut la Florica conversaţii cu diferiţi fruntaşi liberali printre care Dr.I.Costinescu,I. Pilat,V.Slăvescu,Gh.Brătianu,Q.Valsănescu,Dr.C.Anghelescu.

S'a discutat problemele politice la ordinea zilei.Din cele discutate rezultă:

- Gh.Brătianu nu poate admite ca partidul liberal să se angajeze într'o acţiune care ar avea drept rezultat o guvernare al cărui prim act ar fi iscălirea unei păci de mutilarea fruntarilor ţării.

Gh.Brătianu crede că pentru acest lucru se vor găsi destui politicieni,în orice caz partidul liberal nu se poate angaja la acest lucru.Dinu Brătianu a fost principial de acord cu această temă.

./.

- Fruntaşii liberali au fost de acord că trebueşte accelerată reorganizarea cadrelor partidului din mai multe motive; pentru a contracara acţiunea lui Gh.Tătărăscu; pentru a sincroniza reorganizarea partidului liberal cu acea a partidului naţional-ţărănesc; precipitarea evenimentelor militare impun o grabnică reorganizare a partidelor democratice.

- Fruntaşii liberali au fost de acord ca nici un membru al partidului nu trebueşte să ducă tratative directe cu extrema stângă, lăsând pe I.Maniu să facă acest lucru.

Gh.Brătianu n'a fost de acord nici cu acţiunea lui I.Maniu în această privinţă.

-Pentru a se contracara acţiunea lui Gh.Tătărăscu s'a mai hotărât ca fruntaşii partidului să păstreze un contact permanent între ei.

- Imediat după întoarcerea lui Iuliu Maniu din Ardeal, Dinu Brătianu va lua contact cu acesta, iar pe urmă va avea loc o consfătuire a fruntaşilor liberali.

+

+ +

Intr'o recentă convorbire pe care Dinu Brătianu a avut-o cu Dr.C.Anghelescu acesta a insistat despre avantagiile unei cooperări cu Gh.Tătărăscu.

Dinu Brătianu a refuzat din nou acest lucru motivând astfel:

- O reprimire a lui Gh.Tătărăscu ar cauza perturbări în cadrele partidului liberal, în special Gh.Brătianu şi amicii acestuia nu vor putea admite acest lucru.

.//.

- Nu numai Gh. Tătărescu, dar şi cei care se găsesc în jurul acestuia sunt oameni compromişi în regimurile de dictatură.

Comunicat:
Ministerul Afacerilor Interne
Subs. de Stat al Af. Interne
Direcţiunea Generală a Poliţiei
Inspect. General al Jandarmeriei
Serviciul Special de Informaţii

PRONUMELE | Datele de ... Domi...

TAB

63

PREFECTURA POLITIEI CAPITALEI

Gr. Politică

3227

160

7 Iulie 1944
ora 11

959

OPERAT LA FIȘE

681

Notă specială.

Iuliu Maniu, Mihai Popovici şi av. N. Penescu au plecat în cursul zilei de 5 Iulie în Ardeal.

După informaţiile ce deţinem, scopul voiajului celor 3 fruntaşi naţional-ţărănişti este de a lua contact în unele oraşe din Ardeal (Sibiu, Deva, Braşov), cu cadrele judeţene ale partidului.

Iuliu Maniu va avea la Sibiu o consfătuire cu fruntaşii naţional ţărănişti ardeleni.

Acest voiaj face parte din acţiunea de reorganizare a cadrelor judeţene ale partidului.

Intimii lui Iuliu Maniu discută că d-sa ţine foarte mult să se informeze la faţa locului de modul cum privesc organizaţiile naţional-ţărăniste ardelene problema la ordinea zilei şi îndeosebi pe aceea a constituirii frontului democrat.

\+

\+ +

Suntem informaţi că Gh. Tătărăscu se bazează foarte mult pe concursul pe care îl va avea la momentul oportun dela V.V. Tilea şi R. Franasovici.

Gh. Tătărăscu este convins că cei doi fruntaşi politici

./.

161

din străinătate nu lucrează în favoarea lui Iuliu Maniu şi Dinu Brătianu, cu care nu sunt în bune raporturi.

Din informaţii neverificate încă, Gh. Tătărăscu s'ar găsi în contact cu Filea şi Franasovici.

OPERAT LA FIŞE

161

Comunicat:

Subs. de Stat al Af. Interne
Direcţiunea Generală a Poliţiei
Inspect. General al Jandarmeriei
Serviciul Special de Informaţii

PREFECTURA POLITIEI CAPITALEI

Gr. Politică 3227

162

93

11 Iulie 1944
Ora 18

974

OPERAT LA FIȘE

NOTA SPECIALA

In jurul vizitei pe care I.Maniu însoţit de M.Popovici şi av.Nic.Penescu o face actualmente în Ardeal, cercurile naţional-ţărăniste discută următoarele :

In afară de problema reorganizării cadrelor judeţene I.Maniu vrea să culeagă informaţii despre mişcările şi acţiunea minorităţii Germane din Ardeal.

I.Maniu se teme că în cazul când România ar încerca să ducă tratative de pace cu puterile aliate, elementele germane din Transilvania şi Banat, care sunt organizate pe sistemul paramilitar, ar putea declanşa o acţiune care ar îngreuna foarte mult situaţia Guvernului Român care ar duce tratative de pace cu aliaţii.

I.Maniu crede că în cazul de mai sus minoritatea germană ar putea fi ajutată şi de elementele etnice încadrate în organizaţiile de extremă dreaptă, în special legionari care în Ardeal păstrează un contact permanent şi legături de prietenie cu elementele partidului naţional socialist german din România.

Materialul cules de I.Maniu îl va aduce la cunoştinţa celorlalţi fruntaşi naţional-ţărănişti şi lui Dinu Brătianu.

Deaceea I.Maniu - spun intimii acestuia - socoteşte de maximă importanţă organizarea cadrelor judeţene ale partidului naţional-ţărănesc în Ardeal şi încadrarea în aceste organizaţii a elementelor tinere şi capabile de acţiune.

./.

4+1=5 Comunicări.

S.S.I.

1 Iulie 1944

3227/13.S.S.J. 3227

163

OPERAT LA...

163

N O T A

Din cercurile politice.

1. Maniu fiind pus în curent cu frământările pe care le provoacă atitudinea lui Gh.Brătianu în gruparea liberală a declarat că, după părerea sa, aceste agitațiuni nu sunt cu nimic întemeiate.

In acest sens a arătat că a stat de vorbă, recent, cu Gh.Brătianu și poate afirma că acesta este alături de blocul democratic în ce privește necesitatea rezolvărei problemei germane, însă în ce privește chestiunea raporturilor cu sovietele nu poate fi făcut să renunțe la punctul de vedere cunoscut, anume că nu se poate avea nici un fel de încredere în promisiunile pe care U.R.S.S. le face fie prin declarații oficiale, de felul declarației Molotov, fie prin asigurări indirecte.

Maniu a adăugat, însă, că nu vede nimic grav din faptul că Gh. Brătianu se păstrează pe linia de conduită cunoscută.

In cercurile politice se interpretează că atunci când Maniu vorbește astfel o face pentru că situația confuză din gruparea liberală îi convine din multe puncte de vedere și deaceea spune că va susține pe Gh.Brătianu, deși personal nu este de acord cu punctul de vedere pe care acesta îl manifestă.

Gh.Brătianu care a avut recent o întrevedere cu Maniu a fost făcut să înțeleagă de către acesta că poate conta pe sprijinul său.

2. Hotărârea de rezistență dură împotriva tendințelor de înaintare sovietică peste Iași, a atras atenția tuturor cercurilor politice refugiate din Iași, în restul țării.

./.

In cursul zilei de 26 Iunie a.c. a avut loc o consfătuire, la care au participat mai mulţi profesori universitari refugiaţi din Iaşi.

Intrunirea a avut loc la Ion Hudiţă şi au participat N.Zane, Traian Ionaşcu, Ionescu, Otin şi alţii.

S'au examinat perspectivele pe cari hotărârea de luptă la Iaşi, le oferă pentru viitorul acestui oraş, ameninţat cu distrugerea.

Grupul de profesori universitari a emis opinia unei intervenţii masive pe lângă Domnul Mareşal Antonescu, pentru cruţarea Iaşului.

Spre a se evita coloritul politic al demersului, dat fiind că majoritatea celor întruniţi erau naţional-ţărănişti, s'a decis coalizarea şi 'a profesorilor şi intelectualilor de alte nuanţe politice.

S'a emis şi părerea unui demers pentru câştigarea Domnului ministru Ion Petrovici la acelaş punct de vedere şi eventual de a accepta preşedinţia delegaţiei.

3. Naţional-ţărăniştii urmăresc atent atât acţiunea minorităţii maghiare, cât şi comportarea ungurilor faţă de românii din Ardealul de Nord.

Decurând conducerea naţional-ţărănistă a fost informată că minoritatea maghiară din România a fost avertizată dela Budapesta că trebuie să părăsească atitudinea ostilă faţă de populaţia română şi să încerce ca împreună cu minoritatea germană din ţara noastră şi cu unii români să participe la o largă mişcare antisemită.

Sesizându-se de acestea Maniu a dat dispoziţii spre a se dejuca manevrele maghiare.

Pe de altă parte Maniu a fost informat că în Ardealul de Nord se practică o politică de desnaţionalizare a românilor, care a luat o formă mai accentuată în ultimul timp şi care este conjugată cu deportări de evrei în Polonia şi cu trimiteri forţate de români în Germania, pentru lucru.

S.S.I.

5 Iulie 1944

N O T A

Din cercurile politice.

1. Cu prilejul luării de contact între Maniu și fruntașii de stânga, s'a decis - între altele - o intervenție pe lângă forurile competente pentru desființarea lagărului de internați politici dela Tg.-Jiu.

Se va arăta că, pentru câștigarea simpatiei marilor puteri ce probabil vor decide la conferința de mâine a păcii, poporul român trebue să se arate astfel cum este, adică blând și împăciuitor, nu altfel.

Se va propune pentru contravenienții la legile țării, trimiterea lor în fața organelor de judecată, dar nu menținerea lor în lagăre.

2. Maniu a împărtășit apropiaților săi că, după o comunicare primită din străinătate, problema evreiască va juca un rol important la conferința păcii.

In consecință, Maniu a decis să acorde o atențiune specială problemei evreilor din România, în sensul întregirei vederilor sale de politică creștină tolerantă, prin efectuarea unui demers pe lângă factorii de răspundere.

Acest demers se va produce de îndată ce va fi terminat memoriul la care acum Maniu lucrează.

Maniu proiectează a propune asigurarea vieții populației evreești din România, pentru a se evita, la un moment dat, o tentativă, străină sau pusă la cale de străini, împotriva acestei populații.

./.

Maniu în urma comunicării primite socotește capitolul securității vieții populației evreești din România, mai important pentru viitorul țării decât alte asigurări sau tratativele ce s'ar angaja.

166

3. Maniu a primit dela prof. Gh. Tașcă o serie de informațiuni privind situația din Ungaria, pe cari acesta le deținea dela ginerele său, Eugen Filloti, ministrul nostru la Budapesta, venit în țară.

Intre altele Maniu a aflat că la Budapesta centrul orașului a fost mai puțin bombardat decât la București, însă că - în schimb, cartierele periferice ale Capitalei maghiare, cuprinzând instalații industriale și locuințe muncitorești, au fost mai intens bombardate.

OPERAT LA FIȘE

3151/CB

3154/S.e.b-8-940

167

47611

N O T A

14 August 1940

Fiind informată de către delegaţii germani care colaborează cu oficiile informative italiene din Capitală că,în campania sa antirevizionistă, fruntaşul opoziţionist Iuliu Maniu, se arată cu totul lipsit de prevederea şi tactul,impuse de actuala conjunctură internaţională,făcând aprecieri jignitoare la adresa Axei,conducerea Secţiunii N.S.D.A.P. din România a dispus verificarea acestei informaţiuni pentru a putea raporta apoi la Berlin.

ABEL

Datele de Stare civilă
Domiciliu

arbore

OPERAT LA FIȘE

435

13 August 1940

D. S.

sursă serioasă 168

...ermanii și acțiunea lui IULIU MANIU.

Conducerea Partidului național-socialist german din România, a fost informată de delegații care colaborează cu oficiile informative italiene din București "că IULIU MANIU în campania sa antirevizionistă, face aprecieri jignitoare la adresa Axei, cu o totală lipsă de prevedere și de tact în actuala conjunctură".

Conducerea partidului a dispus verificarea informației de mai sus, pentru a putea raporta la Berlin.

4468

17 DEC. 1943

4468/9.4.55

OPERAT LA FIŞE

169

In cercurile intime lui Iuliu Maniu se recunoaşte că situaţia Angliei este, din punct de vedere politic, dintre cele mai grele în momentul de faţă când punctul de vedere sovietic este dominant. Iuliu Maniu crede că este vorba numai de o criză trecătoare în politica britanică, dat fiind c că Londra este convinsă că Rusia va fi sleită până în cele din urmă, ţinând seama de realitatea că Germania este încă foarte puternică.

In legătură cu situaţia internaţională a ţării noastre, Iuliu Maniu afirmă că el o va cunoaşte în termeni exacţi după înapoerea lui Beneş la Londra, care se află în momentul de faţă la Moscova. In discuţiile primului ministru al republicei cehoslovace cu Stalin şi Molotov desigur că a fost discutată şi problema românească dat fiind că Beneş va sprijini politica sovietică în Europa centrală. Or, Iuliu Maniu aşteaptă să fie informat de către Beneş la revenirea lui la Londra.

Pe de altă parte, în aceleaşi cercuri, se afirmă că în Turcia se fac mari pregătiri militare şi că este foarte probabil că în primăvară Turcia va intra în război împotriva Germaniei. Se recunoaşte că România are în guvernul turc un sincer apărător al cauzei ei şi că la Cairo, preşedintele Inonu, în discuţiile avute cu Roosevelt şi Churchill, a luat apărarea României, arătând că Rusia revendică întreaga Moldovă.

Iuliu Maniu, are, deocamdată, din lipsă de informaţii, o atitudine şi de rezervă.

n 468
11

K

30 DEC. 1943

191

170

In cercurile intime lui Iuliu Maniu se manifestă un robust optimism în ceiace priveşte soarta României in acest războiu dat fiind că anglo-americanii consideră ţara noastră ca un factor important în opera de reorganizare a sud-estului european după ce victoria va fi câştigată de aliaţi. Problema Basarabiei şi a Bucovinei de Nord nu este discutată dar, se precizează în aceste cercuri, ţările care vor avea de suferit în primul rând vor fi Bulgaria şi Ungaria care au intrat în războiu alături de Germania dela început, făcând cu sprijinul Germaniei anexiuni din România, Iugoslavia, Grecia şi Cehoslovacia, pe care anglo-americanii nu le recunosc.

Iuliu Maniu este convins că va veni prim-ministru şi că victoria totală a anglo-americanilor nu mai poate fi discutată. In ceiace priveşte Rusia, dată fiind şi realitatea că există o aripă naţional-ţărănistă de stânga avansată precum şi un curent socialist şi comunist între muncitori, - Iuliu Maniu a declarat că trebue să adopte şi el o atitudine pur socialistă pentru a putea face faţă curentelor amintite şi poziţiei faţă de Rusia. Din această cauză el a dat dispoziţiuni de a nu se mai angaja discuţii cu legionarii, ca în timpul verii, ci chiar de a se întocmi liste cu toţi acei naţionalişti români care au avut sau au legături cu Germani-

In cercurile oficiale germane nu este subestimată situaţia generală a războiului precum şi intensele pregătiri de invazie ale anglo-americanilor. Se recunoaşte chiar că anglo-americanii vor să-şi sincronizeze acţiunea lor de invazie în Europa cu ofensiva de iarnă depe frontul oriental.

In ceiace priveşte invazia se precizează că va fi aruncată asupra continentului o armată de 5 milioane soldaţi anglo-americani şi că se vor face în acelaş timp mai multe debarcări atât în Franţa, Belgia cât şi în Balcani şi Grecia.

Concomitent cu aceste acţiuni aliaţii vor executa şi masive atacuri aeriene şi fără indoială că cu acest prilej va fi bombardată cu mare violenţă şi regiunea noastră petroliferă.

Debarcările anglo-americanilor sunt aşteptate chiar pentru luna Ianuarie şi cercurile amintite cred că intrăm în faza decisivă a războiului.

Soluţia războiului, - se mai afirmă în aceste cercuri, - va fi dată după efectuarea acestor debarcări iar dacă forţele germane vor reuşi să reziste desigur că, în această ipoteză, se poate crede într'o pace de compromis între anglo - americani şi Germania prin sacrificarea Rusiei.

In cercurile germane domină impresia că sorţii de isbândă pentru Germania sunt foarte relativi.

4408
A

6 MART. 1944

172

OPERAT LA FIȘE

Iuliu Maniu a declarat într'un cerc de intimi că el nu se teme de Rusia și că instinctul lui politic îi spune că rușii vor fi înfrânți de germani sau de anglo-americani.

El are o atitudine de expectativă și recunoaște că regimul Mareșalului este cel mai potrivit regim pe care-l putea avea țara noastră în actualele împrejurări.

El a confirmat că a primit o scrisoare dela Eduard Beneș, după vizita la Moscova, prin intermediul nepotului lui, Bianu, care se află la Londra și este în foarte bune relații cu cercurile guvernamentale engleze.

Eduard Beneș recomandă lui Iuliu Maniu ca România să se apropie de Rusia deoarece el nu a găsit o atmosferă prea grea la Moscova privind țara noastră și că Rusia de azi este cu totul alta decât cea revoluționară.

In legătură cu această scrisoare, Iuliu Maniu a declarat că recomandațiile făcute de Eduard Beneș sunt ale unui vechi prieten al României și că ele trebuesc luate sub beneficiu de inventar.

România nu-și poate fixa politica după recomandațiile prietenilor din străinătate ci numai după interesele ei de viață, - a precizat Iuliu Maniu.

Observații

4468 A

9-22.III.944

In cursul nopţii de Marţi 22 Martie crt. a avut loc o conferinţă a fruntaşilor naţional-ţărănişti care a durat până la ora 4 dimineaţa, prezidată de Iuliu Maniu, la care au participat şi Ion Mihalache, Mihai Popovici, Ion Hudiţă, secretarul general al partidului, etc.

A fost discutată situaţia României în urma ultimelor evenimente politice (ocuparea Ungariei) şi militare (înaintarea armatelor sovietice până la Nistru).

In urma unor ample desbateri s'a ajuns la concluzia că singura soluţie pentru România este de a ajunge la o înţelegere cu Rusia Sovietică.

Partidul Naţional-Ţărănescu sconteazä pe faptul că în foarte scurt timp se va produce dezastrul armatei germane şi ca atare se va pune şi problema schimbării de regim şi de guvern în România.

Iuliu Maniu în expozeul făcut, a ţinut să precizeze că el crede că se poate ajunge la o înţelegere cu Rusia, mai ales ţinând seamă de faptul că Stalin recunoaşte drepturile integrale ale României asupra Transilvaniei, - fapt care a fost confirmat lui Iuliu Maniu de către Beneş, fostul preşedinte al Cehoslovaciei, prin scrisoarea trimisă în urma întrevederilor avute de acesta la Moscova.

Atitudinea lui Maniu se explică şi prin aceia că Beneş i-a comunicat că Stalin are o foarte bună părere de politica democratică a şefului partidului naţional-ţărănesc.

Iuliu Maniu este convins deasemeni că odată cu schimbarea regimului în România va veni la putere, şi deaceia este necesar ca de pe acum să fie fixată atitudinea partidului.

Partidul naţional-ţărănesc înţelege să iniţieze o colaborare a României cu Rusia în cazul că Moscova va conveni la încheerea unui armistiţiu prin care trupele sovietice se vor opri la Prut, iar revendicările ruse vor privi numai Basarabia şi Bucovina de Nord.

Tot în cadrul acestei reuniuni Iuliu Maniu a anunţat că a depus scrisoarea primită dela Beneş la Academie, deoarece după el constituie un document istoric şi că a dispus difuzarea textului şi pentru a se vedea că Rusia nu are sentimente duşmănoase faţă de ţara noastră.

4468 A

Deaiostene 10 Sept

OPERAT LA FIȘE

175

Cercurile național-țărăniste și liberale au comentat cu mult interes articolul din ziarul " Izvestia " referitor la situațiunea politica din România.

D. Iuliu Maniu a declarat că articolul marchează inițial o tendință și anume de a-l absolvi pe Regele Mihai de orice vină in provocarea crizei de guvern.

Intrega responzabilitate este aruncată, prin articolul ziarului sovietic, asupra reprezentanților diplomatici britanici și americani din București.

In al doilea rând, articolul urmărește să explice opiniei publice desfășurarea evenimentelor cari au dus la incordarea existentă.

D. Maniu a incheiat cu credința că, articolul va fi până la urmă desavuat de guvernul sovietic, dat fiind că ziarul "Izvestia" nu este decât oficiosul partidului bolșevic și nu al guvernului dela Moscova.

Pe de altă parte D. Mihalache a declarat inainte de apleca la Dobrești, că relațiile dintre anglo-americani și ruși au ajuns atât de incordate, incât un conflict pare de neevitat.

Național-Țărăniști

3192 1

2 iulie dimineața

3192/29.5.

176

~~Cercurile conducătoare liberale și național-țărăniste au căutat să afla rezultatele vizitei delegației (la Moscova) românești, odată cu prezența Generalului Susaicov in capitala URSS.~~

Luni (2 iulie) diminiața, Dnii Iuliu Maniu, Mihalache și N. Penescu l-au vizitat pe D. + Dr Lupu la Dsa acasă in str. Episcopiei 3.

D. Iuliu Maniu a comunicat, că a primit prin intermediul Dlui Pamfil Riposanu, secretar general la președinție, comunicări asupra rezultatelor vizitei delegației românești la Moscova.

Aceste rezultate sunt :

a) Statutul juridic al teritoriului României nu este pus in discuție, fiind socotit definitiv rezolvat. Cu alte cuvinte, nu poate fi vorba de o problemă a Banatului, revendicat de Jugoslavia.

b) Eșalonarea armistițiului, adică suspendarea executării integrale a clauzelor cum este articolul I2, care prevede restituirea bunurilor luate din Rusia, obiecte, vite, etc. Această deciziune va facilita posibilitățile de furnizare a alimentelor pentru populația românească.

c) Revenirea la cadrele active ale armatei române dinainte de dizolvarea ei, după indicațiunile forurilor respective românești și cu respectarea suveranității naționale. 177

d) Revenirea la o organizație polițienească completă astfel cum exista și inainte de dislocarea masivă realizată după 6 Martie.

e) Relațiuni economice, schimburi, export și import cu toate țările vecine, nu numai cu URSS.

f) Trupele sovietice sosite in România pentru refacere, vor părăsi regiunea Banatului, Ardealului, Moldovei și Bucovinei, rămânând numai intr'o regiune de sud a Munteniei, in număr limitat. Aceasta, pentru a nu se lua posibilitățile de alimentare a populației.

D. Iuliu Maniu a declarat că aceste deciziuni rămân doar să fie și respectate. Ele ar fi menite să ușureze mult situația țării, dacă vor fi aduse la indeplinire.

D. Dr Lupu a declarat că, trebue să recunoască toată lumea că guvernul sovietic a ințeles să acorde un sprijin efectiv și foarte important guvernului Groza, prin aceste ușurări.

După incordarea provocată de lipsuri și de prezența unui număr mare de trupe sovietice in România, aceste concesiuni sunt menite să constitue pentru guvernul român un sprijin real, in fața poporului, a spus D. Dr Lupu.

3192

5. Naţional-ţărăniştii. 178

Maniu s'a pronunţat categoric împotriva acestei exproprieri, pe care, atât în faţa intimilor săi, cât şi în faţa unui auditoriu convocat special la domiciliul său în ziua de 28 Martie a.c., a calificat-o drept diversiune la problema speculei şi a scumpetei excesive.

Deasemeni, Maniu a declarat că această măsură înseamnă o concurenţă şi o supralicitare faţă de programul antisemit al legionarilor, iar că orice om politic trebue să ţină seamă de faptul că nu se poate lupta cu trei internaţionale: cea catolică, cea muncitorească şi cea capitalistă, care este în bună parte îndrumată de evrei şi că înafara considerentelor de ordin economic, social sau umanitar, la încheierea păcii - când, după credinţa preşedintelui grupării naţional-ţărăniste, Anglia va triumfa - vom fi în situaţia de a lupta împotriva acţiunii concertate a evreimii internaţionale sau vom fi siliţi să plătim enorme despăgubiri.

Este de menţionat că Legaţia Statelor Unite a întocmit de urgenţă un raport asupra declaraţiilor lui Maniu.

179

3192

D.Maniu susţine că în maximum două săptămâni vom avea un nou guvern în România. De acèia dsa arată amicilor săi că este de dorit ca până la acea dată partidul naţional ţărănesc să fie într'o situaţia limpede din punctul de vedere al şefiei Dsa se menţine la convingerea că cel mai bun şef pentru actualele împrejurări este d. dr. Lupu.

3192

180

OPERAT LA FIŞE

Criza din partidul naţional ţărănesc merge spre o lichidare grabnică. In cursul după amiezei de eri cercurile din jurul dlui Maniu afirmau că s'a convocat pentru Joi dimineaţa şedinţa biroului partidului naţional ţărănesc pentru a pocede la numirea noului şef. Se va face ,formal ,apel la d. Mihalache să-şi asume răspunderea şefiei partidului. Răspunsul dsale însă este dinainte cunoscut. D. Mihalache refuză şefia. Astfel fiind, d. dr. Lupu va fi proclamat şef al partidului naţional ţărănesc.

181

OPERAT LA FIȘE

3192

Demersul amicilor dlui dr. Lupu la d. Maniu nu a dus la rezultate satisfăcătoare pentru aceștia. D. Maniu s'a arătat foarte bine dispus. Dsa a spus că cecee se petrece acum în partidul național țărănesc e mai puțin o criză de șefie și mai mulz una de activitate. D. Maniu a sfătuit pe cei prezenți să n -și piardă calmul și să aștepte în liniște desfășurarea evenimentelor.

C.1

3192

Gr. I Pol.

182

UN NOU ORGANISM POLITIC DEMOCRATIC IN CURS DE FORMARE.

Cercurile naţional-ţărăniste,pe măsură ce activitatea politico-militară anglo-sovieto-americană câştigă în importanţă caută să găsească o formulă de acţiune politică care să le dea dreptul la titlul de luptători ai democraţiei şi în viitor şi la acela de a lua puterea.

Internarea în lagăr a lui Anton Alexandrescu este considerată de cercurile naţional-ţărăniste şi chiar de Dl.Maniu ca o afirmare a ideilor democratice nutrite de mişcarea democrată condusă de D-sa.

Foarte mulţi tineri naţional-ţarănişti sunt de părere că cea mai bună formulă în acest scop ar fi o colaborare a tuturor cercurilor democratice, idee ce nu este împărtăşită de conducătorii naţional-ţărănişti şi chiar de Dl.Maniu.

Curentul democratic al masselor are neapărat nevoie de un instrument politic bine înjghebat pentru cazul când s'ar găsi în situaţiunea de a cuceri puterea.

Acest instrument politic nu poate fi însă recrutat decât dintre elementele politice care au un trecut democratic bine recunoascut.

Greşala D-lui Maniu, ca şi a tuturor conducătorilor politici dela Dl.Brătianu şi până la Gh.Tătărăscu este că pune preţ pe atitudinele de afirmare curajoasă,

însă fără greutate, periclitând astfel situaţia multor tineri democraţi, în scopul de a se face agreabili Angliei, acţiuni însă cari nu pot constitui o fermă atitudine politică într'un moment atât de grav ca acela prin care trece ţara noastră. 183

Niciunul din aceşti şefi democraţi nu adânceşte însă problema aceasta a unui viitor regim democratic.

Din analiza acestor atitudini politice a şefilor democraţi, singura situaţie politică înţeleaptă a ceasului de faţă ar fi formarea unui curent în opinia publică, care să ducă la colaborarea democraţilor pe deasupra vechilor forme de partid.

Din această colaborare, pe deasupra tuturor formelelor vechi de partid, ar putea isvorî un nou organism politic puternic şi adaptat noilor împrejurări politice.

Singurul şef care întruneşte şi astăzi încrederea şi respectul masselor populare este Dl.Maniu, care pus în fruntea,nu a partidului D-sale, ci a nouii grupări democratice a masselor, ar putea construi politiceşte mai mult ca ori când.

In vederea fixării cadrului politic al acţiunilor care să ducă la constituirea organismului politic democratic care se preconizează, vor începe o serie de întrevederi între fruntaşii naţional-ţărănişti şi elementele de încredere comuniste.

Evoluţia acestei mişcări este în de aproape urmărită.

K/3

3227/12 55

26 Iunie 1944

184

Toate încercările de organizare a Capitalei, făcute de Maniu şi d.Ghiţă Pop, au dat greş, izbindu-se de interesele de clică ale bătrânilor din partid. Astfel Geroceanu şi Cezar Simionescu, au rupt orice fel de tratative, acuzând pe d.Ghiţă Pop, de încercările de torpilare ale vechei organizaţiuni.

Astfel cazul Şerban Ghica, fost legionar fiul bătrânului Şerban Ghica prieten a d.Maniu, care a fost şef de cabinet al d.Buşilă este promovat de d.Maniu ca şef de sector la Galben. Deşi această numire este negată de d.Maniu, totuşi pe planul de organizare, această numire există şi este cunoscută de cercurile din jurul d.Maniu.

1951 S.S.J.

8 Octomvrie 1946

DEMOSTENE

Leg. mis. străine

N O T A 185

OPERATIV ...

IULIU MANIU a primit vizita, recent, a lui MELBOURNE dela Misiunea Americană din Bucureşti.

Seful partidului naţional ţărănesc a demonstrat că Ruşii desfăşoară o acţiune anumită în ducerea tratativelor dela Paris, creind mereu dificultăţi anglo-americanilor, pe care aceştia se trudesc să le înlăture.

Intenţiunile Ruşilor - a spus Maniu - sunt clare : câştigarea de timp şi menţinerea pe poziţiile rămase de pe urma războiului, atât în Europa cât şi în Asia.

Melbourne a răspuns lui Maniu că, în ceeace îi priveşte pe Americani, nu sunt negociatori diplomatici prea iscusiţi,spre a putea rezista tentativelor sovietice în cursul tratativelor. Această misiune rămâne Englezilor, Americanii rezervându-se doar pentru tratarea şi soluţionarea intereselor lor economice, unde sunt mai iscusiţi decât Ruşii.

In ceeace priveşte punctul de vedere american referitor la Sud-Estul Europei, Melbourne a ţinut să declare lui Maniu că, astăzi, State Unite arată un interes evident pentru toate regiunile lumii, implicit Sud-Estul continentului european.

.//.

Nimic nu spune însă că mâine - şi acest mâin poate veni pe neaşteptate - interesele Statelor Unite nu vor impune o totală desconsiderare a regiunilor amintite şi abandonarea lor politică şi economică.

Melbourne a precizat că este vorba de o părere personală şi că nu trebue făcută în România o politică pe atitudinea Statelor Unite într'un anumit moment.

Sursă neserioasă,
în curs de verificare.

TAB

ELE şi PRONUMELE | Datele d... Do...

I.

1376

OPERAT LA FIŞE

306

6 Octomvrie 1945

Sursa: Crăciun

1328/19.5.57

187

N O T A.

Cercurile din jurul lui HUDITA, fost ministru, fruntaş naţional-ţărănist, se arată foarte îngrijorate de faptul că MANIU - în urma unei convorbiri avute într'una din zilele trecute cu Hudiţă - i-a comunicat acestuia din urmă că p.n.ţ. preferă să nu participe la guvernare, chiar dacă se pune chestiunea colaborării, întrucât va fi o iarnă foarte grea, iar responsabilitatea guvernului va fi angajată aproape total în aprovizionarea populaţiei; deaceea, membrii partidului naţional-ţărănesc nu trebue să se demoralizeze.

Pe de altă parte, Maniu crede că va izbucni un război între ruşi şi anglo-americani, astfel că este mai bine pentru p.n.ţ. să nu facă parte dintr'un guvern care „va fi silit" să declare război anglo-americanilor.

...idenţa: Hunedoara
...rsa: V. Vulcănescu
...alitatea: Orăştie

Nr. 1803 din 25 Iulie 1943

446

3227/7. P-II, S.S.I.

OPERAT LA FIŞE

188

NOTA

Filarea lui Iuliu Maniu din ziua de 24 Iulie 1943.

La ora 11 iese din cameră şi fiid însoţit decătre Dr. Ilie Lazăr, Dr. Flaviu Vilt, medic din Sibiu şi Dr. Răchiţan, - s'a dus la bazinul de înot, unde a stat de vorbă cu cei notaţi şi cu mai mulţi oameni fără importanţă.

La ora 13 se duce şi ia masa la restaurant, însoţit de către cei notaţi.

La ora 14 intră în cameră singur.

La ora 16 iese din cameră şi însoţit de Generalul Macici Nicolae, - comandantul Armatei I-a Sibiu, - merge la plimbare până la marginea pădurii, cucare se intreţine foarte amical până la orele 18.30'.

La Orele 20 ia masa pe terasa restaurantului, însoţit de cei notaţi mai sus şi familiile acestora.

La ora 21 se începe pe terasa restaurantului o serbare în folosul consiliului de PatronaJ, - de sub conducerea Dnei Dr. Dobo, - cu un program redus de 1.30! Oră, care a veselit întreagă asistenţă. La această serbare s'a strâns suma de lei 21.000.

La ora 23, se culcă.

Dr. Flaviu Vilt, medic din Sibiu care a sosit în 22 Iulie, a plecat la orele 16 din staţiune spre Sibiu

Verificat

Nr. crt.	NUMELE şi PRONUMELE	Datele de Stare civilă Domiciliu	Funcţia, Activitatea, dacă a fost arestat şi când.	Observaţii

Nr.1808.-
27.Iulie 1943.
AGENTURA ARDEAL.
B R A S O V.

150

G.Pol. 30-7-943

OPERAŢ FIŞE

189

N O T A

Se vorbeşte că Iuliu Maniu, ar încerca o împăcare cu Alexandru Vaida-Voevod, mediaţia fiind încercată de colaboratorii lor. Pentru acest fapt, se găsesc ambii la Băile Geoagiu, unde urmează să se înţeleagă împreună şi să cadă de acord pentru a colabora, în vederea unei eventuale victorii anglo-americane.-

.------.

Sursă serioasă.

Rezidenţa:Hunedoara
Sursa : V.Vulcănescu
Localitatea:Gioagiu-Băi

Nr. 1814 din 26 Iulie 1943.

451

OPERAT LA FIŞE

190

30.7.943

N O T A.

Filarea lui Iuliu Maniu din ziua de 26 Iulie a.c.

In siara zilei de 25 ia masa pe terasa restaurantului dela Băi insoţit de cei obişnuiţi:Dr.Ilie Lazăr,Dr.Răchiţan,familia Dr.Dobo etc.

La ora 21.30' pleacă dela masă şi se duce in cameră unde stă singur,fiind condus de Dr.Ilie Lazăr şi Răchiţan.

In ziua de 26 l.c. se scoală dela ora 8 şi nu iase din camerađ până la ora 9.

La ora 9 se duce,singur la plimbare,in incinta băilor,iar la ora 10.30' merge la bazinul de inot,unde este aşteptat de către Dr.Ilie Lazăr,Dr.Vlad Aurel,prefect Colonel C.Dumitrescu -imbrăcat in haine civile-.Aici stă de vorbă cu fiecare cca.30' total,după care insoţit de cei ce l'au primit a părăsit bazinul şi s'a dus in camera unde locueşte.

La ora 13 ia masa pe terasa restaurantului insoţit de cei obişnuiţi.

La oara 14.30' merge in cameră,până la ora 18 /când inchei nota/ n'a eşit.-

Verificat.

30.VII.1943

Deşi Maniu a anunţat că va mai rămâne la Geoagiu opt zile, totuşi amicii săi aşteaptă ca el să revină în Capitală, în cursul săptămânii viitoare.

Prezenţa sa în Bucureşti ar fi reclamată, după părerea acestora, pentru a orienta cadrele asupra celor ce au de făcut.

S'a putut constata că evenimentele din Italia au provocat în rândurile partizanilor naţional-ţărănişti impresiunea că în scurt timp se vor produce schimbări şi în ordinea noastră internă, ca urmare a modificării situaţiei generale.

Prin curierii cari întreţin contactul cu observatorii din Bucureşti, Maniu a cerut să fie informat :

a) Asupra stării de spirit a opiniei publice;

b) Asupra părerilor ce se înregistrează în sânul diferitelor categorii sociale cu privire la poziţia noastră faţă de ~~Rusia~~ URSS, deoarece observatorii naţional-ţărănişti au ~~constatat~~ raportat că atât în Capitală cât şi în provincie lumea se teme de ameninţarea sovietică.

c) Starea de spirit a armatei şi dorinţa ~~sa~~ de luptă;

d) Dacă armata va fi în stare să domine situaţiunea internă şi ~~să urmeze cu fidelitate un~~ guvern democrat.

In ce~~ace~~ priveşte raporturile româno-ungare, maniştii continuă să susţină că Ungaria este mult mai bine pregătită din punct de vedere militar decât noi şi că, în eventualitatea unui conflict, România s'ar afla ~~în inferioritate.~~

OPERAT LA FIŞE

19A

C.N.S.A.S.

4 Comunicări

S.S.I. 484

2 August 1943

236

N O T A

Din cercurile politice.

192

OPERAT LA FIŞE

1. Iuliu Maniu a continuat să primească, în tot cursul zilei de 31 Iulie a.c. pe prietenii şi informatorii săi politici.

Partizanii lui Maniu cari întreţin în mod obişnuit contactul cu legaţiile au fost invitaţi să se informeze asupra rapoartelor ce au sosit din străinătate.

Maniu, în vederea nouilor demersuri pe cari le proectează, caută în primul rând să-şi facă o opinie asupra stării de spirit a diverşilor factori (opinie publică, organizaţiile partidului, armată, aparatul de Stat, etc.) pentru a-şi da seama de posibilităţile unei acţiuni propriu zise.

Informaţia ce i s'a dat lui Maniu, de către observatorii ce i-a lăsat în Capitală, că nu au înregistrat vreun indiciu denotând că - în urma evenimentelor din Italia - se va proceda la o reexaminare a politicii externe şi militare a regimului, a fost privită cu scepticism de preşedintele grupării naţional-ţărăniste.

Deocamdată, Maniu este preocupat, în primul rând, de poziţia pe care guvernul înţelege să o ia în urma evenimentelor petrecute.

Abia în al doilea rând, Maniu este preocupat de atitudinea cercurilor Axei faţă de România, întrucât, după părerea sa, acestea nu s'ar putea opune anumitor măsuri pe cari guvernul le-ar lua în interesul Ţării.

La începutul săptămânii curente - după ce Maniu va lua contact cu conducerea grupării liberale - se vor preciza obiectivele sale imediate.

Pentru moment, nici Maniu nu este fixat, susţinând numai că

./.

cele două grupări de opoziţie trebue să intre într'o nouă fază de activitate, fără a preciza ce anume înţelege să facă în mod concret.

2. Fruntaşilor naţional-ţărănişti ardeleni le-au parvenit din Ardeal informaţiuni că, la Geoagiu - după ce Maniu avusese acolo mai multe discuţiuni cu fruntaşii vaidişti, Aurel Vlad şi preotul Basarab - a sosit şi Vaida-Voevod, care a avut o lungă conversaţie în doi cu preşedintele grupării naţional-ţărăniste, urmată de o masă prelungită luată împreună şi la care au mai participat Ilie Lazăr, Dr.Ciupe şi alţi manişti.

Dupe aceasta au urmat diferite conversaţii între Maniu, apropiaţii acestuia şi vaidiştii cari erau prezenţi în localitate.

Această apropiere între manişti şi vaidişti este pusă de cercurile menţionate în legătură cu proiectul unor intelectuali ardeleni de a se regrupa cadrele vechiului partid naţional-ardelean.

In legătură cu acest proiect se mai pune şi faptul că Mihai Popovici, fiind în ziua de 30 Iulie a.c. în trecere prin Braşov spre Geoagiu, a convocat dela Păltiniş pe prof.Ion Lupaş, fost membru al partidului naţional-ardelean, trecut la averescani.

3. Referitor la întrevederile dela Geoagiu dintre Maniu şi Vaida, cercurile naţional-ţărăniste afirmă că acesta din urmă şi-ar fi manifestat precis dorinţa revenirii în gruparea naţional-ţărănistă.

In ce priveşte dificultăţile determinate de faptul că, dela despărţirea sa de Maniu ar fi militat contra democraţiei şi că astfel faptul ar putea fi interpretat defavorabil de către U.R.S.S., Vaida ar fi argumentat că guvernul sovietic trebue să-şi reamintească că a fost primul om politic român care a pus problema necesităţii unei ameliorări a relaţiilor cu Uniunea Sovietică şi că aplicarea acestei teze a fost făcută imposibilă de către Brătieni şi de către Titulescu, care atunci urma politica lui Poincarré.

./.

Maniu - după informaţiile cercurilor amintite - a fost surprins de dorinţa lui Vaida şi a cerut timp să se gândească şi să se consulte cu ceilalţi conducători ai grupării naţional-ţărăniste.

Pe de altă parte informaţiile despre o eventuală revenire în grupare a provocat reacţiunea cercurilor naţional-ţărăniste mai democrate şi în special a ţărăniştilor, cari - în frunte cu prof.Ion Mudiţă - proiectau de mai mult timp să întocmească un memoriu împotriva reprimirii „transfugilor".

De astă dată este vorba ca o delegaţie a tineretului naţional-ţărănist să se presinte lui Maniu, pentru a-i pune alternativa să aleagă între reprimirea celor cari, din proprie iniţiativă, au părăsit în trecut gruparea şi cei cari au militat necontenit şi cu fidelitate în cadrele acesteia.

4. In cursul săptămânii trecute Mihalache a avut o consfătuire cu mai mulţi partizani ai săi, cu care ocazie le-a declarat că, în casul unei victorii aliate, războiul va duce la un progres al ideei democratice şi că numai acele partide vor putea rezista, care vor şti să îmbrăţişeze la timp ideile noui şi să aducă soluţii nimerite la problemele puse de epoca postbelică.

Mihalache a recomandat tuturor să renunţe la ideea că viaţa politică îşi va relua firul de dinainte de războiu - cu mandate parlamentare şi sinecuri - şi i-a prevenit că vor apare şi de astădată noui partide ca şi după primul războiu mondial.

In ce priveşte actuala politică a Ţării, Mihalache a declarat că, de vreme ce nu se mai trimit noui trupe pe front, trebuesc lăsate Dlui Mareşal Antonescu toate posibilităţile de a conduce Ţara.

„Dacă se va pune cândva problema schimbării politicei actuale, - a adăugat Mihalache - împreună cu dl.Maniu vom fi prezenţi pentru a ne spune cuvântul în mod hotăritor şi bazaţi pe massele pe care contăm în întreaga Ţară".

./.

5. Prof. I. Hudiță pregătește un studiu referitor la problema Ardealului.

In acest scop va utiliza documentele cele mai vechi pe cari le are Academia Română despre drepturile noastre asupra provinciei de peste munți.

6. Gh. Tătărăscu, sosit în Capitală, a inaugurat o serie de contacte cu amicii săi politici, în scop de informare, cu care prilej și-a exprimat următorul punct de vedere :

a. Evenimentele internaționale este probabil că se vor succeda cu o mare repeziciune și urmările acestor evenimente se vor produce în mod firesc și în România.

b. Forța germană va mai rezerva surprize și n'ar fi deloc exclus - după părerea fostului Prim Ministru - ca anumite împrejurări de ordin militar și politic să determine pe germani, din considerente de siguranță politică, să stabilească sub o formă oarecare un control asupra României.

c. După informațiile și mai ales după impresiile sale, Domnul Mareșal Antonescu nu va trage concluzii din modificările situației politice și militare modificate, decât mai târziu și deci pentru moment nu sunt de așteptat evenimente interne.

d. Grupul său trebue să urmărească cu cea mai vie atenție tot ceeace se petrece, pentru a nu fi surprins de evenimente, fără însă ca din punctul de vedere al acțiunii să se părăsească atitudinea de expectativă.

491

AGENTURA ARDEAL
Sibiu

30 Iulie 1943

196

N O T A (telefonică)

I. In seara de 27 Iulie a.c. s'a făcut împăcarea între "cei doi".

La orele 21 au luat masa împreună pe terasa restaurantului dela băile Geoagiu, înconjurați de membrii marcanți ai celor două grupări.

II. In ziua de 29 Iulie 1943 la ora 10,30 a sosit la Geoagiu fostul ministru Mihai Popovici având o întrevedere de 20 minute cu Iuliu Maniu.

La ora 11, Maniu a plecat cu mașina în direcție necunoscută.

(ss) Secretarul Centrului

AGENTURA ARDEAL
Sibiu

30 Iulie 1943

NOTA TELEFONICA

I. In ziua de 27 Iulie a.c. orele 19,30 grănicerii unguri au atacat la punctul Tagu pe grănicerii români.

Ungurii au tras focuri de armă, nu este niciun rănit.

II.

Secretarul Centrului

T A

Nr. crt.	NUMELE şi PRONUMELE	D

492

Sibiu 30.VII.1943

197

OPERAT LA FIŞE

NOTA TELEFONICA

In ziua de 29 Iulie 1943 după masă, fruntaşii celor două tabere au părăsit băile Geoagiu cu două maşini.

Iuliu Maniu însoţit de Dl. Răchiţeanu, au plecat cu destinaţia Sibiu.

In ziua de 1 - 2 August se vor întoarce cu toţii la băi.

Transmite /ss/ Coşniţă

Primeşte /ss/ I. Băjenaru

Gr. Politica

494

198

31 Iulie 1943

Dl Iuliu Maniu a avut o intrevedere la Geoagiu cu dl dr Al. Vaida Voevod. Desi ambii au căutat să păstreze cât mai multă discreţie in jurul acestui fapt, el n'a scăpat neobservat. Dimpotrivă a fost comunicat imediat Bucurestilor şi stirea a sosit la Bucuresti concomitent cu dl Maniu. Alte stiri referitoare la intâlniri pe care dl Maniu le-a avut cu elemente depărtate de mai mulţi ani de partid au parvenit in acelas timp. Conform acestor stiri ar rezulta că :

1. dl dr Al Vaida Voevod nu a avut numai un simplu schimb de vederi asupra situatiei politice, dar a făcut si o cerere insistentă de a fi reprimit in partid, luându-şi angajamente formale in ceace priveste atitudinea viitoare. Dsa ar fi făcut chiar un veritabil jurământ de credinţă democratic, ar fi făcut mea culpa faţă de dl Maniu, declaraând că imprejurările l-au luminat si i-au arătat cât de gresită a fost rătăcirea sa de partid şi a arătat că o reprimire a sa nu ar da de furcă, intrucât "ruşii ştiu bine că a fost cel dintâiu care a vrut să reia relatiile diplomatice, dar ca a fost torpilat de Bratieni şi de Titulescu, atunci incă antisovietic, pentru ca urma linia politicii franceze a lui Poincaré".

2. Profesiuni de credinţă similare au fost făcute şi de alţi foşti fruntaşi ai partidului, cari au dat

/

garanţii de supunere necondiţionată, declarând că este de datoria lor să-i salveze prestigiul, inregimentându-se sub steagul dlui Maniu in lupta pentru recucerirea Ardealului si a alăturării de democraţii.

3. Dl Iuliu Maniu, deobiceiu foarte rece si calculat, a fost foarte impresionat de cele ce i s'au declarat si promis. Contrar intrasigentii sale de până acum, domnia sa nu a refuzat categoric reprimirea, ci a cerut timp de gândit si de discuţii cu ceilalti conducători ai partidului. Aceasta atitudine a dlui Maniu a fost interpretata ca un inceput de binevoinţă, de unde s'a tras concluzia că o reprimire in partid, pe cale individuală, ar fi in domeniul posibilităţilor.

4. Faţă de toate acestea, atât in cercurile ardelene democrate cât si in cercurile bucurestene, mai ales in cele ale tineretului, s'a produs o serioasa reactie. La memoriul pregatit acum cateva zile de dl prof. Ion Hudiţă, la aflarea primelor svonuri despre reprimirea "trădătorilor" s'au adăugat acum pe lângă noui iscalituri şi alte proteste. E vorba ca o delegatie a tineretului să se prezinte dlui Maniu cu formula categorica "Ori ei ori noi". In plus, se declara că nu se intelege intrucat, in cazul unei reprimiri, s'ar face deosebiri intre Jinga, de ex., numai pentru că este ardelean, si nu ar fi reprimit Ralea sau alţii.

In concluzie, cercurile ţărăniste sunt foarte agitate pe aceastachestiune internă de partid, in afră de problemele internaţionale la ordinea zilei. Căci dacă in acestea din urma asteapta cuvântul de ordine al dlui Maniu, in cele dintâiu sunt perfect independente.

Y/33

31.VII.1943

Nota

lui serviciu politic

344

496

200

OPERAT LA FIŞE

P.

1. Iuliu Maniu a continuat să primească, în tot cursul zilei de ~~Sâmbătă~~ 31 Iulie a.c. pe prietenii şi informatorii săi politici.

Partizanii lui Maniu cari întreţin în mod obişnuit contactul cu legaţiile au fost invitaţi să se informeze asupra rapoartelor ~~informative~~ ce au sosit din străinătate.

Maniu, În vederea nouilor demersuri pe cari ~~Maniu~~ le proectează, ~~el~~ caută în primul rând să-şi facă o opinie asupra stării de spirit a diverşilor factori (opinie publică, organizaţiile partidului, armată, aparatul de Stat, etc.) pentru a-şi da seama de posibilităţile unei acţiuni propriu zise.

Informaţia ce i s'a dat lui Maniu, de către observatorii ce i-a lăsat în Capitală, că ~~guvernul nu înţelege să reexamineze, în urma evenimentelor din Italia, întreaga sa~~ politică externă şi militară, ~~a~~ a fost ~~crezută de şeful~~ grupării naţional-ţărăniste, care susţine că dl. Mareşal Antonescu e obligat să supună întreaga sa acţiune politică şi militară unei modificări fundamentale.

(nu au înregistrat vreun indiciu denotând că - în urma evenimentelor din Italia - se va proceda la o reexaminare a — a reexaminării — privită cu scepticism de preşedintele)

De aceea, Maniu e[ste] preocupat, în primul rând, de ~~chipul în care~~ [poziţia pe care] guvernul înţelege să ~~reacţioneze~~ o ia în urma evenimentelor petrecute.

Abia în al douilea rând, Maniu e[ste] preocupat de atitudinea ~~germanilor~~ [cercurilor Axei] faţă de România, întrucât după părerea sa acestea nu s'ar putea opune anumitor măsuri pe cari ~~dl. Mareşal Antonescu ar trebuinsă le ia~~ [guvernul le-ar lua], în interesul ţării.

La începutul săptămânii ~~viitoare~~ [curente] - după ce Maniu va lua contact cu conducerea grupării liberale - se va~~r putea~~ preciza obiectivele sale imediate.

Pentru moment, nici Maniu nu este fixat, ~~el~~ susţinând numai că cele două grupări de opoziţie trebue să intre într'o nouă fază de activitate, fără a preciza ce anume înţelege să facă în mod concret.

(urmare)

427

31.VII.1943

P.

6. Gh. Tătărescu a continuat şi în cursul zilei de azi să aibă contacte de impresii şi informaţii cu amicii săi politici.

In aceste conversaţii, Gh. Tătărescu a exprimat următorul punct de vedere:

201

1. Evenimentele internaţionale se vor succeda cu o mare repeziciune şi urmările acestor evenimente se vor produce în mod fatal şi în România.

2. Forţa germană va mai rezerva surprize şi n'ar fi deloc exclus ca anumite împrejurări de ordin militar şi politic să determine pe germani, din considerente de siguranţă politică, să intărească controlul asupra României.

Acest control ar putea să meargă până la ocupaţiunea propriu zisă.

3. După informaţiile şi impresiile sale, d-l. Mareşal Antonescu nu va trage concluziile situaţiei politice şi militare modificate decât atunci când "cuţitul va ajunge la os" şi deci pentru moment nu sunt de aşteptat evenimente interne.

4. Grupul trebue să urmărească cu cea mai vie atenţiune tot ceeace se petrece, pentru a nu fi surprins de evenimente, fără însă ca din punctul de vedere al acţiunii să se părăsească atitudinea de expectativă.

S.S.I. 498

5 August 1943

4 Comunicări

NOTA

Din cercurile politice.

1.6.

OPERAT LA FIȘĂ

202

1. Iuliu Maniu, revenit în Capitală în cursul după amiezii de 2 August a.c., a luat imediat contact cu o serie de prieteni politici, cari i-au adus diferite informațiuni cu privire la bombardamentul efectuat de aviația americană asupra regiunii petrolifere.

Din informațiile locale ca și din relatările postului de radio Londra, care s'a ocupat despre bombardamentul efectuat în România, Maniu a tras următoarele concluziuni de ordin politic :

a. Anglo-americanii au trecut dela faza avertismentelor platonice la faza avertismentelor concrete;

b. Aviația aliată dovedește o cunoaștere serioasă a situației din România, cât și precizie în executarea misiunilor ce i se încredințează;

c. Primul obiectiv al aviației par a fi punctele cu caracter militar; nu se semnalează o acțiune de terorizare a populației, care de altfel - după părerea lui Maniu - este o metodă ce se întrebuințează după ce se observă o rezistență a regiunii bombardate;

d. Prima acțiune militară a anglo-americanilor asupra României accentuează - crede Maniu - gravitatea situației politice și „reclamă, cu atât mai mult, o reexaminare a poziției României, care s'a pus în conflict cu foștii aliați, cari i-au asigurat reconstituirea granițelor și cari vor decide mâine soarta hărții europene".

e. Acest fapt nou urmează deasemeni să fie cercetat de către conducerea celor două grupări politice de opoziție, cari au de luat în desbatere situația, în urma schimbărilor din Italia.

./.

2. Ghiţă Pop, secretarul general al grupării naţional-ţărăniste, a declarat următoarele unor partizani ai săi, în legătură cu ultimele evenimente şi cu situaţia politică :

„Bombardamentul efectuat pe Valea Prahovei poate fi privit din-tr'un punct de vedere ca începutul unei acţiuni generatoare de consecinţe politice, deoarece nu este exclus ca guvernul să socotească necesar a proceda la o reexaminare a situaţiei, ţinând seama şi de eventualul curent de opinie publică, care se va forma în cazul repetării raidurilor aeriene aliate asupra României.

„In ce priveşte stabilitatea regimului, lumea care trăeşte la periferia cercurilor politice a început să se agite şi vede în urma evenimentelor din Italia, o precipitare a situaţiei şi la noi.

„O asemenea agitaţie este pentru moment exagerată, deşi lucrurile trebuesc examinate din timp, ceeace pune în discuţie două modalităţi posibile :

„a. O schimbare internă fără modificarea orientării politice externe a Ţării.

„Pentru aceasta persoana indicată ar putea fi Gh.Brătianu, care se bucură de încrederea factorului german, deci ar putea fi susţinută sau măcar în niciun caz combătut, iar opinia publică internă îi acordă, după câte ştim, simpatie.

„Un guvern Gheorghe Brătianu, influenţat de partea din opinia publică, care nu mai înţelege rostul războiului, şi nu vede rezultatul imediat al sacrificiilor, ar putea lua măsuri în consecinţă, ca retragerea trupelor depe front şi încetarea eventuală a războiului, fără însă a schimba politica externă.

„Sunt mulţi care cred că un asemenea guvern ar fi o abilitate a politicei româneşti şi o posibilitate de tranzit spre alte orientări.

„b. O schimbare radicală, adică prăbuşirea regimului actual, cu toate consecinţele posibile, deci şi o schimbare de front în politica externă.

„Noi ne îndoim că ar fi posibilă o asemenea schimbare, atâta timp cât sunt trupe germane în Ţară.

„Referitor la atitudinea faţă de Uniunea Sovietică ni se recomandă de către Aliaţi să tratăm direct cu Moscova şi să ne înţelegem înainte de a sta de vorbă cu Londra.

„Intrebarea este: care este modalitatea practică de a discuta cu ruşii şi în primul rând pe ce bază ? 204

„Cei care se fac campionii - din străinătate - ai unei asemenea recomandări, nu ne-au indicat şi răspunsurile la întrebările de mai sus.

„In ce priveşte perspectiva războiului la noi se judecă - în general - situaţia cam simplist: anglo-americanii debarcă în Balcani, ocupă Ţara şi „ne scapă" şi de ruşi şi de germani.

„După informaţiile noastre, Bulgaria nu va face războiu împotriva anglo-americanilor, dacă vor sosi pe pământul lor.

„In cazul însă când vor înainta turcii, se vor opune şi,atunci, Ţara noastră va fi teatru de război, perspectivă de care ne îngrozim.

„O altă ipoteză ar fi eventualitatea când ruşii ar vrea să se unească cu bulgarii,pentru a-i susţine în acţiunea ce aceştia s'ar decide să o înceapă împotriva Germaniei.

„Trebue să lăsăm şi spiritul partizan şi orgoliul şi să judecăm, la rece, perspectivele Ţării noastre şi posibilităţile de a ieşi din situaţia în care ne aflăm astăzi".

3. Relu Măldărăscu a întocmit un raport asupra ultimelor evenimente petrecute dela demisia lui Mussolini, pe care l-a citit lui Iuliu Maniu.

4. Romul Boilă a rămas la Geoagiu, având din partea lui Maniu misiunea de a se informa dela Gen. Dănilă Pap, care şi-a anunţat sosirea în localitatea menţionată, asupra situaţiei din Italia.

./.

501

5. In rândurile fruntaşilor naţional-ţărănişti se manifestă o stare de nemulţumire faţă de intenţia atribuită lui Maniu ca, într'o eventuală guvernare, să desemneze pe prof. Gh. Tască ca îndrumător al departamentelor economice şi financiare.

Deşi se arată că această intenţie a fost comunicată în cerc restrâns, totuş actualmente este larg desbătută, provocând numeroase nemulţumiri.

205

6. De către un grup de membri ai tineretului naţional-ţărănist se agită cu perseverenţă ideea de a se lansa în legătură cu actuala conjunctură două serii de manifeste.

Prima serie ar urma să aibă un text mai bogat şi să se refere la mai multe evenimente interne şi externe, petrecute recent, iar a doua serie ar cuprinde lozinci pentru retragerea trupelor noastre depe front, cât şi pentru problema Ardealului de Nord.

Se preconizează că la difuzarea acestor manifeste să nu se utilizeze persoane încadrate în grupare, ci de preferinţă elevi de liceu, cari să le arunce în curţi sau în cutiile poştale.

Totodată s'a pus în discuţiune şi eventualitatea ca în ziua de Duminică 8 August a.c. un număr de partizani naţional-ţărănişti să se plimbe prin centrul Capitalei, având la butonieră un tricolor îndoliat, ca un semn demonstrativ atât pentru Ardealul de Nord, cât şi pentru recentele bombardamente depe Valea Prahovei.

7. In rândurile naţional-ţărăniştilor ardeleni din jurul lui Ghiţă Pop se manifestă persistent teama ca Ungaria să nu atace România, găsind astfel un pretext de rupere a relaţiilor cu Axa şi o apropiere de anglo-americani.

Notă
Domeniul politic

2.VIII.1943 P.

Iuliu Maniu a revenit în Capitală în cursul după amiezii de ~~Luni~~ 2 August a.c., a

206

~~a luat~~ luat imediat contact cu o serie de prieteni politici, cari i-au adus diferite informaţiuni cu privire la bombardamentul efectuat de aviaţia americană asupra regiunii petrolifere ~~Ploeşti~~.

Din informaţiile locale ca şi din relatările postului de radio Londra, care s'a ocupat ~~în mod deosebit~~ despre bombardamentul efectuat în România, ~~I.~~ Maniu a tras următoarele concluziuni de ordin politic:

a). Anglo-americanii au trecut dela faza avertismentelor platonice la faza avertismentelor concrete.

b). Aviaţia ~~anglo-saxonă~~ aliată dovedeşte o cunoaştere serioasă a situaţiei din România, şi ~~o mare~~ precizie în executarea misiunilor ce i se încredinţează.

c). Primul obiectiv al aviaţiei par a fi punctele cu caracter militar; nu se ~~poate~~ semnalează o acţiune de terorizare a populaţiei, ~~Aceasta~~ care, de altfel, – după părerea lui Maniu – este o metodă ce se întrebuinţează după ce se observă o rezistenţă a regiunii bombardate.

d). Prima acţiune militară a anglo-americanilor asupra României accentuează – crede Maniu – gravitatea situaţiei politice şi „reclamă, cu atât mai mult, o reexaminare a poziţiei României, care s'a pus în conflict cu foştii aliaţi, cari i-au asigurat reconstituirea graniţelor şi cari vor decide mâine soarta hărţii europene."

e). Acest fapt nou urmează deasemeni să fie cercetat de către conducerea celor două grupări politice de opoziţie, cari au de luat în desbatere situaţia, în urma schimbărilor din Italia.

(Capatina)

503

207

COPIAT LA FIȘE

3 August 1943

~~In legătură cu ultimele evenimente şi cu situaţia politică,~~ ~~d1.~~ Ghiţă Popp, secretarul general al ~~partidului~~ grupării naţional-ţărăneşti, ~~afirmă~~ următoarele

~~1)~~ „Bombardamentul privit din punctul de vedere ~~al~~ unei acţiuni generatoare de consecinţe politice, ~~este un bine; in faţa realităţii cru de pe care o reprezintă bombardamentul de Duminică şi cele cari proba bil vor urma, guvernul va fi silit, poate, la~~ o reexaminare a situaţiei ~~i va fi silit, in special, de~~ curentul de opinie publică care se va ma...

Să nu uităm că este in joc soarta ţării şi existenţa ei in ...itor. Noi, dela inceput, am fost de părere că drumul ţării merge pe alte meleaguri. Scontarea incepe să se apropie şi bombardamentul sau ...ombardamentele vor grăbi desigur procesul.

~~2) Căderea regimului~~: lumea care trăeşte la ~~marginea~~ cercu...lor politice, a inceput să se agite şi vede in urma evenimentelor din ...lia, o precipitare a situaţiei şi la noi.

~~Sunt~~ două modalităţi posibile:

a) O schimbare internă fără modificarea orientării politice ...xterne a ţării. Pentru aceasta ~~omul~~ persoana indicată ~~este d1.~~ ar putea fi Gh. Brătianu, ~~ca~~ se bucură de increderea factorului german, deci ar putea fi susţi...ut sau mĭcar in niciun caz combătut. Iar opinia publică internă îi acordă ...mpatie, după câte ştim.

~~Ce rost ar avea~~ Un guvern Gheorghe Brătianu, ~~Determinat~~ influenţat de opinia publică, care nu mai inţelege rostul războiului şi nu vede rezultatul sacrificiilor, o ~~asemenea conducere~~ ar lua măsuri in consecinţă. Retragerea trupelor depe front şi incetarea eventuală a războiului, fără insă a schimba politica externă.

„Sunt mulţi care cred că un asemenea guvern ar fi o abilitate a politicei româneşti şi o posibilitate de tranzit spre alte orientări.

b) O schimbare radicală, adică prăbuşirea regimului actual, cu toate consecinţele posibile, deci şi o schimbare de front in politica externă. „Noi ne mirăm că nu s'a făcut”

Este posibilă o asemenea schimbare, atâta timp cât Germania mai ocupă ţara? Ne indoim.

3) Atitudinea faţă de Rusia Sovietică.

Ni se recomandă să tratăm direct cu Moscova şi să ne inţelegem cu ei, inainte de a sta de vorbă cu Londra. „Intrebarea este : care e modalitatea practică de a discuta cu Ruşii şi in primul rând pe ce bază?

„Cei care se fac campionii - din străinătate - ai unei asemenea recomandări, nu ne-au indicat şi răspunsurile la intrebările de mai sus.

4) Perspectiva războiului

In general se judecă la noi situaţia cam simplist; adică anglo-americanii debarcă in Balcani, ocupă ţara şi „ne scapă” şi de Ruşi şi de Nemţi.

„După informaţiile noastre, Bulgaria nu va face război impotriva anglo-americanilor, dacă vor sosi ei pe pământul lor. In cazul, insă, când vor inainta Turcii, se vor opune şi atunci, ţara noastră va fi teatru de război, o perspectivă de care ne ingrozim.

„O altă ipoteză ar fi eventualitatea când Ruşii ar vrea să se unească cu Bulgarii pentru a-i susţine in acţiunea ce aceştia s'ar decide să o inceapă impotriva Germaniei.

~~Ce face guvernul in faţa ipotezelor de mai sus, cari pot deveni realităţi dela o zi la alta?~~

„Trebue să lăsăm şi spiritul partizan şi orgoliul şi să judecăm, la rece, perspectivele ţării noastre şi posibilităţile de a ne salva din situaţia imposibilă in care ne aflăm astăzi.

3227/7.S.S.D.

OPERAT LA FIȘE

C I R C U L A R A

Nr.
11.Iunie 1945.-
AGENTURA A R D E A L

209

Suntem informați că Partidul Național Țărănist impreună cu partidul Georgist,au colaborat și au luat inițiativa pentru organizarea lor,din punct de vedere politic.-

Dl.Iuliu Maniu ar fi dat dispozițiuni pentru a se organiza in cel mai scurt timp pe județe,circumscripții și localități.-

Rugăm a urmări această chestiune,și a ne semna la orice constatări,comunicându-ne numele șefilor organizațiilor de județe,circumscripții și localități.-

....../.....

Ge Politica

38

19 Iunie 1943

210

OPERAT LA FIŞE

In urma asigurărilor date de dl Cancicov, dl Maniu a decis să nu mai amâne multă vreme plecarea la mare, si anume la Carmen Sylva, pentru a-şi îngriji sciatica.

Intrucat si dl dr Lupu urmează să plece peste puţin timp la Arsura iar dl Mihai Popovici a anunţat o călătorie la Brasov si Sibiu, intrucat dl Mihalache este in permanenta absent din Capitală, cercurile partidului naţional-ţărănesc sunt ingrijorate că rămân fără conducere, si anume intr'un moment când ar fi mai multă nevoe de ea.

E drept că dl Mihai Popovici a căutat să convingă pe ceilalţi conducători ai partidului să mai amâne in limitele posibilului toate deplasările, intrucât importante evenimente interne şi exte ne ar fi in perspectivă, care ar cere neapărata prezenţă a şefilor ţărănişti in Capitală, dl Maniu motiveaza necesitatea ingrijirii bolii sale iar drul Lupu invoaca recomnadarea ce i s'a făcut de a schimba numai decât aerul.

Dl Cancicov, in intrevederea de la 17 Iunie a sfătuit şi el pe dl Maniu să nu sedeplaseze, mai ales intrucât marea ar fi actualmente o regiune periculoasa insă a rămas ca dl Maniu să sepronunte zilele acestea.

Y/33

19571 / 1.S.S.I.

/D
S.I.
.I.
P.

15 Octomvrie 1945
Sursa : Crăciun
211

OPE[illegible] LA FIŞĂ

N O T A

Misiunea Americană a insistat din nou în cursul acestei săptămâni pe lângă MANIU ca membrii partidului naţional-ţărănesc să se abţină dela orice fel de manifestaţii publice, pentru a nu da naştere la provocări şi dezordini, ce ar îngreuna „tratativele ce se duc între marile puteri" pe chestiunea situaţiei politice din România.

--=--

S. S. I.
C. I. - Pr.
Cr/Z.

1957 d

13 Noembrie 1945
"Demostene"

212

OPERAT LA FIŞE

N O T A

Dl. Iuliu Maniu a avut Luni o întrevedere de două ore cu Dl. General Schuyller.

Cu acest prilej, s'a examinat situaţia politică internă, de pe urma incidentelor de Joi şi consecinţele lor grave.

După discuţiunile cu şeful misiunii americane, Dl. Iuliu Maniu a declarat amicilor săi politici, că nu există motive prea multe de optimism pentru schimbarea situaţiunii politice interne.

Dl. Maniu a arătat că, Generalul Schuyller a făcut un raport la Washington asupra celor întâmplate la 8 Noembrie şi aşteaptă acum instrucţiuni.

Deasemenea, Dl. General Schuyller a făcut un raport şi la Sofia, D-lui Ethridge, la rugămintea acestuia.

Cu privire la sosirea trimisului preşedintelui Truman, Dl. Iuliu Maniu a arătat că ea se va produce abia Joi.

Comunicat :

- Dir. Coordonării
- Dl. Zaharia
- Dl. Bcceru
- Dl. Tudor
- Dl. Orzaru

TABEL No.

Nr. crt.	NUMELE și PRONUMELE	Datele de Stare civilă Domiciliu	Funcția, Activitatea, dacă a fost arestat și când	Observații

19571

22 August 1946.

OPERAT LA FIȘE

213

N O T A

In dimineața zilei de 21 crt. între orele 10,20-10,25 Misiunea Diplomatică Americană a fost vizitată de Iuliu Maniu șeful partidului național țărănesc venit cu auto nr.14224 B prop. Braumzweig Moise, comerciant, domiciliat în str. Brezoianu 7 și pleacă cu auto nr.37 Pl.

———

19571

17 Noemvrie 1946
STROICI

OPERAT LA FIŞE

NOTA 214

IULIU MANIU, preşedintele partidului naţional ţărănesc, a fost informat cu preciziune că în ultimele zile au intrat clandestin în ţară un număr de 40-50 anglo-americani, ca observatori pentru alegeri.

Aceştia au acte româneşti false, sunt înzestraţi cu aparate portative T.F.F. şi păstrează contact cu serviciile de informare ale misiunilor respective, cât şi cu guvernele lor.

Se aşteaptă ca, până în ziua de 19 Noemvrie a.c., numărul acestor observatori să se ridice la două sute.

- Sursă serioasă.
- In curs de verificare.

COMUNICAT :

- D-lui Vlaicu
- Dlui.Dir.Zaharia
- Subs.Politice

--

S. I.

CENTRUL BRAILA

Nr. 387

10 OCT. 1944

3192

3192/2.B-S.

Copie pentru GR. REZIDENTE

215

către

SECTIA C.I.

Grupa Politica

OPERAT LA ...

Avem onoare a vă comunica că, în rândurile național-liberalilor și național-țărăniștilor, cât și în rândurile celorlalți alegători, ce au făcut politică militantă în alte partide, ce încă nu s'au reînființat, precum și în rândurile acelora ce s'au abținut de a face politica pe față, se spune că D-nii IULIU MANIU și DINU BRATEANU, nu vor ceda cu nimic partidelor comunisto-socialist, cari cer schimbarea guvernului și intrarea în noua conducere a anumitor persoane desemnate de ei, rămânând la ferma hotărâre de a se conduce, momentan, treburile Țării de guvernul compus din generali, sub controlul și directivele lor, care inspiră mai multă autoritate în aceste frământătoare timpuri prin cari trecem și prin cari vom mai trece.

Deasemeni, se mai spune, tot în rândurile celor de mai sus, că este încă departe deocamdată, ideia fixării datei a alegerilor generale, care în actualele împrejurări, față de acuta extindere de nervi pe tarâmul ideilor politice diferite, ar fi dăunătoare Țării.

AGENTURA MUNTENIA
INTRAREA Nr. 1565
Ziua 14 luna oct. anul 1944

S. I.

CENTRUL BRAILA

Nr. 404.

18 OCT. 1944

3192

Copie pentru AG. MUNTENIA

AG. ... MUNTENIA
INTRAREA N. 1579
24 luna Oct anul 1944

216

către

SECTIA C.I.

Grupa Politică

OPERAT LA FIȘE

Avem onoare a vă comunica că, membrii organizaţiei naţional-ţărăniste, veniţi din Capitală eri 17 crt. au adus vestea că în urma memoului detailat, înaintat de către Domnul IULIU MANIU, Preşidenţiei Consiliului de Miniştri, ca protest la măsura luată de guvern, în care s'a interzis ţinerea întrunirei membrilor naţional-ţărănişti în ziua de Duminică 15 Oct. a.c. la Bucureşti, în cursul nopţii de Duminică s'a ţinut un nou Consiliu de Miniştri, la care au participat şi D-nii IULIU MANIU şi DINU BRATEANU, în calitate de Miniştrii de Stat.

Dl. IULIU MANIU, a expus punctele din manifestul lansat, care a fost publicat şi în ziarul "DREPTATEA" oficiosul organizaţiei, insistând timp de 35 minute la capitolul "Finanţele Ţării", cari acum ocupă 30% din vechiul buget, pe când cheltuielile actuale se ridică la 150% peste prevederi.

După aceasta amplă expunere, Domnul IULIU MANIU şi-ar fi înaintat demisia din guvern, ca Ministru de Stat chiar în cursul acelei nopţi la orele 4,30, cu dorinţa expresă de a nu mai reveni asupra ei.

Domnul DINU BRATEANU, şeful Partidului Naţional-Liberal, fiind în totul de acord cu cele expuse de Dl. IULIU MANIU, şi dat fiind actualele împrejurări şi greaua situaţie prin care trece Ţara, şi-ar fi înaintat şi D-Sa demisia din guvern.

Acestea au fost aduse la cunoştinţa comitetelor celor 2 partide, de către curierii sosiţi cu trenul din Capitală.

BRAŞOV G. I.

28 MAI 1945

SECRET

Politic 319 4303

OPERAT LA ...

217

NOTA

18 Maiu 1945

Sunt informaţiuni că partidul Naţional-Tărănesc şi-a inceput reorganizarea cadrelor.

Intre fruntaşii partidului au loc diferite consfătuiri in vederea alcătuirei programului de propagandă.

Dealtfel, se spune că la sfârşitul lunei Aprilie a.c. Dl. Iuliu Maniu ar fi inmânat M.Sale Regelui un memoriu-program, prin care arată situaţia in care se găseşte ţara şi a cerut M.Sale Regelui formarea unui guvern de concentrare.

Acest memoriu face parte din planul alcătuit in vederea propagandei ce o intenţionează s'o desfăşoare in ţară partidul Naţional-Tărănesc.

3192

REZIDENTA R. SARAT

30 MART 1945

131

26 Martie 1945

218

OPERAT LA FIȘE

NOTA Nr. 275

La Naționali Tărănisti prin demisia Dlui ILIU MANIU, s'au produs multe certuri și nemultumiri astfel se spune că ION MIHALACHE nu va fi ales președinte, iar Dr LUPU, ar lua presedintia formând alte cadre în jurul său pe bazele democratice de azi.-

Numai o mică parte din partizani vor rămâne alături de I. MANIU care în felul acesta ar fi izolat.-

Deasemenea se spune, că și la liberali DINU BRATIANU a demisionat.-

In cercurile locale se spune, că partidul aproape în întregime ar trece de partea Dlui Gh. TATARASCU reîntregindu-se astfel, sub conducerea sa, partidul liberal, cu elemente tinere în majoritate.-

REZIDENTA BRAILA

20 APR. 1945 B1 3192

19 Aprilie 1945

OPERAT LA FIȘE

219

NOTA No. 445

In cercurile politice Național - Țărăniste, se spune că Dl. Iuliu Maniu ar fi plecat din nou la Londra, având misiuni importante cu privire la trecerea exploatărilor produselor petrolifere în mâna anglo-americanilor ce urmează a se face în contul datoriilor noastre de războiu ce au fost achitate URSS.-

Dosar 3189/7.S.S.

24 Iulie 1945

Sursa: Marelca

3189

OPERAT LA FIȘE

220

N O T A

Grupul de opoziţie al lui Iuliu Maniu şi Brătianu, a tipărit un ziar clandestin - foaie manifest - intitulat "România în lanţuri", în cuprinsul căruia critică actualul guvern, format - după părerea lor - numai din cozi de topor, lichele, fripturişti, cari au sărăcit ţara.

Se spune - între altele - că grupul menţionat a înaintat un memoriu anglo-americanilor, cu privire la soarta ţării noastre, fostă satelită, prin care cere formarea unui guvern din persoane neutre, care să pregătească alegerile şi să ceară totodată retragerea trupelor sovietice din România.

In cuprinsul memoriului se atrage atenţia că în cazul când aceste trupe nu vor fi retrase, să fie numită o comisiune aliată mixtă.

Ca să provoace anumite disensiuni în sânul actualului cabinet, Maniu şi Brătianu organizează manifestaţiuni publice cu ajutorul tineretului studenţesc al partidului liberal, care, după părerea lor, este foarte mult agreat de majoritatea populaţiei. La aceste manifestaţii publice, studenţii lansează diferite lozinci ca: "Jos jidanii", "Trăiască libertatea şi Maniu", "Regele şi Patria" etc.

Deasemeni se mai comentează că până la sfârşitul lunei August, România va avea un nou guvern de largă concentrare democratică în compunerea căruia va intra Maniu şi Brătianu.

In acţiunile lor, legionarii sprijină pe naţional ţărănişti. Intre manifestanţi sunt de regulă studenţi ai Facultăţii de Medicină, cunoscuţi legionari.

D.G.P.
2 August 1945
932 221

OPERAT LA FIȘE

3189

MIERCURI 1 AUGUST 1945,S'A INTRUNIT BIROUL PARTIDULUI
NATIONAL =TARANESC

Ce s'a discutat.

Miercuri 1 August 1945,a avut loc ședința biroului partidului Național Țărănesc,care este compus din Domnii:MANIU,MIHALACHE DR.LUPU și N.POPOVICI pentru a face un schimb de vederi înainte de ședința delegației permanente.-

Dl.IULUI MANIU a declarat că nu are încă informațiuni precise asupra celor discutate la Postdam,dar din starea de spirit a adversarilor crede că schimbările interne sunt fatale."Nu vrea să anticipeze ceace poate să arate,însă situația internă și în deosebi cea economică este atât de gravă încât guvernul nu poate domi

Dl.MIHALACHE a reluat propunerea făcută mai de mult că în cazul când situația s'ar redresa,să se organizeze o rezistență împotriva regimului care să ducă pe toți fruntașii în lagăre și astfel străinătatea să vadă că aicea situația este anormală.

Cei de față au discutat apoi urmările alegerilor din Anglia și măsurile propagandistice pe care trebuie să le ia partidul pentru a evidenția legătura sa politică și programatică cu partidul "Laburist".-

----oOo----

Activitatea, dacă
arestat și când

3189

D.G.P.

5 August 1945

1o17.

OPERAT LA FIȘĂ

168

222

SEDINTA DELEGATIEI PERMANENTE A PARTIDULUI NATIONAL - LIBERAL, DIN SEARA ZILEI DE 4 AUGUST a.c.

Delegațiunea Permanentă a partidului național-țărănesc s'a întrunit în seara de Sâmbătă 4 August a.c. la locuința fostului Ministru Leocuția, din Bd.Schitu Măgureanu.

Au luat parte foștii miniștri și șefii de organizații aflați în Capitală.

Dl.Iuliu Maniu luând cuvântul, a făcut o lungă expunere asupra situației politice. D-Sa a început prin a arăta străduințele pe cari le-a depus în timpul dominației germane, pentru a determina pe fostul Mareșal Antonescu să iasă din sistemul politic și militar german și să dea posibilitatea țărei de a reveni la politica ei externă tradițională.

Dl.Maniu a arătat apoi eforturile ce s'au depus pentru a se obține Armistițiul și acțiunea întreprinsă de către Știrbey și Vișoianu la Cairo.

Trecând la examenul situației internaționale, dl.Maniu a explicat delegațiunii importanța adunării dela San-Francisco și a ultimelor alegeri din Anglia.

Vorbitorul arată că în aceste alegeri a triumfat stânga moderată, care, prin poziția ce ocupă, prin doctrina și programul ei are multe afinități cu partidul național-țărănesc.

Programul partidului laburist se aseamănă cu programul partidului nostru din 1936, astfel că dacă cineva vrea să tragă încheieri pentru România de rezultatul alegerilor din Anglia, atunci trebue să-și dea seama că a triumfat acolo o democrație socială, moderată și evolutivă, întemeiată pe ideea de libertate și pe consensul liber al națiunii.

Vorbitorul trece apoi la examinarea situației interne și declară că dela 6 Martie ne aflăm într'o situație anormală, din cauza unui guvern care a obținut puterea în condițiile știute și s'a menținut prin suprimarea libertăților și prin silnicie. Lagărele ce s'au institituit, arestările, perchezițiile, interzicerea activității politice și suprimarea presei, dovedesc caracterul regimului actual. El nu este și nu poate fi un regim democratic.

./.

Dar în afară de aceasta, e şi un regim cu desăvârşire incapabil, fiindcă n'a isbutit decât să creeze un haos economic, ale cărui efecte le simte fiecare cetăţean. Cu această situaţie nu mai poate dăinui, o simte fiecare şi o simte chiar şi guvernul.

Nu numai din acest punct de vedere, a continuat dl. Maniu, situaţia României este anormală; ea este anormală din toate punctele de vedere şi Marii Trei întruniţi în conferinţa dela Potsdam, au consfinţit anormalitatea acestei situaţii într'un document istoric. Am aşteptat şi eu, aţi aşteptat şi Dvs. rezultatele acestei conferinţe, care urma să schimbe nenorocita stare de lucruri în care ne găsim.

Trebue să declar că România avea dreptul să obţină mai mult la conferinţa dela Potsdam. Intr'adevăr, dacă se recunoaşte aportul Italiei adus cauzei Naţiunilor Unite, a acelei Italii care a mai menţinut 18 divizii alături de germani şi în contra aliaţilor, era drept să se recunoască aportul mult mai însemnat pe care l-a adus România prin actul dela 23 August. Noi, nu numai că am pus la dispoziţie, fără nici o defecţiune, întreg potenţialul nostru economic şi militar aliaţilor şi am adus jertfelde sânge care întrec 150.000 de oameni, iar prin lovitura pe care am dat-o, am făcut să cadă orice rezistenţă germană în Balcani şi am determinat eşirea Bulgariei din războî şi pătrunderea armatei roşii dincolo de versantul Carpaţilor, până la porţile Budapestei şi până în Cehoslovacia.

Faptul că noi suntem situaţi în comunicatul dela Potsdam alături de Bulgaria şi de Ungaria, de Ungaria care a luptat până în ultimul moment în contra Naţiunilor Unite, datoreşte în bună măsură şi carenţei guvernului actual, care nu a fost în stare să pună în valoare faţă de aliaţi, aportul pe care l-am adus.

Rezoluţia dela Potsdam ne aduce însă câteva hotărîri mulţumitoare, de natură să normalizeze situaţia dela noi.

Sunt bucuros să constat că aceste hotărîri au ţinut seamă de cererile formulate în memoriile ce am avut onoarea să înaintez guvernelor Aliate.

In primul rând ni s'a dat o satisfacţie atunci când s'a hotărît ca, Comisiunea Aliată de Control să fie alcătuită din reprezentanţii tuturor puterilor cu care noi am negociat şi semnat armistiţiul şi care şi-au asumat faţă de ţara noastră aceleaşi răspunderi.

In al doilea rând, sunt mulţumit să constat că s'a mai ţinut seama de cererea formulată de mine ca reprezentanţii presei străine să aibă dreptul de a veni la noi, de a observa nestânjeniţi tot ce se întâmplă şi de a putea raporta lumii constatările lor.

Am luat deasemenea cu toţii act că guvernul care va trebui să negocieze pacea şi să încerce de a obţine condiţiuni cât mai bune, punând în valoare aportul ce l-am adus la cauza comună a Naţiunilor Unite, să fie recunoscut de toate puterile. Noi ştim că Guvernul actual nu a fost recunoscut de Anglia şi America, fiindcă nu reprezintă naţiunea, deci, trebuie să sperăm că noul guvern recunoscut de toate puterile, va întruni condiţiile necesare unei normalizări depline a situaţiei.

Dacă sunt mulţumit de aceste resoluţii, sunt obligat să exprim îndoiala mea cu privire la sinceritatea cu care ele vor fi aplicate.

In logica lucrurilor, "guverne democrate recunoscute" -cum sună formula comunicatului dela Potsdam- ce trebuie să însemne ? Ele trebuie să fie, de bună seamă, democratice, adică guverne care se întemeiază pe o democraţie aşa cum este concepută în Anglia şi America, o democraţie care să instituie libertatea pentru toţi şi care să nu refuze vreunui partid sau vreunui cetăţean, libertăţile elementare.

Acest guvern nu poate fi democratic, decât dacă se întemeiază pe partidele care s'au opus dictaturei, fie antonesciene, fie dinaintea lui Antonescu şi care au lucrat ca dictatura sprijinită de germani să cadă, ca alianţa noastră cu Germania să fie abolită şi ca noi să ne luăm locul lângă Naţiunile Unite, adică pe partidele care au pregătit şi realizat actul dela 23 August.

Intrebarea pe care trebuie să ne-o punem noi în momentul de faţă este ce trebuie să întrebuinţăt pentru a asigura ca hotărîrile dela Potsdam să fie aplicate în litera şi în spiritul lor.

După părerea mea ne stau la dispoziţie două mijloace:

1.- Să mergem la Rege şi să-I atragem atenţia asupra situaţiei. Majestatea Sa trebuie să-şi dea seama-şi Inaltul Său patriotism desigur că-Şi dă seama- că este în interesul superior al ţărei ca să avem în mod grabnic un guvern recunoscut de toate puterile şi capabil să negocieze pacea şi să asigure condiţii cât mai bune ţărei. Acest guvern trebuie să fie alcătuit în mod grabnic pentru a da timp să pregătească şi atmosfera necesară pentru salvgardarea intereselor României.

2.- Trebuie, în acelaş timp, să trimitem oameni în Anglia şi America, pentru a face propagandă, pentru a lua contact cu forurile indicate, pentru a pune în mişcare tot ce este posibil în favoarea ţărei noastre.

./.

Dl. SAUCIUC SAVEANU, întreabă dacă s'au utilizat toate mijloacele pentru a convinge Rusia Sovietică de dreptatea cererilor noastre.

Dl. Maniu, arată că a făcut tot ce a stat în putinţă, spre a ţine contact cu reprezentanţii Rusiei. Relatează încercările ce le-a făcut de a fi primit de dl. Vâşinschi, fără să isbutească.

După ce am fost refuzat, am mai încercat odată; n'am socotit că este o umilinţă atunci când sunt în serviciul ţărei mele. Mi s'a răspuns că aşi fi primit cu condiţia să nu ridic chestiunea Basarabiei şi a Bucovinei de Nord. N'am înţeles să mi se îngrădească libertatea de discuţie, ci am înţeles să fiu lăsat să ridic orice chestie cred eu că este în interesul ţărei mele, şi DE ACEIA am refuzat.

Dl. IOAN MIHALACHE, face o lungă expunere, în care arată tendinţele permanente ale Rusiei de expansiune către mările calde. Intre interesele noastre şi ale Rusiei există ciocniri. Cred că trebuie să încercăm de a găsi puncte de apropiere între noi şi ruşi, spune dl. Mihalache.

Vorbitorul se îndoieşte că delegaţi ai partidului naţional-ţărănesc vor putea să plece în străinătate, cum a preconisat dl. Maniu. Trebuie să lucrăm întâi aici pe lângă noua Comisie Inter-Aliată.

Dl. Dr. N. Lupu rezumând discuţiunile, declară că delegaţia a hotărît:

1.- Să alcătuiască un memoriu către Rege şi şeful partidului să ceară audienţă pentru a învedera necesitatea alcătuirii unui nou guvern.

Să se alcătuiască o delegaţie care să meargă în străinătate.

El se oferă să meargă la Londra, pentru a lucra pentru cauza României.

Si personal, dl. Dr. Lupu mai recomandă ca dl. Maniu să se întâlnească cu Dr. Petru Groza şi ca doi ardeleni iubitori de ţară, să convină că guvernul actual trebuie să plece, spre a se pute alcătui un nou guvern, care are de asigurat nou statut internaţional al ţărei.

Cr./I.

29 August 1945

(C.I.-P)

Demostene

226

3189

OPERAT LA FIŞE

D. Fundu

N O T A

D-nii Iuliu Maniu şi Dinu Brătianu au stabilit în cursul zilei de Marţi, întocmirea unor memorii în legătură cu arestarea unor membrii ai tineretului partidelor liberal şi naţional-ţărănist şi implicarea lor într'o organizaţie teroristă.

Memoriile vor fi prezentate justiţiei militare.

28 Aug.

In acelaş timp, s'a adus la cunoştinţă în cursul zilei de Marţi misiunilor americană şi angleză, printr'un memoriu al D-lor Iulium Maniu şi Dinu Brătianu, menţinerea sub stare de arest fără cercetarea justiţiei, timp de peste 6 săptămâni, a numeroşi cetăţeni, fiindcă fac parte din cele două partide.

arestate

Un memoriu în aceiaşi chestiune a fost trimis anglo-americanilor şi de către Dl. Gen. Rădescu, încă săptămână trecută.

PREFECTURA POLITIEI CAPITALEI
Biroul de Studii şi Coordonare

August 1945

227

3189

17/51

OPERAT LA FISE

D-nii Iuliu Maniu şi Dinu Brătianu, au luat hotărârea de a nu delega nici un membru de partid într'o formulă de remaniere.

Deasemeni, luna August este fixată pentru reorganizarea cadrelor judeţene pe teren, fiind însărcinaţi cu această acţiune :

- Nicolae Penescu, pentru Oltenia şi Muntenia;
- Virgil Solomon şi Ghiţă Pop, pentru Ardeal.
- Ioan Hudiţă, pentru Moldova şi Bucovina.

Dela liberali, au fost destinaţi de Bebe Brătianu : Radu Vâlsănescu şi Vasile Sasu.

Organizarea cadrelor priveşte fixarea delegaţiei permanente de teren a Comitetelor judeţene şi delegarea şefilor de sector pentru a organiza comunele.

Operaţiunea trebuie desăvârşită până la 1 Septembrie 1945.

1737.

DRUMUL DE LUPTA SI LUMINA AL LUI MANIU PENTRU BIRUINTA DELA 23 AUGUST.

228

Se împlinește un an decând M.S.Regele și câțiva bărbați politici români în frunte cu Iuliu Maniu au schimbat drumul politicei românești încadrând-o pe făgașul tradițiilor și intereselor naționale. Aniversând lovitura dela 23 August, ne amintim de sensul luptei de eri, de durerosa sbatere a poporului nostru pentru înfruntarea nimicniciei oamenilor și vremurilor definitiv apuse.

Este fără îndoială trist că aniversarea unui an dela intronarea regimului democrat în România, nu se face sub semnul credințelor pentru care s'a luptat și jertfit un întreg popor, că autorilor acestei lovituri nu le este posibil să participe la acest ceas de mândră bucurie națională, în schimb vin să se erijeze în "luptători" oameni fără nici o legătură cu evenimentele dela 23 August, fără nicio contribuție la răsturnarea unui regim de teroare, reclamagii fără scrupule, pedagogi sterpi ai tuturor opertunismelor politice. Toți cei care n'au făcut nimic, vorbesc și toți cei cari au ~~xxxx~~ dus greul luptei tac, așteaptă pentru a se scurge valul acestor vremi de desmățare și patimi.

Oricât vor încerca însă duhurile răului să acopere istoria întâmplărilor ce au trecut, oricât vor stărui în diabolica pornire de a nega meritele altora, adevărul nu poate fi acoperit, massele nu pot fi mințite, fără ca odată să iasă la lumină fața cea curată a frământărilor și fără ca poporul să nu-și pedepsească apostalții de azi.

Așezarea istoriei nu poate fi turburată de minciuna lor și zeii idealurilor noastre nu pot fi răsturnați depe socluri de nici o vijelie, de nici o asprime, de nici o nimicire. Si printre ei fără îndoială, Iuliu Maniu, de al cărui nume se leagă în veci amintirea eliberării noastre de ultimile rămășițe ale supunerii teutone, precum și învierea vechilor glorii, din care se vor hrăni decenii dearândul ființelor noastre morale.

23 August nu poate fi sărbătorit fără el, pentrucă alături de Rege, Iuliu Maniu este inițiatorul și făptuitorul principal.

Acțiunea pentru biruința ce a venit la 23 August, Iuliu Maniu și P.N.T. n'au început-o acum 4 ani, pentrucă lupta era în continuare, ci au potentat-o numai. Ea și-a atins un prim țel în 1940, când a fost răsturnată dictatura lui Carol II, dar a continuat imediat, cu o și mai puternică îndârjire, pentru înlăturarea celei de a doua legionară- și a treia- antonesciană- instaurate cu ajutorul unor forțe străine.

Preliminările luptei au fost discutate de Iuliu Maniu în Februarie 1941, cu reprezentanții Angliei și Americei, Hoare și Günther, cari ne-a întărit în credința că în negurile grele ale depărtărilor din viitor, peste veacuri, a Neamului nostru, este prin democrația occidentală, împotriva tuturor imperialismelor. Si în vreme ce stăpânirii străine ne diferenția, rupând provincii din trupul țării, neamul care nu se voia rupt, nu se voia împărțit de răi, ci una către o soartă mai bună, s'a adunat bloc de lumină în jurul Partidului Național Țărănesc, condus de Iuliu Maniu, Si cu cât încrederea Poporului Român era mai trainică, cu atât răspunderea în fața istoriei apăsa mai greu, de aceia nu trebuia contenită pregătirea democrației ce a venit la 23 August 1944.

./.

229 OPERAT LA FIŞE 380

Cel dintâi gând al revoluţionarului ardelean a fost obţinerea în-
crederii M.D.Regelui şi mărturisirea ataşamentului nestrămutat în Monar-
hia, în chiar vremurile în care coroana era umilită şi silită să joace
un rol şters, minor, Iuliu Maniu, dând în felul acesta o lecţie de splen-
did devotament monarhic, ştiind bine că limpezirea turburărilor prin care
trecem nu se putea face decât prin răsturnarea a tot ce era firesc şi în-
tronarea autorităţii regale. In al doilea ţel atins de acţiunea lui Iuliu
Maniu, a fost restabilirea încrederii în armată prin distrugerea mitului
superiorităţii technice şi militare a nemţilor, apoi retragerea e mandan-
ţilor supremi, angajarea, organizarea şi folosirea lor pentru darea lovitu-
rii militare. In toamna anului 1941, când armatele germane erau în culmea
gloriei, în plină ofensivă în Răsărit, Iuliu Maniu organizează primul nucleu
de militari, în frunte cu generalii Aldea, C.Niculescu, Racovitză, care avea
scopul de a studia posibilitatea organizării unei armate subterane şi a
pune la punct planul de răsturnare armată. Această închegare este primul
nucleu ce a fost apoi transformat în 1944, "Comitetul Militar" ce a lucrat
sub direcţiunea Majestăţii Sale şi care a dat lovitura împreună cu alţi
militari intraţi mai târziu.
Paralel cu pregătirea militară a acţiunei, concepută de Iuliu Maniu
sub suprema diriguire a Monarhului, a început organizarea unei mişcări
de masse subterane, folosind cadrele puternicei organizaţii naţional-
ţărăniste. In anii 1942 şi 1943, sub conducerea Drului Dr.Ioan Pop-Alba-
Iulia, au fost organizate şi înarmate trei mari detaşamente de parti-
zani în munţii Transilvaniei, formaţii care au luptat cu eroism, vreme de
3 săptămâni, în Septemvrie 1944, când aproape singure au menţinut pe fron-
tiera romăno-ungară, rămasă descoperită în faţa agresiunii. In locul mole-
şelei ce exterioriza, în dezinteres scepticism pentru cauza Aliaţilor, în
anii aceia de crunte frământări 1941, 1942 şi de o teamă înfricoşătoare
a Gestapoului, şi a oamenilor lui Antonescu, Iuliu Maniu şi conducerea par-
tidului Naţional Ţărănesc au izbutit să concentreze depe atunci când
nici o organizaţie muncitorească nu îndrăznea să apară pe câmpul luptei
agresive a tineretului, a oamenilor curaţi care nu şi-au pierdut nădej-
diile în intronarea democraţiei, a gazetarilor-avangardia tuturor transfor-
mărilor. In acelaş timp, prin lungi şi documentate memorii pagini de trai-
nică istorie, protesta în faţa lui Antonescu împotriva războiului din
Răsărit, solicitând aducerea în Patrie a trupelor ce luptau dincolo de
Nistru pentru ideale străine.
Acţiunea din interior trebuia conjugată apoi cu una pe teren diplo-
matic - Iuliu Maniu, reuşind încă din 1942 să organizeze prin trimiterea
lui C.Bianu în Anglia un comitet naţional român la Londra sub conducerea
Prof.Cornea, să câştige Legaţiile noastre din Berna, Stockholm, Lisabona, şi
Ankara, pentru ţelurile luptei democrate, să ia contact cu toate guvernele
Naţiunilor Unite pentru a le informa, a le cere sprijin şi face cunoscută
lupta din interior şi pentru a pregăti pe cale diplomatică ieşirea Ro-
mâniei din Axă. Emisari Partidului Naţional Ţărănesc, Gr.Niculescu-Bu-
zeşti (în 1934) Prinţul Ştirbei şi C.Vişoianu (în 1944) au dus o luptă
plină de bogate rezultate pentru pregătirea actului dela 23 August. Inco-
ronarea acestor străduinţe au fost: declaraţia Molotov din Aprilie 1944,
fixarea condiţiilor preliminare ale armistiţiului şi câştigarea definitivă
încrederi a Marilor Puteri în forţa luptei poporului român, forţe cârmuită
de Rege, Iuliu Maniu şi C.Brătianu de drumul izbânzilor. Un larg concurs
la menţinerea legăturilor cu străinătatea au fost dat grupe de tineri
organizaţi la îndrumarea şefului naţional-ţărăniştilor sub conducerea ing.
Nica Georgescu, care au lucrat tot timpul celor 4 ani, sub teroare, ţinând
contactul cu "centrale de informaţii" din străinătate prin posturi de
t.f.f. şi aparate de radio clandestine. Stăpâniţi de porunca lui Maniu,
de crezuri naţionaliste ce au luminat şi încălzit întotdeauna genera-
ţiile, acei tineri s'au îndârjit vreme de 4 ani, în cea mai dramatică în-
cordare, îndurând teroarea, temniţele şi maltratările. Au stat mereu, sta-
tornici, cu devotament tânăr, lângă bătrânul portstegar, tânăr însă prin
convingeri şi energie.

./.

Iuliu Maniu nu era însă omul unui singur partid, ci al neamului întreg, deaceia sub steagul înstalat de el, dus la atâtea victorii de curentul Naţional ţărănesc, prin Mihalache, Mihai Popovici, Nic. Lupu, Gh. Popp, N. Penescu etc... s'a aliniat în 1942, Partidul Naţional liberal, cu care s'a împărţit întreg grupul luptei, datorită patriotismului cald al Dlui. C. Brătianu şi colaboratorilor săi apropiaţi în frunte cu Dl. Dr. C. Angelescu, iar mai târziu, în primăvara anului 1944 a venit alături în această luptă şi social democraţii şi comuniştii prin Titel Petrescu şi Pătrăşcanu. Intregul nostru neam, era bloc luminos, lângă Iului Maniu, prin care respira întreaga România.

Abia după ce a fost pus la punct întregul plan, după ce au mobilizate toate forţele, exaltată toată energia rezistenţa s'a putut păşi la acţiunea dela 23 August. A doua zi apoi când întreaga furie teutonică se revărsa asupra Capitalei, Iului Maniu şi alţi fruntaşi, stăteau la locul cel mai primejdios, la Palatul Regal, organizând rezistanţa contra germanilor,. Iuliu Maniu stătea lângă Neam - atunci ca şi azi - spre deosebire de abilii strategi ai oportunismelor de azi. Si neamul se mângâia prin el, nădăjduia prin el, s'a ridicat la comanda lui şi a biruit prin tăria lui.

Acesta a fost şi este Iului Maniu.

Dacă poporul Român nu l'ar fi avut trebuie să-l inventeze pentru că în anii aceştia grei, am avut şi avem nevoie de un om care să întrupeze în fiinţa sa vasută, în ţinuta şi glasul său, în atitudine şi gest, lupta noastră a tuturor. El întrupa la un ceas de tăgăduiri, rezistenţa şi dinamismul luptei de descătuşare a întregului popor.

Deaceia azi, în ziua praznicului "23 August" în care păcătoşii şi mişeii caută toporare falşe lângă altarele luptelor ce au fost lângă icoana sacră a Regelui, aşezăm chipul lui Iului Maniu, stăpânitor de vremi, făuritor de caractere tari, aducător de victorii trainice pentru un neam crucificat de atâtea izbelişti.-

---oOo---

reintegrarea Regelui în drepturile sale în paralel căutarea unei înţelegeri cu Aliaţii, pentru ca acţiunea să se încadreze în politica internaţuonală şi pentru ac astfel să şie garantate independenţa şi viitoru României

Pe plan intern şi politic acţiunea D-lui. IULIU MANIU, deşi era plină de riscuri şi comporta o muncă uriaşă, continuă şi stăruitoare, totuşi nu presenta dificultăţi invincibile. Sefii partidelor politice în afară de cei rătăciţi, fără influenţă asupra opiniei publice şi care se ambalaseră pe linia orientării politice germane, puteau să fie cîştigaţi uşor pe ideia acţiunii. In primul rând dl. Constantin I. Brătianu, şeful partidului naţional liberal, s'a raliat, iar în toamna anului 1940 la acţiunea Dlui. Maniu cu tot entuziasmul şi curajul său, calităţi care nu-i pot fi contestate. Prevederea şi rămutul sentiment patriotic, de care dispune şeful liberalilor şi al familiei Brătianu l-a menţinut tot timpul pe drumul cel drept. Mai târziu a cunoscut şi simpatizat acţiunea lui Titel Petrescu, generosul patriot, care în vremurile acelea grele a ştiut să adopte o atitudine demnă. Fireşte că partidul Comunist a simpatizat şi aprobat acţiunea în general deşi avea de făcut unele rezerve supărătoare asupra cărora nu insistăm de astă dată.

Clerul intelectualitatea, căpetenia armatei şi funcţionărimea era încetul cu încetul câştigată pentru ideia acţiunii.

Chiar dela începutul răsboiului Dl. Maniu a căutat şi a găsit legătura cu aliaţii.

deşi n'am înţeles să scriem acest articol cu tendinţă polienistă trebuie totuşi să respingem cu toată hotărârea calomnia ticăloasă a lui Maniu, care a înţeles să aibă legături numai cu anglo americanii nu şi cu Rusia Sovietică.

Dl. Maniu a fost totdeauna de părere să ne înţelegem cu ori ce preţ cu Sovietele.

Impreună cu Titulescu şi mai târziu singur a încercat totul să determine guvernul român prezidat de Dl. Gh. Tătărescu şi îndrumat de Carol II să adopte această politică.

Totul afost însă zadarnic, deoarece camarila carlistă era de pe atunci în solda germană.

Este iarăşi o ironie ieftină şi goală a adversarilor noştri politici că dl. Iului Maniu n'a făcut altceva decât să adreseze câteva proteste solemne.

Dar că şi protestările au comportat un rîsc însemnat şi "Patrioţi întârziaţi n'au făcut nici atât ci s'au ascuns tot timpul şi s'au complăcut într'o pasivitate cu totul inofensivă.

Protestările D-lui. Maniu n'au avut însă numai un sens teoretic, ci constituiau în acelaşi timp cel mai eficace mijloc pentru lămurirea şi animarea opiniei publice.

Conducătorii celorlelte popoare subjugate ca: Beneş de Gaule etc. mult timp n'au făcut nici ei altceva decât să protesteze.

Cu deosebirea esenţială însă, că ei nu se găseau în interiorul razei de tragere a pistoalelor naziste şi fasciste...

Dar fireşte că - după cum a spus-o şi a accentuat-o de atâtea ori acţiunea d-lui. Iului Maniu nu s'a epuizat în aceste protestări.

In tot timpul războiului dl. Maniu se găsea în legătură cu aliaţii. Corespondenţa, care se purta, viza departe stabilirea condiţiunilor pentru alăturarea României la tabăra aliată, de altă parte, aliaţii primeau sute de rapoarte confidenţiale şi extinse asupra situaţiei dela noui.

Va veni momentul când vom arăta ce acţiune stăruitoare a dus partidul naţional ţărănescş pe lângă Comandamantul Militar Român spre a opri trupele române să treacă Nistrul în teritorii unde erau împinse de trupele germane şi de nebunia unui general megaloman, iar când acest lucru nu s'a împiedicat, partidul naţional ţărănesc a protestat formal şi demn, singuxxx lucru se putea face declinându-şi răspunderile, prin trimisul său.

Din motive independente de noi nu putea la acest loc să insistăm

./.

232

1741 383

pe larg asupra tuturor aspectelor luptei dusă de partidul naţional ţărănesc în toată perioada dictaturilor şi în perioada de dominaţie şi subjugare germană.

Tratativele cu Aliaţii, au fost încununate de succes în ziua de 13 Aprilie 1944, când s a încheiat tratatul prelimanar de armistiţiu. între emisarii români, Prinţul Barbu Stirbey şi Constantin Vişoianu, fostul Ministru al Româniai la Haga de opatte şi reprezentanţii celor trei mari puteri de altă parte.

Dacă totuşi lovitura s a dat patru luni mai târziu, vina în nici un caz nu este a dlui. Maniu şi a noastră, ci a altora.

Infine pregătirea şi executarea loviturii de Stat şi a insurecţie naţionale a comportat o muncă migăloasă şi cu risc perpetuu. Se părea mai ales în faţa socialiştilor că alungarea din ţară a germanilor mai ales după eşecul din Italia, este un obiect imposibil de realizat.

Dacă Regele Mihai şi Conducătorii politici au dovedit o rară înţelepciune, energie şi curaj, apoi nu mai prejos a rămas armata română şi în general populaţia ţării. Armata română care cu acest prilaj a dovedit că posedă calităţi eminente.

Fără exagerare armata noastră poate fi considerată ca a patra armată pe continent. Ea şi-a executat datoria şi obiectivele cu promptitudine şi inegalată destoinicie.

Actul dela 23 August a avut consecinţe militare şi politice extrem de importante şi - după cum au recunoscut însăşi Comandamentul suprem german - decisive.

Contribuţia României la cauza aliaţilor este uriaşă.

Ea nu se poate calcula şi stabili la repezeală.

Cu drept cuvânt poporul român poate pretinde din partea Aliaţilor un tratament drept şi loaial.-

---ooo---

233 1742 384

OPERAT LA FIȘE

COMUNICATUL PARTIDULUI NATIONAL TARANESC

Delegaţia Parmanentă a Partidului Naţional Tărănesc s'a întrunit în şedinţă în ziua de 1 August a.c. împreună cu preşedinţii organizaţiilor judeţene aflători în Capitală, a luat în discuţie situaţia politică şi după ce a ascultat expunerile Preşedintelui Partidului şi Raportul Secretarului General, a votat în unanimitate următoarea:

M O T I U N E

1.- Constată cu adâncă regret că situaţia actuală a ţării nu corespunde deloc aşteptărilor întemeiate pe marile sforţări făcute de Naţiunea Română din iniţiativa şi cu colaborarea hotărâtoarea Partidului Naţional Tărănesc, pentru înlăturarea dictaturilor întroduse în Romania de Ex.Regele Carol II şi pentru scoaterea României din politica externă alături de Germania, introdusă de Guvernul TATARESCU.

Constată că în urma tristelor evenimente dela sfârşitul lunei Februarie şi începutul lunei Februarie a.c., s'a impus ţării în contra voinţei poporului, guvernul Dlui. Petru Groza, care nu reprezintă curentele populare din ţară şi nu satisface principiile stabilite de marile puteri la Ialta şi care în consecinţă, nu este recunoscut de totalitatea guvernelor Naţiunilor Unite.

Cu toate acestea, Guvernul Groza, încăpăţinat de a rămâne fără nici un temeiu la cârma ţării, s'a refugiat într'o serie întreagă de mijloace ilegale şi pentru a acoperi lipsa sa de competinţă şi totala sa impopularitate, a recurs la nenumărate apucături care pe drept cuvânt, frizează escrocherie politică.

Astfel, guvernul a luat câţiva membri obscuri ai partidelor naţional ţărănesc, i-a calificat drept dezidenţi şi i-a introdus în sânul său ca reprezentând acest partid. Deasemenea a luat şi câţiva răsvrătiţi din Partidul Naţional Liberal, vinovaţi pentru introducerea dictaturei în România şi pentru părăsirea aliaţilor noştri fireşti pentru a-i folosi în acelaşi scop.

Toate acestea pentru a produce impresia falşă că guvernul actual se întemeiază pe forţele politice democratice ale ţării, năsuindu-se a se da astfel o satisfacţie formală hotărârilor luate la Yalta de Cele Trei Mari Puteri Aliate.

Opinia publică din ţară şi din străinătate, precum şi Guvernele aliate, nu s'au lăsat însă înşelate. In consecinţă acest guvern nu este recunoscut nici până astăzi, ceeace este firesc, el fiind minoritar şi anti democratic.

3.- Guvernul şi-a trădat adevăratul său caracter, imediat după constituirea sa, începând o prigoană împotriva întregei opoziţii, care reprezintă imensa majoritate a naţiunii - o prigoană cum nu s'a mai cunoscut în România - prigoană pe care a extins-o şi asupra întreg populaţii Româneşti din Ardealul de Nord.

Conducătorul Românilor de acolo, care a fost altă dată arestat de hitleriştii din Ardeal, astăzi este arestat de Guvernul Groza.

Intreaga opoziţie a fost declarată fascistă sau profascistă în orice caz, cel puţin reacţionară, deşi această opoziţie a iniţiat şi condus acţiunea alungării din ţară a fasciştilor şi hitleriştilor.

Presa noastră a fost surprinsă, lucrătorii tipografi care au tipărit ziarul "Dreptatea" au fost maltrataţi şi trimişi în lagărul dela Caracal.

./.

Casa partidului din Bucureşti, a fost percheziţionată ş hiva ridicată de poliţia F.N.D. au fost arestaţi numeroşi prieten intelectuali, muncitori şi ţărani.

Până şi funcţionarii şi funcţi narce (dactilografele, oamenii de serviciu dela partid, au avut aceeaşi soartă. Deasemenea arhiva particulară a preşedintelui partidului, a fost furată.

In acest timp vechii funcţionari ai poliţiei, administ de Stat, jandarmii, grănicerii, ofiţerii, au fost înlocuiţi cu miile nici un fel de discernământ.-

233

---oOo---

Obser

Activitatea, dacă a
restat şi când

D.G.P.
2 Septembrie
1948

Ş-Bi Ştefan

3789

OPERAT LA FIŞE

SEDINTA BIROULUI POLITIC AL PARTIDULUI NATIONAL TARANESC
CARE A AVUT LOC LA 1 SEPTEMBRIE 234

Biroul partidului naţional ţărănesc s'a întrunit în dimineaţa zilei de 1 Septembrie la locuinţa D-rului. Lupu.

Maniu - n'a făcut nici un fel de declaraţiune cu privire la chestiunea şefiei, deşi d-rul. LUPU se aştepte să facă faţă unei asemenea discuţiuni.

Maniu a făcut o succintă expunere a situaţiei generale politice. El a spus că "guvernul rebel" cantiună acţiunea sa de teroare. Mii de oameni - a spus Maniu - se află închişi la Poliţie şi Siguranţă şi la sediile comuniste. "Bande înarmate" sunt postate în faţa Palatului Regal, unde atacă pe trecătorii paşnici. Cetăţenii care încearcă să pătrundă în cancelaria Palatului pentru a se înscrie în Registru, sunt urmăriţi şi bătuţi. Maniu a spus că Partidul Comunist a intrat într'o chestiune nenorocită din care nu mai ştiu cum să iasă. El a provocat o criză constituţională, iar astăzi organizează demonstraţii făţişe contra Regelui. Această acţiune se izbeşte însă de sentimentul general al populaţiei. Niciodată - a spus Maniu - un guvern nu a avut atâtea împotriviri ca cel de azi. Această ostilitate este şi mai puternică în rândurile armatei; dealtfel, în faţa Palatului, ofiţeri, elevi, teterişti au fost bătuţi debcătre echipele comuniste.

Nu trebuie - a continuat Maniu - să reacţionăm la această acţiune de teroare. Pot să vă declar că englejii şi americanii, au insistat să evităm incidentele şi sub nici un motiv să nu mărim printr'o reacţiune a noastră tenşiunea internă. Din moment ce chestiunea a ajuns la discuţia Marilor Puteri, a spus Maniu, noi nu mai putem să aranjăm rezolvirea ei prin incidente şi demonstraţii. Dealtfel, acesta este şi cuvântul de ordine al englezilor şi americanilor.

Americanii şi englezii ne cer să avem răbdare, căci ei vor rezolvi chestiunea în mod mulţumitor.

Desigur că în lipsa poliţiei şi a aparatului de stat care se află azi la dispoziţia teroriştilor, e nevoie să ~~maltratăm~~ asistăm pe cetăţenii maltrataţi. In acest scop, propun - a spus Maniu - ca organizaţia din Capitală a partidului să creieze nişte posturi fie de ajutor, la care cetăţenii să poată face apel în caz de nevoie.

D-rul. N. Lupu a spus că va lua contact cu şefii de sectoare pentru a vedea în ce măsură se pot organiza aceste posturi de ajutor.

Biroul a luat apoi în cercetare ştirea după care la începutul săptămânii viitoare vor pleca la Moscova Groza Tătărescu Gheluegeanu Voitec şi Gheorghiu Dej.

Membrii biroului au fost de acord că ruşii întrebuinţează o metodă dură faţă de conflictul constituţional şi că în aceste condiţii criza va fi prelungită.

Maniu a spus că rezistenţa Ruşilor nu priveşte pe români, ci este un aspect al neînţelegerilor dintre aliaţi.

./.

1749

235

OPERAT LA FISE

Rezistența este față de Americani. Noi trebuie să stăm liniștiți și să așteptăm reacția americanilor, a spus Maniu.

D-rul. Lupu, a arătat că după informațiunile sale delegația care pleacă la Moscova se va întoarce cu o formulă de înțelegere întrucât Rușii doresc ca chestiunea să fie tranșată înainte de 10 Septembrie și ca consiliul Ministrilor de Externe să nu mai aibă a lua în cercetare chestiunea Românească

---o0o---

Datele de Stare civilă | Domiciliu | Funcția, Activitatea, dacă a fost arestat și când | Observații

3781

D.G.P.
25 Septembrie 1945
2253

236

D-NII MANIU SI BRATIANU AU ALCATUIT UN MEMORIU COMBATAND EXISTENTA UNOR AVANTAGII ECONOMICE OBTINUTE DE CATRE DELEGATIA GUVERNAMENTALA ROMANA LA MOSCOVA

MANIU și BARTIANU, au alcătuit un memoriu în care declară că în urma versiunilor tendențioase și false, răspândite de guvern cu privire la avantagiile economice obținute la Moscova se simt datori să restabilească adevărul.

Memeorul care cuprinde cifre documentare, tinde să arate că Uniunea Sovietică a luat atât ca materiale cât și ca hrană, cu mult mai mult față de ceeace trebuia și că cele ce ni s'ar restitui, nu reprezintă decât o infimă parte din ceeace s'a ridicat.

Memoriul, a fost înaintat Misiunilor Engleză și Americană.-

3189/1. S.S.I.

94

OPERAT LA FISE

1898

N O T A 11233 237

31 August 1936

Recenta criză politică şi modul cum ea a fost rezolvată, este comentată în diferite feluri de opinia publică a Capitalei.

Redăm o parte din aceste comentarii :

Cercurile partidului naţional-ţărănesc consideră noua formaţiune ministerială ca un pas înainte spre dictatură şi în consecinţă prevăd noui măsuri privitoare la :

- extinderea şi înăsprirea stărei de asediu;
- înăsprirea regimului de cenzură;
- interzicerea întrunirilor publice.

Aceste cercuri afirmă că faţă de tendinţele de dictatură ale guvernului, partidul naţional-ţărănesc va adopta o atitudine de opoziţie violentă, ce se va desfăşura atât în parlament, cât şi în o serie de întruniri publice.

In caz de nereuşită a campaniei din toamnă pentru răsturnarea guvernului, membrii partidului naţional-ţărănesc anunţă ca sigură reuşita până la primăvara viitoare a acţiunei întreprinse de Iuliu Maniu.

Unii dintre partizanii naţional-ţărănişti cred că fostul ministru N. Titulescu, afectat de ultimele evenimente politice, va lua deciziunea de a milita în politica internă şi îl indică drept viitorul şef al partidului.

./.

Cercurile vaidiste sunt optimiste şi văd în actualul guvern o formaţie de tranziţie, cu scopul de a pregăti o viitoare guvernare a "Frontului Românesc".

Indepărtarea ministrului Titulescu, este considerată de cercurile de mai sus ca un indiciu a unei schimbări în politica noastră externă, ţinându-se seama de simpatiile ce le manifestă o parte din opinia publică din ţară, faţă de Germania.

*

In cercurile ofiţerilor superiori, se interpretează îndepărtarea ministrului Titulescu, ca o consecinţă a ostilităţii manifestate de numitul faţă de Italia, cu prilejul ultimului consiliu al Ligii Naţiunilor.

Gestul de atunci al ministrului Titulescu a fost regretat de ofiţerii români, cari nutresc simpatii faţă de Italia şi cred că recenta remaniere este de natură a dovedi aliatei noastre latine sentimentele de prietenie de care se bucură în ţara noastră.

T

Nr. crt.	NUMELE şi PRONUMELE

Gr. Politico-
Se va urmări-

3227

239

17 Februarie 1944

3227/10.893-

De două zile se semnalează stagnare completa
in cercurile democrate.

Numai poate fi vorba de interventia vre-unui
fapt notoriu, care să insemne o nouă atitudine din partea
sefilor democraţi.

Se semnaleaza numai obisnuitele reuniuni zilnice
la dnii Maniu, dr Lupu, Dinu Brătianu, fără ca să fi intervenit vre-o decizie. Reuniunile sunt consacrate numai
examinării stirilor curente despre situaţia militară şi
diplomatică.

Este probabil insă că aceasta stagnare va
fi de scurtă durată, intrucat si din partea liberalilor
si din acea a naţional-ţărănistilor se formulează tot mai
insistent ideia unei actiuni apropiate, intrucat amânarea
acesteia ar fi fatală democratilor.

+++

Y/33

252

S.S.I.

14 Februarie 1944

17

240

5247

240

N O T A

Din cercurile politice.

1. In cercurile liberale şi naţional-ţărăniste a parvenit ştirea despre o intenţie presupusă guvernului român, de a declara Bucureştiul oraş deschis.

Dr.Lupu arată că, are informaţiuni după cari ar exista dorinţa ca până la 15 Martie, să se fi evacuat cea mai mare parte din instituţiile publice, funcţionărime, etc. situate în Bucureşti.

In aparenţă ar fi vorba de o măsură de prudenţă, dictată de experienţa pe care Dl.Mareşal Antonescu a trăit-o în războiul trecut, când a fost evacuat în grabă Bucureştiul.

Dr.Lupu spune că este posibil să fie vorba de aşteptarea unui răspuns de acceptare a cererii ca să se declare Capitala oraş deschis.

OPERAT LA FIŞE

2. Diferitele vizite ce i-au fost făcute de unii fruntaşi unguri lui Iuliu Maniu, sunt considerate de apropiaţii acestuia ca marcând tot atâtea eşecuri.

Maniu a răspuns fruntaşilor maghiari cari l-au vizitat că, pentru România nu există nici un fel de posibilitate de tratative în jurul Ardealului.

"România - a spus Maniu - cere Ardealul în întregimea lui înapoi şi va lupta până la capăt, pentru realizarea acestui scop.

Maniu a respins categoric ipotezele de cedare, din partea ungurilor, a Clujului şi altor regiuni ocupate de unguri prin arbitrajul din anul 1940.

./.

253

Cu această ocazie Maniu a amintit că, România nu a ocupat niciodată vreun teritoriu jugoslav, cehoslovac, sau polonez, în trecutul apropiat, deşi a fost invitată la aceasta.

In schimb - a accentuat Maniu - ungurii au luat din toate părţile.

241

Discuţiunile au fost socotite ca întrerupte.

3. In cercurile liberale se discută că Dinu Brătianu a examinat cu Gh. Brătianu noul acord economic, pe baza informaţiunilor deţinute dela economiştii liberali.

OPERAT LA FIŞE

Preşedintele grupării liberale - după relatările unora din cercurile menţionate s'a declarat satisfăcut - în linii generale - de condiţiunile acordului, fiind de părere că, cel puţin din acest punct de vedere, încheindu-se acordul s'a adus un serviciu agriculturii noastre, care îşi va plasa astfel produsele din recolta 1943.

Deasemeni, recolta pe anul 1944 va putea să fie subvenţionată cu sumele de cari agricultorii au nevoie.

Acoperirea celor 40 miliarde lei, prin aur sau armament, Dinu Brătianu nu crede că va devalorizа moneda naţională şi găseşte - în general - acordul ca demn, util şi destul de bine încheiat.

4. La un dineu, care a avut loc acum câteva zile la D.I. Suchianu, s'au întâlnit Mihail Ralea cu ministrul de Weck.

Cei trei cunoscându-se de mulţi ani de zile, şi având preferinţe literare, s'a discutat mai mult literatură şi filozofie, aşa că masa n'a avut o importanţă politică, decât pe al doilea plan.

La urmă totuşi s'au atins şi chestiuni politice interne şi externe, Ralea exprimându-şi admiraţia pentru caracterul lui Maniu

./.

254

242

şi declarând că acesta este un amestec de "încăpăţânare,amor propriu lezat şi rancună".

După Ralea,rigiditatea lui Maniu ar fi responsabilă de multe evenimente interne şi externe din 1935 încoace;dar că fermitatea lui ar fi într'adevăr excepţională; deasemeni,a declarat că,deşi se pare că viitorul ar putea rezerva lui Maniu un rol primordial,se îndoeşte totuşi dacă acesta va fi la înălţimea momentului.

OPERAT LA FIŞE

5. Constantin Argetoianu l-a văzut decurând pe Dr. N.Lupu, cu care a avut un schimb de vederi asupra situaţiunii generale.

Cu acest prilej,Argetoianu şi-a exprimat convingerea că, cea dintâi problemă ce se va pune după terminarea războiului din Europa,va fi problema ordinei.

Dacă grupările politice şi unii oameni politici români înţeleg să păşească pe drumul concesiunilor programatice faţă de curentele de extremă stângă,ce-şi fac loc pretutindeni şi - deci - îşi vor face drum şi la noi,nu trebue însă uitat că numai prin menţinerea spiritului de ordine şi posibilităţilor de impunere a ordinei,se va putea salva ţara,unitatea sa şi aşezămintele sale fundamentale.

4+1=5 ?

261

D.S.I.

12 Februarie 1944

SECRET

N O T A 243

Din activitatea cercurilor politice.

1. Starea gripală reţine încă pe Maniu în casă.

Pe uşa locuinţei sale a fost lipit un anunţ cu următorul conţinut: "Dl.Maniu este bolnav.Medicul a interzis orice audienţă până Sâmbată".

Totuşi,Maniu a primit pe unii dintre intimii săi.

2. Cercurile conducătoare naţional-ţărăniste urmăresc cu interes ştirile privitoare la presupusele negocieri de pace ce ar fi duse de către Finlanda.

In cercurile conducătoare ale grupării se consideră că condiţiunile ce vor fi impuse Finlandei vor fi concludente în ceiace priveşte politica pe care Sovietele,cu consimţământul guvernelor anglo-saxone,o vor adopta faţă de statele limitrofe.

Se susţine - în cercurile menţionate - că România ar trebui să fie interesată să cunoască aceste condiţiuni şi că factorii politici români vor putea avea o orientare importantă,după ieşirea Finlandei din războiu.

3. Naţional-ţărăniştii sunt afectaţi de faptul că numele fruntaşilor democraţi,cari au participat la ceremonia înhumării soţiei lui René de Weck,nu au fost lăsate să apară în dările de seamă ale ziarelor.

Cercurile menţionate pretind că această atitudine ar fi indispus unele cercuri dela Legaţia Elveţiană şi că o astfel de atitu-

./.

TRECUT LA FIŞE

..ine trebuia evitată.

Se relevă în aceleaşi cercuri că numele diplomaţilor germani figurează printre participanţii la ceremonie, în timp ce numele oamenilor politici români au fost evitate.

4. In cercurile politice se discută că Anton Bibescu a avut în ultimele zile două întrevederi cu Barbu Stirbey.

Se remarcă, în aceleaşi cercuri, că Bibescu a început să părăsească pasivitatea politică de până acum şi se manifestă în aşa fel încât denotă o încercare de afiliere la mişcarea democrată.

Această afiliere Bibescu o încearcă prin intermediul lui Stirbey, care are intenţiunea de a-l apropia de Maniu, în special.

Cu Dinu Brătianu, Bibescu are de multă vreme relaţii directe, deşi nu frecvente.

OPERAT LA FIŞE

263

S.S.I.

18 Februarie 1944

245

18

3224

N O T A

Din cercurile politice.

1. Maniu a luat parte la înmormântarea D-nei de Weck, iar în cursul zilei de 15 Februarie a.c. a făcut o vizită de condoleanțe ministrului Elveției, fiind însoțit de Mihai Popovici.

Reîntors dela înmormântare, Maniu s'a simțit rău și a fost obligat să se pună în pat.

In cursul după amiezii de 16 Februarie a.c., Maniu a primit totuși câteva vizite, în camera sa de culcare; între alții, a primit și o lungă vizită a lui Mircea Cancicov.

In ziua de 15 Februarie a.c., la dejun, Maniu a fost invitatul lui Barbu Știrbey, la locuința acestuia din Capitală.

2. O reuniune a fruntașilor democrați a avut loc în seara de 14 Februarie a.c. la Dinu Brătianu.

S'a examinat situația politică a țării pe urma avertismentului sovietic, iar Dinu Brătianu a declarat că s'a așteptat ca anunțarea încheerii acordului comercial româno-german să ducă la acest avertisment.

Acum Brătianu crede că este posibil un bombardament aviatic sovietic, ca și în cazul Finlandei; bombardamentul aliat ar fi amânat din cauza divergențelor dintre Londra și Ankara.

Această divergență, a spus Brătianu, constituie un mare desavantaj pentru România, deoarece probabil va provoca întârzierea acțiunii britanice în Balcani și, în acest fel, va face ca extinderea ofensivei sovietice în direcția Dunării să nu fie contracarată de influența unei acțiuni militare aliate.

./.

OPERAT LA FIȘE

Concluzia lui Dinu Brătianu a fost să trebue să se facă o politică de realităţi, să nu se mai spere pe un ajutor aproape imposibil din partea Aliaţilor şi să studieze problema unor eventuale discuţii directe cu sovieticii, aşa cum - după informaţiile sale - fac şi finlandezii.

Dinu Brătianu crede că tot Stockholmul ar fi centrul cel mai indicat pentru începerea unor atari discuţii diplomatice, întrucât ambasadoarea sovietică Kollontay ar fi favorabilă unei înţelegeri şi fiind o diplomată de şcoală veche, nu ar avea rigiditatea lui Vinogradoff dela Ankara.

De altfel, Brătianu crede că şi bulgarii au angajat tratative cu sovieticii şi că în Bulgaria sunt cercuri politice cari aşteaptă momentul unei debarcări, sau a unei străpungeri sovietice, spre a părăsi Axa.

Punctul de vedere al lui Dinu Brătianu a fost acceptat de cei prezenţi.

3. Din sursa Legaţiei Portugaliei cercurile politice româneşti, cari menţin un contact de informate cu lumea diplomatică din Bucureşti, au aflat ştirea că Gusew, ambasadorul sovietic din Anglia, ar fi declarat lui Tilea că Moscova nu vede cu ochi buni comitetul românilor liberi dela Londra, socotindu-l că ar reprezenta, într'adevăr, curentul anti-german, însă nu poate fi privit ca un guvern de viitor.

Comitetul din Londra ar fi pe de o parte prea străin de situaţia din România, unde nu are nici un ascendent, nici în masse şi nici printre oamenii politici, iar pe de altă parte ar avea simpatii prea stigmate carliste.

Cercurile menţionate trag concluzia că prin această declaraţie relaţiile dintre Tilea şi reprezentanţii guvernului sovietic ar fi suspendate.

247

S.S.I.

20 Februarie 1944

N O T A

Din cercurile politice.

1. Iuliu Maniu a făcut în după amiaza de 17 Februarie a.c. o vizită lui Dinu Brătianu.

Cu acest prilej Maniu a ţinut să arate lui Dinu Brătianu textul unor mesagii primite dela Londra,cari nu sunt,încă,răspândite în cercurile mai largi ale grupării naţional-ţărăniste,fiind puşi în curent numai câţiva fruntaşi.

2. Gh.Brătianu a ţinut să comunice lui Maniu,printr'un prieten comun,că cercurile germane urmăresc cu interes manifestările de pomenire a morţilor ardeleni,diferite conferinţe despre Ardeal, etc.,socotindu-le prilejuri de manifestaţii cu caracter politic şi de propagandă.

Gh.Brătianu a recomandat unele măsuri de precauţiune,dată fiind atmosfera actuală din cercurile germane,faţă de tendinţele ce se manifestă în unele ţări aliate sau neutre faţă de Reich.

3. In dimineaţa de 16 Februarie a.c.a avut loc la Gh.Brătianu o consfătuire la care au participat mai mulţi fruntaşi liberali din Moldova.

Cu acest prilej Gh.Brătianu a arătat că - după informaţiile sale - germani au decis să opre cu orice sacrificii drumul către Nistru al Armatei Roşii,iar că din convorbirile pe cari le-a avut cu cercuri militare germane reiese că aceştea socotesc mai uşor de apărat frontul împotriva sovieticilor de acum înainte,decât până la Nistru.

./.

De aci înainte, a relatat Gh.Brătianu, o luptă mult mai grea şi cu sacrificii tot atât de mari, trebue dusă cu bandele de partizani sovietici.

Gh.Brătianu a mai arătat că, la întoarcerea sa din Germania, ministrul Reichului, Killinger, a declarat că s'a decis de către conducătorii armatei apărarea frontului spre România, cu toată vigoarea.

Pe de altă parte, a spus Gh.Brătianu, sunt indicaţiuni că, înainte de a fi realizat armatele sovietice pătrunderea spre Nistru, pe care comandamentul sovietic o vizează mereu, se va produce invazia armatelor aliate pe continent, în vest şi în sud, condiţiune pe care - după informaţiile lui Brătianu - o fixează comandamentul german pentru intrarea în acţiune a rezervelor de care dispune atât în răsărit, cât şi în centrul şi vestul Europei.

Cu privire la situaţiunea noastră, Gh.Brătianu a declarat că Iaşi este în strânsă colaborare cu Maniu, totuş spre deosebire de acesta nu vede pentru moment posibilă o ieşire a României din războiu, cu atât mai mult cu cât lupta va continua în Răsărit până la o conjunctură favorabilă şi fără riscuri prea grave pentru ţară.

4. Gh.Tătărescu intenţionează o nouă convocare a partizanilor săi din provincie, pentru sfârşitul săptămânii viitoare.

Fostul Prim Ministru socoteşte că întrevederile avute în ultimul timp cu diferite elemente politice, independente, precum şi informaţiile sale, în special din sursă diplomatică, impun necesitatea să se informeze un număr cât mai mare de fruntaşi din grupare şi în comun să cerceteze atitudinea ce urmează a fi stabilită.

5. Formula concentrării forţelor naţionaliste din România, acţionată de Gigurtu, împreună cu Dr.Dănulescu, a intrat într'o fază de punct mort.

La o consfătuire cuzistă care a avut loc săptămâna trecută la Iaşi şi la care au participat, dela Bucureşti, unii fruntaşi din

./.

fostul partid național-creștin, problema unei uniuni cu celelalte forțe naționaliste nu a putut fi soluționată.

A.C.Cuza este în special acel care socotește că nu este momentul unei guvernări naționaliste.

6. Dr.Dănulescu, într'o convorbire avută cu un fruntaș naționalist, a declarat că nu renunță la ideia grupării forțelor naționaliste, cu toate rezistențele întâmpinate, și că are speranța că formula sa se va realiza.

Totodată a lăsat a înțelege că încă dela începutul săptămânii curente a solicitat o audiență ministrului von Killinger.

Cu prilejul aceleiaș convorbiri, dar în altă ordine de idei, Dr.Dănulescu a exprimat convingerea că divergențele aliato-turce nu constituiesc decât un joc diplomatic, bazate pe o prealabilă înțelegere și regisat.

5227 250

S.S.I.

20 Februarie 1944

N O T A

Din activitatea cercurilor politice.

1. Maniu a cerut lui Al.Halunga, fost asistent al lui Madgearu, o mai activă participare la cercurile de studii ale grupării național-țărănistă.

Halunga are vederile sale despre economia și moneda actuală românească cât și opinii personale asupra perspectivelor de viitor în problemele de mai sus.

Aceste vederi, de altfel, vor forma obiectul ocupației sale în cadrul cercurilor de studii național-țărăniste.

2. Zaharia Boilă, care menține un contact cu cercuri legionare, i-a raportat lui Maniu, că, în ultimul timp, în aceste cercuri a putut constata o atmosferă de optimism.

Maniu s'a arătat interesat de această chestiune, întrebându-se totodată dacă factorii răspunzători ai regimului și-au luat măsuri pentru orice eventualitate.

Cu acelaș prilej Maniu și-a exprimat încrederea în Armată, ca factor de seamă care să preîntâmpine și - într'un caz mai dificil - să înăbușească orice încercare nesăbuită.

3. Maniu a fost informat, din cercurile familiei lui Gafencu, despre posibilitatea ca acesta să revină în țară la sfârșitul lunei curente.

Cu privire la această eventualitate Maniu a declarat că Gafencu ar fi mai folositor în străinătate decât în țară, ținând seama de relațiile pe cari și le-a putut creia la Moscova când a fost ministru în U.R.S.S.

./.

OPERAT LA FIȘE

In ce privește raporturile lui Gafencu cu gruparea național-țărănistă, Maniu a lăsat a înțelege că nu se poate trece cu vederea participarea, alături de Ghelmegeanu și Balea, la F.R.N.

OPERAT LA FIȘE

S.S.I.

22 Februarie 1944

23.

N O T A

252

OPERAT LA FIȘE

Din cercurile politice.

1. Deşi nu este deplin restabilit, Maniu a intenţionat să plece la Sibiu.

Prietenii săi au depus sforţări pentru a-l reţine, deoarece se tem să nu-şi pericliteze din nou sănătatea.

2. Maniu s'a declarat de acord cu punctul de vedere al lui Gh.Bratianu, referitor la situaţia oamenilor politici, socotiţi ca aparţinând regimului fostului Rege Carol al II-lea.

Această discuţiune a fost provocată de Gh.Bratianu, cu prilejul examinării posibilităţilor de strângere a contactului cu puterile aliate şi apelului la oamenii politici români cu relaţiuni în capitalele occidentale.

Maniu s'a raliat părerii că, majoritatea fruntaşilor politici, cari se erijează în deţinători ai influenţei în cercurile aliate, sunt foşti exponenţi ai Regelui Carol; începând cu Viorel Tilea, Dimăncescu, Grigore Gafencu, Richard Franasovici, Radu Irimescu, etc. toţi sunt prieteni intimi ai fostului Rege.

Iuliu Maniu şi Gh.Bratianu s'au declarat de acord că nu poate fi vorba de o utilizare a acestora pentru organizarea relaţiilor şi situaţiunii de mâine a României.

3. Pamfil Seicaru, a anunţat pe prietenii săi că va pleca, peste câtva timp, din nou, în străinătate.

De data aceasta voiajul va avea ca ţintă Berna, unde va rămâne mai mult timp.

./.

Şeicaru s'a văzut cu Gh. Brătianu, cu care a avut săptămâna trecută un schimb de vederi asupra situaţiunii internaţionale de trei ore.

In cercurile politice se discută asupra eventualităţii unei întrevederi cu Maniu.

4. In cadrul conferinţelor din ciclul "Ardealul Nostru", ţinute la Fundaţia Dalles, în ziua de 19 Februarie a.c. la ora 18 a vorbit Zenobie Păclişanu, tratând despre "Permanenţele Politice ale Românilor din Transilvania".

Conferinţa a fost audiată de un numeros public dintre care au fost remarcaţi G-ral Virgil Economu, Dr. C. Angelescu, Conf.univ. N. Mateescu, Ilie Lazăr, Aurel Mărgineanu, V. Copilu Cheatră, etc.

Conferenţiarul a tratat despre ultimele două secole din istoria politică a Transilvaniei, începând cu Samuil Micu Klein, vlădica Blajului, care a pus pentru prima oară şi precis, baza pe ideia politică a recunoaşterii dreptului românilor din Ardeal de "Natio", în sensul celorlalte trei naţiuni privilegiate.

Expunând această ideie politică, a urmărit-o în decursul anilor, până la 1892, scoţând în evidenţă faptul că românii din Transilvania nu s'au împăcat niciodată cu stăpânirea maghiară, protestând întotdeauna prin adunări naţionale contra oricărei încercări de unire forţată cu Ungaria şi dorind o autonomie completă.

Autonomia revendicată de patrioţii transilvăneni era numai o formă oficială, deoarece în realitate atât transilvănenii, cât şi bănăţeni, doreau alipirea la Vechiul Regat, unire ce nu puteau să o mărturisească făţiş din teama faţă de autorităţile maghiare.

Intrucât la această conferinţă era o numeroasă asistenţă de studenţi transilvăneni, masaţi la balcon, cari evidenţiau îndinţa de a manifesta într'un sens politic, conferenţiarul a fost pus

./.

254 ~~211~~

în situaţia de a consacra 55 minute, din ora destinată conferinţei, numai pentru evenimentele până la anul 1922, asupra evenimentelor dela această dată până în actualitate trecând în mod sumar.

Presupunerea s'a verificat prin aceea că la sfârşitul conferinţei studenţii, conduşi de manistul V.Copilu-Cheatră, au cântat "Deşteaptă-te Române" şi aclamând cu "Vrem România Reîntregită".

Această manifestare se încadrează în consemnul dat de conducerea grupării naţional-ţărăniste de a se utiliza orice prilej naţional spre a se agita problema Ardealului.

----

19 Februarie 1944.

C.?

25 FEB. 1944

Gr. I. Bl. Nagy

OPERAT LA FIȘE

255

In zilele trecute am văzut pe avocatul Dr. Gyarfas Elemer la restaurantul "Capşa" în cercul unor persoane din anturajul lui Maniu, după nume am cunoscut numai pe Dr. Romulus Boilă.

AGENTURA A R D E A L
Timişoara

Nr.6475.-
21.Februarie 1944.-

Gr. Pol. 24-II-944

N O T A 256

OPERAT LA FIŞE

In Timişoara s'a răspândit versiunea că IULIU MANIU a fost invitat să boteze o fetiţă a advocatului Dr.IONEL SUBTIRE,din Timişoara,fost secretar general al organizaţiei naţional tărăniste din judeţul Timiş-Torontal

Dacă Iuliu Maniu a acceptat sau nu această invitaţie,nu se ştie,dar se spune că Naţional-Ţărăniştii cari au sugerat ideea de mai sus,au făcut-o cu scopul de a organiza sub pretextul unui botez,o demonstraţie politică.-

Vom urmări această chestiune şi vom comunica dacă ea se confirmă.-

.-.-.-.-.-.-.-.

Sursă de încredere.

Sinaia

21

257

OPERAT LA FIȘE

Nota

Astăzi 23/II 944 orele 20³⁰ a sosit în Localit. Juliu Maniu însoțit de Adv. Leocuța A. cu Masina N: 5184 B. fiind condusă de sus numitul Adv. ambii au descins la Hotelul Palace Sinaia

Unde nu a avut nici un feli de Contact cu nimeni nici nu a părăsit de loc Hotelul până la Plecare –

In aceiaș seară a avut o conversație Telefonică cu Hotel Bulevard Sibiu cu portarul prin care anunța sosirea pentru astăzi 24/II ora 17³⁰ și ruga să fie așteptat de un arc care Răchițeanu.

24/II orele 10³⁰ Altă Conversație Telefoni cu Brasovul Cassa Ing. Smigelski pe care il ruga să fie așteptat împreună cu un arc Care fost Prefect Vescan la Restaurantul Coroana Brasov. pentru ora 12³⁰ –

In timpul Liber la Hotel am obsevat că Cietea niște articole Care era scoase din Ziarul „Curentul" pe care eu leam procurat și vile trimit anexate să Știți de ce este vorba

La 24/II orele 11³⁰ a părăsit localitatea cu aceiaș Mașină

TABEL No. ....

Nr. crt.	NUMELE și PRONUMELE	Datele de Stare civilă Domiciliu	Funcția, Activitatea, dacă a fost arestat și când	Observații

Sibiu 26.II.944.

258

OPERAT LA FIȘE

Notă Telefonică Nr.6614

Azi dimineață Iuliu Maniu a plecat cu mașina la Timișoara, însoțit de Leucuța.

Am avizat C.Timișoara.

Transmite C.Petroniu.

A.S. Vol. 435 ~~154~~ ~~222~~

S. S. I.
9 Martie 1943.

NOTA. 259

1.- Iuliu Maniu a primit de curând o delegaţie de legionari prezidată de av. Pădureanu.

In legătură cu această vizită Maniu a anunţat pe d-rul Lupu că aceşti legionari insistă de mai multă vreme cu o ofertă de colaborare, dar că le-a repetat totdeauna că nu poate fi vorba despre o asemenea formulă, decât în cazul când ar părăsi totalmente mentalitatea legiunii şi dupe o "carantină de experienţă", în cadrele inferioare ale grupării naţional-ţărăniste, să fie apoi admişi la o colaborare.

Această soluţie, a arătat Maniu, a fost respinsă de legionari.

2.- D-rul Lupu a declarat lui V. Sassu, că Zaharia Boilă, a adus lui Maniu o ofertă de colaborare din partea legionarilor dela Tg. Jiu.

Această colaborare din unele puncte de vedere ar reînoi pe cea făcută pe vremuri cu Corneliu Codreanu şi s'ar limita la un armistiţiu politic, în sensul că cele două grupări să nu se atace şi să-şi dea reciproc concursul de câte ori va fi nevoie.

Maniu nu s'a pronunţat definitiv, iar dr. Lupu, împreună cu alţi fruntaşi ai grupării, se opun categoric oricărei colaborări de orice natură ar fi, cu legionarii, pe considerentul că aceştia din urmă, pierzându-şi popularitatea, vor compromite şi celelalte grupări politice cu cari ar colabora.

\- - - -

S.S.I.

13 Februarie 1941

260

850 A.S. Vol. 43

319 R

346

344

COPIAT LA FIȘE

N O T A

In cercurile P.N.Ț. se afirmă că asociația "Ardealul" va scoate un nou manifest în care va fi atacat actualul regim pe chestia că s'a ajuns până într'acolo că s'au rupt relațiile diplomatice cu Anglia, fapt care va aduce mari neplăceri României.

D-nii Iuliu Maniu și Ion Mihalache vor avea legătura permanentă cu Legația Angliei dela Ankara și cu reprezentanții diplomatici ai Angliei dela Istambul prin Legația Suediei.

TABEL No. ....

Nr. crt.	NUMELE și PRONUMELE	Datele de Stare civilă Domiciliu	Funcția, Activitatea, dacă a fost arestat și când.	Observații

Victoria
Nr. 192 din 14 Iunie 1945

A.S.Kd. 433

261

OPERAT LA FISE

ROLUL D-LUI MANIU
IN REBELIUNEA LEGIONARĂ

Atitudinea d-lui Maniu față de asasinarea lui Virgil Madgearu.

Ce scrie ziarul „SCÂNTEIA"

Articolele pe care le publică ziarul „Scânteia" continuă să arate rolul jucat de d. Iuliu Maniu în evenimentele politice din timpul dictaturei legionaro-antonesciene.

Care a fost atitudinea d-lui Maniu, aflând despre asasinarea lui Virgil Madgearu, secretarul general al partidului Național Țărănesc? Răspunde „Scânteia":

Când Madgearu a fost luat deacasă de asasinii săi, d-na Madgearu a telefonat lui Maniu, rugându-l să intervină la autoritățile polițienești. Răspunsul „șefului" a fost categoric: „Nu pot să intervin. Eu însumi sunt vizat!". Aceasta a fost însă o minciună sfruntată căci după cum am arătat „marele democrat" se bucura de grija legionarilor, paza locuinței sale fiind făcută de „oameni de încredere" din poliția comandamentului legionar.

In continuare „Scânteia" scrie:

In nopțile din preajma lui 21 Ianuarie, lungi întrevederi au avut loc între Maniu și teroristul legionar Grilla, venit din Ardeal în Capitală în vederea evenimentelor ce aveau să aibă loc prin grija lui Fabricius și a lui Maniu. Grilla era omul de încredere al lui Horia Sima și făcea legătura între acesta și Maniu. După câteva întrevederi nocturne cu Grilla, Iuliu Maniu pleacă pe neașteptate la Brașov, la Mihai Popovici. Lucru ciudat — cu atât mai ciudat cu cât nu trecuseră decât câteva zile de când se înapoiase în Capitală venind tot dela Brașov și tot dela Mihai Popovici, cu care-și petrecuse sărbătorile.

Plecarea lui Maniu la Brașov s'a produs în zorii zilei de 19 Ianuarie 1941, adică exact în ajunul deslănțuirii masacrului organizat de Fabricius, Maniu, Sima & Comp.

Trebue subliniat, deasemeni, că în zilele măcelului, „marele luptător" n'a adoptat nici o atitudine, după cum nici Fabricius nu s'a manifestat decât abia în ziua de 23 Ianuarie, prin intervenția trupelor germane în favoarea lui Antonescu.

A.S. vol. 468

3084

P.P.C.

20 Septembrie 1945.

627.

262

Legionarii iau ajutoare in bani dela Iuliu Maniu.

In numele legionarilor epuraţi din diferite servicii, l-a vizitat pe Iuliu Maniu, Nae Pădureanu, împreună cu alţi indivizi în aceiaşi situaţie, cerându-i un însemnat ajutor material pentru "camarazii" rămaşi fără slujbă.

Inainte de a se prezenta Maniu s'a consfătuit cu Ghilezan. P.N.Ţ.

Intârziind răspunsul, foştii legionari au ameninţat P.N.T.-ul, exprimandu-se că s'ar putea să fie siliţi să spună tot.

Insfârşit s'a admis ajutorul, nu însă global, cum s'a cerut, ci în felul următor: fiecare solicitant a trecut pela Maniu şi Ghilezan, primind dela unul câte 60.000 lei iar dela secundul cate 40.000 lei.

D.G.P.
6 Octomvrie 1945.
2418.

263

GRUPAREA LUI COMANICIU VA FI REPREZENTATA IN COMITETUL CENTRAL AL PARTIDULUI NATIONAL TARANESC PRIN 22 DE PERSOANE

Acum 10 zile Iuliu Maniu a primit pe HORATIU COMANICIU şi pe Ing.GHICA, discuţiile au fost purtate pentru a se ajunge la o înţelegere în vederea introducerii unui număr cât mai mare de cadre legionare în partidul naţional-ţărănesc.

Maniu speră ca aceste elemente vor da un mare dinamism partidului.

Dintr'o informaţie provenită dela Ing.Ghica rezultă că Iuliu Maniu adresase încă din toamna trecută un memoriu Misiunei Britanice cerând ca legionarii din România să fie protejaţi, deoarece avea informaţiuni că Sovietele vor lua măsuri restrictive împotriva elementelor de dreapta, aşa cum s'a procedat în ţările baltice în Finlanda şi Polonia.

Astfel s'a făcut o intensă propagandă printre elementele legionare evidenţiindu-se rolul de sprijinitor asumat de IULIU MANIU.

Dintr'o convorbire recentă pe care informatorul nostru a avut-o cu Ing.Ghica, rezultă că s'a ajuns la o înţelegere între conducerea partidului naţional-ţărănesc şi Comaniciu, ca gruparea legionară a acestuia să fie reprezentată prin 22 de persoane în Comitetul Central al Partidului.

Sursă: serioasă
Tănase 2
A.N.

19724. ind. vol. 2

25 Septembrie 1942

~~156~~

131

Gr. Politici

1.F. 264

OPERAT LA FIȘE

91, 247, 351

Dl. Maniu a comentat azi într'un cerc de amici, la d-sa acasă, articolul d-lui Pamfil Şeicaru "Cu prilejul vizitei d-lui Walter Funk", pe care-l avea în perie.

D-sa susţine că acest articol n'a fost scris nici un moment cu intenţia de a apare, ci doar spre a ajunge la Legaţia Germană. După d-sa, în această privinţă n'ar fi decât un aranjament între dl. prof. Mihai Antonescu şi Pamfil Şeicaru, pentru ca prin această manevră să se creieze atmosfera necesară întrevederei cu Führerul.

Altfel dl. Maniu consideră atât articolul, cât şi orice acţiune pentru Ardeal inutilă, fiind convins că nu se va obţine nimic dela germani.

"Orice om conştient n'ar mai cere nimic astăzi dela germani" - spunea d-sa.

Dl. Maniu mai susţinea a fi informat că e foarte posibilă o nouă conferinţă la Viena, de astădată între d-nii Hitler şi Musolini care ar hotărî autonomia Ardealului întreg, "sun un Schmidt oarecare".

44

Punctator.

19724 ind. vol. 2

Sp Politică
Să se procure articolul – 3461

~~110~~

265

OPERAT LA FIȘE

~~354~~

4 August 1943.

S'a comunicat D-lui Iuliu Maniu că, articolul Dlui Pamfil Seicaru, destinat ziarului " Curentul " şi care se ocupa de Contele Ciano, de fascism şi de arbitrajul dela Viena, a fost eri oprit de cenzură, deoarece atingea pe germani.

Având textul acestui articol, D. Iuliu Maniu a declarat că, oricât este de nesincer D. Pamfil Seicaru în tot ceiace scrie sau face, totuşi a pus problema arbitrajului dela Viena sub aspectul ei just şi ca unul care îşi recunoaşte astăzi greşeala de a fi susţinut regimul Mussolini, care a determinat, alături de Germania, arbitrajul dela Viena şi amputarea Ardealului.

D. Maniu a povestit D-lui Ion Mihalache cazul dela Sibiu, când Mitropolitul Balan l-a întrebat pe D. Mareşal Antonescu dacă, la întâmpinările depuse guvernelor dela Roma şi Berlin, s'a răspuns ceva în chestiunea Ardealului, după care Mitropolitul a răspuns el, că luptătorii ardeleni când trimeteau o jalbă atotputerniciei ungare în trecut primea răspuns şi când nu primea, acţiona cu armele

Astăzi, a spus D. Iuliu Maniu, este cazul ca Mareşalul Antonescu, care luptă pentru ştergerea nedreptăţii ciuntirii Ardealului, să pună problema la Berlin. Cu atât mai mult cu cât a dispărut sprijinul dela Roma al Ungariei, atât Mussolini cât şi Ciano... iar România are în Mareşalul Badoglio, spune D. Maniu, un prieten vechiu şi un cunoscător al ţării noastre.-

Y/ 10.

PREFECTURA POLITIEI CAPITALEI
DIRECTIUNEA POLITIEI DE SIGURANTA

1
~~121~~

266

D.o. 15979 ind

25 Noembrie 1946

Numele: MANIU

Pronumele: IULIU

Domiciliul: Str.Christian Tell nr.10

Profesiunea: avocat

Funcţia: preşedinte al Partidului Naţional-Ţărănesc.

IULIU MANIU s'a născut în anul 1872 în com.Bădăcini.

Studiile liceeale le-a făcut la Liceul Calvin din Zalău,trecând apoi la Universitatea din Budapesta,unde şi-a luat diploma de Doctor în Drept.

După terminarea studiilor universitare IULIU MANIU, profitând de legăturile de familie pe care le avea cu conducătorii partidului Naţional din Ardeal,a intrat în acest partid, candidând în 1906 la Vinţul de Jos,unde s'a ales deputat,reprezentând în parlamentul dela Budapesta împreună cu un număr redus de deputaţi minoritatea română în parlamentul maghiar.

Activitatea lui IULIU MANIU,în perioada premergătoare primului războiu mondial,pe plan politic în parlamentul dela Budapesta şi pe plan organizatoric în cadrele Partidului Naţional Ardelean,a fost ştearsă.

Luptele din parlamentul maghiar,a scos în evidenţă alţi fruntaşi ai Partidului Naţional,IULIU MANIU menţinându-se pe un plan de a doua mână în parlamentul dela Budapesta.

Inceputul războiului mondial,a găsit Partidul Naţional din Ardeal sub conducerea lui GHEORGHE POP DE BASESTI.

./.

In timpul răsboiului mondial IULIU MANIU a fost concentrat în gradul de sublocotenent,făcând parte din armata imperială austro-ungară.

In 1918,anul prăbuşirii dualismului austro-ungar,a găsit Partidul Naţional-din Ardeal în primă luptă pentru despărţirea Ardealului dela regatul maghiar.

In Octombrie 1918 se pune problema conducătorilor partidului Naţional de a se citi o declaraţie în parlamentul maghiar prin care Ardealul înţelege să se despartă de regatul ungar.

IULIU MANIU refuză să citească această declaraţie,acţiune urmând a fi întreprinsă de VAIDA VOEVOD.

De reţinut faptul că de câteva ori în parlamentul maghiar IULIU MANIU,a făcut profesiune de credinţă monarhiei habsburgice.

In 1918 la 1 Decembrie IULIU MANIU i-a parte activă la organizarea adunării dela Alba Iulia şi la hotărârile acestei adunări.

După unirea Ardealului cu România,se acordă Ardealului o conducere autonomă,formându-se un guvern ardelean sub denumire de consiliu diligent,IULIU MANIU fiind însrăcinat cu conducerea acestui consiliu.

După dizolvarea consiliului diligent,în 1920,începe lupt lui IULIU MANIU cunoscută în istorica politică a ţării româneşti ca lupta împotriva regăţenilor.

Timp de 6 ani IULIU MANIU a dus această luptă cu caract regionalist.

Tratativele dintre IONEL BRATIANU şi IULIU MANIU cu scopul de a se realiza o fuziune între Partidul Naţional Ardele şi Partidul Liberal a dat greş.

IULIU MANIU simţinând greutăţile pe care le va întâmpi lupta sa regionalistă,a început să-şi extindă acţiunea politic şi în vechiul regat,realizând o fuziune cu vechile rămăşiţe al partidului conservator taghist din vechiul regat.

Astfel,alături de IULIU MANIU se găsea în Partidul aşa zis Democrat-Naţional CONSTANTIN ARGETOIANU,DEMETRESCU BRAILA, STELIAN POPESCU,G.GH.MIRONESCU,etc.

.//.

Prin fuziunea cu Partidul lui NICOLAE IORGA, conducerea partidului Naţional-Democrat, devine bicefală, IULIU MANIU urmând a împărţi atribuţiile de şef lui NICOLAE IORGA.

In alegerile din 1922 IULIU MANIU duce o luptă susţinută împotriva Partidului Liberal, răuşind să pătrundă în parlamentul de atunci.

In 1923 IULIU MANIU flancat de Partidul Tărănesc al lui ION MIHALACHE, s'a opus constituţiei, refuzând prin aşa zisul bloc al opoziţiei unite să voteze actuala constituţie., după ce în 1922 refuzese să ia parte împreună cu toţi fruntaşii Partidului Naţional-Ardelean la încoronarea Regelui FERDINAND la Alba Iulia.

Acţiunea Partidului Naţional şi al lui IULIU MANIU, începuse să devină în perioada din 1922-1926 regională, anti-monarhică, cu accente de acţiune pentru autonomia Ardealului.

In urma unor serii de tratative care au durat doi ani, Partidul Naţional de sub donducerea lui IULIU MANIU şi NICULAE IORGA fuzionează cu Partidul Tărănesc din vechiul regal al lui ION MIHALACHE.

Această acţiune cauzează o preşe în rândurile Partidului Naţional - Democrat, întrucât IULIU MANIU este părăsit la declararea fuziunei de către NICOLAE IORGA şi CONSTANTIN ARGETOIANU.

Profitând de situaţia grea a dinastiei, în urma actului dela 4 Ianuarie 1926, IULIU MANIU se declară împotriva acestui act, socotindu-l ca o lovitură a partidului Liberal şi a camarilii Palatului condusă de BARBU STIRBEY, pentru continuarea obnipotenţei Partidului Liberal şi după încetarea domniei lui FERDINAND I.

Incepând dela acea dată, fără a se declara formal, IULIU MANIU prin luptă de culisă a susţinut şi a lucrat la revizuirea actului dela 4 Ianuarie 1926.

.//.

In Iulie 1927 Partidul Naţional-Tărănesc reuşeşte să trimeată în cameră şi în senat un număr important de parlamentari.

Bazat pe această popularitate IULIU MANIU începe să ducă o luptă puternică pentru cucerirea puterii, care se accentuează la sfârşitul anului 1927 după moartea lui IONEL BRATIANU.

Lupta partidului Naţional-Tărănesc, culminează cu adunarea dela Alba Iulia din 6 Mai 1928, prin care Partidul Naţional Tărănesc urmărea o resurecţie generală în întreaga ţară şi cucerirea puterii cu ajutorul masselor.

Prin combinaţii de culise, renunţând la această resurecţie populară şi prin o cedare programatică IULIU MANIU, peste capul Partidului Naţional-Tărănesc şi în special fără asentimentul ramurei ţărăniste din partid, închee un compromis cu oligarhia, Partidul Naţional-Tărănesc urmând a succeda partidului Liberal la guvern.

Pentru aceasta IULIU MANIU şi-a luat faţă de regentul BUZDUGAN şi Patriarhul MIRON CRISTEA angajamentul de a respecta actul dela 4 Ianuarie 1926.

Tratativele din vara anului 1928 dintre VINTILA BRATIANU şi capitalul străin, reprezentat prin AUBOIN şi CHARLES RIST, criza monedei şi seceta excesivă, au grăbit în toamna anului 1928, criza ministerială.

La 10 Noembrie 1928 se formează un guvern prezidat de IULIU MANIU compus integral din membrii ai partidului Naţional-Tărănesc.

In compoziţia guvernului, a nemulţumit grav ramura ţărănistă, întrucât ministerele importante au fost încredinţate foştilor membrii ai Partidului Naţional din Ardeal, ţărăniştilor rezervându-li-se ministere de a doua mână.

In alegerile din 1928, 12 Decembrie, Partidul Naţional-Tărănesc, a câştigat o majoritate sdrobitoare, în parlament pătrunzând numai o opoziţie puţin numeroasă compusă din 12 liberali, 4 sociali-democraţi şi 4 lupişti.

.//.

Dela început guvernarea național-țărănistă, a însemnat o gravă decepție pentru popularitatea Partidului Național-Țărănesc.

Intrucât Partidul Național-Țărănesc afișașe în timpul opoziției un program real democratic, iar guvernarea acestui partid nu însemna altceva decât continuarea cu alți oameni a vechiului sistem politic.

IULIU MANIU luptase împotriva constituției din 1923, iar odată cu venirea la putere a Partidului Național-Țărănesc această luptă fusese abandonată.

Partidul Național-Țărănesc, luptase împotriva actului dela 4 Ianuarie, iar odată cu sosirea la putere a partidului Național-Țărănesc, IULIU MANIU declarase actul dela 4 Ianuarie "o chestiune închisă."

Tratativele de împrumut dintre guvernul român și capitalul strein s'au încheeat de către guvernul național-țărănist prin condiții oneroase pentru țară.

O serie de oameni politici din jurul lui IULIU MANIU, (SEVER BOCU, ROXIN, ROMULUS BOILA, etc.) au început efectuarea de afaceri veroase păgubitoare pentru țară.

In Octombrie 1929, murind regentul BUZDUGAN, Camera și Senatul național-țărănist întrunite în adunare națională, aleg ca membru al regenței pe consilierul dela Curtea de Casație CONSTANTIN SARATEANU, care era nu numai membru al partidului Național-Țărănesc, dar și rudă cu MIHAI POPOVICI.

Parlamentarii naționali-țărăniști, a căror simpatie se îndrepta spre alte persoane, a trebuit să voteze în bloc pentru alegerea lui SARATEANU, întrucât IULIU MANIU avusese grije la constituirea celor două camere să ia în alb demisia deputaților și senatorilor naționali-țărăniști.

Elemente democratice din Partidul Național-Țărănesc, au început să se agite în cadrele partidului împotriva atitudinei nedemocrate și autocrate a lui IULIU MANIU.

Rezultatul acestei prime lupte a fost debarcarea lui CONSTANTIN STERE din Partidul Național-Țărănesc.

.//.

CONSTANTIN STERE fusese autorul programului ţărănesc în 1921.

O serie de fruntaşi naţionali-ţărănişti în frunte cu ministrul de Justiţie GRIGORE IUNIAN au început să pună în discuţie la începutul anului 1930 problema anulării actului dela 4 Ianuarie şi a întoarcerii în ţară a princepelui CAROL.

Faţă de această situaţie IULIU MANIU s'a menţinut permanent într'un echivoc.

Peste capul lui IULIU MANIU şi în contra voinţei acestuia, la 6 Iunie 1930 princepele CAROL soseşte în ţară.

In discuţia pe care IULIU MANIU o are cu principele CAROL la Palatul Cotroceni, se declară împotriva suirii pe tron a princepelui CAROL, oferindu-i acestuia postul de regent în locul ce urma să devină vacant prin demisia princepelui NICOLAE.

Principele CAROL bazându-se pe simpatia opiniei publice, pe devotamentul unei părţi din armată şi pe simpatia unei părţi din parlamentarii naţionali-ţărănişti refuză situaţia, IULIU MANIU demisionând, şi un guvern prezidat de G.G.MIRONESCU procedează la convocarea adunării naţionale şi proclamării princepelui CAROL ca rege.

De aici începe lupta care a durat timp de 10 ani între IULIU MANIU şi Regele CAROL al II-lea.

Prin formarea unor guverne prezidate de alţi fruntaşi naţionali-ţărănişti, partidul Naţional-Tărănesc s'a menţinut la putere până în Aprilie 1931, când un guvern prezidat "de JURE" de NICOLAE IORGA, şi "de facto" CONSTANTIN ARGETOIANU".

Din cauza opoziţiei naţional-ţărăniste şi din cauza greutăţilor făcute acestui guvern mai cu seamă pe linie financiară în 1932 luna Mai parlamentul tehnicienilor se dizolvă şi VAIDA VOEVOD este însărcinat cu formarea guvernului.

IULIU MANIU invitat de CAROL al II-lea să preia conducerea guvernului refuză, ştiind că Partidul Naţional-Tărănesc nu are în proporţia necesară simpatia corpului electoral.

In adevăr, în alegerile prezidate de guvernul VAIDA partidul Naţional-Tărănesc de abia reuşeşte să obţină 40%, şi graţie sistemului de repartiţie al mandatelor din vechea lege electorală, poate căpăta o majoritate absolută în nouile camere.

./.

Guvernul VAIDA nu poate să se menţină din cauza opoziţiei pe care o face în sânul partidului IULIU MANIU, iar în străinătate NICOLAE TITULESCU, în Octombrie 1932 formându-se un cabinet prezidat de IULIU MANIU, care nu durează decât până la 6 Ianuarie 1933 din cauza gravelor divergenţe dintre IULIU MANIU şi Coroană pe chestia camarilei.

Se formează din nou un guvern prezidat de VAIDA, care se menţine până în Noembrie 1933.

Acest guvern naţional-ţărănist se caracterizează prin:

- Masacrele dela Griviţa din Februarie 1933;
- Incurajarea elementelor de dreapta de către VAIDA fără a întâmpina opoziţia lui IULIU MANIU;
- Adâncirea conflictului dintre IULIU MANIU şi CAROL AL II-LEA

In ~~12~~ Noembrie se formează un guvern liberal sub preşidenţia lui I.G.DUCA, IULIU MANIU luând imediat atitudine de opoziţie împotriva nouei formaţii ministeriale.

~~In acest timp~~

In acest timp începe lupta de faţă a lui IULIU MANIU împotriva lui CAROL AL II-LEA, sub pretextul "ELENA LUPESCU".

Asasinarea lui I.G.DUCA dă naştere la un proces care se judecă la Curtea Marţială a Capitalei în Aprilie 1934.

La acest proces IULIU MANIU este chemat de apărare ca martor.

Depoziţia sa este net favorabilă mişcării legionare.

In tot timpul legislaţiei liberale şi a guvernului prezidat de GHEORGHE TATARASCU, IULIU MANIU care de formă se ţinea în afara luptei politice, partidul fiind prezidat de ION MIHALACHE, s'a dus o luptă împotriva lui CAROL AL II-LEA, IULIU MANIU pozând ca apărător al regimului constituţional.

La închiderea şi terminarea normală a legislaturii liberale în 1937 GHEORGHE TATARASCU este însărcinat din nou cu formarea guvernului, Partidul Naţional-Ţărănesc şi IULIU MANIU având o situaţie grea din cauza preşei făcute în partid în 1935 prin plecarea lui VAIDA VOEVOD şi a celor unsprezece foşti miniştri.

Imediat după formarea celui de al doilea guvern Tătărăscu, IULIU MANIU debarcă pe ION MIHALACHE dela şefia partidului şi redevine şef al partidului.

Primul său act în această calitate este încheerea unui pact de neagresiune cu mişcarea legionară şi partidul Liberal de sub conducerea lui GHEORGHE BRATIANU, reuşind prin încheerea acestui pact să doboare în alegerile din 20 Decembrie 1937, guvernul liberal care n'a putut să obţină majoritatea de 40% în alegerile legislative.

La sfârşitul lui Decembrie 1937 guvernul Tătărăscu este debarcat, parlamentul neîntrunit dizolvat şi OCTAVIAN GOGA însărcinat cu formarea noului guvern.

In timpul xxxxxxxxxx de 44 de zile cât a durat acest guvern, IULIU MANIU s'a menţinut într'o situaţie echivocă, sub pretextul că aşteaptă rezultatul alegerilor, fixate la 2 Martie 1938.

La 10 Februarie 1938 se formează un guvern în afara partidelor politice prezidat de Patriarhul MIRON CRISTEA şi concursul unei ramuri din partidul Naţional-Ţărănesc condusă de ARMAND CALINESCU.

In timpul dictaturii Regelui CAROL AL II-LEA , IULIU MANIU a avut următoarea atitudine:

- A făcut opoziţie regimurilor de dictatură al lui CAROL AL II-LEA, mărginindu-se însă la o luptă de culise şi la expedierea de proteste şi memorii;
- Dizolvarea partidelor politice n'a găsit în Partidul Naţional-Ţărănesc o atitudine de rezistenţă manifestă;
- In lupta dintre CAROL AL II-LEA şi mişcarea legionară, IULIU MANIU indirect, a sprijinit pe legionari;
- In 1940 IULIU MANIU care imediat după desfiinţarea partidelor politice încheease un xxx acord cu DINU BRATIANU, a intrat în legătură cu generalul ANTONESCU.

Legătura dintre IULIU MANIU şi gralul. ANTONESCU a culminat în Septembrie 1940 când generalul ANTONESCU, fiind însărcinat de REGELE CAROL cu formarea guvernului, profitând de situaţia rezultată prin dictatul dela Viena, debarcă pe fostul rege.

./.

Acţiunea gralului. ANTONESCU reuşeşte graţie concursului dat de legionari IULIU MANIU şi DINU BRATIANU.

Punându-se problema formării unui guvern IULIU MANIU şi DINU BRATIANU, trimite tehnicieni generalului ANTONESCU, Partidul Naţional-Ţărănesc delegând pe prof. GEROTA, care în această calitate este numit Secretar General la Ministerul Justiţiei.

Pătrunderea trupelor germane în România, aderarea României în Noembrie 1940 la pactul tripartid întâlneşte din partea lui IULIU MANIU o slabă rezistenţă manifestată prin remiterea de memorii platonice generalului ANTONESCU.

In timpul mişcării legionare şi a guvernului legionar, partidul Naţional-Ţărănesc şi IULIU MANIU are o activitate ştearsă, cu un protest mai susţinut fiind redactat de IULIU MANIU la 27 Noembrie cu ocazia asasinării secretarului general al partidului prof. VIRGIL MADGEARU.

Intrarea României în războiu alături de puterile axei împotriva Uniunii Sovietelor, a fost cunoscută de IULIU MANIU încă înainte de producerea actului.

De abia, după trecerea trupelor române peste Nistru, IULIU MANIU şi DINU BRATIANU trimite un memoriu mareşalului ANTONESCU declarând că cele două partide nu văd utilitatea continuării războiului împotriva Uniunii Sovietelor.

După înfrângerea germană dela El Alamein şi Stalingrad şi după debarcarea anglo-americană în Africa de Nord, înfrângerea germană devenind evidentă, IULIU MANIU începe să manifeste o opoziţie mai susţinută împotriva politicii de războiu a mareşalului ANTONESCU.

Această acţiune însă s'a mărginit la păstrarea unui contact cu puterile ~~xxxx~~ occidentale democrate şi o acţiune de culise în ţară.

In 1943 prin intermediul lui NICULESCU BUZESTI, IULIU MANIU începe a avea legături cu ~~XXXX~~ REGELE MIHAI I.

In 1944 luna Mai, IULIU MANIU fiind nevoit de conjuctura politică internaţională înche împreună cu partidul Naţional-Liberal de sub conducerea lui DINU BRATIANU, cu Partidul Comunist prin intermediul dlui. ministru LUCRETIU PATRASCANU, cu Partidul Social-Democrat de sub conducerea lui TITEL PETRESCU, Blocul Naţional-Democrat.

.//.

După efectuarea actului dela 23 August 1944, IULIU MANIU începe lupta împotriva Partidului Comunist şi a celui Social-Democrat.

La începutul lui Septembrie 1944 printr'o scrisoare publică adresată lui HORATIU COMANICIU, IULIU MANIU deschide forţele în Partidul Naţional-Ţărănesc foştilor membri ai mişcării legionare.

Această atitudine a lui IULIU MANIU este rezultatul unor vechi legături pe care şeful partidului Naţional-Ţărănesc le-a avut cu această mişcare, socotind că poate să-şi dinamizeze forţa combatantă a partidului, prin ajutorul acestor elemente.

IULIU MANIU a profitat de faptul că în testamentul lui CODREANU se stipula că ori de câte ori mişcarea legionară avea de luat o hotărâre, într'o chestiune importantă sau când se va afla la un impas greu să fie consultat şeful Partidului Naţional-Ţărănesc.

In calitatea pe care o avea de ministru fără portofoliu în cabinetul SANATESCU, IULIU MANIU a cerut guvernului britanic să intervie pe lângă guvernul sovietic pentru garanterea libertăţii individuale a tutulor cetăţenilor români, indiferent de crezul lor politic şi de faptele care s'au făcut vinovaţi în trecutul regim de dictatură, până la încheerea păcii, cerând totodată şi încuviinţarea de a părăsi ţara pentru unii cetăţeni români care ~~x~~ s'ar fi aşteptat la persecuţii din partea armatei sovietice.

In Septembrie 1944 IULIU MANIU înfiinţează gărzile cunoscute sub denumirea "IULIU MANIU", organizaţie cu caracter paramilitar formată în special din elemente foste în grupările de dreapta, sub pretextul de a se duce lupta alături de armata regulată împotriva armatelor hortiste.

Caracterul ~~xxx~~ fascist, şovin al acestor gărzi a determinat Comandamentul Sovietic să dizolve aceste gărzi.

./.

La formarea guvernului prezidat de generalul SANATESCU,în Noembrie 1944,guvernul format din reprezentanţii celor patru partide ai Blocului Naţional-Democrat,IULIU MANIU trimite ca reprezentanţi ai partidelor elementele de dreapta din partid, în persoana lui NICOLAE PENESCU,MIHAIL RAUTU,AUREL LEUCUTIA, VIRGIL SOLOMON şi EMIL GHILEZAN.

Presa naţional-ţărănistă din acel timp a re o atitudine reacţionară şi în special ziarul "Curierul",de sub conducerea fruntaşului manist AUGUST POPA,fapt care duce la suprimarea acestui cotidian din ordinul Comisiei Interaliate de Control.

Intre IULIU MANIU şi generalul RADESCU,a existat cel mai perfect acord de colaborare în tot timpul guvernării acestuia.

Manifestaţiile şovine şi anti-democratice din Februarie 1945,au fost organizate de către Partidul Naţional-Ţărănesc.IULIU MANIU înţelegând ca împreună cu generalul RADESCU să ducă lupta împotriva forţelor progresiste şi democratice.

Atitudinea ~~ai~~ lui IULIU MANIU a început să fie în mod public pe linie anti-sovietică.

După 6 Martie 1945,IULIU MANIU a început o acţiune de culise,căutând să grupeze în jurul său şi a Partidului Naţional-Ţărănesc,o serie de elemente de dreapta,în special pe toţi duşmanii regimului democratic.

Pe planul acţiunii de culise,acţiunea lui IULIU MANIU din 1945 a culminat cu atitudinea adoptată de Coroană la 22 August 1945,iar pe plan de agitaţie politică prin incidentele dela 8 Noembrie din Piaţa Palatului Regal.

In tot acest timp IULIU MANIU a întreprins o mare acţiune, împotriva actualului guvern,căutând să obţină intervenţie puterilor aliate în afacerile interne ale României,având drept rezultat vizita pe care observatorul lui BYRNES,MARK ETHERIDGE, a făcut-o în România în a doua parte a lunei Noembrie 1945.

IULIU MANIU a reuşit în Decembrie 1945 să pună în discuţia forurilor internaţionale problema situaţiei politice interne din România,ajungându-se la acordurile dela Moscova care s'au pus în aplicare la 7 Ianuarie 1946 în România.

.//.

Imediat după recunoaşterea partidului Naţional-Ţărănesc şi a celui Liberal de cătreputerile aliate ca partide democratice şi anti-fasciste IULIU MANIU a început reorganizarea Partidului Naţional-Ţărănesc, bazându-se în mare măsură tot pe elementele de dreapta înscrise în partid.

Pe plan intern acţiunea lui IULIU MANIU a culminat în alegerile dela 19 Noembrie 1946, iar pe plan extern acţiunea lui IULIU MANIU continuă, fiind profund ataşată politicei anglo-americană.

Dob. ~~280~~ 280 ~~212~~

Dobo.

Dno Doctor

3227/7. f 445.

Bra 279

Braumzweig Moise.

Comerciant
Buc.
Str. Brezoianu Nr. 7.

19571/1/f.392;

Bus
Bușilă 280 ~~2/6~~
1.

3227/12 f 407,

Cos 281
Costin Vtor –
P.N.T. fostleg.

3227/16 f. 470,

3/2

Numele: 282 Grila

Pronumele:

zis

(poreclă, alte nume)

Tata

(nume şi pronume)

Mama

(nume şi pronume)

Data şi locul naşterii:

(anul, luna, ziua)

Naţionalitate ... studii

Profesia:

Unde lucrează şi funcţia:

Ultimul domiciliu:

Data trecerii în evidenţă

Numărul dosarului

1941

6 MAI 1952

Md. Nr. 10

Data închiderii dosarului ....

Unde se află dos.: 1978 SAS. V 433

Nr. dos. A. S. ....

f. 349

74.25.2.

283

1

Numele: MANIU

Pronumele: IULIU

zis

(poreclă, alte nume)

Tata

(nume şi pronume)

Mama

(nume şi pronume)

Data şi locul naşterii:

(anul, luna, ziua)

Naţionalitate studii

Profesia: f. Președinte P.N.Ț.

Unde lucrează şi funcţia:

Ultimul domiciliu:

Data trecerii în evidenţă

Numărul dosarului

1945

Md. Nr. 10

22 MAI 1952

Data închiderii dosarului ....

Unde se află dos.: ....

Nr. dos. A. S. 1978 as. vol. 468 f. 70, 83

Cuvântarea dlui Juliu Maniu.

Primit cu aplauze dl. Juliu Maniu spune:

Domnule Preşedinte,

Onorat Comitet.

Dl. Mihalache in cuvântarea sa admirabilă a reuşit atât de mult să sintetizeze felul de gândire al Partidului nostru in problemele mari ale ţării incât aşi fi găsit cu totul superflu să mai iau cuvântul. Si n'aşi fi luat cuvântul incă din motivul că iubitul nostru Vice Preşedinte, dl. Dr. Lupu a subliniat importanţa acestui discurs care a rămas atât de adânc intăpărită in sufletul şi mintea noastră. ~~Si n'aşi fi luat cuvântul nici pentru ca să nu apar că eu xxixfi sau altul dintre noi ar avea vreun cuvânt de corectat la expunerea faptică pe care a făcut dl. Mihalache~~. Dacă iau totuşi cuvântul, o fac pentrucă Dl. Mihalache în discursul său ~~xxx~~ a accentuat o realitate şi anume că într'o anumită chestiune între Dsa şi mine este dezacord şi ~~atunci~~ cred că sunt dator eu ~~ca inaintea~~ Dvs să arăt care este obiectul acestui dezacord ca să nu se creadă că ar fi ceva care atinge viaţa esenţiala a Partidului nostru şi că rămânând aceasta obiecţiune să nu se brodeze pe ea fel de fel de combinaţii cari pot să dezorienteze opinia publică si chiar corpul ~~xxxxxxxx~~ conducător al Partidului nostru. ~~Deci~~ ~~deacia~~, Exclusiv din aceasta cuaza imi iau libertatea a spune câteva cuvinte pentru a lămuri diferenţa de vederi dintre dl. Mihalache şi mine pe care eu sunt cel dintâi care o regret adânc. De când avem avut fericirea de a-l cunoaste pe dl. Mihalache, inainte de fuziune, am putut constata cu multă bucurie şi plăcere că suntem congeniali prin firea, prin sângele nostru, prin structura sufletească, prin tradiţia şi aspiraţiile noastre. Intotdeauna am fost de acord. Am făcut fuziunea care a adus mari servicii acestei ţări. Această împrejurare explică ~~şi deaceia vă puteţi inchipui~~ de ce timp de 17 ani n'am ajuns ~~în discuţie~~ să am cu dl. Mihalache ~~care să devie~~ nici-o discuţie publică. Si vă asigur pe dvs. ~~xxxxxxxxxxx~~ că am fost totdeauna de acord asupra marilor ţinte, asupra metodelor, asupra mijloacelor prin cari ~~pu om să~~ să pot atinge aceste ţinte. ~~Şi~~ Nu pot decât ~~să~~ şi cu aceasta ocaziune să-mi arăt adânca mea satisfacţie pentru aceasta împrejurare, să binecuvântez soarta care ~~xxxxx~~

ne-a impreunat ~~în acest moment~~ şi să rog pe Atotputernicul Dumnezeu ca dispărând cauzele cari produc aceste neinţelegeri, să mergem mai departe in convieţuirea noastră, in aceiaşi totală armonie de vederi care a caracterizat colaborarea noastra din trecut. (Aplauze) Trebue să recunosc cu multă plăcere că dl.Mihalache, iubitul nostru preşedinte, a fost totdeauna în complectă loialitate in nuzuinţa de a înţelege străduinţele mele, şi de a face ca ele să fie promovate. Deaceia, vă puteţi închipui Dvs.cât de adânc mă doare pe mine, că ~~ixix~~'o chestiune de conştiinţă, mă sileşte la un moment dat să accentuez cu cuvenitul respect şi cu cuvenita dragoste, deosebirea de vederi dintre noi. Dl.Mihalache a arătat atât de clar şi de maestru rolul constituţional al suveranului incât eu nu mai am nimic de spus. Ii mulţumesc că Dsa a accentuat adevărul, că nu e nimeni în acest partid, care să fie in contra principiului monarchic constituţional. Prin aceasta, incă dela început a eliminat orice neintelegere care ar putea să dezorienteze opinia publică sau factorul constituţional: Coroana.

Eu, me năzuiesc ca mijloacele politice, tactica, să se ~~...~~ aşeze potrivită cu principiile măreţe pe care le-a pronunţat dl. Mihalache. (apaluze) Ce vreau adică ? Vreau ca mijloacele luptei noastre să fie în concordanţă cu principiile enunţate de Dsa şi ~~...~~ să fie eficace pentru atingerea şi realizarea ţintelor pe care le-a propus dl.Mihalache. Care e teza? Foarte clară şi foarte sinceră. Toate drepturile emană dela naţiune. Coroana e un factor constituţional cu drepturile sale asigurate prin Constituţie; nimeni nu vrea să le atingă, dar naţiunea cere respectuos ca Coroana să respecte articolul din Constituţie care nu-i dă mai multe drepturi decât cele fixate de ea. O discuţie clară, precisă. Ori, noi ~~ce~~ constatăm? Constatăm cu toţii că spre marea noastră durere- ~~trebue ca cu respect să constatăm~~ - că acest articol al Constituţiei nu se respectă- şi nu din partea noastră. Naţiunea recunoaşte, se supune întru totul Majestăţii Sale, d~~axxMajestateax~~ dar nu se respectă din partea Coroanei, Constituţia; Majestatea Sa Regele îşi atribuie anumite atribuţiuni şi face anumite gesturi cari întrec marginile drepturilor cari sunt asigurate Coroanei prin Constituţie.

Care este deosebirea între dl.Mihalache şi între ~~dl.~~ mine

./.

 286

țărei in aceasta chestiune.

Dl.Mihalache,spune cămxxix vina acestei stări periculoase o are temperamentul Majestăţii Sale. Eu spun: de vină e anturajul Majestăţii Sale.Si eu mai spun in adaus acest lucru: nu e om şi nu e rege care să nu poată greşi, fie din cauza temperamentului ,fie din cauza altor defecte dela natură. Noi suntem fericiţi că putem constata din expunerea dlui Mihalache că Majestatea Sa n'are alte greşeli decât greşeli de temperament.Cu plăcere luăm noi cunoştinţă că aceasta greşeli pot fi de cea mai mare importanţă la un om particular, dar vă rog câtă vreme la un om particular greşeala aceasta nu sunt periculoase,pentrucă nu există un organism anume instituit care să ferească pe om şi pe anturajul său sau societatea in care trăeşte de consecinţele greşelilor, de neplăcerile acestor greşeli, de greşelile Suveranului, determinate de temperament sau de alte defecte, Constituţia vine cu un corectiv. Care e acest corectiv? Corectivul e că Constituţia arată că Regele e iresponsabil şi naţiunea aseaza în jurul său sfătuitori responsabili. Regele nu poate să treacă peste consilieri săi şi hotărârile acestora.Consilierii săi sunt reprezentanţii naţiunei,pe cari îi alege naţiunea. Atunci ce se intâmplă in jocul acestei Constituţii constituită de 1000 ani,şi care face că Regele să nu poată face nimic făr consimţământul consilierilor săi aleşi de naţiune.

In cazul concret,prin urmare trebue să căutăm greşala şi trebue să găsim remediu. Să facem ca în jurul Majestăţii Sale să vină consilierii naţiunei,reprezentând naţiunea,aleşi de naţiunea care să-şi indeplinească datoria constituţionala de a împiedica ca anumite greşeli,inerente firei omeneşti să nu-şi aibe efectele sale păgubitoare asupra ţării, asupra treburilor publice. Lucru de se întâmplă se intamplă ca in jurul Majestăţii Sale, nu sunt consilieri aleşi de naţiune.Acei cari zi cu zi,picură vederile lor ,credinţele,gândurile lor Majestăţii Sale Regelui,nu sunt cei aleşi de naţiune,ci sunt oameni anume inventaţi,puşi in jurul Majestăţii Sale fie de dânsul fie de alţii, cari impiedică ca aleşii naţiunei să-şi poată valida drepturile si datoriile lor in jurul activităţii suverane a Coroanei.

In jurul Majestăţii Sale e un zid care impiedică contactul direct dintre naţiune şi Rege.E un zid care impiedică

ca glasul naţiunei să a jungă la Rege şi impiedică ca reprezentanţii naţiuni cari cu inima curată,cu gânsuri bune pentru ţară, şi suveran, să-şi poată face nimic pentru corectarea greşelilor de fire sau de temperament ale Regelui.Ci din contră ,s'au grupat in jurul Majestăţii Sale Regelui o serie întreaga de persoane,cari exploateaza greşelile din fire ale Majestăţii Sale Regelui şi-l impiedică in interesul lor ca să-şi exercite drepturile sale constituţionale,in folosul şi spre binele acestei ţări.

Deaceia, punctul meu de vedere e că aceşti oameni,aceste persoane cari sunt grupate în jurul Majestăţii Sale, să fie inlăturate şi ca Partidul Naţional Tărănesc cu curaj, cu demnitate şi cu severitate, cu o energie demnă cauzei mari să ducă o luptă pe faţă,deschisă pentru înlăturarea acestor persoane,pentru înlăturarea lor imediată.

Domnilor, noi cunoaştem pe Majestatea Sa.E fiul ţării noastre.A crescut între noi.Ii cunoaştem mintea, iubirea sa de ţară, bunele sale insuşiri,puterea sa de muncă,si noi cari am avut fericirea să lucram cu dânsul, cu această puternică personalitate,nu putem lăsa ca în urma unei anumite greşeli,să a jungă ţara în situaţia deplorabilă în care e azi.Ori cine poate crede că dacă Majestatea sa Regele ar fi avut în jurul său ca sfătuitor pe reprezentanţii naţiunei,iar nu persoane emanate din capricii momentane, n'am fi fost în situaţia arătată de dl.Preşedinte Mihalache şi de dl.Dr.Lupu,adică cea din urmă ţara din Europa,noi cea mai frumoasă, şi cea mai bogata,si cea mai inzestrată ţară şi cu cel mai sârguitor popor.

Am fost anul acesta în străinătate de două ori.Am avut ocazia să văd ţări sărace, dar care prosperează.Industria şi comerţul infloresc,sănătatea oamenilor este admirabilă,curăţenia la fel. Si aceste ţări se bucură in concertul european de o reputaţie uimitoare.Vă puteţi închipui ce sentiment a cuprins sufletul meu când am văzut că în ţara romănească suntem cu totul dezarmaţi, că sănătatea oamenilor e şubredă,că viaţa comerciala şi industriala e aproape inexistentă si că copii mor cu milioanele. Apoi am văzut că ne bucurăm in străinătate de o reputaţie detestabilă.

Dacă vă duceţi în străinătate şi străinul vă observa că nu

ve-ți observa immediat că indigenii o atitudine prevenitoare amabilă - gata să încheie afaceri și să lase studenților să facă impresie bună.

sunteți de ai lor, după atitudinea Dvs prevenitoare, lumea din Occident vă va primi afabil, va incerca să vă fie de folos, să vă facă impresie, să incheie afaceri cu Dvs. Dacă declarați
Îndată ce află că vă observa
insă că sunteți din Romnia, veți vedea ce mască de ghiață li se pune pe fața, ce repulsiune se oglindeşte pe fruntea lor, - Felul cum ţara noastră e privită în urma guvernelor pe care le-a avut,
în urma nepăsării, stricăciunii și neseriozității oamenilor noștri -
e atât de trist încât vă puteți închipui ce amărăciune sufletească m'a cuprins pe mine și trebuie să cuprindă pe orice român. Avem o ţară bogata - mi-a spus un prieten om de stat, cu care am stat de vorbă, dar oamenii dela conducere sunt sub orice critică. Si când ştiți că pe mine națiunea românească m'a invrednicit in trecut să fiu un fel de conducător al țării, aceste aprecieri mă atingeau și pe mine personal tocmai la inimă. De ce se intâmplă lucrul acesta ? De când a venit Majestatea Sa Regel, in câtiva ani s'au schimbat 13 guverne. Nici un guvern n'a fost trântit de națiune. Si abia al nostru singur a fost adus de națiune. Restul: din combinațiuni oculte, sub impresiile acelor cercuri oculte, cari în fiecare zi picură neințelegerea față de acei cari vor să servească națiunea, şi cari nu vor să servească interesele lor. Să facem un mic istoric al lucrurilor. Noi am făcut restaurația Majestății Sale Regele. Din buna noastră voință. Ca reprezentanți legali ai națiunei. Am avut majorități sdrobitoare în Parlament. Am fost Preşedintele consiliului. Am văzut că din cauza aceştor cercuri atmosfera nu e aceia pe care o doream şi atunci m'am retras. Nici un fel de supărare! M'am retras de bună voie. Nu m'a silit nici Partidul, nici Regele. Cazul meu e in afară de povestea aceasta. A venit la guvern dl. Mironescu. Cine i-a putut face vreo vină? Mai puțin Majestatea Sa, mai puțin Partidul. A avut majorități sdrobitoare în Parlament. Intr-'o zi mă pomenesc la Monte-Carlo cu un telefon din partea iubitului meu prieten Mihai Popovici care mă anunță că a căzut guvernul Nu găseam nici un fel de explicație. Am venit acasă şi tot n'am găsit nici un fel de explicație. Si iată că a căzut! Am găsit explicațiuni pe cari nu vreau să le repet, cari dovedesc teza că guvernul a căzut în urma acelor picături, a acelor intri intrigi făcute de către factorii iresponsabili.

A căzut Mironescu, dar a rămas Parlamentul ales liber.

Vreun conflict de guvernământ nu exista intre rege şi guvernul Mironescu care să fi putut produce o criză de guvern. Nici o indispoziţie care să poate explica situaţia. Ce s'a intâmplat? Parlamentul a fost disolvat. S'au făcut noui alegeri. S'a numit un guvern. Ce guvern? Guvern de opinie publică cerut de Parlament?

Apoi toată lumea ştie că atunci când a căzut Mironescu, opinia publică fiscuta un guvern Titulescu. Aceasta era în opinia publică şi se vorbia fel de fel de lucruri, dar nimănui nu i-a trăznit prin cap că trebue să vină dl. Iorga. Nici un fel de indicaţie în ţara sau în Parlament nu erau pentru el. Nu vreau să spun ceva rău despre dl. Iorga. Tot respectul pentru Dsa ca un particular, dar în cazul acesta nu-l indica nici Parlamentul nici opinia publică ca preşedinte de consiliu şi la un moment dat e numit totuşi Prim Ministru având alături pe dl. Argetoianu. Toată lumea voia să afle cum s'a produs minunea aceasta. Noi care ştiam ce se întâmplă după culise ne-am explicat că a venit la guvern in urma unor anumite acţiuni de după culise ale acelor cercuri iresponsabile.

A venit dl. Iorga la guvern. A căzut dl. Iorga dela guvern! Cum? Prin Parlament? A avut majorităţi. Liberalii l-au sprijinit, Parlamentul l-a sprijinit. Putem spune că atmosfera guvernului Iorga a fost o atmosferă rea. Opinia publică era contra lui şi încă dela început când a venit. N'a reuşit să rezolve nici o problemă. A venit atunci dl. Vaida, a făcut alegeri şi-a format majorităţi şi-a dat apoi demisia, şi am fost eu insărcinat să fac guvernul. N'am vrut să-l fac. Trei zile n'am vrut să-l fac fiindcă eram quasi-pregătit şi nu voiam să constitui o deziluzie pentru naţiune. Guvernarea la tot cazul nu mă satisface pe mine, nici ca ideie politică, nici personal, ca să stau trei patru luni şi să fiu apoi expediat.- Nu voiam să rămân cu o amintire neplăcută, nici eu şi nici naţiunea. Am primit după multe insistenţe. In special in urma insistenţelor Majestăţii Sale Regelui, căruia i-am pus insă anumite condiţiuni clare, categorice.

Peste nici trei luni am căzut .

S'a intors Parlamentul impotriva mea ? S'a intors opinia publică contra mea? A fost vreo mişcare în ţară care a cerut demiterea guvernului? A fost între mine şi Majestatea Sa o deosebire de program, de guvernământ? Nimic din toate acestea. Si cu toate aceste peste noapte a trebuit să ne prezentăm demisia, pentrucă ni s'a creiat o situaţie imposibilă, prin acei factori cari il inconjoară pe Majestatea sa şi nu-l lasă ca sfătuitorii naţiunei să poată ajunge aproape de căldura inimei Majestăţii Sale şi care să poată contribui cu ceva la desvoltarea luminei ce trebue să strălucească în jurul Regelui, deasupra întregei ţări

Am plecat. A venit dl. Vaida la guvern. A guvernat câteva luni. Putem spune că a fost un guvern care s'a sprijinit pe Parlament, pe opinia publică şi a făcut multe lucruri bune, dar a căzut într'o bună zi. Nu ştia şi nu ştie nici acum Vaida Alexandru de ce a căzut (răsete).

Intr'o bună zi Vaida a auzit dela gazetari că guvernul cade. A intrebat pe Majestatea sa dacă e adevărat.

- Da e adevărat. E criză.

- Bine să ştiu şi eu dacă e criză! Dar pentru ce? Nu-i place Majestăţii Sale programul meu?

- Ba da. E bun.

- Am făcut ceva care v'a supărat? Nu mai am increderea Majestăţii Voastre?

- Nu. O ai, dar lumea doreşte o schimbare.

Si s'a schimbat guvernul dlui Vaida, şi cine a venit la guvern? Au venit cei mai mari duşmani ai Majestăţii Sale Regelui, acei cari l-au alungat din ţară, cari l-au batjocorit, cari l-au calomniat, ale căror gazete a trebuit să le confisc, contra principiilor mele, călcându-mi pe inimă, pentrucă revărsau o formidabilă batjocură la adresa Regelui Carol, impotriva Majestăţii Sale şi eu mi-am călcat principiile confiscând aceste gazete. A adus la guvern oameni cari spuneau că-şi taie mâna decât să-l slujească pe Regele Carol, oameni cari au spus că il vor impuşca dacă va veni in ţară.

Dece au venit aceştia? I-a adus opinia publică? Nu. Au avut rădăcini în opinia publică? Nu. De 30 ani de când sunt eu în politica ţării, ştiu că liberalii n'au nici un fel de

târie. A fost vreun motiv să cadă Vaida şi să vie Duca şi apoi Tătărescu? Totul a fost inventat de Majestatea Sa pentrucă acele persoane grupate in jutul Majestăţii Sale credeau că servesc mai bine interesele prin acesti oameni şi vedem că le servesc dar aceasta continuă schimbare de guverne a dus ţara unde e, a adus ţara in aşa situaţie încât suntem intr'o dezorganizare a vieţii de stat, fără bani, fără arme, şi fără respect în străinătate. Dar aceasta nu este nimic. Toate acestea se pot repara. Dar s'a ajuns la o desagregare naţionala, care poate fi leagănul catastrofei noastre naţionale (aplauze).

Unde vedeţi dvs. în ţara aceasta o acţiune de elan naţional? Unde vedeţi dvs. un izvor de înălţare sufletească naţională ? Unde vedeţi dvs. cutremurarea acea sfântă care pătrunde astăzi atâtea naţiuni?

Nimic domnilor. Eu fiind acum de câţiva ani liber de povara activităţii publice am ocaziunea - şi o folosesc - ca să umblu ţara - sau cel puţin o parte a ei - dintr'un colţ în altul, ca să văd ce este. Si sunt disperat. Oamenii sunt mai săraci şi mai dezbrăcaţi ca mai înainte. Sunt moraliceşte decăzuţi la infimul grad. Acea înălţare şi ânsufleţire care a făcut războiul din 1916 nu există astăzi. Pentru ce ? Pentrucă lipseşte acea pulsaţiune adusă de o colaborare sinceră între coroană şi reprezentanţii adevăraţi ai naţiunii şi pentrucă în ţara aceasta procesul vieţii publice cu ramificaţiuni subterane este făcut de un cerc de persoane dezastruos.

Eu, domnilor, să vă spun dvs., am examinat toate aceste lucruri. Am avut norocul că totuşi s'a făcut un lucru bun. Cui avem să mulţumim? Avem să mulţumim armatei care cu toată mizeria ei totuşi a făcut ceva: a răspândit limba românească prin cazărmi, a învăţat pe oamenii neştiutori de carte, i-a învăţat la o limbă mai curentă şi mai dulci cântări româneşti în colţul unde au fost uitate şi de aci a ieşit un spirit de disciplină dacă nu sufletesc dar măcar formal. Avem să mulţumim şi celeilalte armate: armata profesorilor şi a iubiţilor dascăli cari nu sunt plătiţi ca să-şi facă datoria. Si am avut câţiva învăţători, câţiva profesori, câţiva oameni dedicaţi cărţii cari - şi ţin să-mi exprim sincera mea recunoştinţă faţă de ei - într'adevăr cum munda lor sunt cu nasul în carte şi paha în mână. Totuşi au făcut ceva în această ţară românească ca să se ridice sufletul românesc şi statul românesc şi din cazărmi să se poată răspândi într'o hotărâre mai mare de cum s'a răspândit acum 18 ani, dragostea de ţară. Dacă nici acestea nu ar fi fost - să mă credeţi dvs. că dacă prin Basarabia s'ar desfiinţa ceea ce s'a făcut de aceştia în 17 ani - nu ar rămâne nimic din statul românesc decât numai ruşinea, dezastru şi

~~cu atât mai mult~~ descurajarea.

Cu atât mai mult ~~suntem datori~~ suntem datori să aducem acestora mulțumiri și să facem în sufletul nostru o promisiune solemnă că atunci când și cuvântul acestui partid va avea ~~controlul~~ un rol în această țară să facă acestor oameni dreptate.

Dar ca să aibe un rol trebue ca acest zid despărțitor dintre națiune și dintre rege să fie dărâmat. Si ca să vedeți dvs. că rolul acestui cerc este fatal vă voi arăta că s'a dovedit ~~și~~ acest lucru și acum. Partidul nostru puternic prin străduința d-lui președinte al nostru, d. Ion Mihalache, bine organizat: statut, program, pe baza lui agitațiuni, adunări impresionante în toate părțile, doveditoare a opiniei publice care se înșiră în jurul nostru, eram să venim la guvern. Ce ne ascundem? Eram să venim la guvern; trebuia să venim la guvern; era hotărât să venim la guvern - și nu am venit la guvern. De ce? Nu vă justificați dvs. de ce? Pentru ce? Cu toate că ~~nu s'a tăgăduit~~ nu s'a tăgăduit din partea nimănui că liberalii nu mai au atmosfera politică și populară ca să se mențină la putere și cu toate că s'a recunoscut că popularitatea partidului nostru este stabilită, și cu toate că am avut două succese formidabile electorale - fără pereche în viața parlamentarismului - ca un guvern să cadă în alegerile parțiale când toate puterile statului stăteau la dispoziția lui, în două alegeri parțiale una după alta. Alegerile parțiale erau făcute ca să dovedească slăbiciunea noastră . De aceea s'a făcut aceseta toate ca să se poată dovedi că poporul nu este cu noi. Mulțumită domnilor Lupu și Ghiță Pop- cărora le spune mulțumită - această manifestare n'a reușit. Mulțumită organizațiunilor noastre și bărbaților de stat pe cari îi avem și țăranilor noștri am învins și am dat dovada că noi suntem aceia cari avem opinia publică de partea noastră. In alegeri comunale mi se spune că îi batem pe liberali în toate părțile unde sunt alegri.

Si cu toate acestea nu venim la guvern. Apoi bine, s'a schimbat programul nostru? A devenit d. președinte al partidului nostru mai puțin vrednic de încredere decât a fost acum patru , cinci luni ? Dacă da să ni se spună.

Nu, nimic din toate acestea. Prin urmare care este consecința logică, afară de ~~ifo~~ informațiunile pe care le avem cu oarecare preciziune.

<u>D. Ion Mihalache:</u> V'aşi ruga să precizați un lucru pentrucă eu nu înțeleg: ziceți că era hotărât să venim noi la guvern și acum că am dat înapoi ?

<u>D. Iuliu Maniu:</u> Eu înțeleg așa: cu toții aveați sentimentul și opinia publică avea sentimentul că noi venim la guvern și că era o hotărâre oarecare de a se schimba

guvernul iar la schimbarea guvernului să se țină seamă de noi. Ori, guvernul nu s'a schimbat, noi la guvern n'am venit.

Nu am vrut să spun prin aceasta, domnule Mihalache că Majestaeta sa ți-a promis sau d-ta ai spus că venim la guvern.

D. Ion Mihalache: Vă confirm și eu am precizat că am spus că noi suntem factorul cel mai categoric și principal și că Regele nu xxxtax putea contracta ûn termânx fix. Si am spus și atunci și spun și acum: cât mai simțit eu și dvs. toți de apropiat și de daxpăxax depărtat de putere și atunci tot așa de apropiat și depărtat mă simt și acum.

D. Iuliu Maniu: Destul că cu toate aceste sentimente publice confirmate de membrii guvernului, că guvernul liberal trebuia să plece și că trebuia să venim noi, schimbarea nu s'a făcut și oricum am căuta nu găsim explicația pentrucă situația țării s'a înrăutățit, reputația i-a scăzut și nimic nu s'a făcut. Prin urmare ce era de așteptat pentruca într'adevăr rodul acestei situații imposibile pentru guvern să fie făptuit și priceput. Nimic - și noi știm - nimic altceva decât faptul că prin acest zid despărțitor creiat între aceste persoane este întrerupt fluidul națiunii și Coroanei.

De aceea eu reprezint de doi ani de zile acest punct de vedere. De doi ani de zile există această deosebire între noi pentrucă eu zic: înainte de a înlătura acest zid despărțitor nu se poate face nimic.

D. Mihalache: Credeți că el se înlătură din opoziție sau dela guvern?

D. Iuliu Maniu: Din opozție mai repede decât dela guvern. Si pentru ce ? Pentrucă noi am fost de patru ori la guvern și nu l-am putut înlătura. Din contră ne-a înlăturat el.

D. Ion Mihalache: Cum văd , ei sunt mai puternici.

D. Iuliu Maniu: Să vă dau un exemplu: este un curent electric puternic care este în stare să mâne un vapor mare. Da, dar dacă între roți și curentul acesta electric este numai atâta veriguță de izolare, curentul trece, vaporul stă în loc, toată munca este în zadar. Oricât te-ai lupta d-ta să xxprix repari roțile la care un fuștel este stricat, oricât te-ai căzni să repari sârma pe care poate să fie o mică parte de rugină, până ce nu vei înlătuma acea verigă de izolare, nu vei putea pune în mișcare acel vas.

Si eu afirm că până ce acest corp izolator dintre națiune și Coroană nu va fi înlăturat, orice străduință este zadarnică. De ce? Pentrucă, cum am zis, niciun om nu este perfect. Nu poți pretinde unui om sau unui Rege să fie perfect. Oricâte cali tăți ar avea un om este o ușiță de defecte pe care nu pot intra lucruri bune. Si această ușiță n'o pot închide la Saxx un Suveran numai consilierii trimiși de națiune

cari se năzuesc a micşora efectele şia înmulţi calităţile.

De aceea, domnilor, am fost dela început în această contrazicere cu d. Ion Mihalache că de doi ani de zile cer şi propun ca partidul să înceapă o acţiune hotărâtă, violentă, energică, pentru înlăturarea acestei materii de izolare dintre Rege şi naţiune pe faţă şi fără nicio jenă, pentrucă, domnilor în toate luptele constituţionale câte le-am purtat noi în Austria şi câte s'au purtat de alte popare, în Anglia, în Belgia, aceasta a fost teza partidelor din opoziţie:" Majestate înlătură din jurul M. Voastre elementele iresponsabile, stricătoare, rele şi adu în jurul M. Voastre elemente sincere şi sfătuitorii ce cari îi trimit naţiunea.

Nu este o ofensă pentru un Rege şi o Coroană ca să se pună această chestiune. Din contră este o onoare pentru naţiunea care are curajul să i-o spună, pentrucă aceasta este menirea naţiunii nu să flateze această slăbiciune ci să spună adevărul ca să corecteze.

Nu am reuşit ca să conving pe d. Mihalache şi pe dvs. onorat comitet, ca să acceptaţi punctul meu de vedere. Eu ce puteam să fac? M'am împăcat cu situaţia şi am spus: dacă comitetul vrea să ducă această politică v'a vedea unde ajunge. Si am profeţit, am spus înainte, că evenimentele se vor desvolta în aşa fel că îmi vor da mie dreptate. Si mi-au dat dreptate. Cu toate străduinţele pe care le-a desvoltat d. preşedinte Mihalache scopul nu l-am ajuns.

Nu sunt de acord cu d. Mihalache, cu ceea ce a spus în cuvîntarea sa de dimineaţă că scopul unui partid este ca să ajungă la guvern. Un scop al unui partid este ca să ajungă la guvern fiindcă un partid nu se poate mulţumii cu predicarea platonică, frumoasă, ci trebue să năzuiască ca acele principii frumoase să fie puse în viaţa practică prin oamenii săi în ~~xxx~~ care are încredere pentrucă nu se poate bizuii soarta unei mari reforme dacă chiar ar accepta altcineva principiile acestea şi ar fi aplicate de oameni în cari partidul nu are încredere. Si desigur că un scop al unui partid este venirea la guvern, dar nu este un singur scop şi nici cel principal. Afirm că nu este cel principal. Scopul principal este ca să poată da nu numai idei în opinia publică ci să fie un control al activităţii vieţii publice, ca să fie un stimulent, un arătător de drumuri mari şi largi pe care trebue să meargă naţiunea.

Si pe urmă ridicând moralul şi voinţa de a munci, pe urmă când vine momentul în aşa condiţiuni încât să poată pune în aplicare ce a predicat, să vină la guvern.

Si atunci când determinând în forma aceasta rolul unui partid, atunci nu tindem numai decât ca să venim la guvern. Dar tindem - şi trebue să tindem - ca să fim un far luminator moral, intelectual şi politic în ţară.

Un partid naţional-ţărănesc care este conştient, trebue să fie un far care zvârle lumină nu numai asupra drumurilor care trebue să le ia naţiunea ci şi asupra greşelilor şi păcatelor pe cari ar ~~xxxxxx~~ putea apuca naţiunea aceasta ca să împiedece să se zdrobească acele drumuri pe care le-a luminat.

De aceea domnilor, eu cred că partidul are menirea ca să vie la guvern dar mai ales partidul nostru are ~~menirea~~ datoria - şi mai ales în ziua de astăzi - ca să combată orice imoralitate, orice curent antinaţional; să fie un propagator insistent, energic şi fără cruţare a tuturor pornirilor rele ~~şi~~ şi să ardă cu fierul roşu toate cangrenele care pot să bântuie şi să sape existenţa acestei naţiuni.

Ori eu am propagat mai hotărât ideia de a duce lupta în contra oamenilor care sunt în contra Regelui şi din acest punct de vedere, pentrucă într'adevăr am constat că în jurul Regelui sunt persoane care conrup viaţa publică, că sunt persoane care exploatând slăbiciunea firească la un om, dau pildă rea pentru viaţa acestei naţiuni, propagă conrupţia şi bagă în viaţa publică a ţării româneşti imoralităţi de toate soiurile şi de convieţuire socială şi familiară şi de convieţuire de ~~afaceri pub~~ afaceri publice şi afaceri care aparţin vieţii economice.

Ceea ce ne prezintă înaintea ochilor mei aceşti oameni cari fac zid între naţiune şi Coroană nu este cel mai trist pentru mine că împiedecă jocul natural, firesc şi legal al unei ~~vieţi~~ vieţi constituţionale. Acesta este un rău care se poate schimba peste noapte, dar cel mai mare rău în contra căruia cred eu că partidul trebue să lupte cu toate puterile sale, este acela care cangrenează simţul moral al acestei naţiuni. Si dvs. să nu uitaţi un lucru că efectul constituţional al acestui rău nu-l socotesc aşa grav ca acesta pentrucă am învăţat eu şi aţi învăţat dvs. că nicio consistenţă politică oprimătoare nu este aşa de periculoasă cât este o stare socială, culturală, morală sau materială înrădăcinată în sânul neamului.

Domnilor, noi am fost 1000 de ani asupriţi în Ardeal şi Banat. Intr'un moment dat printr'un concurs fericit al unor împrejurări, prin ~~însufleţirea~~ vitejia

armatei române, prin însuflețirea acestei populații din vechiul regat, prin sentimentul său de jertfă și conștiința națională , peste noapte am scuturat jugul de 1000 ani . Intr'un an de zile am schimbat întreaga structură a vieții de stat din Ardeal. Cnsiliul dirigent, din 4 Decembrie și în mai puțin de jumătate an a schimbat totul: Universități, autoritatea administrativă, judecătorească, jandarmeria , armata, tot am schimbat.

Dar, domnilor, suntem de 17 ani în România Mare. I-a vedeți dvs. schimbat--am noi raporturile de forță socială, economică în Ardeal și Banat ? Nu, nu. Am schimbat noi ceva din relele moravuri și starea deplorabilă care există în ambele ținuturi românești înaintea stăpânirii maghiare ? Am putut schimba noi în Banat sistemul de un copil ? Am putut schimba noi în Basarabia acea stare de paupertate și nesănătate care omoară într'o lună atâția copii ? Am putut schimba starea din Maramureș? Nu, nimic domnilor. Astăzi raportul social și economic al elementului maghiar, german, deoparte, al elementului evreesc, de altă parte și românesc nu s'a schimbat și deplasat în favoarea noastră - vă afirm - cu nimic.

Dacă dvs. veți examina acest lucru veți vedea că nu se stă mai bine ci că se stă mai rău. Iar apoi, când este vorba de o concepție morală, când este vorba de o înrădăcinare a unor obiceiuri de o imoralitate zdrobitoare, apoi poporul românesc, societatea românească din Vechiul regat în zadar vor veni să spună oamenii că sunt slăbite. Nu este adevărat. Poporul românesc și societatea românească din Vechiul regat dovedesc o forță extraordinară intelectuală și energică pe care ar putea-o utiliza. Dar vă întreb: România aceasta care este independentă de atâția ani, din care fanarioții au fost alungați de o sută de ani de ce mai păstrează și în ziua de astăzi bolile sociale și cangrena socială pe care a băgat-o în această societate românească regimul fanariot ? Destul de rău. Călcarea sfințeniei căsătoriei, ușurința de ați da cuvântul de onoare și a jura fals, năzuința de a te îmbogăți fără muncă, aceste sunt obiceiuri românești ? Nu sunt obiceiuri românești. Sunt obiceiuri importate de aceste elemente străine care s'au năpustit asupra acestor țări. Dacă s'au băgat aceste obiceiuri scoate-le. A, te silești să le scoți, dar cât costă această străduință ? Câte postulate și câtă trudă!

Apoi, domnilor, dacă eu văd că un regim corupe moralitatea, dă pilde rele - ori de unde ar veni - atunci eu cu fanatismul meu mă zvârl și mă arunc. Cât mă privește pe mine nu las o secundă ca aceste pilde să dăinuiască în inimile românești

pentrucă ştiu că aceste pilde sunt distrugătoare pentru moralitate şi pentrucă ştiu că toate statele puternice s'au distrus prin această imoralitate care a ros rădăcinile şi care le-a destrămat.

Dar, domnilor, eu lucrurile acestea le-am ştiut şi acum cinci ani. Le-am ştiut perfect de bine şi atunci când am consimţit ca să fac Restaurarea, Atunci am pus condiţiuni ca să nu se dea în ţară această pildă de imiralitate. Am pus condiţiuni, s'au primit - s'au şi executat din partea Majestăţi Sale Regelui şi îi sunt foarte recunoscător căci într'adevăr persoana despre care ştiţi despre cine este vorba a fost izolată la porunca D-Sale şi ţinută în Paris până când a venit această canalie - iertaţi-mi vorba - şi a furat-o din Paris ca s'o arunce în braţele M. Sale ca să aibe prin cine exploata Coroana şi Tronul şi prin cine jefui bogăţiile acestei ţări.

Domnilor, din acest punct de vedere consider menirea unui partid şi consider datoria bărbaţilor politici şi în special a acelora pe care soarta i-a învrednicit ca să poată fi numiţi şi bărbaţi de stat.

Această pildă de imoralitate şi conrupţie, aceste practici de neconstituţionalitate nu pot dăinui şi partidul are datoria cu orice risc să opună cuvântul său de "veto" imediat, cu orice risc, şi fără amânare.

Că vom călca anumite reguli de bună cuvinţă faţă de o femeie - se poate. Dar, domnilor, n'au pierit 800.000 de oameni ca să facă România Mare? Dar n'au fost traşi pe roată, n'au fost arşi pe rug, n'au fost spânzuraţi mii şi mii de oameni pe plaiurile noastre în scopul şi până să ajungem să facem ţara aceasta?

Faţă de aceste jigniri, faţă de aceste supărări ce contează o supărare care ar ajunge pe o persoană de orice sex ar fi ea. Dar să nu se supere stimata noastră membră din comitetul nostru, dacă doamnele se amestică în lucrurile publice se bucură de favorul acestor chestiuni, de ci stea , de respectul care se cuvine dar şi de dezagrementele inerente, pentrucă într'adevar în lupta politică nu poate omul politic să lupte cu apă de colonia sau parfum din Paris şi să ţină în seamă fiecare cuvânt, cum exprimă un cuvânt, o propoziţiune cu o anumită intonaţie. Trebue să suporte.

Si domnilor, cred că atunci când este vorba de viitorul unei măsuri, pre-

zemtul - mă credeţi pe mxx mine - nu mă interesează grozav de mult. Eu ştiu din istorie că la o naţiune nu prezentul are importanţă: prezentul este numai punctul care leagă trecutul cu viitorul şi trecutul cu viitorul legat de această punte aceasta este naţiunea , aceasta interesează.

Si atunci, dacă pentru prezent ne face cineva un dezagramnet şi atunci dacă noi vom avea o neplăcere nu ne interesează. Foarte puţin ne interesează, dar ne interesează ce o să fie cu viitorul nostru . Si eu cred că acest partid naţional-ţărănesc este în primul rând chemat ca să îngrijească de interesele mari de viitor ale acestei naţiuni. Acest partid este dator să înlăture din cale acele piedici pentruca puntea aceasta între prezent şi viitor să fie făcută solid şi rămânătoare tradiţiunii neamului.

Dvs. credeţi poate că eu vă răpesc timpul în zadar şi că fac incursiuni cari nu ar avea legături cu problemele care ne interesează. Dar sunt convins de necesitatea acestei înlăturări care ar putea să aducă pxx în proximul viitor fericirea naţiunii. Risc să fiu dazagrxabix dezagreabil dar vă conjur să nu lăxsaţixpaxx lăsaţi ca să dăinuiască cu ştirea dvs. în pxxxxxxx partidul acesta o stare de lucruri cari compromit prezentul dar înainte de toate compromit viitorul şi care poate duce la dezagregarea acestui neam.

Arăta foarte frumos şi d. Mihalache şi d. Lupu în ce pericol formiddabil este ţara noastră.

Războiul este în prag, domnilor. xxxxx Mi-au cerut gazetele interviewuri Am refuzat să dau pentrucă nu vreau să alarmez lumea. Si aşa este alarmată lumea comercială şi industrială. Dar aci între noi, între patru pereţi, trebue să constat lucrul acesta că toată lumea serioasă este convinsă că războiul este în prag. Nu trece anul acesta, sau începutul anului viitor fără război. De ce? Pentrucă dacă va învinge Germania în războiul acesta moral nu se lasă Anglia bătută în acest război moral. Si atunci ne facem socoteala că va xxxxxx xxxxx folosi Germania jumătate an ca să pregătească războiul şi va trebui să-l facă ca să evite o revoluţie internă.

Dar noi nu putem cunoaşte acest lucru. Cenzura aceasta blestemată de aceea este o nenorocire că nu se pot spune xxxxxxxxx lucrurile în public. Dvs. 150 de domni dintre cei mai distinşi din ţară, români buni, - de activitatea

dvs. de gândul dvs. depinde soarta acestei ţări şi dvs. nu ştiţi ce se petrece în România şi în jurul dvs. Si dvs. sunteţi chemaţi să decideţi de existenţa acestei ţări.

Care este adevărul? Cine are legături poate să afle că Ungaria are convenţie militară p nă şi cu Polonia, protejată de Germania, ca să facă hotare comune peste Cehoslovacia; şi că ~~Italia~~ Ungaria este înţeleasă cu Italia ca să-şi rectifice hotarele faţă de Cehoslovacia.

Ca să vedeţi ce formidabil pericol este pe capul nostru trebue să vă spun că eri mi-a ~~adus~~ spus un domn care citeşte gazetele engleze, om de încredere - eu nu citesc aceste gazete pentrucă nu ştiu engleza; durere, dar nu cunosc limba - că din 22 ziare englezeşti 18 din ele sunt pe partea Germaniei şi pentru revizuire şi abia patru sunt cari combat războiul. Si ştiţi foarte bine că în Anglia opinia publică hotăreşte.

Si atunci dvs. ştiţi foarte bine că suntem acum în faţa unui război. Si în faţa acestui război care se dă între alte ţări dar cu cari noi avem contracte, vom trebui să intrăm numaidecât şi noi în foc.

Este formidabilă această incurie care a produs situaţia de dezagregare sufletească de conrupţie morală a înarmării româneşti. Eri am aflat dela un om foarte distins din Bucureşti că a vrut să cumpere o mască contra gazelor şi nu i-a fost permis s'o cumpere. In alte state se produc şi se distribue aceste obiecte de apărare ca să se învețe oameniicum să se apere. Aci la noi statul împiedică acest lucru. Apoi este posibil aceasta pentru numele lui Dumnezeu ? M. S. Regele, un român bun, muncitor, om deştept, cu inimă bună pentru ţară este de şase ani în ţară şi înarmarea ţării n'a progresat aproape cu nimic. Dar mă rog de ce? Din vina lui ? Dar cum se poate închipui că Regele n'ar fi mândru să aibe oştire complect înarmată. Pe lângă că e om deştept şi patriot el e şi priceput şi ar fi vrut să aibe ţara înarmată. M'am întâlnit cu un bărbat de stat din străinătate care mi-a spus: e adevărat că voi românii sunteţi mai inchegaţi decât jugoslavii. Jugoslavia e compusă dintrei naţiuni, dar Jugoslavia e foarte bine înarmată. Dar voi n'a veţi nimic şi în ziua de azi fără jertfe nu poci face război căci numai cu sufletul nu poci face războiul. Dacă îţi dai seama de pregătirile pe care le-au făcut alţii vezi că noi nu am făcut aproape nimic. De ce ? Fiindcă aceste cercuri ocúlte cari stau între naţiune şi Rege n'au ţinut să stimuleze intenţiunea Regelui

Declaraţiile d-lui Iuliu Maniu, preşedintele partidului naţional-ţărănesc 300

Cu prilejul zilei de Sf. Dumitru, s'a presentat la Dl. Iuliu Maniu, preşedintele partidului naţional-ţărănesc, un grup numeros de tineri din partidul naţional-ţărănesc, reprezântând toate straturile sociale ~~productive~~ şi fiind de faţă şi câţiva membri conducători din capitală în frunte cu Dl. Dr. Lupu. Cu această ocazie, Dl. Iuliu Maniu a arătat situaţia extrem de gravă în care se găseşte ţara şi, ca încheiere, a făcut unele declaraţii care ating problemele vitale ale ţării:

Dăm în scurt rezumat aceste declaraţii:

- Statul nostru se sbate într'o grea criză din cauza situaţiei politice interne şi în urma primejdiilor mari cari isvorăsc din situaţia internaţională extraordinar de periculoasă pentru noi.

Niciodată n'a fost mai evident adevărul că soluţionarea problemelor internaţionale este în raport direct cu forţa pe care o poate da naţiunei solidaritatea politicei interne.

Or, din nefericire, în politica noastră internă naţiunea şi întreg organismul de stat ~~este~~ sunt într'un sbucium violent, cum nu s'a mai văzut niciodată în viaţa politică a ţării româneşti.

Intre Coroană şi naţiune este un conflict acut din pricina că, prin noua aşezare de stat octroiată asupra ţării cu ajutorul unor oameni cari fără scrupul de conştiinţă şi fără prevedere politică s'au pus în serviciul unor idei preconcepute, naţiunea a fost lipsită de drepturile sale asigurate prin pactul fundamental al naţiunii, trecându-se toate asupra Coroanei.

Prin aceasta s'a tulburat nu numai echilibrul forţelor în stat, şi, foarte firesc, liniştea lui interioară. Regimul dictatorial de astăzi a produs o nemulţumire şi o frământare printre cetăţeni care face imposibilă o muncă productivă, liniştită şi închegarea energiilor naţionale într'o singură forţă dinamică, mânată de o însufleţire naţională absolut necesară mai ales în vremurile grele ca cele de azi.

Noua aşezare de stat împiedică în mod absolut manifestarea voinţei naţionale şi exercitarea dreptului de control prin presă şi adunări, atât de necesare pentru purificarea vieţii publice şi producerea elanului de muncă şi ~~xxxxxxxxx~~ creaţiune materială şi spirituală. Orice iniţiativă particulară este făcută dela început imposi-

Aceste declaraţii nu pot fi publicate decât în întregime.

bilă şi întreaga ţara se prezintă ca o imensă cazarmă, unde totul trebue să se execute după ordin, iar de altă parte ca o vastă închisoare, xxxxxxxxxxxxxxx tixită de oameni spionaţi, xx urmăriţi şi închişi în bună parte fără judecată, în mod preventiv şi pe termen nelimitat.

Este dureros a vedea suferinţele lor şi este sfâşietor a auzi vaetele şi isbucnirile de mânie ale miilor de membrii ai familiilor de ţărani şi orăşeni, loviţi prin aceste persecuţii.

Oprirea oricărei vieţi de partid şi a oricărei xxxxxx propagande pentru ideile sănătoase naţionale şi de orientare politică internă şi externă cu excluderea oricărui schimb de idei şi de vederi, împreună cu elementele unei critici patriotice şi naţionale, fac să prindă rădăcini toate curentele subversive xxxx sau contrare unui raţionament serios patriotic, prind rădăcini.

Ele nu pot fi combătute de nimeni şi prin nimic !

Orice tendinţă de progres naţional prin reforme sociale şi economice potrivite spiritului vremii şi necesităţilor reale ale poporului românesc sunt făcute imposibile, în afară de ceea ce se ticluește şi se inventează în conventiculele mai mult sau mai puţin secrete, la umbra unor ziduri unde lumina şi aerul liber nu sunt lăsate să pătrundă. O administraţie pusă, în bună parte în mâna armatei, nemulţumeşte şi corpul ofiţeresc şi opinia publică, corupţiunea prinde tot mai mult rădăcini tocmai în urma imposibilităţii unui control.

Viaţa economică stagnează. Intervenţiunile personale sunt mai la ordinea zilei şi mai puternice decât oricând. Situaţia financiară a Statului şi a particularilor, este la începutul unei crize pe care o resimt grav, chiar de pe acum, atât funcţionarii cât şi celelalte categorii ale societăţii româneşti. Scumpetea creşte mereu, câştigul oamenilor scade în aceeaşi proporţie. invers.

După ce Dl. Maniu expune apoi elementele din care se compune această criză economică şi financiară, D-sa arată că aceasta ne loveşte tocmai când am avea nevoie de o mare xxx prosperitate economică, pentru a putea face faţă îndatoririlor extraordinare de mari atât în ce priveşte organizarea interioară a ţării cât şi înzestrarea oştirii.

Dl. Maniu arată apoi absoluta necesitate de a fi înlăturat

regimul actual şi în special necesitatea de a înlătura conflictul dintre Coroană şi naţiune, pentru ca naţiunea să-şi poată afirma toate forţele sale materiale şi sufleteşti pentru înfruntarea pericolelor ce ne ameninţă, iar Coroana să poată domni în întreaga ei splendoare, ferită de valurile frământărilor politice şi de învinuirile ce se aduc din partea celor loviţi şi nemulţumiţi de stările actuale.

Din partea guvernului actual este o procedare incalificabilă, atunci când sub valul cuvintelor măgulitoare lasă Coroana descoperită tocmai în zilele acestea când răspunderile sunt mai mari şi poate chiar tragice.

Am citit cu adevărată mirare declaraţiile D-lui ministru al Justiţiei, din care s'ar pare că are pretenţia ca generaţia zilei de azi să se grupeze în jurul regimului actual, ofensând prin aceasta tocmai generaţia tânără, despre care nu are dreptul să presupună că de dragul câtorva protejaţi, în baza legăturilor personale ce au sau a lichelismului de care sunt capabili, să se înroleze în tabăra guvernului, reprezentant tipic al regimurilor despotice. Generaţia zilei de azi, în special tineretul va respinge cu indignare colaborarea la o acţiune de guvernământ, care se prezintă ca rezultatul unei serii întregi de trădări pentru acoperirea unei imoralităţi ce ameninţă şi atacă nervii vitali ai societăţii româneşti şi ai organelor vieţii noastre de stat. Generaţia de azi trebue să stea şi va sta necontenit în serviciul ideii naţionale, a democraţiei naţionale, a constituţionalismului parlamentar şi a unei concepţiuni morale creştine. Demnitatea naţională şi viitorul fericit al acestei ţări pretind, din punctul de vedere al vieţii noastre interne de stat, grabnica înlăturare a acestui regim, dar în mod înzecit pretinde aceasta situaţia externă în care se găseşte ţara.

In afară de inconvenientele de natură internă ce urmează din starea de asediu, a cenzurii şi a opririi adunărilor sunt o adevărată nenorocire consecinţele ce urmează din aceste stări excepţionale în ce priveşte politica externă a ţării noastre. Aceste stări excepţionale aduc cu ele o complectă neorientare a opiniei publice în ce priveşte politica externă, şi o uimitoare necunoaştere din

4) partea poporului , a pericolelor care ameninţă integritatea teritorială a ţării româneşti.

30320

Ultimele evenimente externe au schimbat multe din aspectele politicei internaţionale mondiale. Nu este cazul să le analizez acum în fond şi în urmările lor de o importanţă extraordinară.

Ţin de data asta să accentuez numai atât, că ele şi în special hotărârile dela München au dat un avânt neobişnuit tendinţelor de revizuire a tratatului dela Trianon, care a creat statutul teritorial al statelor din bazinul dunărean .

In special Ungaria a început o acţiune oficială pentru revizuirea acestui tratat, îndreptându-se întâi în contra hotarelor actuale ale Cehoslovaciei, dar cu evidentă tendinţă şi hotărâre de a trece imediat la o acţiune oficială pentru a revizui, în favorul ei, hotarele noastre şi ale Jugoslaviei.

Toate mijloacele de propagandă sunt folosite în Ungaria pentru a întări ideia revizionistă şi pentru a forţa guvernul ungar ca să-şi extindă şi în alte direcţii activitatea sa făţişe şi oficială manifestată numai contra Cehoslovaciei şi pentru a câştiga opinia publică mondială pentru tendinţa revizionismului maghiar.-

Presa italiană şi o parte a presei germane , engleză şi chiar franceză, discută în mod favorabil teza maghiară .

In faţa acestei acţiuni, care a luat proporţii nebănuite, regimul de azi n'a luat nici o măsură energică potrivită intensităţei acţiunei în străinătate şi nu numai că lasă opinia publică românească complectamente neorientată, dar şi împiedică sistematic atât informarea opiniei publice cât şi desfăşurarea unei propagande antirevizioniste, care să trezească la conştiinţa pericolului pe toţi cetăţenii ţării şi să demonstreze străinătăţii rezistenţa hotărâtă şi implacabilă a naţiunii române faţă de orice încercare de revizionism , care ar ataca unitatea şi integritatea statului nostru sau frontierele lui.

Opinia publică românească necunoscând planurile Ungariei şi pericolul real ce zace în ele stă impasibilă, dar opinia publică din străinătate nevăzând nici o mişcare adversă în România rămâne cu impresia că pretenţiunile maghiare sunt atât de "juste", încât nici Românii nu se revoltă contra lor,- impresie care cu atât mai mult poate prinde rădăcini, cu cât unii factori răspunzători

ai vieţei de stat româneşti, răspândesc în mod criminal svonuri calomnioase împrăştiate şi în străinătate, că chiar şi Românii ardeleni, cari au luat parte activă la actul Unirii, au devenit adversari ai unităţii naţionale şi că ar ajuta la anumite transacţii în ce priveşte frontierele ţării !

Unde s'a mai văzut la un neam atâta inconştienţă şi lipsă de patriotism şi atâta neglijenţă în ce priveşte apărarea intereselor primordiale naţionale ?

Opinia publică românească şi în primul rând Dvs. generaţia tânără şi în special cetăţenii Capitalei trebuie să cunoască realitatea, pentru a putea lua măsurile materiale şi sufleteşti necesare în aceste vremuri de mari pericole.

Realitatea este următoarea :Ungaria vrea revizuirea hotarelor noastre, propunându-şi ca ţintă următoarele modalităţi de soluţionare, pentru cari face o propagandă neînchipuită.

a) Realizarea unei Transilvanii autonome , independente, neatârnătoare nici de România, nici de Ungaria, proectată ca un statuleţ tampon între România şi Ungaria . O soluţie absurdă şi imposibilă şi din punctul de vedere românesc şi din acela internaţional. Realizarea acestei soluţii ar însemna distrugerea României unite, înfăptuită din năzuinţele seculare ale neamului românesc şi cu imense jertfe şi totodată ar compromite principiul unităţii naţionale care a dat măreţia de azi Italiei, Germaniei şi tuturor statelor naţionale. Ar compromite posibilitatea de evoluţie sănătoasă interioară a acestei provincii şi a validitării drepte şi în măsură întreagă a elementului românesc, care este cel mai numeros şi cel mai însemnat în aceste părţi ale Europei.

Iar din punct de vedere internaţional ar însemna un măr de ceartă, un focar de nelinişte continuă, care în mod periodic ar turbura paşnica convieţuire a popoarelor în basinul dunărean, şi în plus ar lipsi basinul dunărean de punctul fix pe care-l reprezintă statul românesc cu populaţia lui de aproape 20.000.000.-

Ar fi o crimă pe care lumea civilizată n'ar putea-o comite iar poporul român nu ar putea-o primi cu nici un preţ.

b) A doua soluţie propusă de propaganda maghiară este alăturarea Secuimii la Ungaria şi împreunarea ei printr'un coridor, care ar trece

ir prin inima Ardealului dela Oradea la Tg.-Mureş, coridor care ar rupe teritorii compacte româneşti din corpul naţiunei noastre. Evident, e soluţie atât de absurdă încât nici un nu face înaintea unui cunoscător al lucrurilor impresia unui plan serios. Dar trebue să se ştie că propaganda maghiară insistă şi găseşte în unele locuri din străinătate un ecou care poate să ne îngrijorească şi să ne revolte în plină măsură.

c) A treia soluţie, susţinută tot de propaganda maghiară, este planul de a rupe din teritoriul nostru naţional, dealungul frontierei de vest o fâşie de pământ dela 20-50 Km. cu oraşele Satu Mare, Carei Mari, Oradea, Arad şi Timişoara, - cea ce constitue un plan care trebue să revolte fiecare suflet românesc şi, ca şi oricare plan de revizuire a hotarelor actuale, să pună în mişcare toată forţa de indignare a neamului românesc şi toată puterea de rezistenţă şi de acţiune a lui.

Acest plan ar lipsi ţara românească de puternice centre de viaţă economică şi culturală care, la originea lor, nu au absolut nimic maghiar şi care abia prin o evoluţie ulterioară forţată prin sistemul de maghiarizare a primit o înfăţişare neromânească, care ~~să~~ în abia 20 de ani de stăpânire românească dispare văzând cu ochii. Şi ar îngloba în statul maghiar masse compacte româneşti, tocmai în derâderea principiului etnic şi spre compromiterea ideii de pace pe care o urmărim.

Evident că nu este suflet românesc care să nu se revolte la auzul acestor planuri inadmisibile şi care să nu fie hotărât a nu lăsa să se rupă din teritoriul nostru nici o palmă de pământ de dragul nimănui. Dar nu este destul atât, ci trebue ca guvernul şi întreg poporul românesc să se ridice ca unul şi cu un singur glas, pentru a protesta în contra oricărei revizuiri de frontieră, pentru ca lumea civilizată să fie din vreme prevenită că neamul românesc nu poate admite şi nu va admite ciuntirea teritoriului său naţional. Opinia publică românească trebue să fie complect lămurită asupra ~~cu dura~~ durei realităţi că eventuala ~~primejdia~~ revizuirea hotarelor de vest, în orice formă s'a întâmpla, ~~acesta, eventual~~ nu este o chestiune a Transilvaniei, ci este una hotărâtoare pentru întreaga ţară românească. Nu numai pentru că trupul ei ar fi sfâşiat, ci pentru că odată începută revizirea hotarelor şi admis acest principiu, ea ar putea fi con-

tinnată şi la sud şi la est . Şi că aşa este, dovedesc mişcarile revizioniste extrem de violente, care au prins curs în Bulgaria, despre care încă opinia publică românească, din cauza censurei, nu are nici o cunoştinţă . Trebue să fim lămuriţi asupra pericolelor care ne ameninţă . Dar trebue să facem şi examenul serios al mijloacelor prin care le putem respinge.

Pentru mine este clar că, în scopul respingerei acestui pericol şi a ~~înconjurărei~~ evitării nenorocirii naţionale care ne ameninţă, cel mai urgent lucru ce trebue facut şi care trebue imediat pus în aplicare este înlăturarea regimului actual, îndepărtarea guvernului, care conduce azi treburile ţarii şi înscăunarea unui nou regim şi a unui nou guvern respectuos faţă de drepturile naţiunei şi cu tragere de inimă şi pricepere pentru exigenţele naţionale de supremă urgenţă, care să pună imediat capăt persecuţiilor politice şi personale în curs. Noul regim va trebui înainte de toate să înlăture conflictul dintre Coroană şi Naţiune , va trebui să pună naţiunea în cunoştinţa perfectă a pericolelor care o ameninţă şi, prin opera de luminare şi de însufleţire, să o ridice la gradul cel mai înalt al spiritului de jertfă pentru binele obştesc al neamului , şi pentru apărarea integrală a ţării. Va trebui să facă posibilă o producţie economică şi o prosperitate financiară absolut necesară îndatoririlor naţionale de azi, va trebui să conducă o acţiune de lămurire a opinii publice străine ~~străine~~ şi să realizeze urgent înţelegeri internaţionale care să ne stea de ajutor întru apărarea hotarelor noastre. Va trebui mai presus de toate să desvolte o activitate febrilă şi eficace pentru înarmarea ţării, fortificarea ~~ei~~ graniţelor şi înzestrarea oştirei pentru a putea da autoritate cuvântului conducerei de stat , activităţii diplomaţiei noastre şi în cazul de nevoe a face faţă atacurilor ~~nedrepte~~ îndreptate împotriva noastră , - ceace regimul actual, care însuşi recunoaşte în public că armata este într-un fel ~~si în~~ de criză, nu poate face.

Or, guvernul actual este incapabil să îndeplinească aceste îndatoriri . Sub regimul actual şi cu menţinerea directivelor generale pe care se întemeiază el , este imposibil să se schimbe starea deplorabilă internă de azi şi să se introducă un nerc

normal al lucrurilor. Este prin urmare o necesitate urgentă înlăturarea acestui guvern, cea ce formează azi nu o dorinţă de partid, ci un postulat naţional, pentru a salva ţara din primejdia iminentă în care se găseşte. Însuşi guvernul actual şi conducătorii regimului de azi ştiu că ei, în urma unor serii întregi de împrejurări în a căror expunere nu vreau să intru, nu pot înlătura primejdia ce ne ameninţă. Ei ar trebui în primul rând, dacă ar avea cea mai elementară prevedere politică, să părăsească puterea. Iar dacă guvernul nu face aceasta trebuie ca opinia publică însăşi să se angajeze la cea mai aprigă luptă politică în scopul înlăturării acestui guvern. Accentuez că trebue o luptă politică, iar nu o luptă prin violenţă ceiace ar fi pentru ţara noastră o catastrofă. Această luptă nu o poate duce însă cu şansă de reuşită decât partidul naţional-ţărănesc, singurul care şi-a păstrat intacte organizaţiile şi cadrele şi care, stând consecvent în serviciul ideologiei democratice naţionale şi al legalităţei pe tărâmul constituţionalismului parlamentar, dispune atât de forţele politice necesare cât şi de încrederea opiniei publice.

Văd atât de clar pericolul care se apropie cu paşi repezi, încât sunt sigur că în foarte scurtă vreme naţiunea română va fi nevoită să-şi pronunţe sentinţa de condamnare asupra tuturor care, într'un fel sau altul, nu au grăbit a-şi face datoria întru preîntâmpinarea lui.

In primul rând îşi va opune judecata condamnatoare faţă de generaţia tânără, dacă ea nu se va arunca cu fanatism în această luptă, pentru a asigura viitorul ţării şi al ei propriu, care are să aleagă între a trăi în România Mare de azi de aproape 20.000.000 locuitori, sau într'o Românie ciuntită, umilită şi incapabilă să-şi afirme voinţa în partea aceasta a lumii.

Indeosebi, cetăţenii capitalei noastre devenită mare, frumoasă şi puternică în România Mare trebue să-şi dea seama de îndatorirea ce o au faţă de întreaga ţară.

Soarele pentru fiecare naţiune răsare în capitala ei. Capitala trebue să fie inima şi creerul naţiunei, iar tineretul din ea nervul vital care o animă şi o determină în împlinirea funcţiunei sale.

Capitala şi tineretul ei trebuie să fie animatoarea fiinţei

9

naţionale şi conducatoarea mişcărilor generoase naţionale, politice şi culturale.

308 308

Sunt foarte mulţumit că pot saluta pe iubitul nostru president al Capitalei Dl. Dr N. Lupu în mijlocul tineretului naţional-ţărănist din Capitală, care sunt convins că-şi va face întreaga datorie în sensul acestor consideraţii de extremă importanţă în momentul de faţă. Conducerea partidului va da ordinele sale în ce priveşte executarea acţiunii sale politice, pe care sunt sigur că tineretul împreună cu întreg partidul le va ~~executa~~ executa bine organizat şi disciplinat .

După aceste declaraţii primite cu aplauze de cei prezenţi, Dl. Dr. N. Lupu, preşedintele organizaţiei Capitalei, a adresat însufleţite cuvinte către tineret iar preşedintele tineretului a arătat tot devotamentul faţă de conducerea de partid şi ideile profesate de ea.-

Cu prilejul zilei de Sf. Dumitru s'a prezentat la Dl. Iuliu Maniu președintele partidului național-țărănesc, un grup numeros de tineri din partidul național-țărănesc, reprezentând toate straturile sociale și fiind de față câțiva membrii conducători din Capitală în frunte cu Dl. Dr. Lupu. Cu această ocazie Dl. Iuliu Maniu a arătat situația extrem de gravă în care se găsește țara și ca încheiere a făcut unele declarații care ating probleme vitale ale țării.

Dăm în scut rezumat aceste declarații:

Statul nostru se sbate într'o grea criză din cauza situației politice interne și în urma primejdiilor cari isvorăsc din situația internațională extraordinară de periculoasă pentru noi.

Niciodată n'a fost mai evident adevărul, că soluționarea problemelor internaționale este în raport direct cu forța pe care o poate da națiunei solidaritatea politicei interne.

Ori, din nefericire, în politica noastră internă națiunea și întreg organismul de stat sunt într'un sbucium violent, cum nu s'a mai văzut niciodată în viața politică a țării românești.

Intre Coroană și Națiune este un conflict acut din pricină că, prin noua așezare de stat octroiată asupra țării, cu ajutorul unor oameni care fără scrupul de conștiință și fără prevedere politică s'au pus în serviciul unor idei preconcepute, națiunea a fost lipsită de drepturile sale asigurate prin pactul fundamental al națiunei, trecându-se toate asupra Coroanei.

Prin aceasta s'a turburat nu numai echilibrul forțelor de stat, ci și liniștea lui interioară. Regimul dictatorial de astăzi a produs o nemulțumire și o frământare printre cetățenii, care face imposibilă o muncă productivă, liniștită și înjghebarea energiilor naționale într'o singură forță dinamică, mânată de o însuflețire națională absolut necesară mai ales în vremuri grele ca cele de azi.

Noua așezare de stat împiedică în mod absolut manifestarea voinței naționale și exercitarea dreptului de control prin presă și adunări, atât de necesare pentru purificarea vieții politice, și producerea elanului de muncă și creațiune materială și spirituală. Orice inițiativă particulară este făcută dela început imposibilă și întreaga țară se prezintă ca o imensă cazarmă, unde totul trebuie să se execute după ordin, iar de altă parte ca o vastă închisoare, tixită de oameni spionați, urmăriți și închiși în bună parte fără judecată, în mod preventiv și pe termen nelimitat.

2) Este dureros a vedea suferinţele lor şi sfâşietor a auzi vaetele şi isbucnirile de mânie ale miilor de membrii ai familiilor de ţărani şi orăşeni, loviţi prin aceste persecuţii. Se crează martiri în fiecare zi !

Oprirea oricărei vieţi de partid şi a oricărei propagande pentru ideile sănătoase naţionale şi de orientarea politică internă şi externă cu excluderea oricărui schimb de idei şi de vederi, fac să prindă rădăcini toate curentele subversive sau contrare unui raţionament serios patriotic.

Ele nu pot fi combătute de nimeni şi prin nimic !

Orice tendinţă de progres naţional prin reforme sociale şi economice potrivite spiritului vremii şi necesităţilor reale ale poporului romanesc sunt facute imposibile, afară de ceeace se ticlueşte şi se inventează în conciliabule mai mult sau mai puţin secrete, de forţe oculte şi la umbra unor ziduri unde lumina şi aerul liber nu sunt lăsate să pătrundă. O administraţie pusă, bună parte, în mâna armatei, nemulţumeşte şi corpul ofiţeresc şi opinia publică, corupţiunea prinde tot mai mult rădăcini tocmai în urma imposibilăţii unui control.

Viaţa economică stagnează. Intervenţiunile personale sunt mai la ordinea zilei şi mai puternice ca oricând. Situaţia financiară a Statului şi a particularilor, este la începutul unei crize pe care o resimt grav, chiar de pe acum, atât funcţionarii cât şi celelalte categorii ale societăţii romaneşti. Scumpetea creşte mereu, câştigul oamenilor scade în aceaşi proporţie.

După ce Dl. Maniu expune apoi elementele din care se compune această criză economică şi financiară. D-sa arată că aceasta ne loveşte tocmai când ar avea nevoie de o mare prosperitate economică, pentru a putea face faţă îndatoririlor extraordinare de mari atât în ce priveşte organizarea interioară a ţării, cât şi înzestrarea oştirei.

Dl. Maniu arată apoi absoluta necesitate de a fi înlăturat regimul actual şi în special necesitatea de a înlătura conflictul dintre Coroană şi Naţiune, pentru ca naţiunea să-şi poată afirma toate forţele sale materiale şi sufleteşti, pentru înfruntarea pericolelor ce ne ameninţă, iar Coroana să poată domni în întreaga ei splendoare, ferită de valurile frământărilor politice şi de învinuirile ce se aduc din partea celor loviţi şi nemulţumiţi de stările actuale.

Din partea guvernului actual este o procedare incalificabilă, când sub vălul cuvintelor măgulitoare lasă Coroana descoperită tocmai

./.

3) în zilele acestea când răspunderile sunt mai mari şi poate chiar tragice. 311/311

Am citit cu adevărată mirare declaraţiile D-lui Ministru al Justiţiei din care s'ar părea că are pretenţia ca generaţia zilei de azi să se grupeze în jurul regimului actual, ofensând prin aceasta tocmai generaţia tânără, despre care nu are dreptul să presupună că de dragul câtorva protejaţi, în baza legăturilor personale cea au sau a lichelismului de care sunt capabili, să se înroleze în tabăra guvernului, reprezentant tipic al regimurilor despotice. Generaţia zilei de eri, în special tineretul va respinge cu indignare colaborarea la o acţiune de guvernământ, care se prezintă ca rezultatul unei serii întregi de trădări pentru acoperirea unei imoralităţi ce ameninţă a ataca nervii vitali ai societăţi româneşti şi ai organelor vieţii noastre de stat. Generaţia de azi trebue să stea şi va sta necontenit în serviciul ideii naţionale, a democraţiei naţionale, a constituţionalismului parlamentar şi a unei concepţiuni morale creştine. Demnitatea naţională şi viitorul fericit al acestei ţări pretind, din punctul de vedere al vieţii noastre interne de stat, grabnica înlăturare a acestui regim, dar în mod înzecit pretinde aceasta, situaţia externă în care se găseşte ţara.

In afară de inconvenienţele de natură internă ce urmează din starea de asediu, a cenzurii şi a opririi adunărilor sunt o adevărată nenorocire consecinţele ce urmează din aceste ţări excepţionale în ce priveşte politica internă şi o uimitoare necunoaştere a pericolelor care ameninţă intergritatea teritorială a ţării româneşti.

Ultimele evenimente externe au schimbat mult din aspectele politice internaţionale mondiale. Nu este cazul să le analizăm acum în fond şi în urmările lor de o importanţă extraordinară.

Tin de data asta să accentuez numai atât, că ele şi în special hotările dela München au dat un avânt neobişnuit tendinţelor de revizuire a tratatului dela Trianon, care a creeat statutul teriorial al Statelor din basinul dunărean.

In special Ungaria a început o acţiune oficială pentru revizuirea acestu tratat, îndreptându-se întâi contra hotarelor actuale ale Cehoslovaciei, dar cu evidentă tendinţă şi hotărâre de a trece imediat la o acţiune oficială pentru a revizui, în favorul ei, hotarele noastre şi ale Jugoslaviei.

Toate mijloacele de propagandă sunt folosite în Ungaria pentru a întări ideia revizionistă şi pentru a forţa guvernul ungar ca

./.

4) să-şi extindă şi în alte direcţii activitatea sa faţişe şi oficaila manifestată încă numai contra Cehoslovaciei şi pentru a câştiga opinia publică mondială pentru tendinţa revizionismului maghiar.

Presa italiana şi o parte a presei germane , engleză şi chiar franceză, discuta în mod favorabil teza maghiară.

In faţa acestei acţiuni care a luat proporţii neobişnuite , regimul de azi nu a luat nici o măsură energică potrivită intensităţei acţiunii în străinătate şi nu numai că lasă opinia publică românească complectamente neorientată, dar şi împiedică sistematic atât informarea opiniei publice cât şi desfăşurarea unei propagande antirevizioniste, care să trezească la conştinţa pericolului pe toţi cetăţenii ţării.şi să demonstreze străinătăţii resistenţa hotărâtă şi implacabilă a naţiunii române faţă de orice încercare de revisionism, care ar ataca unitatea şi integritatea statului nostru sau frontierele lui.

Opinia publică românească necunoscând planurile Ungariei şi pericolul real ce zace în ele stă impasibilă, dar opinia publică din străinătate nevăzând nici o mişcare adversă în Romania rămâne cu impresia că pretenţiunile maghiare sunt atât de "juste" încât nici românii nu se revoltă contra lor, impresie care cu atât mai mult poate prinde rădăcini cu cât unii factori răspunzători ai vieţi de stat româneşti, răspândesc în mod criminal svonuri calomnioase împrăştiate şi în străinătate, că chiar şi românii ardeleni care au luat parte activă la actul Unirii ar fi devenit adversari ai unităţei naţionale şi că ar ajuta la anumite transacţii în ce priveşte frontierele ţării.

Unde s'a mai văzut la un neam atâta inconştienţă şi lipsa de patriotism şi atâta neglijenţă în ce priveşte apărarea intereselor primordiale naţionale .

Opinia publică românească şi în primul rând Dvs. generaţia tânără şi în special cetăţenii capitalei, trebue să cunoască realitatea, pentru a putea lua măsurile materiale şi sufleteşti necesare în aceste vremuri de mari pericole .

Realitatea este următoarea : Ungaria vrea revizuirea hotarelor noastre, propunându-şi ca ţintă următoarele modalităţi de soluţionare, pentru care face propagandă neînchipuită .

a) realizarea unei Transilvanii autonome, independente ,neatârnătoare nici de Romania nici de Ungaria, contemplată ca un stătuleţ tampon între România şi Ungaria. O soluţie absurdă şi imposibilă şi din punct de vedere romanesc şi din acela internaţional . Realizarea acestei soluţii ar însemna distrugerea României unite, înfăptuită prin năzuinţele seculare ale neamului românesc şi cu imense jertfe

5) și totodată ar compromite principiul unității naționale care a dat măreția de azi Italiei, Germaniei și tuturor statelor naționale. Ar compromite posibilitatea de evoluție sănătoasă interioară a acestei provincii și a validitărei drepte în măsură întreagă a elementului romănesc, care este cel mai numeros, cel mai însemnat în aceste părți ale Europei.

Iar din punct de vedere internațional ar însemna un măr de ceartă și un focar de neliniște continuă, care în mod periodic ar turbura pașnica conviețuire a popoarelor din basinul dunărean și în plus ar lipsi basinul dunarean de punctul fix pe care-l reprezintă statul romănesc cu populația lui de aproape 20.000.000.

Ar fi o crimă pe care lumea civilizată n'ar putea-o comite iar poporul român n'ar putea-o primi cu nici un preț.

b) a doua soluție propusă de propaganda maghiară este alăturarea secuimei de Ungaria și împreunarea ei printr'un coridor care ar trece prin inima Ardealului dela Oradea la Tg.-Mureș, coridorul care ar rupe teritorii compacte romănești din corpul națiunii noastre. Evident, o suluție atât de absurdă încât nici nu face înaintea unui cunoscător al lucrurilor impresia unui plan serios. Dar trebuie să se știe că propaganda maghiară insistă și găsește în unele locuri din străinătate un scop care poate să ne îngrijorese și să ne revolte în plină măsură.

c) a treia soluție susținută tot de propaganda maghiară este planul de a rupe din teritoriul nostru național, dealungul frontierei de vest o fâșie de pământ dela 20- 50 Km. cu orașele Satu Mare, Carei Mari, Oradea, Arad și Tămisoara, ceeace constitue un plan care trebuie să revolte fiecare suflet romănesc și ca orișicare plan de revizuire a hotarelor actuale, să pună în mișcare toată forța de indignare a neamului romănesc și toată puterea de rezistență și de acțiune a lui.

Acest plan ar lipsi țara romănească de puternice centre de viață economică și cultur lă, care la originea lor nu au nimic maghiar și care abia prin o evoluție ulterioară forțată prin sistemul de maghiarizare a primit o înfățișare neromănească care abia în 20 de ani de stăpânire romănească dispare văzând cu ochii. Ar îngloba în statul ~~xxxxxxxx~~ maghiar masse compacte romănești, tocmai în derăderea principiului etnic și spre compromiterea idei de pace pe care o urmărim.

Evident că nu este suflet romănesc care să nu se revolte la auzul acestor planuri inadmisibile și care să nu fie hotărât a nu lăsa să se rupă din teritoriul nostru nici o palmă de pământ.

Dar nu este destul atât, ci trebue ca guvernul cu întreg poporul romănesc să se ridice ca un singur om pentru a protesta cu glas auzit de toată lumea ~~împotriva oricăror~~ revizuiri de

6) 314 314

frontieră, pentru ca lumea civilizată să fie din vreme prevenită că neamul românesc nu poate admite şi nu va admite ciuntirea teritoriului său naţional.

Opinia publică românească trebuie să fie complect lămurită asupra durei realităţii că eventuale revizuiri a hotarelor de vest în orice formă s'ar întâmpla nu este o chestiune a Transilvaniei şi este una hotărătoare pentru întreaga ţară românească. Nu numai că trupul ei ar fi sfâşiat, ci pentru că odată începută revizuirea hotarelor şi admis acest principiu, ea ar putea fi continuată şi la sud şi la vest. Şi că este aşa, dovedesc mişcările revizioniste estrem de violente cari au prins curs în Bulgaria, despre care însă opinia publică românească din cauza cenzurei, nu are nici o cunoştinţă. Trebuie să fim lămuriţi asupra pericolelor care ne ameninţă. Dar trebui să facem şi examenul serios al mijloacelor prin care le putem respinge.

Pentru mine este clar, că, în scopul respingerei acestui pericol şi al evitărei nenorocirei naţionale care ne ameninţă, cel mai urgent lucru ce trebuie făcut şi care trebue imediat pus în aplicare este înlăturarea regimului actual, îndepărtarea guvernului care conduce trebur ile ţării şi inscăunarea unui nou regim şi a unui guvern respectuos faţă de drepturile naţiunii şi cu tragere de inimă şi pricepere pentru exigenţele naţionale de supremă urgenţă, şi care să pună imediat capăt persecuţiilor politice şi personale în curs. Noul r gim va trebui înainte de toate să înlăture conflictul dintre Coroană şi Naţiune, va trebui să pună naţiunea în cunoştinţă perfectă a pericolelor care o ameninţă şi prin opera de luminare şi de însufleţire să o ridice la gradul cel mai înalt al spiritului de jertfă pentru binele obştesc al neamului, şi pentru apărarea integrală a ţării. Va trebui să facă posibilă o producţie economică şi o presperitate financiară absolută necesară îndatoririlor naţionale de azi, va trebui să conducă o acţiune de lămurire a opiniei publice straine şi să realizeze urgenz o înţelegere internaţională, care să ne stea de ajutor întru apărarea hotarelor noastre, va trebui să înlăture nemulţumirile ce clocotesc în provinciile unite. Va trebui mai presus de toate să desvolte o activitate febrilă şi eficace pentru înarmarea ţării, pentru fortificarea graniţelor şi înzestrarea oştirei pentru a putea da autoritate cuvântului conducerei de stat, activităţii diplomaţiei noastre şi în caz de nevoie a face faţă atacurilor împotriva noastră, ceeace regimul actual care însuşi recunoaşte public că armata este într'un fel de criză, nu poate face.

Ori guvernul actual este incapabil să îndeplinească aceste înadtoriri. Sub regimul actual şi cu menţinerea directivelor generale pe care se întemeiază el, este imposibil să se schimbe starea diplo-

7) rabilă internă de azi şi să se introducă un mers normal al lucrurilor.

Este prin urmare o necesitate urgentă înlăturarea actualului guvern, ceeace formează azi n o dorinţă de partid, ci un postulat naţional, pentru a salva ţara din primejdia imenentă în care se găseşte. 315

Insuşi guvernul actual şi conducătroii r egimului de azi ştiu că ei, în urma unor serii întregi d e împrejurări în căror expunere nu vreau să intru, nu pot înlătura primejdia ce ne ameninţă. El ar trebui în primul rând, dacă ar avea cea mai elementară prevedere politică să părăsească puterea. Iar dacă guvernul nu ar face aceasta trebuie ca opinia publică însăşi să se angajeze la cea mai aprigă luptă politică în scopul înlăturării acetui guvern .

Accentuez că trebuie o luptă politică, iar nu o luptă prin violenţă, ceeace ar fi pentru ţara noastră o catastrofă.

Această luptă nu o poate duce însă cu şanse de reuşită d cât partidul naţional-ţărănesc care şi-a păstrat intacte organizaţiile şi cadrele şi care stând consecvent în s erviciul ideologiei democratice, naţionale şi al legalităţei pe tărâmul constituţionalismului parlamentar, duspune atât de forţele politice necesare, cât şi de încrederea opiniei publice . In jurul lui ar trebui să se grupeze toate forţele politice iubitoare de legalitate şi ordine.

Văd atât de clar pericolul care se apropie cu paşi repezi încât sunt sigur că în foarte scurtă vreme naţiunea română va fi nevoită să-şi pronunţe sentinţa de condamnare asupra tuturor care, într'un fel sau altul nu au grăbit a-şi face datoria întru preîntâmpinarea lui.

In primul rând îşi va spune judecata condamnatoare faţă de generaţia tânără, dacă ea nu se va arunca cu fanatism în această luptă , pentru a asigura viitorul ţării şi al ei prorpiu care are să aleagă între a trăi în România Mare de azi de aproape 20.000.000 locuitori, sau într'o Românie ciuntită umilită şi incapabilă să-şi afirme voinţa în partea aceasta a lumii .

In deosebi, cetăţenii capitalei noastre devenită mare, frumoasă şi puternică în România mare trebuie să-şi d ea seama de îndatorirea ce au faţă de întreaga ţară.

Soarele pentru fiecare naţiune răsare în capitale ei. Capitala trebuie să fie inima şi creerul naţiunei, iar tineretul din ea nervul vital care o anima şi o determină în împlinirea funcţiunei sale.

Capitala şi tineretul ei t ebuie fie animatoarea fiinţei naţionale şi conducătoare a mişcărilor generoase naţionale, politice şi culturale.

Sunt foarte mulţumit să pot saluta pe iubitul nostru prezident al capitalei, Dl. Dr. N. Lupu în mijlocul tineretul naţiona-ţărănist din capitală, care sunt convins că-şi va face întreaga datorie în sensul acestor consideraţii de extremă importanţă în momentul de faţă

Conducerea partidului va da ordinele sale în ce priveşte executarea acţiunii sale politice pe care sunt sigur că tineretul împreună cu întreg partidul le vor executa bine organizat şi disciplinat.

După aceste declaraţii primite cu aplauze de cei prezenţi Dl. Dr, N. Lupu, preşedintele organizaţiei capitalei , a adresat însufleţite cuvinte către tineret iar preşedintele tineretului a arătat tot devotamentul faţă de conducerea de partid şi ideile profesate de xx ea.

Dreptatea

317

O înfrângere dureroasă a diplomaţiei române.

Acum câteva zile s'a putut citi în toate ziarele informaţia că Italia doreşte o apropiere a României de Ungaria şi că Jugoslavia se face pe mijlocitorul pentru realizarea unui acord în această direcţie.

Pentru acei cari nu cunosc culisele politicei externe a trebuit să fie o surprindere această informaţie, dar noi, care cunoaştem o serie întreagă de lucruri cari voit se ascund înaintea opiniei publice, am simţit din primul moment despre ce este vorba şi am prevăzut unde se tinde. Ne surprinde însă şi pe noi tendinţa de mistificare a opiniei publice în legătură cu conferinţa Consiliului Micei Înţelegeri dela Bled.

Toate ziarele româneşti sunt pline de informaţii oficiale despre "Acordul cu Ungaria".

Reproducem aci textual frazeologia întortochiată a punctului 2 din comunicat: "Acordul cu Ungaria" ... pentru ca să vadă cititorii noştri cum încurcă diplomaţia noastră vorbele şi lucrurile când nu vrea ca lumea să înţeleagă clar despre ce este vorba şi când vrea să ascundă o înfrângere a sa şi un mare pericol ce ameninţă interesele noastre de Stat:

Acordul cu Ungaria.

" 2.) Consiliul permanent constată cu satisfacţie că negocierile urmate de un an, cu Ungaria au îngăduit să se se ajungă la acorduri cari comportă o renunţare reciprocă la orice recurs la forţă între Ungaria şi statele Micei Înţelegeri şi recunoaşterea din partea celor 3 state a egalităţii de drepturi a Ungariei în materie de înarmare.- Anumite alte chestiuni, aflate în curs de discuţiune, spre a se netezi terenul pentru a permite desvoltarea raporturilor de bună vecinătate între Ungaria şi cele 3 state ale Micei Înţelegeri, nefiind încă rezolvate, publicarea acestor acorduri nu s'a putut face încă. Totuşi cele 3 state ale Micei Înţelegeri şi Ungaria au căzut de acord să se va publica simultan, la Bled de Consiliul permanent al Micei Înţelegeri şi la Budapesta de guvernul ungar, un comunicat identic care să constate starea actuală a negocierilor de care este vorba.-

./.

Felicitându-se pentru rezultatele însemnate ce au şi fost realizate, Consiliul permanent îşi exprimă speranţa că, graţie spiritului de mutuală înţelegere, care ţine seama nu numai de interesele ţărilor în cauză, ci şi de cele ale regiunei dunărene întregi, un acord complect nu va întârzia să fie realizat. "

Din labirintul acestei propoziţii interminabile putem pescui următoarele fapte precise.

1. Că noi am recunoscut, prin derogare dela tratatele de pace, dreptul de înarmare a Ungariei.

2. că " anumite alte chestiuni, aflate în curs de discuţiune" în scopul de a netezi terenul pentru a permite desvoltarea raporturilor de bună vecinătate, " nefiind încă rezolvate " acordurile nu s'au putut publica încă.

3. că, în consecinţă, nu este vorba de un acord încheiat ci de discuţiuni în curs şi că noi am recunoscut dreptul de înarmare a Ungariei fără ca problemele importante cari se pun între România şi Ungaria să fi fost rezolvite şi fără " să se fi netezit măcar terenul pentru desvoltarea raporturilor de bună vecinătate ".

Aceasta înseamnă pe româneşte că Ungaria a obţinut tot ce a putut dori, fără ca ea în schimb să fi dat ceva, nici măcar perspectiva unei bune vecinătăţi în viitor.

Faţă de această evidentă capitulare a României în raporturile ei cu Ungaria se încearcă a se întuneca vederea clară a Naţiunei prin afişarea tendenţioasă ca un contra serviciu a Ungariei " renunţarea la orice recurs la forţă între Ungaria şi statele Micei Înţelegeri".

Cei ce cunosc însă lucrurile ştiu ceea ce ar trebui să ştie întreaga naţiune română, că " renunţarea Ungariei la recurs de forţă " este de mult făcută prin adesiunea ei la pactul Societăţii Naţiunilor şi prin semnarea pactului Briand - Kellog. Deci, prin încheierea dela Bled, Ungaria nu dă nimic nou, în schimb însă România dă posibilitatea juridică şi faptică Ungariei ca să se înarmeze fără nici o restricţiune, punând-o în posibilitatea de a ne ataca oricând şi, în plus de să aibă prilej a face ca să mai recunoaştem şi existenţa " anumitor altor chestiuni aflate în curs de discuţiune " cari nu s'au putut rezolvi prin urmare sunt litigioase.

319

319

Enormitatea acestor încheieri din punctul de vedere al României apare şi mai mult în evidenă dacă ne dăm seama că Ungaria dela conferinţa de pace până azi a susţinut cu multă tenacitate nizuinţa sa de a revizui hotarel stabilite prin tratatul dela Trianon, la care nizuinţă, comnicatul nu spune, că ar fi renunţat.

Către toate aceste se mai daugă şi neiertata greşală a guvernului român că, în sensul mai multor informaţii din ultimul an a consimţit să discute cu guverul maghiar problema minorităţilor, care asemeni figurează între " anumite alte chestiuni", cari n'au putut fi rezolvite.

Noi totdeauna am dorit solţionarea echitabilă a problemei minorităţilor. Dovada sunt hotărârile dela Alba-Iulia şi programul particului naţional-ţărănesc precum şi întreaga noastră operă de guvernare. Dar niciodată n'am admis ca această problemă să fie discutată şi rezolvită prin trdative cu un guvern străin, ori care ar fi acela. Noi am socotit-o în totdeauna ca o ches tune aparţinătoare suvernităţii noastre în stat sau eventual, din anumite aspecte ale problemei, ca o chestune de importanţă internaţională dar în nici un caz ca un obiec detârguială cu un alt stat sau ca un prilej de amestec a unui stat străin în afacerile noastre interne. Ministerul nostru de extene a reprezentat întotodeauna acest punct de vedere şi nu-i serveşe deloc spre merit, ministrului de externe actual, inovaţia periculoasă ce a făcut.-

Incheierile consiliului Micei Inţelegeri dela Bled ne umplu de îngrijorare şi de tristeţe, văzând superficialitatea cu care lucrează regimul de azi chiar şi în cele mai vitale probleme ale statului nostru. Imprejurarea că aceste încheieri le-au semnat şi Cehoslovacia şi Jugoslavia nupoate constitui o scuză pentru reprezentanţii României, din motivul foarte simplu, că faţă de dreptul de înarmare a Ungariei, Ceholsovacia are sprijinul dovedit al Franţei, Angliei şi Rusiei, iar Jugoslvia pare a avea pe cel al Italiei cu care lucrează, cel puţin deocmdată, de acord. In schimb România, graţie diplomaţiei noastre, ete lipsită de orice sprijin sau garanţie contractuală a vr'unei mari puteri.

/.

Uşurinţa cu care lucrează diplomaţia noastră o învederează în mod îngrozitor încheierile dela Salonic şi Bled, care permit înarmarea Bulgariei şi Ungariei, fără ca ele să fi recunoscut inviolabilitatea hotarelor stabilite prin tratatele de pace şi fără a avea garanţia efectivă a vr'unei mari puteri.

De aci urmează, că promisiunea platonică a Ungariei de a nu recurge la forţă faţă de noi, este de mai puţină valoare practică decât obligaţia Ungariei cuprinsă în pactul Societăţii Naţiunilor şi în pactul Briand - Kellog, care au cel puţin semnatare. garanţia politică şi morală a tuturor statelor

Dacă reprezentanţii statelor Micei Înţelegeri se felicită pentru rezultatul obţinut, noi nu-i felicităm deloc, din contra îşi dezaprobăm categoric. Mai ales nu felicităm pe M.S. Regele pentru opera guvernului Său, care prin neprevederea cu care lucrează a făcut ca M.S. Regele să debuteze în forma aceasta în cadrul noui Sale " perogative regale", pe care şi-a atribuit-o în materie de afaceri externe.

D. JULIU MANIU, preşedintele partidului naţional-ţărănesc, a făcut reprezentanţilor presei următoarele declaraţii :

Prin declaraţia mea din 18 Decemvrie 1938, am precizat atitudinea partidului naţional-ţărănesc, faţă de Frontul Renaşterii Naţionale, in senzul următor :" In ce priveşte apelul ce se face pentru inscrierea in partidul unic, partid care nu exprimă aspiraţiunile, curentele de idei şi interesele maselor populare ci e răsărit din combinaţiuni de culisem,- membrii partidului naţional-ţărănesc vor avea o atitudine de rezistenţă categorică şi vor continua să profeseze credinţele lor, cuprinse in programul partidului. Salariaţii statului au fost şi sunt dispensaţi de această indatorire, pentru a fi feriţi de rigorile legii".

După apariţia regulamentului partidului"Frontul Renaşterii Naţionale", constat că nu se impune obligaţia, pentru nimeni, de a se inscrie in această organizaţie politică. Cu toate aceste, regimul, prin conducătorii serviciilor publice, şi prin conducătorii organizaţiilor profesionale, şi a intreprinderilor particulare, exercită presiuni, mergând pana la ameninţări, pentru a realiza recrutarea membrilor.

In numele PARTIDULUI NATIOMNAL TARANESC, condamn categoric aceste procedări. Intrucât, insă, in urma folosirii acestor metode, s'au creat unele nedumeriri in sânul membrilor partidului nostru, ţin să intregesc precizările de mai inainte, cu următoarele lămuriri:

In afară de salariaţii publici, care au fost exceptaţi din primul moment, toţi membrii partidului vor refuza să se inscrie in Frontul Renaşterii Naţionale. In caz că vre-un membru s'ar afla intr'o situaţie exceptională de constrangere, adresându-se preşedintelui organizaţiei judeţene, acesta, după ce va fi constatat situaţia reală in mod obiectiv, il va putea scuti de această oprelişte.

Preşedinţii organizaţiilor judeţene nu se vor putea inscrie, sub nici un motiv. Cele câteva persoane, care s'au inscris, s'au exclus ele insile din partid, si sunt socitite demise din functiunea lor.

Trebuie să subliniez, insfârşit, că faptul că guvernul s'a văzut silit să recurgă la presiuni si ameninţări, pentru a obtine inscrieri in organizaţia F.R.N., constituie o confirmare a convingerii noastre expusă in declaraţiile precedente, că nu se poate trezi o stare de insufleţire, pentru aderenţă voluntară, la o formaţiune politică, creată prin decret şi inzestrată cu monopolul politic.

Această organizatie politică, alcătuind un conglomerat hibrid, de oameni adunaţi cu forţa, este dela inceput condamnată să eşueze.

Un partid unic, având exclusivitatea oricărei manieftări politice, cu pretenţia de a capta toate ideile şi curentele, nu izbuteşte, in realitate decât să stingherească orice manifestare publică liberă, să impiedece emulaţia curentelor şi talentelor şi să inăbuşe progresul natural şi avântul liber al energiilor, condamnand, in cele din urmă, viaţa naţiunii, la un proces de stagnare. Numai un partid ieşit in mod spontan din frământările mulţimii, poate să asigure selecţionarea valorilor, să dea naştere unui dinamism creator in timp de pace, şi numai el poate mobiliza, in caz de primejdie, toate forţele de luptă şi de sacrificiu ale unui neam, care şi-a creat un stat prin libera manifestare a dreptului de autodeterminare.

Noul partid, ieşit dintr'un decret regal, purtând un număr de inregistrare oficială, nu din scanteia creatoare a insufleţirii pentru o mare credinţă, este o improvizare lipsită de viaţă şi de unitate organică. Cum ar putea să facă, cu succes, politică, in acelaş cadru, elemente reacţionare şi oameni de stânga, filo şi antisemiţi, liberali si conservatori, democraţi şi aderenţi ai ideii totalitare, clericali şi atei, naţionalişti şi comunişti, elemente intre cari ambiţii şi interese personale, râvna de parvenire, spiritul de intâietate, formează singura legătură? Cum ar putea rezulta selecţionare a valorilor şi o"renaştere naţională" dintr'o tovărăşie obligată să tolereze fără nici un cuvant, corupţiunea, călcarea in picioare a moralei creştine şi impunerea directivelor şi conducerii politice ? Rivalităţile şi competiţiunile vor paraliza orice activitate şi noua organizaţiune nu va fi decât un cadru exterior, in care resturile vechilor grupări işi vor continua luptele pentru supremaţie şi predominare.

Ni se impune, nouă, datoria să păstrăm o grupare de oameni insufleţiţi de aceeaşi credinţăx, gata să răspundă la chemarea pentru salvarea ţării, in momentul prăbuşirii formaţiunii efemere a Frontului Renaşterii Naţionale

Am convingerea că acest moment este foarte apropiat.

Prezentul dosar conține un nr. de 321 f + 1 f. b. = 322 f.
Verificat azi 15.03.2003 de Chivu Fl.

321

Dosarul conține 321 file (trei sute douăzeci și una)

19 VII 958

Dragan

Prezentul dosar conține un nr. de 321 f. + 1 f. bis = 322 file

Verificat, azi 13.05.2003

de Gheorghe El.